

Liber dom⁹ scte Barbare i Colonia ordis Carthu-
siensis. In quo continetur subscripta. J 42

1. De spirituali mendicitate mgri Johis gerson
cancellarij parisien. sacre Theologie doctoris eximij.
2. De vitijs ministrorum ecclesie. idem
3. Sermo de tribulationibz ecclie prouenturis ex defec-
tuoso ecclesiasticorum regimine. Idem Jo gerson
4. Idem Jo gerson de pollutionibz diurnis.
5. Expo clausule dnice orois dimitte nob debita &c
6. Oro anxij pctoris deo peccata sua cofitentis. eiusde
7. Consideraoes xij. testametu conde volentis. eiusde
8. De mote coteplaois eiusde gallice ad sorores suas
scriptus et p queda in latinu translatus.
Alphabetum divini amoris de eleuatione metis i deu.



Incipit secretu colloqu hois gteplatiui ad
aiam sua . aie ad hoiem . sup paupertate et
meditatiōe spuali . docens recurre ad deu et
scos p deuota oroem . pro ipetrāda eleosina
gre et utuu . Insup et pro adipiscēda sria
affectionu . q sēc sapiā dicit . q sapida sria . Et
cotinet duas ptes . pma tractat gquestes et visiones
diusas . hois ad aiam et econt . 2a gtinet orões
et meditatoes diusas . quas format aia sub for
paupis meditatis . et quiescētis pane . ω . ω .
Homo . O mea pauper . mea isirma . mea paliuta .
mea miserabilis aia . q nihil in te . a ex te boni
habes . sed nec tuo laboe vales gparare Audi qso
meu cosiliu . Disce meditādi officiu . Fiat s questu
meditatis . ordinarias vite sustētande puctu . An
fame . siti . algore interires . Uitiosa psecto multu
foret hec vetudica . vel sequiries . Anima O ho . hospes
qui de meus . q meu de pata tue pme gditioms
eiectus es . et detrusi sum9 in hic tetru ac dolo
su tartru psitis exiliu . Fateor heu me pauperē .
egrotā . captiuā . lesam . sautiā . nudā . oib9 egetē .
Ue infelix illa hora . qua pares pm9 gmisit in
deu sumu rege . grāde illud nephas . cimeq lese
maiestatis . quo iustissie nobis . illa mira pclara
heditas adempta e . ac de loco voluptatis . gaudii
ac oib excellētie deportati sum9 in hic locu lat
mar . tribulatois . angustie . et desolatois . De
diuitiis in paupertate . de igenuitate in vilitate .
de vita in mortalitate . de loco securitatis in locu
plenu discrimis . et ut sub uno claudat oia . de uni
usitate bonor in pfudu oib inscie sum9 iecti
ernac prsus ignoro . quid factura sim . laborāe .

nec scio nec valeo. Versatur quidem labor meus ad
deum agnoscendum. amandum. laudandum. honorandum. Sed
heu nimis longe factus est a me. Nimium me a se pro-
iecit. Conspicio me in tenebris positam. circumdatam igno-
rantia. incertitudine. errore: quibus inutilis facta sum ad illum
intuendum seu contemplandum. Ita igitur meo frustrata labore
amodo quid agam. quid laborare. quid lucrifaciam?
Dicis in meditandum esse: et pro vita questuandum.
Volo quidem. Sed quomodo captiva. et conclusa inter hos-
pitale tuum corporis. in magno carcere huius mundi mortalis.
quo pacto pro petendo auxilio valeam hinc effugere?
Quis insuper me clamantem audiret? Quis ad me respi-
ceret? quis succurreret? Circumspice undique. cum defi-
cimus omnes. et pauperes facti sumus nimis. Nemo enim
est qui sibi ipsi vel immodico valeat opem ferre. Unus
igitur alteri subveniet? Quid dabit. nichil dandum habens?
Ita profecto. non aliam in sortem video propiciam. nisi cum
hec mala. remedium desperationis querere. et desperando
vitam hanc finire miseram. Homo. Quid dicis. o anima.
desperandum esse? Absit. Nunc certe desperabis. meum
potius audies consilium. Tibi enim demonstrabo locum et thesaurum
et omnia plenum. a quo omnes pauperes querentes inveniunt
refugium. Ibi enim copiosi sunt illi pii ac liberales dei
elemosinarii. in curia videlicet celesti. sancti et sancte. In
quibus est illa thesauraria gratie. regina mater pauperum
orphanorum. Ubi adest et redemptor humani generis. sal-
vator noster Jhesus Christus. mediator et advocatus. apud
patrem pro peccatoribus. Queris. qualiter illuc tendes? Et
ego video. Illuc te studii ferat desiderium. Ubi enim tuum studium
erit desiderium: ibi te ipsam esse iudicabis. De quo inquit
propheta desiderium pauperum exaudiet. Quid autem magis
in tuo est arbitrio: quam tuum desiderium. quod potes continue ad

deū pficisti· cū deo loqueris· et cū sctis· ab eis qȝ subsidiū
implorare· Aīa· Si ita ē o hō ut asseris. desiderabo
vtiqȝ satis. Verū· plurima frequēter desidero. q̄ minime ac
cipio Et si desiderando loquor. nō ē qui m(ih)i rñdeat. Et
raro. uel nūqȝ me expior adiutā· Homo Firmiter tene
o aīa· q(uod) sctm desideriū· semp auditū pro te exauditur.
nisi forte ppt alterū triū causarū. Vel q(uia) nō ē de co
nvenientibus ad salutē. sicut paulus desiderabat liberari
a stimulis carnis. Vel q(uia) prevalet in te aliud quoddā
pversū desideriū vanitatis mundane. tue saluti contrariū.
qd reclamās. impedit sctm tuū desideriū suū sortiri effectū
Vel q(uia) hō tuū sctm desideriū· cito nimis euanescit. Ro
nabile quidē valde ē· si te iuvare voles. ut hō tuo ce
dat pfectui. ne contrariū quibus: altero desiderio pvidente.
sed qȝ patienter et constanter expectes. oportunitatē sub
ventionis: s(e)c(un)d(u)m divine bn̄placitū administratis Anima·
Fateor hō. ita ee. Sed in hac re. vnū me conturbat. quia
frequenter ignoro. quid m(ih)i expediat. quidue officiat.
quantū ad prima desideriorū sctorū qualitatē. Habundat insup
in corde meo. vana ac mundana. terrena desideria· quantū
ad secunda. Demū. mox fastidit animus. et lassatur in
sctis desideriis. nec in eis pseuerat. quantū ad tercia Homo·
Propterea tibi dixi a principio o aīa mea. tibi vacandū ee. dis
cendū q(uo)q(ue). meditandi officiū. quo tibi innotescat. modus
petendi vtiliter. efficaciter. et pseueranter. Vtiliter quidē
petes. si tantū salutaria. si divine voluntati placita.
si divine legis mandata implere desiderabis. In omnibus itaqȝ
tuis desideriis. divinū anpones bn̄placitū. dicesqȝ. ut
sua nō tua. voluntas fiat Anima Miror valde o hō. cur
p sctm desideriū petendū velis. ut dei voluntas fiat. cū
velim aliter ee nō possit Cū etiā deus ab eterno videat
et cognoscat oīa. et s(e)c(un)d(u)m hanc suā immobilē noticiā. tūc

ine · singla ficta disposuit · put meis necessitatib9 nouit
ee oportunu · quid e qd dicis · ut loquar ad eu p seu
desideriu? q ignoraret quid m expediat · et sup h9 ipm
conarer istruere? homo · Ita e utiq aia · ut dicis · et nichi
lomin9 orad9 e deus · ob aliu tn fine · q ipa tetigeris ·
Sicut em de9 fecit oia eu bonoz nroz no eget · ut tn
ditior et melior factus sit · sed creata sue bonitatis participes
effecta e · Ita volt deus · ut eu diligam9 · et p sca deside
ria · deuote ipm alloquam · ppt bonu nrm · In h9 quide
nra gsistit pfectio · sicut et pfectio solis · in lucedo · et il
luiando · et ignis · in caledo et calefaciendo · Scito g9
q deus ordiauit · ut nram gparem9 salute · deuotas
ad ipm · et scos fidedo ptes · et madata sue legis · studi
ose adimpledo Atq itaq frequet volt ad ptes scoru
aliqd gferre · qd gfer gstituit · anteq sci forent · Certu
quippe e · q deus per seipm posset oia formare · volt
nichilomin9 sibi ad reru multaz formatoem · secudas co
operari cas · sicut ho nascit offitio ymatois hnae · et h
inferiora corpa gseruat opatioe supioz · sciz celestiu
Ita quide volt deus · unu saluari · auxilio alioz scoz · hom
uel angelo · Ita igit ppendis satis · cur orad9 sit deus ·
et sci eius ¶ Sed forsan adhuc dices · vanu ee · deu
sua pte uel desiderio velle inclinare ad altam pte · cu
illu gstet ee penitus imutabile · nec in eo alternatoem ee
voluntatis · q flecti possit de vno velle ad aliud · q natus
placari · aut offensus recosiliari · ¶ Ad qd rideo · vm ee ·
qd de imutabilitate dine voluntatis asseris · nec tn ideo
vanas ee deuotas ptes ad eu fusas · qm alio fine
orad9 e deus · et ho · Orad9 quide e deus · no q
nra oroe flectedus · a placad9 · a alit gmo no a sue
voluntatis istituto imutad9 : sed ut nobipos orates
excitem9 · et puotem9 ad deuotioe · et nre misere co

passionem. At econtra non ob aliud hominem rogamus nisi ut
eum ad misericordiam moveamus. Hinc igitur contrario laborat contingere.
deum orando: et hominem deprecando. Ibi quidem finis est innuo-
rationis: hic eius autem deprecatio dirigitur. Quam in re non in-
congrue animadvertendum est. quod etiam modo contrario mira ca-
versanda est coram deo et coram homine. Coram deo quidem. eo
meliorem facimus causam nostram. quo primus et sinceri nos ipsos
condempnamus. quam condempnandos confitemur. nullam excusacionem
pretendentes Ita sane nostram liberacionis a morte perpetuali
causam verificamus. deo facto propicio consequimur. cuius utique contra-
rium observamus communiter in curia forensi iudicibus humanis.
Voles itaque deum tibi fore pium et misericordem: esto et tu
tibi ipsi misericors. Est enim divinus divinis. pius piis.
bonus bonis: perversus malis Talem itaque illum invenies. qualis
et tu fueris in tuis desideriis. non quidem pro mutabilitate
eius. sed pro tua. Volens insuper in curia sue iusticie ab-
solucionem consequi. tu teipsum accusabis. iudicabis. condemp-
nabis. punies. et sic remissionem impetrabis. Quod si te
conaberis defendere. et iustificare vias tuas: confusionem per-
fecto. et condempnacionem reportabis Et si millesies peccas
millesies te condempnes. quoniam si in extrema hora vite te-
ipsum sit condempnans iuncta fueris utique liberaberis a morte.
Sed animadvertere cautius. quod is ~~contra~~ non legitime ac veraciter se con-
dempnat: qui se pro posse non emendat Anima. Satisfe-
cisti hic bene mee peticioni. ostendens et ponens tres
egregias veritates. quas ignorando: frequens in me
fuit fluctuacio. Nunc igitur aliam recipe. voloque ut admoneas
per sanctum desiderium incipiam ad devotionem commoveri. insuper
et recursum facere ad sanctos. Ad incipiam condempnandum puni-
endum Ita enim prius a principio suasisti ut discerem meditacione
et questum facere. Doce me igitur rogo te. quid in tribuat
faciendum Homo. Michi videtur o anima quod hoc facile discere

poteris . si diligent inspexeris modos et conatus . quibus
utunt pauperes mendicantes ostiatim . maiores discurrunt hinc
inde facientes pro sublevandis suis corporalibus necessitatibus
Considera queso captivos . vel conspectu auditus putatos . suas que suarum trepidis animis expectantes . Conspice infirmos . gravi quolibet egritudine correptos . Perspice pauperum yconomorum occultas et verecundas indigentias
Et generaliter oculum dirige ad omnes in quacumque adversitate vel
periculo constitutos . puta in quatuor fineribus . in exilio
in incendio . in diluvio . in bello . Audiunt interrogare . et studiose mentis intuitu perlustra . quam ardens sit in hiis desiderium
ad suam liberationem . a subventionem Insuper attende quid dicant . et quid gerant . et hec omnia confer in te ipsum . tuos
recognosces defectus ac miserias . tuam captivitatem . tuum
exilium . tuam mortem . quam peccando incurristi . tuam insuper
desolationem comprehendes . qui deum tuum et proximum . sed et
celestem patriam . tua culpa perdidisti Ita si feceris . et tu
tali desiderio et conatu : audacter affirmo quod hoc tibi
ad salutem sufficiet : eris quoque bona questuaria bonorum
spiritualium et almoniarum gratie et virtutum . Atque ita invenies
auxilium desuper in cunctis tuis necessitatibus . Immo quod amplius est efficieris admodum dives . Immo domina bonorum
totius mundi . Cur ita ? Quoniam sic facta eris heres dei .
tu primus . de cuius hereditate est totus mundus Ita enim dixit
apostolus . quod si filii et heredes et cetera Anima . Rem magnam in
A. promittis o homo . magnam dignitatem . excellentiam . nobilitatem
quam mihi ex dicta questuosa mendicitate provenire .
Nolo igitur huius esse officii . quoniam est vituperabile multum atque
inhonestum illud indicet mundus . perserti persone generose
et alte presapie Homo . Non aliter quam tibi affirmavi . iudicabis o anima mea . si omnino desipuerit . Et ut hoc tibi
h clarius appareat . propono oculis tuis summum Imperatorem

mundi . qui voluit esse huius officii . sicut ipse per prophetam pro/
testatur. Ego inquit mendicus sum et pauper. Apparuit hoc
in omnibus suis orationibus . quas ad deum proxime fecit . presertim
in cruce . quando dixit / deus meus . deus meus ut quid me
dereliquisti. Magna igitur est differentia . corporalis illius . et con/
trarie mendicitatis . quia mendicatio plurimorum censetur fugienda
et vituperabilis : et huius spiritualis . de qua sermo . quam volun/
tarie susceperunt omnes sancti . ymmo ipse xpistus ut dictum est.
Nonne et rex ille potentissimus dauid in suo psalterio se huius
questuose mendicitatis sectatorem profitetur . dum se nominat.
nunc infirmum . nunc orphanum . nunc vulneratum . nunc cecum
nunc surdum . nunc impotentem . nunc alienum . peregrinum . nunc
captiuum . iacentem in puluere et stercore . et sic de aliis innumeris
necessitatibus ? Et salomon ille sapientissimus se dicebat pau/
perem . infirmum breuissimi temporis . minorem ad intelligendum
legem dei . Et ita in tota scriptura discurrendo . inueniemus vbi/
que de omnibus sanctis Anima . Multum profecto laudabilis est huiusmodi a
questus . quem constat omnibus sanctis fuisse communem . ymmo et ipsi
xpisto deo et homini . Verum quia iam dixisti mihi tu homo . spiritualem
hunc questum . facile discerni posse . si diligenti prospectu mentis .
attendantur ea que in questu corporali ab hiis qui in aduersitatibus
et indigentiis constituti sunt . obseruantur . Attendamus igitur
inuicem prius . et plenius de hiis miserabilibus personis . et
earum obseruationes . consideremus . Homo . Ita fiat anima . quia hoc b
tibi non paruo veniet profectui . Tu propter compassionem quam
inde concipies ad proximum . adimplens legem caritatis in
officio pietatis et misericordie . Tu propter virtuosam instructionem
tuam . quam exemplo corporalis huiusmodi questus accipies
in questu spirituali . cognosces per hoc quo pacto queras
opem in tuis spiritualibus necessitatibus multo periculosioribus . ut
ab illis liberatus . gloriosum illum eterne felicitatis fructum
tandem consequaris . Loquamur itaque in primis de hiis me/

dietas. qui non inclusi degunt victum cotidianum ostiatim que
rentes. et eorum exemplo diligentiam discamus. Hii namque quamvis
sint plurimum debiles. et senio vel egritudine. vel alio quovis
accidente fracti. sarcinas vel baculorum sustentatio portant. vel
manibus trahunt. vel aliorum innixi viribus. quamvis difficulter
et impedite incedunt. sustinent nichilominus in hiis laboribus
multas tedias. Nunc algore constringuntur. nunc dissolvuntur
ab estu. nunc a ventis et pluviis infestantur. adeo ut
etiam hii incolumes crederentur in huiusmodi molestiis succumbere
et graves oportere incurrere infirmitates. pensata pauperie laboris
difficultate et indigentie magnitudine. quam oculariter in eis
experimur. dum esurientes et sitientes et nudi in mediis vehemen
tissimis frigoribus incedunt. vel etiam frequenter nudatis corporibus
ad terram sedent. a mane usque ad vesperam. Et hec omnia pa
tienter sustinent incommoda. sperantes et desiderantes aliquid
elemosine accipere. quod tamen nichilominus frequenter fraudantur
vacui ad domum redeuntes. Dum quis eis aliqua contra largitio
innotescit. considera quanta celeritate. quanto fervore illuc
confugiant. Ibi proverbium commune verum probatur. quod necessitas facit
anum trottare. Suscipe ergo o anima mea hanc diligentiam petendi
elemosinam spiritualem. Nichil hinc te avertat. nec alibi intendas.
Similiter fraudari poteris. et a beato largitore celestis privaris.
ad instar pauperum illorum desidiosorum. qui per vicos ad tempus
discurrentes. vel ludis. vel factis inutilibus se occupantes. neg
ligenter tempus donationis. tardius autem venientes et putantes
se aliquid accepturos. repulsam accipiunt. dicendo eis. Ite
hinc. quoniam elemosina hec facta est. et sic confusi et vacui
recedunt. ceterisque paterent derisui. Ita et tibi o fatua
anima mea accidet. si tempus tuum inutiliter expenderis. dum
ad elemosinam dei debebis festinare. presertim dominicis et fes
tivis diebus. et alias dum tibi sunt oportunitas. Ig
noras enim tempus in quo deus velit suam elemosinam distribuere.

an mane . an vespere . an cito . an tarde . Et si utrisque
hijs horis elemosinam suam tribuerit . tanto uberiorem subsequitur
fructum Anima . Bonum est hoc tuum consilium o homo . Verumtamen
cognoscere oportet loca ydonea in quibus elemosina ista queratur .
Ita enim per eos de quibus locutus es pauperes fieri consuevit
studiose enim et cum magna districtione loca exquirunt . ad questum
oportuna . scientes quod non passim in quibuslibet locis fruc-
tuosum esset questum . ut si tabernas . aut alia suspecta et in-
famia loca frequentarent plurimum verberarent et iniurias pro
elemosina reciperent . Et ideo in locis sacris . et in ianuis
divitum se presentant . Ibidem a longe non ingredientes . humiliter
elemosinam petunt . dicentes . panem propter deum Homo . Ad hoc tibi
respondeo . o anima . quod locus distributionis tuarum elemosinarum est in celis .
ut perdixi . et illuc te portet . et ferre tuum desiderium . Debes
enim considerare tuum desiderium ad similitudinem equi volatilis .
qualem fuisse fingunt poete . pegasum . cuius quidem equi
ale due sunt . timor et spes . Vel etiam ad similitudinem currus
ignei . similis illi in quo delatus est helyas in paradisum terrestrem .
cuius rote quatuor . sunt quatuor virtutes cardinales . equi vero
trahentes . sunt tres theologice virtutes . auriga vero est dis-
cretio . Late diffusius quam posset materia deduci : sed sub hac
brevitate nunc transeo . Satis sit pro hec innotuisse . quod tuo
desiderio . te valebis quo volueris ferre . Sed caute tene
spite . quo perges . Persistens vel ad ecclesiam celestem . ne tamen
ingredi presumas . in sanctuarium . vel minus prope altare accedas .
Tibi sufficiet ad presens . apud ianuam residere . Ibique a remotis
vociferando . elemosinam petere propter deum Ibi enim sunt . innumere
mansiones sanctorum . ubi potes ostiatim . simili vehementi desiderio
clamare . et te questuare . Anima . Rem facillimam factu pu-
tasti . o homo . hanc elemosinam consequi . audiens ex te . hoc solo
desiderio fieri posse . nec dum huius negocii difficultate
experta . nunc vero aliter invenio . quia dum hec inferiora de//

linquēs. in supna mea tolim ḡfir desideria? in supue
nerunt īfinita īpedimenta? adeo ut nichil difficiles factu
iā censeā: eo q̄ prius tā facile iudicaui. Cor eni ut illuc
sursū ferri volo p̄ sui desideriū. experior meū desideriū
aridū. q̄ subito aliorsū deflexū. nūc ad theatra. nūc
ad spectacula. nūc huc. nūc illuc. nulla in ea mane
te ḡstātia. ita ad oē qd̄ occurrit distrahit et p̄uolat. nec
vllibi q̄escit. atq̄ in incepta defitio. nesciens ad ista hec
īpedimenta remediū effitax īuenire. quo reddi possim
ydonea ad petēdū salutare eleōsinā. Homo. Contingunt
hec oīa tibi. o aīa mea. q̄ nō plene satis. ac p̄fide. ad
huc tuā ḡgnostis paupertatē. periculūq̄. in quo v̄sare
Eni si hec ad plenū ḡgnostēs. nunc p̄fecto ita p̄stre
pent in te sensuales appetitus. et ad vana q̄libet distra
tus. sinetur tuū sursū desideriū. euellē atq̄ distirpe. Et
hoc quidē īttelligē poteris. pauperum sup̄ dictor exemplo.
Insup eor. qui carceribus p̄ tempore detinent. quor utiq̄.
ḡtinua ē expectatio apparēdi an iudicē. Quid sane
tales. absq̄ intermissione desideant? nisi suā liberatoē?
Quātumq̄ ī eis hoc ferueat desideriū. testificatur extrīsecā
q̄libet signa. in verbis. et operibus. nunc apud iudicē. nunc
apud carcer p̄ositos. nunc apud alios quoslibet. q̄ p̄sidio
eē possunt exhibita. Nunc p̄fecto tunc eis vidē. q̄ iocari
libet. q̄ cū suis ḡcaptiuis petulāt. q̄ rixose ḡusari.
quinymo tota humilitate. de solis suis periculis et miserijs
ḡferunt. inter se p̄mā amara agentes. suspirantes et ge
mentes. Dic ergo mi o aīa. Nōne et tu a principio facte
baīs tue eē captiua? Sed in quo carcere? Certe in carne
molesta. plena obscuritate. miserie et pene. īfinite nunc
de quo quidē carcere egressura. et districto. timēdoq̄ dei
iuditio. sup tuis mortalibus criminibus ḡputanda. Vbi nō
de qualibet morte corporali cū braberis. sed eterna. Ignorās

ante horā qua porta huiꝰ carceris attollet̄ ut hinc
egrediaris. Quomō igit̄ hec aīa adūtens poteris tua de
sideria alio͛sū confir? p̄ter q̄ ad sollicite petendū aux
iliū et libeatoēm. p̄sertim cū videas hmōi paupes
tāto studio vatāe. ymo etiā plerūq₃ p̄ diē integrū i
vno eodēq₃ loco residē p̄ buccella panis. a͛ p̄uo aliqͦ
denario obtinēdo. Cur igit̄ nō illuc figes plene desi
deriū tuū. ubi ꝯstat plenā ab oī malo libeatoēm et
securitatē te idubie reportura. Anima. Talis ē fateor
o hō. mea inscia. tantiq₃ meus defectꝰ. Et idcō va
cabo ex nūc. et conabor āplꝰ mea illuc desideria col
ligē. Cognostis tū et ꝯpendis. qm̄ tu icubit corpori
intendē. eius sustētatoē et alimēto frequēt̄ ipedi.
et variis īuolui laboibꝰ. sicq₃ plīmū deorsū i tra
versari. cū sursū merito mēs tolli debet. et sius deo
sius petēdis studiosiꝰ intendē. Homo. Nō est ꝑfecto
prudētis o aīa. ꝓpiis negotiis neglectis. aliena ꝓcu͛
atq₃ ita cura alteriꝰ gerē: ut hīc sibiipi iacturā af
ferat ꝗuissimā. Sustētandū quidē ē atq₃ alendū
corpꝰ. sed lōge minoē diligētia. brevioiq₃ laboē. ac
remissioi studio. id fieri posset et debet q̄ faciās. Hō
sane ē. qđ te turbat et fallit. q₃ nimis et supra q̄
postulat necitas. corpi ꝯplacē curas. eiq₃ diligētius
servire. nō attendēs illiꝰ q̄ deordiatꝰ sit appetitꝰ
q̄ insolens. q̄ auidꝰ. ymo isatiabilis. si illi ad ple
nū de oībus vidē curabis. Erit igit̄ illi vestitꝰ
ne frigeat. alimētū et pastꝰ ne fame sitiq₃ peat.
de reliquo. pro tēpā sollicita eris. et velut prudēs
et fidelis. tibiipi vatabis Anima. Ista volo quidē
fatē o hō. sed infestū in minus ē corpꝰ. et satellites
eius. nec qēuis mō volunt ꝯtentari pn̄tibꝰ. quīymo
semp rebus novis īhyant atq₃ i dies sibi aīd deesse

arguūt. Petiūt oculi pulchra vndiqꝫ ītueri. ī vestib9
in equis. in edificijs. in ceterisqꝫ oīb9 rebus. Plagē
os. et īportune clamat. dū sibi vina et esse mo
dis oīb9 exq̄site atqꝫ delitate desitiūt. Quid de
aurib9 dicam. q̄ vanis sermoīb9. detractatorijs ac
adulatorijs. insup et sonoꝝ resonātijs. atqꝫ alijs
innumis stilib9 petulantijs. saturari illatenus pūt?
Sed heu quis linguā frenabit a suo clamoso ac
libero eloquio. que queso strepitū? quantū disturbiū?
quale murmur. in frequēter agitat? Erubesceo pu
dere tacta. mores aperire. cui9 insatiabilis ē appetitus
ad lubricitates. et fedas ymo abhoīabiles carnis de
lectatōes. Ideoqꝫ affirmo ē o hō. nullū in adūe
posse desideriū suū. qd̄ sursū valeat libē pgē. et
volaē. hijs obviātib9 disturbijs. q̄bus intra hos
piciū cordis mei experior. velut forū qddā coē
at theatrū tumultuosū. q̄cunqꝫ mēti debet
dari quies. et p suū desideriū in celū deportari ad
ea pagenda q̄ suadetis homo. Iā vidi o aīa. atqꝫ de
monstrani. q hec īpedimenta supare potes. atqꝫ secura
et quieta ptrire. p intēsū et vehemēs desideriū ad
tua in tanto discrimine subuectoriū. Vn fiet ut sub ob
tentu. tā intrīc subuentionis. atespinas plactū et
clamorē. quantūlibet īfestū corpis et vasalloꝝ ei9
et q̄mus exempla q̄ ptessetit. nuto ad hoc sufficerit.
attendūt tū adhuc et alia. Quādoque pior si paup
aliqs. vnā ex suis ouib9 amiserit. Vel si dom9 suo
incendio pereat. Vel si filius ei9 morti succubat? nōne
mox oīb9 pmissis. oue suā diligētissime qrit? aut
ocurrit dom9 sue īcendio? vel suū filiū periculo cōsule
satagit? Minimeqꝫ tunc aduertit quid suū corp9 aut
satellites ei9 quoꝝ tantū eē dixisti strepitū agant.

cui dicitur. sed omnia illa aure surda pertransiens. suo tantum
negotio vacat. quinimmo de qualibet alia re loquentem
aliud quelibet attendit. Cur igitur et tu dum es letaliter
sauciata et perdita per peccatum. insuper et temptationibus circum
estuas. non potes tuum citare desiderium ad petendum in
tanto tuo periculo subsidium? Caue ne tua culpa tibi
sit impedimento. quominus hoc facere valeas. dum tuo corpori
administrando. nimius providere intendis. laxans sibi ni-
mis habenas. concedens illud non solum nutrire. sed lasci-
ue tractare. atque oblectare nimis sine modo. Unde fit
ut te et illud perdas et destinuas. ac hinc et cum illo pe-
reas. Anima. Hijs a te dictis o homo nego contradicere. ex
quo utique amplius mea permaxima innotescit miseria.
Quamvis enim hec que exposuisti considero quod dictum est in pu-
eris. quos dum matres aliquando solitarios relinquunt mire
videlicet. quanta desolatione torquentur. qui feruenti
etiam desiderio illos requirunt. flentes incessanter et
eiulantes. nihil aliud quam que cogitantes. Quanto magis
ego misera multo dolere. et in meo exardescere de-
siderio. dum mea culpa me video perdidisse meum patrem
celestem. et sua gratia privatam. que est mea mater et nutrix.
Fertur de multis qui parentibus orbati vel etiam hereditate
fraudati penuria. seipsos peremerunt. Legitur insuper de
quamplurimis feminis. que a suis dilectis maritis per mortem
aut aliis. sibiipsis necem intulere. At ego heu infelix
persepe perpendo me patrem celestem offendisse. ac matrem a
sua patria legitime proscriptam. et penuria hereditate celes-
simo iure privatam. sed et is qui meus est sponsus. ob meas
insolentias et lubricas feditates me contempnit. abicit
et repellit. Quotiens inventum est. ut pro amico perdito
alter sibi necem inferret? Et quis talis ac tantus
amicus. sicut dominus noster Ihesus Christus qui pro mea salute

morte suscepit . quam nec ipse incipiam velle sustinere .
Itaque si licet propter infortunia et dampna temporalia fiant .
merito in tanto meo spirituali defectu . michi ipsi dabo vex
ationem . eoque dolens supra modum et tristis . Quo
non obstante loquar ad te confidenter . et exponam in hac
re quid aliquando michi contingat . Invenio enim dum per desiderium
clamo ad dominum et ad sanctos auxilium petens . desuper
nullam adesse consolationem . nullum meis necessitatibus affu
presidium . Unde fit ut remaneam apud me frigidior .
ac minus fervida ad eos deprecandum et orandum . Homo .
Rex, hinc mirabens o anima . quare ita disponit ac permit
tit fieri deus propter alteram tamen quam exponam . Una quidem
de est propter tuam institutionem . ut ex hoc videlicet . offitium
meditandi tibi plenius innotescat . Si enim mox te pe
tente petita acciperes . tunc vel donum dei parvipenderes .
ad alia facile tua diverteres desideria . Vel dei be
neficio ingrata susceptum gratie munus iusta vicissitudine
perderes per quod et te dominus redderet indignam beneficiis .
Frequenter videmus apud homines . ut hiis qui beneficia
cito suscepta parvipendunt . petita vel denegentur . vel dif
ficulter et tarde concedantur . quia vana et indigna sit
talibus facta donatio . Quemadmodum etiam mater aliquo
tiens infantem suum propter eius absentiam eiulantem . ad
tempus relinquit solum . ut postmodum apud eam dili
gentius remaneat . eique inhereat fervencius . Contingit etiam
ut delectet aliquem . filiorum amorem per hoc experiri . et
experto dolore mutue absentie . maiorem ad eos extendit
dilectionem . Ita quidem . donum indultum differt . putandum
est aliquando . ut hinc tua innotescat diligentia . humilitas
et patientia . unde perpenditur an vera sit tua paupertas
an ficta . Sicut et sit fieri quotiens apud pauperes huius
mundi . quos per longam expectationem temptamus eius .

An vera sit uel simulata eorum paupertas. Quos cum desideres
impacientes et murmurantes cum indignacione et contemptu dilate do-
nacionis conspicimus: hos indubie simulatores paupertatis in-
dicamus. Ita et apud quosdam peccatores contingit. qui se ipsos
intra se iustificant. et cum se opulentos virtutibus iudicent
nullius divini doni se egere presumunt. quamuis verbotenus graciam
simulent. Deus autem qui scrutatur profunda maris. hanc eorum
superbam simulacionem agnoscens. per longam expectacionem eos
misericorditer ad pacienciam et humilitatem inducit. dum in hac
dilacione sue miserie atque indigencie facit esse conscios. Anima.
Quomodo quaeso fieri potest o homo. ut anima aliqua se divitem et po-
tentem arbitretur. que se tot miseriis. angustiis. carceribus.
indigenciis. periculis atque concussis videt obnoxiam: Homo.
Merito profecto obstupescis anima super hanc temeritatem. Est
nichilominus ita ut asseris. Tum propter negligenciam et incuriam
petendi auxilium desuper. quam utique desidia nimie incurreret
anima si eius miseriam et deficienciam attenderet. Tum propter summam
indignacionem quam adversus eos concipit. qui sibi suam paupertatem
et miserabilem condicionem commemorarent. eam ut vere esse peccatricem
assencientes. quam nichilominus in verbis simulatoriis profitetur. Nam
si ex consciencia vere humilitatis hoc faceret. quid cause esse posset.
ut eos indigne ferret qui ipsi sue consciencie testimonio concordarent:
Non mirum igitur. si talis anima disposita. nimie divinum indultum
subsapiat. et gracie impetret elemosinam. cum se nec illius indi-
gentem recognoscat. Immo si plena manu adveniat peticio.
Ita sane non minima repellunt mendici questuarii et frau-
dulenti. qui cum habundancia cognoscatur. se fingunt verbis et
signis mendacibus deficere. ¶ Est et alia causa cur non statim
exauditur anima. ut videlicet congruo tempore. secundum occulta sua
iudicia deus donat. quod mox concedere non expediret. ut
vel sic anima studiosius vacet. et sine intermissione singulis
horis annonam celestem expectet. et non torpeat. certificata

de tempore indubitato beneficia percipies ¶ Est deinceps et
alia huius dilationis causa. ut sit deus mora faciens. tunc primum
cum videbit uim bans denegator. ubi eius sua dona largiatur.
sicut frequenter pauperi diutius tardati. et etiam iniurias. et
obprobria humiliter et equanimiter tolerati: pinguior accedit
largitio ¶ Contingit etiam huic simili pauperem aliquem
a perceptione elemosine repelli. quia agnoscit aliis quod posset et
debet impendere pietatis officia denegare. Ita nimirum ac-
cidit anime. tonis proximum indurate. que sibi debitoribus nichil
vult dimittere. nichil quia largiri petentibus Inducit etiam ut
studiose pauperi alicui hoc ipsi nescienti larga manu subveniat.
subtrahit ac occulte sua munera in domum eius infundendo. ut
fecit beatus Nycolaus. Vel etiam aliis eius tradendo. qui eius
ei, cum videant oportunum fideliter administrant. Et hoc fit
plerumque dum talis pauperis perceptis donis non bene usurus.
sed vel ad fastum quasi vel ad voluptatem ¶ Potest et huiusmodi
dilatio dispensatione divina contingere. quod maiora et largiora
premia reservat. suo tempore conferenda. ad modum quo pater filio
non ad statim hereditatem suam largitur. sed ei usque ad annos
pubertatis legitima ordinatione reservat ¶ Tardat etiam
aliquando deus largiri petita. quia cum sint nimis exigua que
petuntur vult congruo tempore maiora tribuere. ad instar regis
magnifici qui suum aliquem predilectum servitorem. huiusmodi ali-
quod officium parva clientele petentem non audit. volens et
intendens eum ad altiora promovere ¶ Contingit preterea ideo
etiam aliquis non exaudiri petentem. quia propter ingratitudinem preteriti
beneficii se indignum fecit ad perceptionem futuri. sicut si pau-
per aliquis. mox dum elemosinam accepit se a donante avertat
nulla vicissitudine honoris. aut gratiarum actionis ei retribuens.
qui tamen antequam acciperet. summam humilitatem fingebat ¶ Sed
et fraudatur aliquando quis sue petitionis effectu. quia mens
petendo. cogitatione vel locutione avertitur a deo. ad terrena

petita distracta. velut deo exhibens manu ad recipi/
endu. et ad mundu facie gutes. qd utiqz pmarie distonet
paupi meditati uel ro cmis. elcosina a gram requireti
Contingit insup aliqn. qz tale orante lz deus velut gphanu.
et excitatu. aut nolente audie ipm loquete in suis sermoibus
et scripturis. sitqz nimir deus tale spnit in suis petitoibus
Contingit deniqz hoc aliqn. qz talentu creditu recondit. et
no multiplicat. ad interitu donatis p bonu usu illius.
quemadmodu pr nimie daret filio centu libras ad usu oti
ationis. que no speraret negotiado alias centu suplucratur
Est itaqz nobis spualis negotiatio cu deo videlz domis suis bu
uti et vigilant opari. Anima. Sunt ut ex te audio o ho. indi/
tia dei plurima admirabilia. et circa meas petitoes insufficia.
Madito cu qz frequet deus in petita mea gcedet natus
multu et indignatus. qm hec gressio pleruqz eet in notiua
et dapnabilis. Magis itaqz in gueit semper tardare et di/
latione fre. nec ideo multu aio exultare et gfide si quiqz
me spendo exaudita. ne forsan hec sit mea merces. et
illa futa etia iusto dei iudicio denegetur. Nec etia ideo pre
ex altera nimiu deici et gristari. si no stati me gtingat
exaudiri. sed potius hinc gsolari et sperare. qm h' nouit deus
ad salute mea expedire. Comprehedo itaqz ex causis quas
exposuisti plures gditioes in oroe mea observadas. pu/
ta qz fiat studiose. et peatur absqz fictione. gtestado et
recognoscedo ppa paupertate et miseria. more pauperu
medicoz. qui plene detegut et declarant oem sua ipotentia
et lesione. ex hoc sperantes facilius ac celerius iuuam gseq
a diuitibus. sibiqz subueni. pmo qz sub h' infuctu tacent
et occultant qualibet in eis icolumitate. Erit insup
oro mea cu patientia expectatoe. fiet qz itelligibilis et p/
seuerant. letant. suscipiet datu cu gratiaz actione. et bn/
fitii accepti per bonu usu multiplicat. Sed hic michi

duo surgunt dubia. Videmus enim libentius habundantius quam sub
venire a districtis et propriis divitibus. pauperibus verecundis pro
nominis qui publice petere ex honestate formidant. quam aliis
publice et inverecunde petentibus. suasque penuriam in apto
portantibus. Videtur preterea plurimum onerosum ac tediosum. si
tam frequentes. talique assidua ut asseris debeat esse oratio
Domini ex hoc redduntur ut plurimum pauperes divitibus huius seculi
odiosi. quia importune nimis petunt. quasi de nullo contenti
nec tedentes dum petita denegantur aut recusantur. Homo.
Magna est o anima diversitas hic consideranda. inter divinam et
humanam largitatem. Primo quidem quo ad notitiam. Ideo nam
divites huius seculi. denegant aliquando mendicis palam petentibus.
quia in ipsis plurimi sunt deceptores et simulatores. qui datis
sibi elemosinis abutuntur. vel etiam aliunde habundantes.
alieno non egent auxilio. Et propter hanc fraudem sepe de
fectum sustinent veri et boni pauperes. Non ita vero agitur
cum pauperibus yconomis. quin et illi secretam subventionem
a divitibus sperantes. subtiliter suas exponunt. aut expon
satagunt necessitates. licet cum quadam verecundia. quam aliquando ex
superbia procedit. que utique detestanda est. aliquando autem ex humi
litate. qua etiam humilitate. deum exorando uti potes et
debes. Non enim tua peccata quibus pauper degis. omnibus detegis.
sed huic soli. qui tibi esse poterit auxilio. et sub secreto
quibus tu deus ea velit ad tuam salutem prodi. si celata ser
vares preciosius superbe quam veniret arguenda. puta si in con
fessione veritatem taceres. Secundo prependitur predicta diversitas
quantum ad donantis proprietatem. Importuna enim petitio. ideo
divites huius seculi contristant. et a donando retrahit. quia
non omnibus subvenire possunt. et cunctis eorum adeo defectibus.
nec enim ad hoc quantulibet immense copie sufficerent. Alia
longe est divitiarum et magnificentie dei conditio. qui absque
defectu suo omnibus dat affluenter. promptior que est ad

dandum quam sumus ad recipiendum. Ideoque vult te semper esse
per istius desiderium disposita ad suscipiendum dona sua.
Quanto enim ea ferventius et desiderabis et petes, tanto ha-
bundantius accipies. Sicut quo soli corporali amplior aperitur
aditus, eo copiosius lumine eius percipit. Laudabis igitur
dominum et perseveranter, immo incessanter exorabis. Admodum quoque
cavebis ne aliquid menti subrepat de te grandis opinio,
quasi dives satis effecta sis, non amplius egens mendicitate. Quinimmo
quo plus augebitur donatio, eo erit instantia frequentior,
quia tunc amplius egebis gratia dei ad conservationem donorum eius,
insuper et ad bonum et legitimum usum eorundem. Sine cuius utique
presidio continuo mox totum amittes quod prius acceperas. Sic
fiuntque deteriora novissima prioribus, et eris solito pauperior.
Unde fit ut nullus inveniatur tam periculosus tamque latens et insi-
diosus hostis tuis percipiendis elemosinis quam superbia, que ut
plurimum expellit, exsufflat et abicit de manibus quicquid di-
vinitus concessum est. Prudenter igitur caveas tibi ab hoc hoste to-
to studio precavens. Anima. Satisfecisti iam hic meis du-
bitationibus. Restat ut rursum te interrogem apud quos me
conferam pro meis suscipiendis elemosinis. An ad deum a quo
omne datum optimum et donum, sufficiat absque medio pertinaciter,
sive insuper ad hoc hora sit aptior, et quis locus. Homo.
Attendere debes, o anima, quod cum aliquis vilis et fedus
a servitio, a merito condempnatus, vel quilibet alius similis, nequaquam
presumeret in conspectum alicuius excellentis principis absque medio
seipsum exhibere, precipue dum deputati sunt alii qui tales au-
diant et eis patrocinium impendant. Tibi igitur suadeo ut
mediatores recipias, ad sanctos te convertens, quorum suffragiis
apud deum te questuaris. Hoc sane tua exigit humilitas. Hoc
fieri vult deus ad honorem sanctorum. Considera hoc in curia alicuius
regis, in qua forefactor aliquis fortune, qui videlicet non est curie
domesticus, non statim ad regis presentiam se conferet, sed ad aliquid

domesticu tue. et aliquotiens studiose querit ex minimis
unu puta ianitore p que ad maiores digat. et sic
tande usq ad rege perveniat. Sic et tibi movebis semper
lu. du aliquem sctor spalit tuu mediatore recipies. qui
ceteri de hoc velut invidi turbet. Tanta quippe caritas
ac dilectio versat apud eos. ut eor penitus sit idem
velle. ac p hoc quod unus orat et desiderat. orat et desiderat
alter. Liberu ergo erit tibi pro tua devotone ad quemcumq
sctu spalit recurrere in tuis oportunitatib. secundum q ad hoc
te inclinabit consideratio virtutu et donor. quas in illo sco
cognoscis floruisse. cui quidem sco consulto te committes tamquam
tuo protectori ac directori. nec tamen propterea ceteror negliges
auxilia postulare. Quesivisti ac. quis ad interpellandos
scos. locus. habeatur ydoneus. Est profecto ois locus aptus
oroni dei. et intercessioni scor. Templa tamen deo et sanctis
dedicata. spali congruitate ad hoc deputatur. in quibus communi
noie totius ecclie sunt orones sut virtute et merito prestantiores
Sic et de tpe. de quo etiam monuisti quoque sentiendum
arbitror. Deputati sunt quidem ad orones. spalit festi
dies. et solempnes. quibus etiam frequentius dona gratiarum
divinitus summitti credunt. Experimento eni certissimo didice
runt plurimi. diebus huius. uberius se divinitus adiutos. et
consolatos. nec huius alia fuerit assignare racionem. pter di
vina magnificentia et liberalitate. insup. et scor inter
a cessione copiosa. Anima Vellem preter hec adhuc o homo
ex te informari. si tamen liceat et expediat. pro hoies ad
huc in seculo viventes deprecari. atque etiam in eor inter
cessionibus confidere. presertim quod meo iudicio in pnti exilio
nemo est qui superhabundet. et non satis egens habeat id quod
possidet. vixque sibi sufficiat unusquisque ad hoc quod oret
b pro seipso Homo Tam grata tam dilecta deo est caritas
mutua fidelium o aia. ut eis mandatum dedit pro invicem orare.

Et contingit quod verius exaudiatur orans pro altero . quam non
exaudietur orans pro seipso . hac ni fallor ratione . quia is alter
pro quo orat est in caritate . cum tamen ipse qui orat sit peccato mor/
tali obnoxius et gratia privatus ¶ Sed et optimo mire — De precibus
voles . ut ex ore infantium . tua deprecatio dirigatur in conspectu domini .
etiam si quid dicat penitus ignoret . dicendo pater noster pro te .
et ad tuam instantiam . facti enim sunt per regenerationis lavacrum
filii adoptionis et regni . ac per hoc deo in suis orationibus ac
cepti . Sicut si filius regis . nondum annos intelligentie attingens
offerat patri supplicationem alicuius malefactoris . non utique
repelletur a patre vacuus . et si nesciat quid ipsa res importet
quam perfecto supplicationem si per se malefactor porrexisset
mox a facie regis eiectus . graviorem forsan indignationem
incurrisset . Hac consideratione mota persona quedam in nota
per parvulos innocentes pro se orari et dici pater noster disponebat .
Et licet ut dicis vir satis cuilibet sibi sufficiat . nichil
tamen iusto cuilibet alteri deperit dum pro aliis orat . quin
immo ex caritate hoc faciens apud deum habundantius meritum
proficit . ¶ Considera etiam quibus additus est iustis apud deum
exorandum . per miracula que legimus vitis omnibus ad eorum
preces facta ¶ Considera insuper quod contritum quemlibet peccatorem
si id boni faceret quod iustus quilibet . etiam ad horam fecerit .
Ita moriens indubie salvaretur . quantum ergo valebit deprecatio
iusti assidua . qui xxx . aut l . vel pluribus annis in bona vita
perseveravit et proficit Anima . Bene in proposito hec que dicis
placent o homo . atque verum sentio . quod frequenter misericors
deus alicui subvenit . non ad suas sed alterius preces . quamvis
homo ita fieri . is qui iuvatur ignoret . Ita michi sentio et sen
tire debeo . indeque maiorem humilitatem concipere . ¶ Sed et
preter hec iam cognosco . plurimum ad salutem prodesse pro invicem
orare . idque fieri absolute exposcere . presertim quia stabit aliquis
ad horam esse in gratia altero non existente . quod si uterque sit in

gra. tanto censebit' undiq; amplius oro valitura. Hoc enim
considero in eleosina. dum p alium fieri mandat'. q utiq; fruc/
tuosa est. si alt' eorum fuit in gra. s. vel mandas. vl' exequens
fructuosior tn si uterq;. ¶ Sed et oculum gnto ad illos
questuarios et procuratores hospitalium. a' captiuorum. q
satis habundeq; dat' eorum intuitu pro qbus petunt. cum
tn nichil eis pro se petentibus daret'. ymo forsitan turpiter
abigerent'. et nichilominus hii questuarii pte distributionis
accipiunt. Ita sane orapio multum utile. ac tutum ee pro
alio et pro inuice orare. Sicut et in corpe membra sei/
nuice iuuant. et mutuo tribuunt alimentum. dum sanguis
et spus ab uno defert' ad alterum. Ita et in corpe misti/
co et spuali qd e ecclia. vita gre diriuat' a capite xpo
per gloriosam eius virginem. q e velut collum. et p ceteros
scos dei et quoslibet alios quocunq; mo ad corpus hoc
misticum ptinentes ¶ Vnde etiam uniusq; orapio. q semp p/
ficit oro facta p exeuntibus in purgatorio. quos constat
ee in gra. Sicut preterea nichilominus diuinum mandatum monet
ad orandum pro alterutro. adhuc ex hoc sic orare prodesset.
Valet etiam semp oro noie eccie facta. puta cum dicit'
offitium canonicum. a' missa celebrat'. ¶ Credo tn q opus
penale factum p altero p modum satisfactionis. non eque
valet facienti ad satisfaciendum pro seipso. sicut si ex inte/
tione hoc tm pro seipso faceret. licet tn et plus vel eq vale'
quantum ad meritum. et glorie incrementum. Homo. Sunt hec
tua dicta o aia. et dictis meis. et toti consona. Verum aliud
unum adhuc mirabilius considerabis. frequenter enim utilior
et efficatior ad impetrandum eleosinam gre. reddit' oro
in toto cetu pctorum facta: q scorsum in priuato. sicut et
elemosinam corpalem secius et promptius percipiunt paupes
minus abiecti. minusq; debiles. dum debilioribus. despecti/
oribus. z miserabilioribus sociati. gratum cum eis petunt. Ita ut

inquit apostolus ubi habundauit peccatum ibi superhabundauit
et gratia. Non ergo fugiendi sunt peccatores in suis ordinibus.
nisi forsan sint per ecclesiam excommunicati. Nec solum corporaliter
hoc modo cum peccatoribus est conuersandum. ymo etiam spiritualiter. scilicet
mente sursum cum eis in oratione ad deum habenda est. Anima. a
Volo igitur amodo o homo. et pro aliis et cum aliis orare.
faciendo questum magnum illius ac generalis hospitalis to
tius mundi. in quo iacebunt innumerabiles egroti. variis
languoribus laborantes. Nemo quidem hanc mortalem vitam
ducens. ab hoc hospitali exemptus est. sicut nec ab infirmitate
penitus immunis. licet scilicet plus et minus. Vnde michi
adest oportunitas. questum meum perquerendi. et petendi
spiritualem elemosinam. tum pro me. tum pro aliis aliquibus. tum pro
omnibus in hoc hospitali degentibus. offerri quod id ceteri pro
me faciunt. et mutuum suffragium. quibus exposcit caritas
Si non facultates suppetunt ad vite huius onera sustentanda
absque graui et assiduo labore. surgit hoc haut dubie
sub deo. hoc principaliter agere. per labores et operas aliorum
tam principum qui tenent et pergunt quam minorum qui laborant et
petunt. Quod et de bonis spiritualibus sentire debeo.
Intuebit etiam in frequenter in illum durissimum purgatorii
carcerem ingredi. in quo plurime detinentur pauperes anime
grauissimis ardoribus ac penis intollerabilibus afflicte. que
nec sibiipsis opem ferre possunt. que tum sua purgatione comple
ta. carcerem hunc egresse. atque in gloriam assumpte. pro me
vtiliter orare valebunt. ¶ Ceterum dic mihi homo. quem modum lo
quendi obseruabo homo. Iuuant ut composui tibi. o anima. h
Video. Et bene. atque intense desiderare. est vehementer
ac efficaciter loqui. Fitque hoc aliquando absque exteriori quolibet
sono. aliquando ac erumpit exterius in gemitibus et suspiriis
in planctu in lacrimis. in manuum torsione. in sublimatione
oculorum. in tonsione pectoris. in clamoribus dolorosis.

absque tamen districtione sermonis. eo pacto quo bestie et infantes suos dolores insinuant. ¶ Aliquando vero vocalis exprimitur oratio. per aliqua alia facta. sicut magister ille magister et minister. magnificus huius de quo sermo habitus est hospitalis. nos orare docuit. et dicere. Pater noster etc. Verum hec est propria. et specialior vocalis oratio. utpote omnium a deo legitime petendorum comprehensiva. et quia quod illa instituit acceptior. atque per hoc exaudibilior ¶ Aliquotiens autem intermittendus est luctus et dolor. et animi sobrietas et humilis letitia suscipienda. in qua anima sue paupertatis aliquantulum oblita. suspenditur in divinas laudes. et meditatur magnalia dei. et sanctorum suorum. Huius vides exemplum in magnis solempnitatibus dominorum temporalium. quando eam celebrantur. assunt et pauperes exterius. non utique contenti petere elemosinam querulose proclamantes. ymmo interiamus moram facientes. studiose que illic fiunt. oculis atque auribus explorant. de quibus in mente conferunt. et nichilominus post hec elemosinam percipiunt. Insuper et alios aliquos in sua paupertate. cum musicis instrumentis ludentes aut canentes. nunc cum musa. nunc cum viella. nunc cum cymbala etc. quibus congratulantur divites et domini per hoc eorum commendabilem patientiam convincentes. dum eos in sua simplicitate et humilitate vident communes et iocundos nec eorum invidentes. ymmo congaudentes eorum fortunis. sicut et in nativitate filii regis omnes debent exultare. omnesque confluere. Sed et aliquando adveniunt pauperes. gratias pro receptis elemosinis reddituri. quibus nichilominus eque vel habundantior elemosina tribuitur. ut ceteris potentibus. Quibusdam etiam aliquando sufficit ut seipsos tamquam patientes exhibeant. et suas detegant plagas. Sed et tympanum aliquando vel sonorum quodlibet aliud in-

instrumentum profert

strumentum proferunt. ut hic vel defectum clamoris
suppleat. vel maiorem provocet compassionem. Aut
et alii qui maiorem simulant paupertatem. seipsos vel
verberando vel lacerando. sicut et quidam devoti. sibi
inferunt. vel infirmi faciunt disciplinas et correctiones
quibus emolliuntur duritia cordis eorum. et provocentur ad
devotionem et pietatem. ¶ Ex hiis satis apte potes
intelligere. quod varii sunt modi se apud deos et sanctos
questuandi. Nunc in dolore et timore divine iusticie.
nunc in leticia et consolatione spei sue. nunc insuper et
in gratiarum actione. laude. veneratione. atque dilectione sue
bonitatis et largitatis. Et hoc fit non modo voce humana.
ymo etiam aliis sonis quibus utuntur etiam puta cimbanarum
aut organorum. Nichil quippe est quod non legitime possis
ad tuam utilitatem convertere. et per hoc te reddere ydoneam ad
susceptionem spiritualis elemosine. divine gratie. Sed cave hoc
diligenter. cave tibi ne desperes ex pondere tristicie.
ne vel in sublimitate leticie superbias. ¶ Verum ut sub
uno colligam omnia. iste orat assidue. qui bonum quodlibet
opus bene facit. scilicet ad gloriam dei. sive comedat. sive
bibat. sive etiam dormiat. qui videlicet ideo quod se sompno
tradit. ut hic postea divino reddatur aptior obsequio
Anima. Scire libenter o homo cur frequenter sub forma orationis
dicuntur plures psalmi. quorum nichil penitus ad rem pertinet
pro qua orandum est. Sepeque accidit. ut is qui hos psal-
mos cantat aut dicit. ignarus est et indoctus. sermonem
latinum ignorans. ac per hoc. nullum psalmorum huiusmodi intel-
lectum **Homo** Ita est anima. Non enim semper uniformis est im-
petrandi modus. ut circa soli principes aliqualiter est superius
declaratum. quod et Hugo de sancto victore latius declarat
¶ Et pro compendio. tria sunt que precipue conferunt ad im-
nandum maioris alicuius amici. et favorem illius comparandum.

ad suu subditu. Unu e du subdit9 ipe. illu vehemẽ
ter laudat. et v'tutes ei9 extollit. magnitudine. opu
lẽtiã. bõitate. mãsuetudine largitate q pdicat. Et
p hnc modu. oro dirigit ad deu no expresse aliq ab eo
petendo. s; tm9 pio et humili corde laudes eius depmẽdo.
puta dicedo. q pius. q masuet9. q magnific9 q benig
es. et sic de aliis eius infinitis laudib9. Alter e du
illi adusarioz. sive hom sive demonu cõmemorat tyrãni
ca crudelitas. per que modu plures orões credunt
in psalterio. Tertiu e du is q impetrare desiderat sua
ptestat miseria. paupertate et angustia. cõmemorat se
cu sit debilis et imbecillis. oi ope. oi cõsolatõe destituti
et hec eade aliqn in aliis ee cõmemorat. ppt qd nullu
sibi ab hoie. sed a deo solo expectat auxiliu. Et fit
aliqn huiusmoi oro absq expressa aliqua petitõe. nude
et simplr tales et siles defect9 et necitates apiedo.
et hoc vel q se idignu impetratõe iudicat. vel q ppt
ei9 magnitudine. rem desideratã no audet expmere.
Cum diligent scrutat scripturas. nichil in eis invenit
qd no ad alter horu triu modoz orandi reduci possit
Sup quo adiungo. q nec in orando q uno mo disponit
orantis affectio. seu desideriu: qu uno mo ubi phãre va
riat. et nichilomin9 manet vera et fructuosa. q ad dic
ipa oro. q ad veritate nichil e aliud. q humilis et de
vota affectio in deu finalit relata. ¶ Aliqn igr cõsistit
affectio in quada pfunda reuerentia et subiectõe ad
deu. diuinã ex una pte cõsiderans altitudine. et ex
alia. miseria fragilitatis humane. sicut si aliq humilis
psona. magnu aliquẽ impatore habet obviu. mox
se diligent retrahet. et pfunde iclinaret. totaq tre
mebunda se quo ad posset in sinu cõtraheret totu. Plerunq
at affectio residet i timore. du tremeda dei iudicia

Varii st affec
orantis · z boi

pfunde gsideat. q adu'sus impios. hic et apud inferos
exercet. Sicut cum princeps aliquis. adu'sus suos aliquos
seruitores. grauiter indignati ptipit. ceti oes gtremiscunt.
etia si nullius offense sibi gscii sint ¶ Est et alius affect' ōis 3
modus. q per gsideratoem ppoz defectuum. qbus nulis vib'
ottri no pt. summa sibi suadet humilitate ¶ Surgit et 4
aliqn in affectione motus vehemetis angustie atq anxi
etatis nimie: du se quibus ppendes vndiq districtib'
inolutum z cōductum. remanet in seipso stupidus. nesciens
quo diuertat et qualiter effugiat. ¶ Erupit etia aliqn 5
in affectu cordis. motus quida languoris. q sermone ex
primi nequit. sed suspiriis gemitib'. gtinuisq; plan
tib'. aut etia subitis et grauib' clamorib' innotescit.
sicut de pueris et bestiis in tedio gstitutis supius ex
emplificatum e ¶ Ingerit' quoq; affectui motus ruboris 6
et verecudie. du in mete venit turpitudo et feditas
sui pcti. Insup et sua ingratitudo apud celeste patrem
et dnm. a quo tot et tanta bnficia pcepta sint. ¶ Co 7
capit etia aliqn affectus. odiu quodda suipius. du
quis suos miserabiles defectus et casus gsiderans. sibi
ipi displicet. seq; abhorreat et detestat'. adeo ut ad instar
fetidi cadaueris sibiipi fiat intollerabilis ¶ Format 8
et aliqn in seipo affectus. zelu queda z indignatoem
laudabile. aduersus pcta sua ac alioz. et ob id seipm
ppmarum psequit' et punit. ¶ Est et affectio quoq; 9
zelotipa circa se et alios. ex quo fit ut studiose pccoz
discrimina et oportunitates deuitare conet'. et quelibet
piculis sue ac aliene defectu repellere. sicut vir zelans
vxore. tanta adhibet custodia. ne turpe ca suspectum
admittat gsortiu ¶ Commonet' aliqn animus. affectu 10
quoda pietatis et gpassionis seu mie. ad se vel ad
alios. q surgit pleruq; ex gmemorat' huius fragilitat(is)

pte ex vna et periculorum quibus omnes circuimur parte ex altera
ubi nichilominus pauca vel nulla ex nobis parata sunt
11 remedia. Suspendit aliquem affectum in admiracionem grandem
dum videlicet altitudinem diviciarum sapientie et scientie dei vel incomprehen-
sibilium iudiciorum eius ad mentem revocat. Interdum aliquotiens
hec meditacio mentem ad se advocat et sursum rapit ut sensu
et memoria delinquat et fiat velut desipiens et insana.
12 Concipit aliquis in affectu motum sancte confidentie et bone spei in
deum et sanctos dum ea propria beneficia sive largitates recogitat
13 quibus nos adiuvat et tuetur. Attendit aliquis eiusdem ex
suorum maleficiorum commemoratione penitencie et contricionis affectio.
14 Concipit etiam quisque in affectu motum cuiusdam bone desperationis
dum considerat quod vana spes est hominis in solum deum se ponit
15 eique soli finaliter et principaliter inheret. Oritur quisque in affectu
motum horroris et abhominationis surgentis ex consideracione vilitatis
et turpitudinis peccati, quam turpitudinem facit hec affectio
16 per os evomere per sinceram confessionem. Subintrat quisque in
affectu motus sancti desiderii vel sancte cupiditatis vehementis
ex consideracione divine pulchritudinis et excellentie glorie celestis
ad quam videndam et habendam totis aspirat conatibus.
17 Ingreditur aliquem mente affectio quedam leticie spiritualis et
sobrie cuiusdam complacentie, quam sibi legitime suadet, dum sibi
complacere comprendit in deo domino et in gloria eius, insuper et in
quibuslibet suis operibus, que quidem spiritualis iocunditas
aliquotiens in tantum robur excrescit ut verbis exprimi minime
queat, sed sub signis abundat ad extra prorumpit, puta
sub iocunditatis suspiriis et gaudiosis singultibus. Vocatur
autem hec plerumque affectio mentis interna iubilatio
18 seu exultatio. Exurgit aliquem affectio laudis be-
nedictionis et glorificationis, commemorando dignitatem
dei inestimabilem et advocando creaturas omnes ut
19 laudent eum et exultent in nomine sancto eius. Adest etiam

aliqui affectus retractionis in divinis beneficiis . quomodo innumeris in diebus percipimus ¶ Excitatur aliquis affectus in fervore divini amoris per consideracionem immense sue bonitatis. et est altissima perfectissima et dignissima in ceteris affectibus ad quam nichilominus tute et perfecte hii soli pertingunt qui prius in ceteris exercitati sunt . quasi per illas purgati et quasi preparati . Cuius secundum declaracionem beati bernardi per illas osculamur pedes et manus . per hanc autem ad osculum oris attendimus . Hec siquidem sancta affectio mentem deo summe approximat et domesticam facit et velut sponsam ei copulat ¶ Ex pluribus iam dictis faciliter perpendes cur simpliciter et illiterati . laudabiliter et fructuose suadentur frequenter dicere oraciones quas minime intelligunt . hoc enim fit vel ut hoc agentes deum venerentur et laudent . aut ei gratias pro beneficiis rependant sub sanctis et sacris verbis . per ore prophetarum et sanctorum revelatis . vel eciam ut ecclesie obediant a suo confessori . Attendunt eciam et alie cause quas perpendis adeo . dum huiusmodi oraciones devote dicunt . Anima Declarasti in iam o homo . quam plures meditacionis modos . insuper et orandi et varios affectus formandi doctrinam tradidisti perutilem . Nunc restat ut ex te audiam . si cotidiano in eis aliqua una oracio . questione vel cotidiana apud omnes sanctos sit observanda . Nec eciam eleemosinas eius in hoc questu petitura . Homo . Poteris anima in hoc modum quelibet observare prout tibi videbitur magis oportunum . magisque fructuosius pro convenientia temporum et locorum et necessitatum quibus eris obnoxia . vel alteram quelibet personam pro qua orare voles .

¶ Debes igitur toto studio . tota diligencia discere que sint septem dona gracie . precipue in tuis oracionibus petenda . preterea virtutes tres theologice . fides . spes . caritas . virtutes

vii dona precipue in oracionibus petenda

quatuor cardinales . prudentia . temperantia . fortitudo et
iusticia Que sunt insuper septem spiritus sancti dona . septem
beatitudines . septem petitiones in oratione dominica expresse
septem opera misericordie spiritualia et corporalia . decem precepta legis
In hiis tua versabitur meditatio . et secundum tuam paruitatem
aduersus morbos varios peccatorum . et periculorum et temptationum
quibus te subiacere agnosceres . tua formabis orationem
Diriges etiam frequenter oculum tue consideracionis ad illa
vii capitalia vicia . Ad illos insuper multiplices defectus
quos in administratione corporalium sensuum cotidie incurrimus
et sic de aliis infinitis miseriis ¶ Ad hec plenius agnos-
cenda et discernenda confert plurimum . summa viciorum et vir-
tutum . quam quidam summam regis appellat . Poteris preterea
tuum questum diuidere in singulas partes . singulos depu-
tare dies . puta ut singulis vii dierum petitionem fa-
cias . de singulis vii donorum . et ita de aliis omnibus
in oratione petendis poteris ordinare . et tibi quasi legem regu-
larem ad hoc statuere . et nichilominus aliis urgentibus
causis extra ordinationem poteris ad alia petenda frequenter
conuerti . Sic etiam celestem ciuitatem . velut in vii partes seu
vicos diuidere . et per singulos illos vicos . singulis . vii
dierum discurrere . et te questuare . Statuens quod in vico vno
beatos angelos In alio prophetas et patriarchas . Christi
adhuc veterum precones . et sic de aliis prout tua deuo-
tio suadebit ¶ Poteris etiam iuxta dierum solempnium exi-
gentiam . recursum ad Christum facere . eiusque misteria contempla-
ri etiam sanctorum quorum celebrantur solempnia . tuque deuotius
solito . eorum implorare subsidia : eosque apud alios facere
mediatores ¶ Iam itaque o anima absque intermissione plura
satis locuti sumus . conuenit ut finem sermoni imponamus .
cetera diebus posteris reseruantes . nam etiam tempus adest
ut ad questum te conferas . quem utique prosequendo . semper

in hoc officio doctior fiet. non modo in hiis de quibus exempla sunt posita paupertatum meis. verum etiam aliis imitabis erudita. Ita sane est quemadmodum prouerbium quod fabricando fabri fimus. Anima. Ita fiat ut suadetis o homo. Curtina itaque incipiam certum ordinem ad elemosinam petendum. meatis quam petitiones pro utilitatum occurrentium oportunitate conabor instruere. nec sit tibi molestum etsi non vinforme regulam in meis obseruabo deprecationibus. quum absque ordine et mensura in mee insurgunt paupertates et indigentie. pro quarum exigentia mee sunt premitus orationes instruende. Quibus etiam modus est multiplex in ius adhibendus. secundum eorum qualitatem. quibus autem per quibus mentis est sermo dirigendus. Ceterum ubi me deficere uiderit atque torpescere velit obuire precor me dirigere. utique adesse consilio atque auxilio. Homo. Libenter id efficiam o anima. Deus autem tuus sit auxiliator. detque tibi bene ac prudenter orare. ita videlicet ut et grata sit ac bene desiderata quelibet oratio tua. Amen.

Sequuntur diuerse orationes et meditationes anime deuote secundum diuersas materias. que parum aut nichil deseruiunt nisi ad deuotionem totaliter inactiuatis. et qui in seipsis experiuntur affectiones virtutum. insuper et dei visitationem cum contemptu mundi.

Incipiunt orationes et meditationes deuote super orationem dominicam et primo super primam petitionem eius. sanctificetur nomen tuum

Voluisti domine deus omnipotens. ut te orantes patrem appellemus. Hic itaque supposito te deprecor. sanctificetur hoc nomen et confirmetur in me. hoc est ut permaneam tua sum filia. Aliter

64

eiū quomodo michi pr̄ eris? si tua ee filia desierō?
Continuo se p̄fecto ponūt. h̄ nova. / O quātū detinē
tū ē tale amittē p̄ncipē? que etiā ignominia. illū of
fendē. vel ei nō servire? Cui queso licet vidē potēs
p̄ncipē in suo palacio. q̄ iā diutissime sū carcerata. et
variis ēcīdata bellicis ꝑpugnacōibus? cū tñ sim regis
p̄mo talis regis filia? Quo ausu temerario. genus
meū? meā nobilitatē oblivistar? Quā deniqȝ īsā
ana me velut scortū corruptoribus exponā? corrup
toribus inqȝ totius castitatis ꝓditoribus. adūsariis meis
et mei p̄ris? Quā p̄terea fiduciā debeo ꝯcipe cōfu
giendi ad talē p̄ncipē. tā opulētū. tā sapiētē. tā beni
nū? Confidenter illū interpellabo. q̄ p̄or me dilexit.
nullisqȝ meis meritis. me suā filiā appellare dignatus
ē. Et si illū velut inobediens et p̄usa aliquotiens
offenderī. sūo tñ. q̄ p̄ro ꝑtto filie. pr̄i. pena sufficiet
exigua. Si ab eo panē petiuerō ad vivendū? nūq̄
īdignat atqȝ iratus michi porriget lapidē? aut p̄
ouo. scorpionē. aut p̄ro pisce serpentē? Nō h̄ ꝑfecto
faciet. quippe cui⁹ h̄o nobis ē et exemplū. q̄ parentes
carnales. norūt h̄o filiis suis facere. quinymo. et tā bo
nis. q̄ malis. bona tribuere soliti sūt. Noster ī pr̄. sūm
ꝑm dabit petentibus / Cū igit̄. te p̄ncipē nrm appellaī
mādaveris: fiat ut iussisti. Te igit̄ ꝑ h̄o nomē cō
testor. ut illud ī me sufficet. ita ne mentiar. te p̄ncipē
appellās. Nonne utiqȝ mendatii argueret. si nō tua
extitis filia. te p̄ncipē appellare? Hoc igit̄ te nūc peto
et exoro sp̄ialit̄. ut tibi talis exista. quale me tibi
ee volēs. Quod si michi negaveris. cū h̄o tuo veniet detri
mento. quid aliud michi donabis? Quis q̄so pr̄. suē nā
li filie talia petenti. denegabit? Verū etiā pr̄ mi.
cū tua sim filia. meā oro custodi castitatē. meūqȝ

honore. Sic me claude. tales adhibe custodes. ne
tui adversarii me valeat corripere. quia illos non au
diam. vel ad minus non exaudiam. Recedite. recedite
animo infideles ac petulantes nuncii infernales. qui me
vultis infamare. qui a me decepti atque quietum expos
citis. Ignoratis vos. que et qualis ego sim. et cui
vos loquimini? Ego enim sum filia summi regis. vestri iudicis.
qui vos condempnabit. Qua igitur presumptione. queritis illi sua
surripere filiam? vobis autem prebebo auditores? O
turpissimi. vilissimi. horribilissimi hostes. numquid
vobis assentiam. qui estis fallaces et mendosi? Numquid
vestro suasu. meum patrem delinquam? mea fraudabor here
ditate? et vobiscum incipiam eternaliter condempnabor? Hoc
profecto nullo pacto faciam. Et si alias me non infestatam
dimiseritis. michi quoque vim facere volueritis. scitis quid fac
tura sim. Adibo certe patrem meum. et ei rem intimabo. qui
in utique feret opem ut eruar a manibus vestris. at de
inceps gravius vos puniet. Meditatio et oratio super
2a peticione orationis dominice. Adveniat regnum tuum.

Excellens in hoc sua ad me dilectionem declarat
meus pater celestis. quod tale ac tanta dignitate
atque excellentia voluit indulgere. ut regnum
quoddam eximium intra me collocavit. meo regimini de
putatum. in quo ratio velut domina ac magistra. debet
presidere. cetere autem omnes vires et potentie illi parere et obsequi.
Sed profecto nimis experior verum esse. quod antique dicitur
est. vix sine guerra est. qui terram habet. Revera. regnum
hoc de quo sermo. continue et incessanter persecutorum. oppug
nationem patitur. Non est vitium ac peccatum. quod non ipsum hostiliter
invadat. Unumquodque omnium faciat ad ingressum per sensuum quoque
aditus. ut illic dominetur et imperet. Insurgit superbia cum
clamore valido. et iactanter illic presumit dominari. Invidia

meditatio 2a pr. e petitionis orationis dominice Adv. r. t.

ira et odium adveniunt. cum iumento affinates se illic
mansione ac residentia faciunt. Accedit illa torpens
accidia. nullo pacto ad discessum suasibilis. Gula fe-
dissima exitum parat. suamque illic vult instruere coquinam
Luxuria furit et affinat. quod regnum hoc prorsus consumet
Avaritia cupida insidiose se ingerit. nec se hinc arbi-
tratur depellendam. Atque ita innumeri alii surgunt tyranni. qui
nullo ordine. sed horribili confusione satagunt in hoc reg-
no dominari. At ego illos repello. illos abicio. clamansque
et suspirans contestor. hoc regnum mihi datum a patre meo. cum
summum nephas esset tale tradimentum facere. quo id regnum
suis pateret hostibus. Heu heu quid me. quam mea esti-
mas potentia. que sola sine viribus sum. deficiens et misera?
Quid queso nisi a te pater meus adiuta. adversus hostes hos
efficere valebo? Adesto igitur pater mi in regno tuo. et quod
maneat invictum. illi feres presidium. tuum perfecto est ipsum.
tibi tueque custodie restituo. Ita sane. et non aliter in me
adveniet regnum tuum. semperque remanebit. alioquin illud co-
gar amittere. a devastate angelo. eritque in illo sempi-
ternus horror. et etiam confusio. Meditatio et oratio super tertia
petitione orationis dominice. Fiat voluntas tua sicut in celo et in terra

Domine deus omnipotens pater optime. qui es in celis. Fi-
at voluntas tua sicut in celo et in terra. Voluntas
mea tua. Sed quomodo in via mandatorum tuorum
vadam ego debilis. pauper et misera. ad te potentissimum?
insipientissima. ad te sapientissimum. egrotissima. ad te sum-
mum medicum ac salvatorem? Et quomodo fiet istud domine.
nisi tua voluntas me conduxerit. et traxerit ad se? Sic ergo
ita velis. etiam velim nolim. etiam tua voluntas fiat.
Vidi sepius domine. quod pater duxit et traxit filium debilem
atque impotentem. vel etiam stolidum. ad implendum voluntatem
paternam. Ita queso pater. me trahere digneris ad te. et

me non derelinquas in manu mei consilii. nec me
me tradas voluntati. Immo dum oberrare a tramite virtu-
tis me videbis retrahe me domine deus velut pauperem
stolidam cecam atque impotentem. Et hoc sive per tuas virgas
adversitatis. sive per dulcorem prosperitatis. sive per occulte
inspirationis instinctum a tua bonitate. sive per altam ma-
num tue potestatis. sive etiam per bonorum tuorum angelorum. vel
etiam hominum ministerium. sive per quemcumque alium modum tibi pla-
citum. hoc tantum fiat ne peream. sed quod tua de me. et in me
non mea voluntas fiat et impleatur. Quid posset domine
convenientius atque humilius paupercula ceca et stolida petere a suo
doctore et gubernatore. quam ut eam non permittat ambulare secundum
suam temerariam intentionem in desideriis anime sue. Confirmatio
Ait domine deus. tuus propheta quod homo comparatus est iumentis in-
sipientibus. in quibus non est intellectus. Quod si ita est. dirige
me domine velut bestiolam indomitam. que non potest aut non
vult per seipsam domari. Immittes frenum in os meum. quod
alias me ligabis. quando in opus erit. dulcibus illis ac
solidis vinculis tuarum virtutum. et potissime funiculo tri-
plici qui difficile rumpitur. videlicet fidei. spei ac caritatis
Indomitum est domine os meum. Impone sibi temperantie et so-
brietatis frenum. Indomita est lingua mea. discola et
vagabunda per multiloquium et vaniloquium. Constringe illam
freno silentii. atque ita fac circa singula membra mea
Et quamvis frequenter tuo ductui renitor. aliter quam alio vo-
lens ire quam tu impellas ad modum equi lascivi. qui sibi
dimissus frequenter impinget. Ne quoque propterea domine ita graviter
me vastans. ut pre indignatione me derelinquas. et
sinas secundum impetum proprie inclinationis ac voluntatis incedere.
Ita enim mox impingerem. et me morti traderem dolose.
more illorum. quos te dicis dimisisse non secundum desideria
cordis eorum. Erat quoque profecto illa dimissa libertas. lo-

gere eligibilior atque suavior est tua sinctus tuaque
subiectio. Oratio super libro. Sicut desiderat cervus ad fontes
O fons vite domine deus omnipotens. Ego sum illa
paupercula lassata depulsa et vexata. que ad in-
star cervi desiderat venire et currere ad te. ut
sit in recreatio. contra nimium calorem atque ardorem sitis
quam in illi infernales intulerunt inimici. me per deserta
huius mundi continue insequentes cum turba innoxia canum
ferocissimorum mordantium et latrantium. Quapropter vagabunda
non inveniens requiem. per hoc desertum discurro. Sunt au-
tem canes. cure ille diverse ac sollicitudines mundane.
que variis modis me mordent et latrant. quibus plurimum
turbor et evagor in deserto predicto nusquam requiem inve-
niens. nec amplius respirare valeo nisi venero ad te. qui es
fons vite et refugii locus in quo michi est refrigerium
et securitas. Meditatio et oratio diversa pro partibus super 4a
petitione orationis dominice Panem nostrum cotidianum da nobis hodie
Paupercula panem petit deum. Ego sum paupercula illa
famelica. locata inter duas mensas. quarum
una est cibis huius mundi onusta. quibus quidem
vesci possem. sed illos detestor et recuso. altera
bonis exuberat spiritualibus. quibus tu affluenter desidero.
minime pro voto illa consequi valeo. Heu morietur in pre-
hec misera famelica in tuo conspectu. ac tuorum omnium
sanctorum in hac mensa bonis gratie et glorie referta discumbentium.
ubi edunt et bibunt usque ad sacietatem. ymo usque ad sobriam
ebrietatem? Non quidem sum digna sedere in hac mensa. nec
hoc requirere presumo. sed humiliter peto vel de micis
et reliquiis huius mense magnifice. panem aliquem percipere
quo aliquantulum refocillata valeam famem. sitimque meam
et si non ad plenum sedare. Lego in evangelio de divite
epulone. qui arguitur de divitia atque avaritia arguitur.

qui immisericorditer pauperem lazarum a se repulit. ille
sine mense mittas ac volens tribue. At ego sum illa paup(er)
infirma mendica. ulceribus et vulneribus plena diversorum
viciorum. que vos assidue in affectibus. O fratres et sorores dei
omnes. in vestris ianuis clamo suspirans. et peto de mi-
cas vestras: ne queso me molestie feratis. et more illius
divitis reprobi ne me immisericorditer tractetis. Absit
a vobis hoc mysterium. Absit ut in tam piis ac mag-
nificis cordibus tanta inveniatur inhumanitas. Possetis cum
sine ullo vestro detrimento. ac sine ulla diminutione id facere
poteritis. Mementote vos aliquotiens ab hac mensa
fuisse alienos. et nichilominus tunc ex ea pasci libenter
voluistis. Ita igitur et nunc in faciatis quod vobis fieri volu-
istis. Vestra quidem soror sum. et si in humilem statum deiecta.
et si in exilio. et si in carcere. et si in inscicia et paup(er)-
tate maxima constituta. Ne igitur me fame perire sinatis
in conspectu vestrorum quidem purissimorum oculorum. et in tanta
plenitudine spiritualium alimentorum. ¶ Num ego heu deteri-
oris condicionis et magis repellenda quam canes. qui vel de
reliquiis dominorum suorum saciantur? Fateor quippe me per
peccatum factam etiam cane deteriorem. maneo tamen semper vestra
licet condicione vestra soror. Ne igitur tam grave animo meum
peccatum feratis. quod utique mihi nunc odio est. atque a meo re-
pello consortio. quod potius ad originalem condicionem vobis tam
de propinquo mittit compatiendo. vestros inclinabit animos.

Verum fateor me omni iure. et ob mea maleficia
carceri mancipatam. sed heu quis tam severus iudex
tamque sevus. qui captivum adhuc incondempnatum. fame
perire permittat. et petenti non porrigat panem? Num
etiam cenent illi consiliarii aut officiales adeo impii et
agrestes. qui hoc tolerarent aut suadent. quinimmo etiam
dampnatis ad carcerem perpetuum ministratur aliquociens pietatis

spales et papue in magnis solempnitatibus. Sicut
autem credo et continuabit scio. quod quilibet sim iterata
ceata et gravibus oppressa criminibus. mitior tibi est et
ad miserandum pronior via curia. quam quelibet alia.
iudicis aut prelati cuiuscumque mortalis. Tercia pars.

Ego sum paupercula filia elongata. que parte hereditatis patris me contingente dilapidavi. quam in
extra regione fame morior. et vigente famelitas
iubet. volo siquidem implere ventrem porcorum pabulis.
hoc est peccatis huius mundi voluptatibus. quas sepe non
consequi valeo. sed et ne consequar apto et oro. sciens
quod cibus ille minime sacietatem affert. ymmo amplius
facit esuriem. tandem perimet. Quid igitur faciam?
Certe scio. Audivi in domo patris mei quam plurimos
esse servitores. qui pane vestitu habundant. Surgam igitur
de stercore et fovea in qua iaceo. et ibo ad patrem meum
et dicam ei. Peccavi in celum et in te. non sum digna
tua dici filia. fac me sicut unam ex tuis ancillis. ac
pedissequis. Auditu aut didici. ymmo aliquotiens visu
quod ipse est mitissimus et misericordissimus. atque itaque nec
me venientem repellet. ymmo in pristinam restituet dig-
nitatem. et tamquam filiam suam. denuo suscipiet educandam
Heu quotiens. et quam diu conor ad patrem meum pro pane
obtinendo revertti. nec tamen valeo. quia tali ac tam in-
sabili fame sum afflicta. ut viribus penitus destituta
nequeam exurgere et movere de hac infelici extranea
regione in qua inconsulte me intrusi. nisi advenerit
aliquis qui mihi manum porrigat. et ferat auxilium et
consolationem. ad me sustinendum et dirigendum in via ne
deficiam. Vos igitur devotores sunt dei omnes. adeste mihi et
ferte opem ut hinc egrediar sine demora. sine offen-
diculo ad domum patris mei perfectura et refectura.

O anime miserabilis infelix vilem Quarta pars
foedam deo et mundo odiosam qua temeritate
ac praesumptione patrem illum mitissimum et misericor/
dissimum audebo aspicere quem adeo contempsi et dehonora/
vi? Qualiter audeo in lingua ad aliquid ab eo postu/
landum praesertim cum iam illos temerarios conatus meos
expleverim meque constituerim et foedaverim cum inimicis
praefati mei patris? Unde non immerito sibi factus sum penitus odi/
osa. Sinit igitur cum melius non possum revertar ad illum quem
tam graviter offendi. Dic mihi misera et insueta qua
fronte hoc audebis attemptare? quo pacto praesumes pos/
tulare panem ad manducandum? cum potius debentur verbera
quam pastus? Verum et si ita sit nec praeter quam poenam et
tormenta meruerim nihilominus illius ad quem reverti propono
misericordiam esse cognosco ut me ad id faciendum vocare
dignetur et commonere. Constituitque etiam cum offenderim
atque despexerim. Urgent insuper ad hoc et impellunt
famelica rabies et extrema necessitas. Audivit enim
desperationem etiam legionis daemonum qui petierunt mitti
in porcos multo magis et ego diffidam exaudiri.
Hic loquitur anima quasi exaudita et consecuta
spiritualem consolationem.
Gratias ago tibi pater dulcissime propter pietatem
mihi a te susceptam. O quam sapida est quam suavis et bona
quam mystica. Nuper famelica rabies omnia membra mea
torquebat aures inhiabant in auditu vanitatum saeculi
ardebat lingua pluribus sermonibus oculi vanis appet/
titibus defluebant ob turpi vilescebat gustus tactus
probra voluptate foedabatur. O quam subito evanuerunt
a me haec omnia perniciosa desideria ad praesentiam dulcedinis
cibi illius quem misisti desuper. Da mihi domine semper hunc
cibum quo refecta abiciam et fastidiam venenosum ac mor/

hic loquitur anima quasi exaudita et consecuta spiritualem consolationem

tinferni huius mundi cibum. O domine deus quam subito infatile factum est huius carnis. primo contemptibile quam prius desiderabam. quoniam bonitas huius spiritualis tibi facit omnia mundana arbitrari velut stercora. et abhominationi penitus habere. Concede domine ut hec dispositio. diutius in me permaneat. Ista sane iocunda est enim et beata. Sed heu ego misera. cito nimis hunc gustum et saporem amitto. quoniam non debitam adhibeo diligentiam. et pro hac mortali vita me fateor indignam ad perpetuam atque hereditariam illius possessionem Unde me penitus. tue nunc submitto. Meditatio et oratio super quinta petitione orationis dominice. Dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus.

Obligata sum plurimum. Surgitque obligatio hec ex factis commercijs et contractibus cum demone in foro huius seculi initis. cum momentanea vanitate brevissimaque ac feda voluptate. ad eternam damnationem me astrinxi. nec habeo heu unde persolvam. cum sim pauper et omnis mea substantia fraudata per infortunatum ictum peccati. Quo igitur ibo. quo divertam. Ad meum certe incurram patrem. eumque deprecabor. ut me ab hoc grandi debito absolvat. Et ne repulsam patiar. ei suas deferam litteras. a suis secretarijs et evangelistis consignatas. Quibus obtestabor ipsum me debere penitus absolvere. Siquidem hee littere continent. ut si dimiserimus alijs. et nobis ipse dimittit. Et ego ex nunc omnibus dimitto. sicut ipse dimitti iubet. Oportet igitur et ipse mihi dimittat. Et si forsan ipse. vel alter quilibet mihi obiecerit. quod non integraliter dimitto. aut sincere. aut eo corde quo debeo. Respondeo mihi saltem adesse desiderium dimittendi. sub modo et forma quibus ipse hoc fieri vult et iubet. et hoc utique satis est. Ita enim et mihi sufficit. ut deus mihi condonet. hoc est ut sit ei desiderium mihi ex integro condonandi. Quemadmodum et mihi est. quoniam si huiusmodi sim sicut desiderium infallibiliter

meditatio et oratio super v petitione o. d. Dimitte nobis de-

ita fiet. Ex nunc igitur in hiis eius. dum quisque apud me debitum quodcunque contrahet. iniuriam in aliqua irrogat. aut conuitium dicens. presertim dum hoc per meam culpam accidet. et mox illi condonabo. Per hoc enim in tuto parabitur aditus apud deum pro condonatore omnium meorum debitorum. Non quidem quod alios in me peccare libeat. quia deum non exorem ut eis debita condonet. michi enim propria peccata satis onerosa sunt. preter hoc quod alius ad peccandum sum occasio aut pro eis me condempnem. Sed cum aliter occurrere non possum in quem ... alterius peccato ad meam utilitatem bene uti. Oratio et meditatio super sexta petitione orationis dominice Et ne nos inducas in t.

Quis heu consolabitur hanc desolatam. hanc mille laqueis circumductam. ac in ualas temptatores per temptatam. in via hac in qua pericula sibi imminet innumera. tum ab inimicis qui nunc in aperto se exhibent nunc in insidiis. Sunt fraudulentius me morti tradere voluerunt. Est etiam a via ipsa que lubrica est et tendens in declive. Insuper et obscura. plenaque aspidibus et serpentibus. Quis igitur hinc me liberabit et conducet. ne in aliqua istarum temptationum incidam. Nemo profecto nisi tu meus pater. ac tuus bonus spiritus qui me deducet in terram rectam. qui undique laqueos inimici dissolvetis. et illuminabitis meas tenebras. meosque pedes stabilietis. Meditatio et oratio super septima petitione orationis dominice Sed libera nos a malo.

Exprimi non potest malum in quo sum invecta. ac etiam necessitas que me angit cotidie. Multis modis subdita sum legi peccati. quod sine lege est. agitque frequenter ut malum quod nolo id faciam. Quot in me insurgunt motus mali. hominis singulis. quos minime vitare possum. nunc temerarie de alio iudicium ferendo. nunc dolendo de bono proximi. nunc de malo exultando. nunc incipiam plus debito

extollēdo . et in cōplacēdo : aut irascēdo : aut dedignādo :
aut vana loquēdo : aut leuit̃ assēndo : aut ide
note orādo : aut comedēdo et bibendo : aut ī aspc̄tu :
aut ī auditu : aut in tactu &c. Te igit̃ exoro dulcissime
pr̄ celestis . ut me a tali malo liberes . ut tandē a mas
malo illo mundo . qd' oē malū supe͡at in horrore et angustia .
morte scilz ppetua . et iuuamis euadā ac liberer . Oratio
ad bonū angelū suū et ad reliqs oēs ples cōtinēs ptes

g Gloriose angele dei . q vnus ex celitis pricipibus
ciuitatis celestis . tue custodie . diuina bonitate .
ac pia ordinatōe cōmissa sum . per te dirigenda
ac ptegenda . Insup et inuadā . ad ingressū dc̄e ciuitat .
bene viuēdo . ac deo parēdo . et seruiēdo . hoc die et hac
hora me gradibus vrget necitas ad te recurrē . Hoc
effecto bene ppendis et agnoscis . Assum ego . tua paup .
cecta . in profūdis cōclusa tenebris . huius inferioris car
ceris . in quo nichil ē lumis spūalis . ad cognoscēdū boa
gloie celestis . et id parū claritatis qd' illuc ēe pt . in
me ē obuolutū et circūdnctū fumis ac tebrosis ne
bulis . de turpi sceno . ac lutosis paludibus . fetidorū
mee carnalitatis desideriorū . ac tienaz cogitatoim
eleuatis . Quaobrē mercede nescio per vias rectas ī vi
cos celestis ciuitatis . ubi in medietate icubit . et eleo
sinas mecas pete . nisi ab alio ducta . vel alr̄ illūiata .
Te igit̃ precor . dux fidelis . apphēde manū huius tue
cecitate . deduc eā p vicū in cōmuniū padisi . discurrēdo
ostiatim . ubi valeā clamare . ad notare gemere . flere
auxiliū implorare . et paupei eleosinā pete ppt deū
Vere paup est . qui penitus visu caret . quiq; panē sibi
lucrifacē nō pt . Trahe me queso spālit̃ apud tuos
cōsodales ceteros āgelos . tuos amicos et domesticos
vtiq; pdiuites et cūre bonis refertos . Exhibe illis

O° ad bo° Angelu pud . 2 ad religs oes ples gtinet pt

hac medicina miserabile. ad elemosinam percipiendam. Cum
gaudio enim recipienda est. Est enim hec peccatrix. que vult
curari ut dicit salvator christus Ne perdat igitur hoc gaudium.
quod utique perderet. si ab hac mea curatione recederet per
defectum virtutis. quem non in meo questu consequi possum
Ne igitur me derelinquas: ne hoc in venustet fidelis custos.
Quamvis te pluries perpenderim. male vivendo et agendo.
in conspectu oculorum tuorum. quod non facere debuisse. in conspectu
sanctitatis tue altius. et vilissimi alterius hominis. Condona mihi quaeso
rursus mea insipientia. meosque excessus. Sum fateor sto
lida. defectus ac presumptuosa. nosti hoc. et ideo tue custo
die relicta sum. sicut egrota medico. sicut ceca duci.
sicut stolida et freneticata suo gubernatori Ideoque necesse est
ut me supportes in meis defectibus. alias enim indesinenter
nec scirem nec possem absque errore devio medicine. et
vitam mea questuare. Quotiensque pergo ad ductor. illic
multum obstupe conspicio inclitam illam civitatem celestem.
de qua tam gloriosa dicta sunt. Illic velut in umbraculo
conspicio. novem angelorum ordines. patriarchas. prophetas
Apostolos. martires. confessores et virgines. Et super omnes.
Ihesum christum. gloriosamque civis meum. atque ita sum habundanter
munita ad percipiendum elemosinas copiosas. Te igitur de
precor amantissime adiutor. qui me illuc perduxisti. ut
pro additione mearum necessitatum ab unoquoque petam secundum
dona et gratias. quibus habundantius affluunt Da mihi additum
conforta me et doce me petere erubesco plurimum. ac vereor
comparare. sed pro certo necessitas frangit legem. Ex precepto
etiam in hoc facere incumbit. ut pulsem. ut petam. nec
recedam quantumcumque repulsa. donec aliquid accipiam. Ita
igitur faciam. Oratio ad seraphyn.

Vos seraphin. qui placido igne divini amoris in
censi estis. mittite in primam aliquam scintillam huius

ignis. Mittite aquam in cor meum gelidum que intus
ut parum ad divinum amorem calescat. per hoc enim vobis
nichil deperiet. Aut estote me vobis tam proxima
faciatis ut hinc excalescam. Copiosa est apud me
materia ad hunc ignem construendum. Affluunt enim divina
beneficia. Insuper et mea peccata. que similiter multa in me ipsa
nutrire deberent magnum aliquod incendium. Verum frigi-
ditatis negligentie. adeo prevaluit in me ut vix aliquid
incendi possit. Sic igitur in tam alieni sitis. quorum parum
aliquid vestri ignis ad meum incendendum. meque inde pur-
gandam apprestetis. sicut olim ysaye factum esse constat.

Vos igitur cherubim. **Oratio ad cherubim. ix**
in quibus est plenitudo scientie et sapientie. erudite
hanc stolidam et indoctam. que frequenter iudicat
malum bonum. et bonum malum. que semper inter laqueos
et transitus periculosos timidior versatur. Date michi claram
notitiam. qua valeam huiusmodi pericula declinare. et absque
offendiculo incedere per vias rectas. Insuper et deum
absque errore. et me absque inordinato favore cognoscere.
ut clare et sincere discernam. magna illa premia michi
repromissa parte ex una. horrenda quoque illius ignis perhennis
tormenta in comminata parte ex altera. que utique si dili-
genter et veraciter ante oculos ponerem. sic tunc brevis
mansionis mee in hoc mortali corpore. nunquam peccatum
admitterem. **Oratio ad thronos.**

Vos throni in quibus est profunda humilitate
ac perpetua reverentia. que in vobis ad quietem re-
quiescit ac residet deus. Insuper et sua iudicia
exercet. sicut iudex in suo throno. Impetrate michi illam
humilitatem. illamque ad deum reverentiam. per quam se dig-
netur in me collocare et requiescere. Ad hoc enim creata sum.
et hoc sic utique obtinebo si vobis in hoc studeo conformis.

sicut et ipse repromisit. Oratio ad dominationes

Vos dominationes. impetrate michi per vestram plenam dominio sit corpus meum ita ut in nullo me sue subiectioni reddat obnoxiam. Oratio ad principatus.

Vos principatus. reddite me subiectam sublimioribus potestatibus. absque murmure. absque rebellione. absque detractione. Oratio ad potestates.

Vos potestates. eripite me ab adversariis meis omnibus. quibus utique talis est potestas. cum non est alia comparabilis super terram. Oratio ad virtutes.

Vos virtutes. facite mira in me miracula. me per peccatum mortuam. resuscitate: et infirmam sanantes. Cum excecata fuero. visum restituite. cum obsurdata. reddite auditum et sic de aliis. Si quid mortiferum aut venenosum bibero. scilicet per malum cogitatum. aut per internam delectationem: facite ut michi non noceat per consensum. Sunt hec profecto spiritualia miracula. longe quam visibilibus preclariora

Vos archangeli. nuntiate michi quantum Oratio ad archangelos opus est. sublime fidei misterium. et quod a me. vel ab aliis per me instruendum in maiori veneratione habeatur. obstrusas sacre scripture sententias elucidate. Et specialiter tu sancte gabriel per sanctam inspirationem in denunciaes amores placidos. sicut fecisti marie matri domini et zacharie. Et tu insuper sancte michael. qui es custos et princeps ecclesie. qui vicisti draconem. hostem scilicet infernalem. qui presentas animas cum affectu dei. et impetras ecclesie pacem. tene semper illum inimicum in tuis vinculis. ne nocere possit. et me in decessu ab hoc seculo cum affectu domino presenta in eterna gloria Oratio ad angelos

Vos angeli. nuntiate michi quodlibet dictum. cogitatum. et factum oportunum pro me aut quibuslibet aliis. predicando. exhortando. vel aliud quodlibet exercendo.

ponite in ore meo uba sca et salutaria que sint ad edi
ficatoem mea et alioz. nec aliqua fallacia a versu
cia qeuqz valeat pualē. In tristitia que no ē scdm deu
afferte qsolatoem. in desolatioe me qfortate: de omne
me renotate. Emollite cor duru. devotiois aridu la
crimis rigate. meas illuiate tenebras. in laudibus
dei in sitis comites. in excessu me repmite. in bnfact
roboate. adusa oes adusarios meos adiuuate.
humiliate me in prospis. extollite in adusis. In mea
paupertate pro me questuate. In ifirmitate sanate.
in hora mortis me visitate. animate. excusate. liberate
saluate. Sunt hec vra offitia scdm veritate hystorie
et scripture sacre. Spaliter tu raphael scte. deduc me
p via bona. sicut duxisti thobia iuniore. et per te
talis mi accedat effectus. qualis p tuu sapietissimu
cosiliu accessit pri eius. et uxori sue sacre.

Oratio ad omnes sanctos. qtinens plures partes.

Non poterit queso inuenire subsidiu refugiu a
imaius hec paupercula miserabilis aia. apud tot
pricipes opuletissimos ac potetissimos in felici patria.
in urbe beata. in loco totius amenitatis et supahabuda
cie. in teplo pietatis et caritatis regnates. Ecce diu
queso clamabo et ululabo ad coru ostia. petes paup
propter deu. et nemo aduertet. Ecce diu ritissim distur
ra et turba ad pedes eoz. et nemo sucurret. O pau
percula desolata. ubi pro dei reuerentia pficies. si hic
repulsa passa es. si hic manus no es qsecuta. Si
hic elemosina gre et idulgetie no ipetres. qs alibi
te suscipiet. O felices. o gloriosi pri. et scti dei oes.
toties audiui magnu illu amore ac fauore qmedai
que geritis ad paupes et miseros. atqz idigetes pto
res. insup et illa vroz donoz largitate et supha

habundantia eleemosinarum. Heu cur ego omnibus aliis infe/
licior? despectior? indignior? magis que reiecta?
Deficiet hec propter me vestra commendatio? Cessabit fons
ille vestre clementie manare. ne sola ego bibam?
Claudentur michi vestre supplici manus vestre? que cunctis omnibus
apte sunt? Vester profecto thesaurus propter me nunc de/
crescet. Non aderit quisquam ex vobis? qui suscipiat hanc
pauperculam alienam sub suo salvo conductu. que dicti per/
ditam nominatur? Non erit qui ex compassione vel hospitem
colligat? quam velut unam ex minimis ancillis sue familie
dignetur ascribere? Satis profecto michi esset si ex hiis vel
unus me benigne susciperet: et michi suos ultima statueret.
Et si in ceteris cuncta sim vilissima? indignissima? infeli/
cissima? graviusque ceteris excesserim: eo magis vestram
meis precibus inclinabitis animam. scientes quod hiis non opus
est medicina. qui carent miseria. Scio quippe ab altero vestrum
esse dictum? quod ubi habundavit delictum: superhabundavit
et gratia. Si me a pedibus vestris indignanter abicitis.
annunciate que me velitis esse facturam. Instruite me que
profitistar. animam reportura. Scio veraciter non alibi hoc
futurum. Quo igitur divertam? Numquid in desperacionem?
Absit hoc. Mandatum enim accepi secundum doctrinas vestras.
etiam usque ad novissimum mortis suspirium spem habere
debere. Certissime ergo tenete. et credite me a vobis
non discessuram. et totiens quotiens repulsam: donec a
vobis aliquid eleemosine pro mea paupertate sustentanda
percepero. quod si languerem. aut male perire cogar. hoc
coram vestris oculis faciam. vestris advoluta pedibus. clamans
et vestrum implorans auxilium. Possetne hoc vestra benig/
nitas admittere. vestra clementia et humanitas? Estimo
utique quod non. Commemorate vos gloriosi sancti. non ad vestram
verecundiam loquor, sed ad meam ingentem necessitatem.

Commemorate mei· quia meas partes aliquando gessistis.
Et si quidem nunc in eo carcere. in eo exilio. in ea
paupertatis regione. ubi diu fuistis. voluistis utique
libenter aliunde iuvari. aliunde confortari. Id ergo et
vos michi facite. quod tunc vobis fieri desiderabatis Illa
distribuite in graciam. que ex gracia vobis pridem donata
sunt. Quod si alter vestrum michi inproperet. et dicat: me longe
plus fedatam. et confundatam in sterno peccati. quam fuerint
illi gloriosi sancti. Fateor profecto ita esse. Sed vestrum hoc eius
non nisi ex gracia indultum est. Ex eadem quippe massa
peccati mecum extitere. pronique ad malum ab adolescentia sua
in superhabundantia nisi dei fuisset preservati, aut liberati.
et exinde magis obligantur ad graciam impendendam. ut
illam eo liberalius distribuant. quo largius et copiosius acceperunt.
Vos quidem estis in summa prosperitate. in honore
atque felicitate. non invidens loquor. immo beatis
hinc plurimum gaudeo. Sed quid factura est illa vestra
soror misera? degens hic deorsum in tanta miseria et
tanta necessitate? Mire durum esset cor vestrum. atque inale
minimum. si illam perire sinetis. quam a canibus infernalibus
quibus undique vallata est. devorari. Conversi tunc occurrere
valeatis. et ad vos exclamo. et extendo manus. lacri
mis undique confusa vestrum petens auxilium Non peto vestram
gloriam. aut vestras divitias. Eripite me a morte et in
satis est. Quod si vestram sororem. hoc vos deprecantem repu
leritis? quam queso audietis? aut cui alteri benefacietis?
Si mea miseria et paupertate non dignabimini vestri
parte. saltem obedietis deo summo vestro regi atque
imperatori Qui fecit et instituit vos in suos elemosi
narios. quibus incumbit indigentibus necessaria impartiri
Specialiter te virgo gloriosa instituit thesaurariam

gre. miserij mre. nutricem orphanorum. desolatorum
consolatricem. aduocatam et consultricem. Ad te igitur confu
gio. te regio per istorum officiorum virtutes. ne in defi
ciens in hac districta necessitate sumptuum in de thesau
ro gre. nutrix. conforta. et consule: et si non propter me.
cum sim indigna omnia amittere gre. tamen propter te. et propter
tibi commissum officium. legitime suum constitutiones suum exerce

Adhuc dico vobis. o gloriosi sancti dei omnes qui apud
me e signetum suum regis. ad eleemosinam virtutum
percipiendum. Cognoscitis haud dubie signetum. hoc enim
non ignoratis. quod sine speciali dei instinctu. nec possem
nec scirem ad vos pertingere pro requirendis vestris eleemosinis
Quo ergo venies cum signeto? a vobis audiri debeo.
et virtutum elemosinam percipere. Infallanter enim me deus
ad vos mittit: quos novit huius eleemosine habundare.
Hic igitur me cogeritis ad ipsum redire. et de vestra repul
sa querelam exponere. loquor et presumens fateor. quod
necessitatis mea parte ex una: et diuina benignitatis ex alia
me transmittit ad vos. et hinc ausum sic loquendi prebet
siam ut bene tamen presumam quod deus credit non sine
fiducia denegabit. liberalis dominus liberales habebit
servitores. Sed forsan mihi dicet aliquis. cum deus ut
asseris. tibi velit eleemosinam impendi. ab illo petes.
per seipsum enim si volet. tibi quod petis largietur. At ego
video. Que gratia queso sanctis esset habenda? si nullo
suo medio. mihi deus per seipsum subveniret? Quare insup
re. gratiarum eleemosinas ad superfluentem mensuram acce
pissent sancti. si non mihi ceteris indigentibus essent distribu
tum? Itaque hec dei voluntas est. ut suos veniemus
sanctos. illos deprecantes. et requirentes: Illique nobis suc
currant. suas nobis donantes et impartientes gratias.

prudenter

non

Tale quidem decet dominum. tales habere elemosinarios. qui videlicet querelas veniendorum pauperum audiat; qui sine medio principem adire non audent. Ad omnes sanctos

Rursum queso. propter quid me repellitis? Si propter peccata mea. que adversus me clamant atque obiciunt. Heu quid ergo dabitis. ~~dabitis~~ vos potius audientiam fideque et favorem huius crudelissimis adversariis. non vero meis precum etiam et vocibus. quos minime non exosos habetis. Quia vere servi pauperis qui utique creatura est et factura dei veri summi principis? Exclamant fateor et strepitum magnum vestris auribus ingerunt adversarii isti scilicet peccata mea. meque sibi obligatam asserunt cum illa commiserim. suntque opera mea. Silete. silete infideles adversarii. Vos reprobo et abnego. per vos enim nimium decepta sum. peniteo. Decepta sum non dimidietate iusti precii: sed in toto. Iterum igitur atque iterum doleo: vos fugio et maledico. Iustumque bellum adversus vos indico. in quo utique bello mecum esse debent auxilio omnes qui partem dei fovent. eique fideliter subiecti sunt et ad fidelitatem. Ad omnes sanctos.

Quid ergo gloriosi martires dei aliud facere valeo dicite michi. Si temeraria aliquid operata sum. si in aliquo excessi. Heu non in uno tantum. ymo in mille millesies / non aliud michi est remedium. quam sine fictione penitere atque in posterum precavere. et pro posse id prosequi quod noverit vobis simul et meo imperatori displicere. Hoc autem faciendo michi utique debetis esse consortio. cum id fiat in honore illius. quem tam singulariter diligitis. atque honoratis. et id utique convenienter facere potestis. Sed michi obicitis. quod minus debito hos persequor adversarios. ymo sepius proditrix existo. cum illis mixta paciscendo et tractando. illosque humaniter recipiendo atque honorando / Ad hoc profecto quid dicam ignoro. Cessant omnes mee allegationes. Ignominia rubor et confusio irruunt super faciem meam. In hoc me fateor quittam

et dignā ōī obprobꝰ. Hic itaq͡ʒ nil aliud uideo . n̄ q̄
nnam̄ peto. Gnam mq̄ et īdulgētiā . grām et ve
niā . hoc satis sit . vobisq͡ʒ hꝰ responsio sufficiat . Si
centies a pugna fugio et centies reuertar . noster
iubet imperator ne repellar . Verū hᶜ ē p̄ncipalis
mee petitōis cā . ut v̄rō p̄sidio . sic munita sim : et
talē in me suscipiā aīm̄ . ut āmodo nō reuertar ad
illꝰ mei adūsarii sepe dc̄i . scilꝫ peti . maledictū ꝯsortiū .
Quoq͡ʒ suis insidiis . p̄missis . et cautelis . aplꝰ me nō
detineat . aut ī quotiēq͡ʒ supetret . Nō utiq͡ʒ a debili .
egrota et p̄strata . ultra vires exigētis . Facile fateor .
ē de me triūphū sumē . prona sū ad deceptōem . hec
ē mea miseria . et qđ plus ē . nō ea diligētia qua de
berē . v̄rm̄ peto . et expecto subsidiū . ymo in hoc sū
sompnolēta . desēs . et tarcēta . et hoc ē heu . vn̄ sume
doleo . qđ mīt ḡuor : et deploro . Hoc ē pro quo vos
dep̄cor . pro quo vr̄is aduoluor pedibꝰ . pro qᵒ vr̄am
intpello grām . et p̄sidiū posco . ut ex mīt sim ro
bustior . magisq͡ʒ sollicita . ex toto corde ad vos in
meis aggressibꝰ et adūsitatibꝰ recurrere . Ad oēs sc̄os

Omnium apud ē o gloriosi sc̄i dei . vr̄as dīcias .
v̄ram gloriā in aliquo diminui dū in sanctitatis ubi
Nichil a vobis peto p̄ter . vnū . et ut p̄ me
apud deū . quibꝰ aportuā saluti . impetrant dignas
p̄ces dignatis . Nō arbitror tā āgustā eē vr̄as caritās
vr̄amq͡ʒ largitatē . ut hᵒ m̄ denegetis . Inc̄opabilis
quippē ē . immēsitas illa caritas . si uel modicā ī me sit .
ardētī illi fornaci v̄ri amōis . Et cū nemo adeo . in
cessē alienꝰ . etiā si iudeus uel gētilis . ymo si p̄ris ad
uersis obtusor . cū corde sincero p̄ter se a p̄ aliū q͡ʒ se
p̄ces ad dm̄ p̄ me fieri instant requirēt . nō libenti

aio accessero. Quo igitur pacto pro me apud deum non
intercedistis. cum sim christiana et vestra soror in fide. et vos
ad id faciendum instantius interpellem. presertim cum vos in nullo
offenderim? Et si offendi. doleo. et veniam peto. Cum pro
fecto talis ac tanta sit vestra dilectio. tamque ampla largitas
et extensa? presumimus non potest ut quod tam humiliter ac devote
peto michi renuatis. Sed si feceritis. bene in utroque erit. quia
certus sum quod apud deum infallanter impetrabitis quidquid
pro me petieritis. Cur enim vellet ipse me vos deprecari
vestrumque ordinem ad meam instantiam sicut intensum dignum in
conspectu suo? non vos duceret audiendos? Numquam vobis talem
afferret confusionem, ut vos vacuos a se repelleret. Que
etiam esset illa vestra felicitas? si non repleret desiderium
vestrum in omnibus que expostulatis?

Adhuc presumam amplius et dicam. quod deus pro os virum
et per vestram doctrinam mandatum michi dedit. ut
ad ipsum et ad vos. sit meum refugium in omnibus
necessitatibus meis. Cum igitur hoc preceperit deus? et sub
hac fiducia vos interpello? quomodo tardi poteritis quod unus
iubeat et alterum faciat? Atque ita michi non sufficitatis.
Iubet quippe per vos ipsos. ut semper sit spes mea in sua
bonitate. et ita utique est in tantum. ut etiam si me occidere
~~occidere~~ voluerit. nichilominus sperabo in ipsum. Non igitur
ob aliud vult me ponere spem in suum auxilium. nisi quia
vult michi suum auxilium et vestrum petenti assistere. Et si
in quibus dixerit. hoc intelligendum esse. dum mihi bona et sta
sit hec spes mea. et nichil contra mandata eius admit
tero. Heu me. hoc est principium quod bonum arbitror
ponere in domino deo spem meam. et eius inniti auxilio.
ut videlicet suo munere michi sit perseverantia in observantia
mandatorum suorum. et tandem in extremis inveniar in gratia
et in suo servitio. Et si non crederes in hec gratia constitu

ptu meaz . salte ocedet . ppt diuinu mādatu . quo stimulor ad petendu . Ad omnes sanctos . xv . co .

Consideo insup . q si vnu quilibet vn9 . dei idul tu seu remissione impetraverit : magnis habu dabo dimitus . Cume at difficile e ita impe trare . imo loge plus q pete psummere . qui et si mag recipe no merui . vra tn largitas expostit . ut mag in tribuat . sed et mea ingens necitas . psidiu mag efflagitat . no alibi q apud vos inueniendu . Qd si quis dixerit . hac eleosina bonis opib9 et legitimis ad vos obsequiis ee n cosequenda . Audeo . q ia eet eleosina quodamo vendita . no donata . Cume tn id mo dicu honois . qd vos interpellas . meqz subiectes z humilas vobis ppendo . quoda mir postulat . ut quada vicissi tudie in suttatis . atqz ita no in vanu . spem mea atqz refugiu in vobis posuero . Fateor quide . me no codig nu ad vos habe honoie et amore . sed debilis su vib9 . et facultatib9 inops . De modico aute modicu grate suscipiedu e . Itaqz du ero locupletior in donis spua lib9 habudatib9 : opulencioi corde vos honoabo . vos amabo . Dico insup . q nonu psonas aliquas absqz lris . etate etia iuuenes . quaz osuatio ab vtero fuit in tapis . que nichilomin9 ex vehementi affectu largi endi aliis . du sibi nichil donadu adee viderent : volu erunt id vasculu in quo sepeliri debuerat in eleosina dari . sepz nudas in tra poni et exponi vermib9 . Fuit h9 nobile testamentu . Et si vna pua scintilla cari tatis . tantu opus hic decisit . valuit efficee . tantaqz suscitaie flama exterius . ad subuencione alteri9 . quid queso ee debebit apud vram habudatissima . ardetis simaqz caritate erga nos paupes ? Quale emittet ille ignis flama ? quale insup opus demonstrabit ? Co//

uerto preterea consideracionem meritis ad illam vestram caritatem
atque largitatem. quam dum hac mortali vita fungebamini.
erga pauperes habuistis domini magnum et tutissimumque ausum
concipio ad vos interpellandum: sperans utique in venie desuper
auxilium. cum indubie non diminuta sit per gloriam vestra caritas.
immo inestimabiliter aucta et perfecta. Et si enim vobis de-
sit miseria: misericordia tamen adest. cum illi sitis propinquissime uniti
cui proprium est parcere et misereri. ¶ Non sufficeret tempus. nec
lingua. aut intelligentia. illa enumerare pietatis opera. que
vobis vestra suasit caritas erga pauperes exercere. Que enim
egritudo. miseria aut paupertas invasit homines: cui mox
non occurretis presidio. sanando: succurrendo: famem. sitim. algorem
patiendo. ut alios pasceretis et reficeretis. Alter vestrum
seipsum in servum venundavit: ut filium pauperis vidue
de manibus hostium liberaret. Alter se periculo mortis com-
misit: ut hunc alium eriperet. Alter dimisit vestem
qua indutus erat hyeme profunda: ut alium nudum hunc
tegeret. Alii nec metu mortis imminentis. a pietate
sepulture mortuorum. aut visitatione captivorum. retrahi po-
tuerunt. Alii tanto gratie privilegio donati sunt. ut etiam vi-
ta functi. de suis corporibus oleum mitterent. sanandis egritu-
dinibus oportunum. Hec autem que loquor. non nisi corpora-
libus defectibus sublevandis deserviunt. quos tamen
incomparabiliter superant. anime spirituales indigentie. ac necessita-
tes. tanto illis periculosiores. quanto corpori mortali pre-
minet anima immortalis. et mors eterna magis timenda
est. quam temporalis et transitoria. Cum igitur nichil vestre caritatis
iam deperierit. immo multum accreverit perfectionis: quanto
magis nunc quam tunc succurretis. Succurretis inquam vos
constitutis in tanta necessitate requirentibus. presertim cum de hiis mea
lōge sit apud vos obsecratio. que plus divinum honorem ac vestram
laudem continet. quam quelibet corporum subvenctio.

Et ve ita est. q etiā in carne viuentes. maio
re longe caritate ad salutē alior demonstrastis.
q lingua sufficiat exprimere. Licet enim qualibet
acerbissimā penā. aut mortis quecumq horrendū genus
pro christo pertulistis. dū in mediis tormentis astantibus
dei salutaris predicabatis. ad illuminandū eos q in tenebris
desolate sedebant. ad dirigendos pedes eorum in viā pacis.
Heu gloriosissimi frēs. iam nec vos modo oportet. uti
huiusmodi persecutores et tormenta pati. ad meū auxiliū feruidi
ad me sanandū. ad me illuminandū. ad me deinq di
rigendū per semitā virtutū. nec aliud tamen hoc peto. nisi
tantummodo consenseritis uel diuinis oraueritis ut ita fiat. q
admodū fieri desidero. et tunc absq dubio fiet. Quid de
nichil vobis arbitror a patre negatur. Mala quidem sū
fateor. et viciis vndiq irretita. Jd enim heu minus
expior. sed deo protegente. non vos persecuta sū. non mor
ti tradidi. et nichilominus etiā pro illis q vos persequebantur
bant. etiā in mediis tormentis. dū adhuc corporibus essetis
superstites. orare consueuistis. quanto magis nunc ab illis
persecutoribus immunes. pro me nichil horum contra. de pe
cat curabitis. Condonate michi obsecro. nimiū forsan
presumenti. et magna exaltanti. Sciens enim michi vos
vos humilit et deuote deprecanti. aderitis adiutores
atq oratores. qui iam tuti in gloria residetis. cū etiā
viua recusantibus at contemnentibus presidia. vos q auxiliū in
sequentibus. voluistis ad esse propitii. Recedite a me istendi
te nimis. et vobis silentiū indicite. Dicitis enim. qua
frustra sanctos imploro. frustra leuo in eos oculos meos
qui de meo sūt reprobor. et eterno dei iudicio dap
natorū obnoxia. atq ob id. sancti dei oculos. diuinā semper hoc
voluntatē cognoscentes. nullius momenti me reputant:
et meas preces aure surda suscipiunt. Quo medicates.

Atque infideles hostes? quis vos super hoc certiores fecit?
Certa quidem est hec de vobis sententia. qui irrevocabiliter
dampnacioni traditi estis. certa michi certe non est. qui si me
dampnare deus voluisset. iam dudum id facere potuisset.
siquidem hoc dudum demerui: in mea eciam prevenisset me
Si eciam me dampnacioni tradendam decrevisset? nunquid in
suo munere hoc tam vehemens adesset penitendi desiderium?
simulque propositum. mediis sanctorum suorum intercessionibus conplorandum
Certo profecto. quidquid vos iniqui hostes. iniqui dixeritis.
me nunc in ea adhuc vita subsistere. in qua michi facultas est
mea deo cum spiritu salute aperiri. nec id inde dubito futurum
si in toto corde servitura fuero mandata eius. Certo insuper
id me suo munere. et suorum sanctorum presidiis. hoc posse ad
implere. Ecce igitur hostes nequissimi amplius ita me
ad desperacionem conpellere? quod nunc prevalebitis. Et
quod amplius est. quidquid in futurum certa me facere dispo
suerit. sua enim sunt. qua pro suo vult pro libito. Institui
me cum lon... quam diu tempus gracie est. et facultates ad hoc
aderunt. primum diligere. optimumque ac iustissimum meditare.
quod vobisipsi omnes inimici. viri in malo. impedire obstinate
nunc facere valetis In quo utique vestri status deterior ex
tat condicio. cum ille vobis odio sit. cui proprium est esse summum
bonum. illumque iniustum ac crudelissimum censeatis. quem
constat esse piissimum ac iustissimum. Absit igitur ut vobis
similis fiam. Cur enim salvi fieri non valetis? nisi quia in
dulgenciam postulare non vultis? Non itaque sic faciam.
continuo incessanter indulgenciam petam et requiram. Ipse eciam
in mandatum dedit. ut spem in suo reponam auxilio.
quod nunc faceret si me statuisset condempnare. Cur ergo michi
bone voluntatis prebet intuitum? cum conplementum dare non
vellet? Cur me ad meditaciones suum. insuper ad sui cultus
desiderium commonet? si non id me. semper usque in finem

vellet esse facturam? Idcirco scitote fallaces. illi pocius
quam vobis fidem adhibebo. nec ab invocacione sua protinus
appellatenus desistam. Discedite itaque hinc. et mala via
hora huc venistis. et ad vestram confusionem. me orare domine
sine. Nec enim a conspectu sanctorum quibus assisto. nunc abibo:
donec signo aliquo certo me innotuit. me fore exauditam.
Quod utique signum. non aliunde certius sumendum arbitror.
quam si in profunda humilitate meos defectus. meamque pau
pertatem recognostam. et ex toto corde illis intercedentibus
in domino habuero fiduciam. Et si millesies me seduxe
ritis. ac deieceritis: millesies resurgam. quia michi semper
adest aperta gratie porta. Illos in desperacionem addu
citis. qui divinam bonitatem ignorant. et sanctorum potenciam. Vel
etiam qui eos exorare vel negligunt vel contempnunt. Sinis
tram quippe estis. sancte domino. vestra intentione circa me.
nec opus est ut in mea peccata commemoretis. presentes hic
me celestibus premiis esse penitus indignam. Id etenim scio.
Sed et scio quia pius ille meus pater Ihesus Christus. meum debitum
solvit. et mea omnia quociensque in displicuerint. dele
bit peccata. michique preciosissimo suo sanguine celeste reg
num lucratus est et emit. et hoc titulo. et nullo alio. pos
sessionem huius regni prestolor. sicut et olim ab illo
glorioso beato Bernardo in sua visione me fida accepistis.

Hic loquitur anima inimicis eam in desperacionem inducere intendentibus

Quid dicitis adhuc fallaces atque infideles hostes?
Dicitis hanc meam spem. temeritatem quandam esse.
ac presumpcionem. quoniam non est homo qui vivit super terram.
continueque graviter peccat. quod se non confidat salvandum. Sed
plurima eorum restant. quod stultus non excogitat. Dicitis
insuper multos vos in me cernere defectus. quos minime dis
cerno. meque observatis usque in finem. cum me sit invadere
atque circumvenire promittitis. ut parum in te desse possit. Hec

nota bene

Hic loquitur anima inimicis eam in desperacionem inducere intentibus

spes mea. quam presumptuosa temeritate appellatis.
cum illius regis legem minime observem. Uni spero auxilium
fiet profecto per hunc modum. me dicetis a spe bona
Sed nequaquam ad desperationem. non quidem dico me hanc adesse
fiducia. ut absque observantia divine legis salvari pre-
sumam. Est hec indubie non spes. sed presumptuosa temeri-
tas. Huiusmodi sunt quamplures. qui sine penitentia et correctione
male vite. deum eos salvaturum arbitrantur. dicentes non
ideo eos deum fecisse ut deperirent. Absit. ut sit spes mea
iniustitia. quinimmo summe cupio in melius reformari. et
legem totam adimplere. sine qua impossibile est scio me salvari.
Ad id autem faciendum. in confido prestari vires a domino. et
sanctorum suorum suffragiis. Et quamvis iam ignorem. an sim in
gratia an non. aut si in ea permanebo. spero nichilominus
quod deus tandem meas illuminabit tenebras. ad diiudi-
candum illos in me defectus. quibus forsan ad presens a gratia
dei sum aliena. Idque ipsum cotidie deprecor. ut sit de
tenebris meis. lucem faciat splendescere. quod nimirum tan-
dem non intubat. nos eam prestaremus. nos eam superamus.
ipsum. ~~ipsum~~ instanter exoro. ut me instruat. quo pacto
legitima seu integra confessione vel quomodolibet aliter
a peccatis quibus forsan ignoranter sum irretita: liberari
valeam. Et quidem videtis qualiter ego frequenter me ipsam
preparo. ut sciam quid factura sim in illa extrema
hora mortis. cum sim a corpore migratura. et ad id
sciendum sedule anhelo. Erit igitur hec vobis mea visio.
videlicet quod celestium bonorum retributionem peto sub titulo
et in spe mei gloriosi redemptoris Jhesu Christi. qui in me
in illis vendicavit. et ob id suam in passione animam
precor. quatinus remissis a peccatis meis ex mera sua gratia
sua dignitate faciat. et omnes meas deleat iniquitates.

et exinde me faciat sue legis factricem et mandatorum
eius. Satis ne hic quidquam dicere? Quid ad hec inde-
bitis o vos inimici inmortales? qui variis fraudibus
male me decipere satagitis? quid vobis amplius restat
replicandum? Si deus pro me quis contra me? Quis
me accusabit? Quis me condempnavit? Non vos perfecto
tortores. nullam enim quantum vobis permissa est diminutio habe-
tis potestatem. Discedite igitur cum omni vestra confusione et igno-
minia. Revertar ad vos gloriosos celestis curie status
ex quo hiis respondi proditoribus inimicis. qui per pene in con-
spectu vestro in continuas parant insidias me quasi ad penitus
impediendas impugnantes. Non perfecto vos in hoc veneratur.
Nunquid non ero dum vestris astro aspectibus viri avicte
protecta? Nunquam etiam in mediis hostibus tuta erit. Nunc
autem hos cunctis perfidos hostes ad mea que vobis ve-
lut mecia diriguntur dimicanda lacerandaque ordinem. Immo
meque deorsum de paradiso velle precipitare. Omni igitur iure
illos odio habebitis. nec eos audietis adversum me
seu adversum meam devotam ordinem vociferantes. Vos
nunquam hoc videretis ac conspiceretis. et si non alia esset
vobis causa in miserendi pauperi vestre sorori. iam diutius vos
desperati quod illorum conspectus irrationabilis et gaudii sub-
tractio. que utique me vos repellentes eis afferretis
Poteritis nichilominus et debebitis meo videre me au-
dire: ac replere mee indigentie saccum ab ubertate eleo-
sinarum vestrarum. ut sit cum gaudio et perfectu ad perpetuis
mei celestis honore: et ad vestram laudem et gloriam
insuper inimicorum confusionem. Tunc tua a vobis exaudita.

Hic anima questuat pro aliis pauperibus huius mundi et purgatorii

Esto quod ego adeo perdita sim ac deiecta. ut
pro me nulla eleosina valeam aut debeo. meo
questui impetrato. supplico saltem. ne mea im-

servia sunt nocumento ceteris pauperibus. magni hospi-
talis huius mundi. et carceris purgatorii. quos questio
et pro quibus interpello. Facit quippe primo minus magis
est mea pro me miseria. absque hoc quod ceteris sim detrimento.
Sed et ceteri satis. habunde quos sua torquet inopia. absque
hoc quod mea eis infesta sit. dum michi ex officio iniun-
bitur. huiusmodi pro eis questum facere. aut quod per eos ad hoc sim
dum deputata. vel requisita vel rogata. aut quod ob id. aliqua
recepi temporalia. aut quod in sanguine iuncti sunt. vel quia
dum eis vires suppetunt. silentium in beneficium impendunt.
Vere affecto pro hiis spirituales elemosinas non postulare.
sed in eorum indigentias. quam multum ete sunt miserabiles.
Et haut dubie non poterit elemosina. illuc inutilis accedere
et si non huic. saltem alteri queriet. Non est paupertas.
infirmitas. molestia. vel afflictio. quam non inveniatur in
hoc hospitali. atque in prefato carcere dirissimo. Quidam
namque. ardentissima febre luxurie correpti. adeo vehe-
menter cruciantur. ut nec ad momentum residere vel quiescere
possint. Alii avaritie ydropisi turgentes: indesinenter
sitiunt. Alii. corporis et animae putrescunt lepra. Alii
velut canes furiosi: iurgiis ac detractoribus perstrepunt
Alios porcina defedat crapula. Illos ira. vindicta
dicque furor insanie facit. hos inanis gloria timescere.
Alios absque intermissione torquet invidia. ita ut nec
alterius prosperitatem pacienter esse sinant. Habet hic aures
impias. Ille cecos habet oculos. ceteris cor continuter
laborat. plurimis nec unum membrum validum est. Sunt
qui per malam famam undique fetidi sunt. et ut brevi
sermone. multa quam ad plenum exprimi non possunt. amplec-
tamur. nemo est quam non alicui subiaceat indigentie aut
miserie. hic quidem plus: ille ac minus. Quantum vero
ad eos. quam carceri purgatorii mancipati sunt. res ipsa pa-

tula e. Pena scipam manifestat. Sunt michi lo-
mini⁹. hij. deo ac sue familie dilecti. post breui
tpis intuallu. filij regis in glia coronadi: at piij
merito eis eleosina impendeda e. Et cu pseipot me-
dicare negant. ego paupcula in cetis ex cpassioe
moneor et impellor ut iam dixi pro eis mendicare.
etia si michil hinc sim gmodi pceptura. Offero
igit saccu meu meditatis vobis opulentissimis
eleosinarijs. Imponatis larga municia huioi mi-
mis ac captiuis erogada ac distribuenda: ubi
tam euidens iuncta e necitas. et pfecto paup-
tas no ficta. Nec eni e paupertas alia q paupitati
pcti valeat cparari. Plures quide viri o glorio-
sissimi pri dei experimeto didicerut qd nuc dico.
Ne igit me vacua remiseritis a cspectu vro: q
tam iusto titulo. et i tata necitate vos interpellare
cpellor. Oro ad dnm ihm et ad gloriosa virgine mrez.

O Certa spes. finale refugiu aiaz ihu xpe
redeptor nr. et tu virgo. sua mr gloriosissima
et si ego paupcula apud ceteros oes stos
eleosina gre fraudarer. repulsaq ab illis oibus
paterer. cofidere nichilomin⁹ adhuc in excellenti
suphabudancia vre dulcedis. nuc atq largitatis
vre bonitatis imese. In vobis siquide duobus et p
vos. celebratu e atq pfectu. nre redeptois opus.
datiq estis. ac spalit ex officio deputati. ad fered
opem miseris. et reconciliadu pctores. Qm si virgo
no fuisset. nec tu dne ihu xpe humanitate suscepis-
ses. nec tu dna gloriosa fuisset effecta mr dei. Hic
sane i spcio meu quide carne fratre: meu ee deu

ac meu iudice. Insup et mea sorore optima.
illu quide iudice inveni: mea copassio facta
advocata ac ptectrice. In his duob sum: cu in
me ipsa sim pauperrima. Apud hos qlibet n[ost]ra in
atq oportuna. copiose reperire valeo. q utiq michil
utile ac salutare in denegabunt. Non egredietur
extra porta mee memorie. si no plus pre dulcedine
sue ac bonitatis gustaveo. At ego quide inter hec
duo tam tuta psidia collocata. quo pacto desitia?
cur no sperabo? Cur diffida? psertim si no mea ig
navia. coz fecero longe a me auxiliu? Et hoc utiq
e pro quo nunc istant vos depcor. Hoc michi talem
inveni taleq filiu. q me talib tanq solidis hoc
spei vinculis. vobis iungi et necti voluistis: ut
vta ptegente gra. nuq a vobis valea separari. si in
novissio supplicio mortis in hac spe et gra repta
fuero. Alia oro ad dnm Ihesu et gloriosam virginem Mariam

O Me inconsulta. desidem atq infelice. q te mei
tate frigueris ab illa mei pris Ihu xpi. ac
mee matris tuta ptectione me subtrahe audeo?
Cur evagor p amaras voluptates. et p periculosos
sinos magni huius mundi maris? Quid alibi tam
studiose pquiro? qd longe habundantius tutiusq hic
paratu invenio? divitias? honores? sapias? volup
tate? Cur no expavesco. ne dies mortis in eo
statu me preoccupet. in quo meo destituta psidio?
vada pceps in profundu inferni. ubi nulla e redeps?
Cur retardo? cur negligo in eoz societate. p stu
meditatoem versari? quoz solu psidio gstat ec.
oe bonu adipisci. malaq univsa posse vitari?
Magna quippe e hec ingratitudo. magna quippe

inhercia. primo venit horrenda quedam miseria. Dum
hoc in semper dum venire volueris paratum refugium auxi-
liumque non recognosco. // Verum o dulcissime pater Jhesu
Christe atque benignissima mater virgo Maria. omnis illa
sum. que sepe nimis errans perdita est. Tamen et illa
fatuella. desidiosa. errabunda filia. que non nisi tracta
et coacta vult per vias rectas incedere. Assumite
igitur illius manum. et tenete. ne eam suo delinquentis
regiminis: quin sit cito in perditione ruet. Hic loquitur
anima in tribulatione existens. ad suum consolatorem et
patientiam plurimos tribulationis fructus sibi congregans

Optime venerit mea graciosa domina tribulatio.
et cum gaudio et affectu magno bono suscepta
sit. Deus quidem pater optimus te misit ad me
non dubito. Te igitur equissime iure. benigne. letanterque
debeo suscipere. non indecenter tractare. aut repellere per
impatientiam. tibi aut iniuriam inrogando: aut adversus te
improbe murmurando. Erravi fateor: venis ad
me iustam penam acceptura. Insipiens sum atque ignara:
venis me instructura. Deturpata sum atque fedata:
ad decorandum atque mundandum me advenis. In demum
precio: attendis ad digerendum. Mortem eternam demere/
mui: ad liberandum me festinas. Criminibus oppressa
sum debitis: relevare me contendis. Elongavi me a
facie sponsi mei Jhesu Christi: ad me illi denuo appro-
pinquandum. reconciliandumque profecta es. Cum hiis que me
oderunt et omnes concurrit mihi consortium: me venis eripere
Nunc pene excecata sum et surda. nimiumque mollis et
lassa in omnibus membris meis facta: venisti salutem
atque robur largitura. Fac igitur in me atque de me ad
plenum secundum institutum vestrum beneplacitum. iuxta mandatum

Hic loqu[itu]r a[n]i[m]a i[n] t[ri]bula[tione] ex[isten]s/ ad su[u]m [con]sola[torem] et patia[m]/ plimos t[ri]bula[tionis] fructus s[ibi] [con]gre[gan]s

et amissione optimi patris mei. Gratias illi ago mil
lesimas. qui non ut ego illum frequenter ita me neglexit.
qui me nolens perdere per te. me velut filiam dilectam
visitat. que nec digna sum ad suam gratiam vocari. que
potius mortem merui quam aliam qualibet disciplinam. et
potius horrendam iehennam: quam primam a mansuetam correptionem
Verum te vnice deprecor mea venerandam dominam. ut ea tu
me amissione. quam a deo. non quam ab hoste suscepisti
fugaris. Oro tuam pro mensura mee fragilitatis miti
gres disciplinam. non me supra quam ferre valebo grauius
affligens. Quo non obstante volo. ut nec clamor nec
gemitus nec aliquod nec signum quodlibet in me displicere
aut audituris a indignationis te retrahat. quo minus
dulcissimi mei patris iussionem. de me et super me quantum
sufficit impleas. longe enim melius me novit. quid mihi
expediat. Fiat itaque ut instituit: et sua non mea vo
luntas impleatur. Quantumcumque in quibus extiterit dolor.
etiam si ferra. si ignes. si verbera si vulnera disposuerit:
fiat voluntas eius. tamen modo me in suam suscipiat filiam:
mihique sociam faciat. tuam sororem patientiam. sine qua vtique
nimium dura est et minus accepta Ita si in fiat profecto
satis erit: nec aliam erga me peto clementiam. Nimium
sane dura. nimiumque dira in foret illa clementia. que
me ad brevissimi temporis moram sustinet huius seculi abuti
voluptatibus. atque in stercore meo volutari ac putrescere.
donec in momento. infernalibus canibus tradere devo
randa: illic moritura sine fine. Longe fiat a me talis
clementia. talis misericordia. Tibi igitur in gratiam optimam patrem ne
retusem. tuam equanimiter ferens disciplinam. tuam percus
tuā sionem quantumlibet duram correctionem. Tolleratis quippe
operum mala presentia: ut potiora tandem obtineatur futura et
permanens. Jhesus xpus. ab hoc seculo non migravit absque

dura admodum pena: sed nec mirum eius dulcissima.
Que ego sum ut hic [illegible] evadam? Non est profecto
postulandum. O veneranda virgo et domina dicto si libu-
erit. ac denuncia patri meo. in quanta nunc afflictione
detenta sum. qua pena ac pressura sustineo. quatenus
sue paupercule misereatur filie. fragili atque imbecilli plene
angustiarum et tormentorum. ploratuum et gemituum? Qui [illegible] propter
sua bonitate immensa in hiis tormentis in manus impendat
reperiens in me bonum aliquid quod remuneret. Videtis nempe
propter vehementiam doloris nequeunt orare: nec ad deum
meum mentem meam dirigere posse. Sed et vos piissimi
amatores curie patris mei prefati. et presertim tu benignissima
mater mea. dic sepedicto patri meo iam satis esse. Postula
in pace ac reconciliationem. ut tui honoris. ac precum tuarum
intuitu consolationem aliquam experiatur. atque alleviationem
ab hiis quibus nunc premor flagellis. sicut de hiis pueris
qui scolasticis incumbunt disciplinis fieri solitum est. Exhi-
bete michi. ad instar illius pie matris: que sua filia eripuit
de manibus patris eam verberantis. O nequam [illegible]
vereor ne in meis verberibus rideatis. eo modo quo de hiis
insolentibus pueris ridere solet. qui pro suis petulantiis
in scolis verberantur. dicentes ne pepercitis qui bene
meruerunt. O [illegible] ve tibi: quia me tormentis huiusmodi
tradidisti. Infelix illa hora. qua me ad patris mei of-
fensam induxisti. Initio quippe in vultu ostendebas hy-
larem. teque placidum ac humanum simulabas. sed heu
[illegible] nimis tua cauda pungitiva est ac amara. Quo-
modo igitur tibi amplius fidem dabo? Cur te non toto conatu de-
testabor? Nunquam itaque ad me reverti valeas: nunquam
O in te videre concessum sit. Adhuc anima loquitur tribulationi. congratulando ei.
Tribulatio. si per hec flagella tuta sum. ac
ab illa morte horrenda [illegible] fera [illegible]

adhuc anima loquitur tribulationi congratulando ei

si per hec mis hereditatis pane quod iam perdideram recu
pero. et quod longe melius est. si per hec ad graciam mei patris
reuertar? atque hic in qualescumque premia: perfecto in
optime est. Conabor tunc amplius huiusmodi fatius illatas
admittere. ignominias contra an vice altera meum tum miseri
cordis agerent ut nunc actum est. O nimia tribulatio
ex quo michi mundanas subtraxisti consolaciones ac so
cietates? nec in possibile absque aliqua consolatione viuere:
tu de in vel alteram aliquam consolationem ad supportandum
tuas afflictiones atque tormenta. Sic illius dulcedinis
participes. quam sto in prophete ubique. Deus seruat et abscondit
hijs qui timent et diligunt eum. per dulcedinem. beatus ste
phanus. suos tortores nichil estimabat: beata agatha
ad carcerem tamen ad impietatem properabat. apostoli in verberibus
exultabat: sanctus paulus dicebat se libenter gloriari in inf
irmitatibus suis. et ita sunt de alijs quibuslibet sanctis.
O quid dico ego insipiens. et inconsultus? quid dico?
Cur apertius velim meum querere solatium? hec est enim gracia
dei. ut iusticia eius impleatur. quod vtique fit dum tribulationem
ac tristiciam pacior. pro pristinis ac ignominiosis volup
tatibus. quibus preter dei nutum ac mandatum frequenter fruitus
sum. Deterius itaque est ac intolerabilius. ut dei voluntas impleatur
me verberans. et corrigens. quam de mea vanitate consolationem
accipiam. In hoc itaque mea sit consolatio. ut pater meus
cum pacatus sit. atque in me pace et iusticia se osculari
faciat: te mediante nimia mea tribulatione. Pater insuper
illi filius facta sum. qui repletus est dolore et angustia in
sua benedicta passione. Debent itaque hij et plurimi alij
perfectus quos adduxis sufficere ad congratulationem tue prouincie
longanimiter expectando illud excellentissimum regnum ce
lestis premij: ad quod per te intrandum est. Modum quidem

al' [illegible]

tempus est perceptionis premii huius. Premium siquidem labor-
antecedit: non laborem premium. Fiat itaque voluntas tua

Meditatio anime ad recognoscendum et commemorandum bene-
ficia multiplicia dei cum gratiarum actione. xx. xx.

Placeat tibi domine deus omnipotens. et pie gloriose
complaceat tibi ut ea cognoscam et commemorem bona
que mihi cotidie tribuis. Ingratitudo enim atque incon-
sideratio beneficiorum. tibi summe displicet. optioque
nobis quidem vis tuorum bonorum utilitatem afferri: tibi
autem honorem et gloriam. Ita igitur sit domine. conserva
me ab illa tam reprehensibili ambitione. qua tuam
velim furari gloriam: illamque mihi ascribere. Hoc enim faciens.
dum gloriam que in tuam cedit sortem mihi velle tollere atque
usurpare. iusta vicissitudine. utilitatem omnem. que in meam
partem accederet amittere. Lucifer ille de altissimis ca-
dens ad yma. mihi exemplo est: ne ita presumam. Tali-
ter superbus ille phariseus. Heu misera quid habere
valeo. quod ex parte non accepi? Cur igitur hinc me ipsam
glorificabo? Cur hinc honorari desiderabo? Cum ce-
teros quibus huiusmodi dona non assunt. contempnam? Aufer
domine hanc a me stultam ac temerariam arrogantiam. Sit itaque
tua gloria. tota tua. Sed ad tua me converto beneficia.
atque in primis. hec in natura considero. ubi animaduerto. quod si celum
tale. solem tale. ac lunam. ac tale universum quale est
hoc in quo nunc posita sum propter me sola ac meum amo-
rem constituisset. in stupore duceretur omnis creatura hoc audiens.
atque diceret. hec est illa a deo precipue dilecta. propter quam
tam magna ac preciosa dona ista creavit. Constat nichi-
lominus quod etiam in hoc casu mallem aliorum quorumlibet. multum
adeo consortium. quam in solitudine relinqui. nec etiam si in mea
foret optione velle alios homines. aliasque bestias et aves
huic mundo deesse: in quorum non vivere. quorum meum non uti

meditatio anime ad recognoscendum et commemorandum beneficia dei cum gratiarum actione

dn̄ illoꝝ carentia nulli eet profectui. q̄m alyꝯ con
sortio. minꝰ iocunda. minꝰq; grata ē cuiuslibet boni
possessio. Unde me tibi hinc magis astrictā genpio.
q̄ sic me in hoc mundo statuisti. q̄ si in soli illū deserui me
fecisses. Apparet igit̄ quātū me dilexeris. talē in mū
dū ꝯtinens: ac meo deputans vsui // Insup̄ si cecitu
aliquo. ꝯne atq; itelligentia p̄sens eem destituta:
et hec in me tā p̄ciosa nature dona. suffragio medi
cine aut alio quolibet mō quis in integrū repararet:
nōne hinc felicē me reputarē. nec nō et illi q̄ hoc
michi ĩpendisset beneficiū me teneri vehement obli
gatā? Et tu longe preclarior ac melior ē mea ꝯdi
tio. dū hec tuo dono suscepta. integra ꝯseruo: q̄ si
dep̄dita aliūde recuperē. Idē de ceteris oībꝰ mei corp̄is
mēbris sentio. et generalit̄ de oībus ĩ me bonis ex
donis creacōis acceptis // At uero grē dona. lōge hiis
maiora sunt ac potiora. q̄mus ea q̄ modicū nature dea.
merētur habundant tibi grās reddi. te a nobis diligi.
te a nobis honorari. in hoc tibi reddēdo qđ tuū ē p̄o
q̄ bonoꝝ nr̄oꝝ egeas. sed q̄ sic fieri voluisti et dis
posuisti. ad maiā vtilitatē. et ad tuā gloriā // Sup
hec tu oīa in tales sup̄addidisti grās. ut te possim
habē in p̄rem singularē. et tn̄ legitia filia totiꝰ
me hereditatis fieri p̄ncipē. atq; in tua glā glorioso
regnare p̄hennit. Sed et postq̄ ꝓthoparēs. hāc suo
demerito p̄didit hereditatē. tu illā m̄ per lauachrū re
generacōis restituisti. meq; voluisti de tua fieri sin
gulari familia in tua lege xp̄iana. Que sunt dn̄e
oīa opera mea ꝗ merita? ut m̄ post sic p̄ditā here
ditatē. hoc tā singulare. tāq; excellens munꝰ largiri
volueris? ad illiꝰ p̄ceptorem nescienē dīt me renouās
p̄re ceteris illis oībus qui verā fidē nō habent tu. at

tue veritatis notitia careres. et sine baptismo ab
hoc seculo decederes? Est profecto hec vna singularis
et mera gratia. vnde tibi soli merito gloria donanda est.
Hic versatur opus mee redemptionis. in quo longe plus
quam in mea creatione laborasti: dum vsque ad mortis a
cerbissime sufferentiam militasti. O quale gratiam! O quale
dilectionem! Pro me metipsa horrescerem: quod pro me deus
meus pati dignatus est. Si tuam in terris conversationem
commemorare velim. a tempore conceptionis incipiens. usque ad ho
ram ascensionis in celum. nichil preter evidentia incomparabilis
dilectionis. ac superinnumerabilis dignationis signa reperiam
erga me indignam atque miserabilem. At postquam resuscita
ta sum per gratiam regenerationis baptismalis. heu conciens
iterato gladio peccati me morti reddidi obnoxiam! Quo
tiens te meum patrem ac benefactorem offendi. te meum su
premum iudicem. qui me in momento potes in profundum inferni
precipitare. sicut precipitasti luciferum et angelos eius in
tanta perfectione constitutos. sicut et plurimos alios peccatores.
quibus non dedisti spatium ac annum penitendi. ac veniam pe
tendi. sed eos irremediabiliter condempnasti? hic quidem
in crimine deprehendes. et mox horribili patibulo infer
nali tradens suspendendos! Mirum quippe est. si aliud
quidquam facere voluero. quam tibi regratiari. quam tibi servire.
quam te honorare. aut ego te vmquam offendere audeo. male
tuis vtendo bonis. et quod omnium superat offensam. tibi
etiam aliquem bellum movendo. Sed et super hec. ut in
semper. cura morbi parata sit. primum salutare tribuisti
sacramentum. et ad me tibi reconciliandum. ac veniam impe
trandam. tuos sanctos pro me fieri oratores voluisti. et ad
eos esse recurrendum. quod vtique est immense dilectionis signum.
Dum illos tuos amicos precipuos. pro me dignaris intercessores
fieri. qui mortem merui millesies. Et precipue illam tuam

gloriosissima mei. mea institut advocata et
mediatrice. et qd' amplius e in p̄cipis. ut in te ac
tuu p̄sidiu. spem mea atq fiducia tota repona.
Vere inexcogitabilis e hec gra qua in prestas. istaq
dilectio qua in p̄simuas. talis ac tati dns: tali mi
serabili? talis iudex: tali peccatri. talis maiestas:
tali vilitati? talis felicitas: tali infelicitati. Quid
de illa dica splendida atq opulenta. scripture sacre mesa.
in qua me suavit refitis? ubi optima et salubre ad
versus omi morbu invenio medicina. Ubi tota est
dulcedo. et pro mea consolacoe suavissimus sapor.
Nec silentio p̄tereunda e preciosa illa tuoz angelorum
custodia. in tua dignacoe impensa. ad me dirigendu.
et conducendu in via hac tenebrosa squalentiq deserto.
ad me consolandu et auxiliandu i necitatibus meis.
ad me potenter protegendu contra tribules illos ac p̄
nos tamen infernales. ne me devorent. q sinc cōtinu
veniat fraudibus. ac perversa subtilitate. q plem ad
modu extant. Quomo igit illis resistere. ego sola
ignorans atq infirma? nisi illius tue pietate custodie
adeet p̄sidiu? Certe nequaq possem. Denuu quis
ore efferre poterit. a corde cogitare. magna illa tua
gratuit. qua ad perceptoem sctissime eukaristie me dig
nanter admittere. ubi tua corpalis adest presentia? ubi
assunt et ministrantes angeli. ubi devotat metu pote
tissimu invenitur intuitu. ubi passio tua amantissia
commeorat? ubi denique pri omipotenti deo. me redep[tionis]
ac purificatois offert satisfactio? Heu pr mi dulcis
sime? heu benefactor singularis: heu misa atq millesies
heu michi. tue miserabili creature. q pro hijs donis tue
sis. pro hijs gratie excellentissimis muneribus. dicti tibi
malu pro bono rependo? p gra ingratitudine? pro

honorem contrarium . pro beneficio nullum servicium : ymmo ma-
lefitium . Videor michi profecto omnem creaturam ad usum meum
tua bonitate creatam : oculis meis atque auribus ingeri .
legitimo iure contra me insurgentem . ac de me cum clamore
valido . dampnationis ultionem expetentem . Condempnetur ex-
clamat hec maligna atque insensata : que sic nobis male
abutitur . que adversus creatorem suum et nostrum . nos sine co-
git obsequi temerariis ac turpibus voluptatibus . que nos
totali malitie sue submittit . que sibi medio soli deo
servire debemus ; atque in persona eius bona operando eum
laudare atque magnificare . Abiciatur ergo hec malivola
ab omni alia creatura . et impugnetur velut omnium nostrum ini-
mica . et proditrix nostri summi regis atque imperatoris .
Insuper memoriam meam et intelligentiam . converti ad vanitatem . aut
curiositatem . aut etiam hinc male meo corpore velut bestia
usa sum . Constitui ingressum et processum meum . malignum illum
hostem humane salutis . cum sim tua clemencia . tua etiam in
baptismo facta filia et discipula . Omnia que in baptismo
promiseram transgressa sum . tuam conversationem in terris : tuam sa-
lutarem passionem minime commemoravi : aut per devotam compassionem
honoravi . Sacramentum etiam fructuose penitencie duxi ridiculo .
dum mox post petitionem venie recursa sum ad vomitum . Scis
ergo mi pater celestis . quam parvum honorem cultum aut reverenciam
tuis sanctis atque angelis impenderim . et presertim fidelibus illis
meis custodibus . In frequentatione misse satis sepiuscule de-
sidiosa fui . aut curiosa nimis . Sane magis querens gloriam
quam in virtute profectum . Postremo dum in commemoro . illam meam
indignitatem . indevotionem erga sanctissimum eukaristie sacra-
mentum percipiendi contremisco . et merito erubesco et expaves-
co . timens ne in hac tam preciosa refectione . frequenter ut
iudas reprobata sim : aut propter comedens . aut sicut ille qui
venit ad nuptias . non habens vestem nuptialem : idest cari-

tate. Nec hic habeo quid rudeam, nisi quod nunc de hoc quantum valeo et si non quantum debeo. Indeque magnam atque abhominabilem confusionem intra me patior, sustineo. Dum ita michi ipsi intollerabilis, si non aliter vitam correxerim. Si non aliter ad te amandum, ad te colendum me impenderim: convincit id scio, quod ex me nichil valeo, nichil scio. Est itaque spes mea finalisque refugium in te solum, ut id bonum quod cepisti in me perficias et consumes usque in finem. Insuper et malum quod in me durat magis semper ac magis expurges et diluas. Parum siquidem prodesset, ymmo nil confert obesset omne bonum michi a te concessum, si non per te fuit a malorum incursibus indesinenter custoditum et protectum. Insuper et michi in tempore donaveris pro gloria: quod ad presens in spe indulges et permittis. Meditacio anime cui succedit in temporali prosperitate sive spirituali grates agens deo

O excellentissima atque ineffabilis dei bonitas, o pie mee et tocius consolacionis: quibus meritis data sunt michi hec bona que peccatrix suscipio? Cur michi bonum pro malo redditum est, gratia pro ingratitudine, decor pro dedecore, gloria? In te domine, in te surgit spiritus meus, et omnia que intra me sunt te benedicunt et magnificant. Tu enim meas deles iniquitates; tu omnes infirmitates meas sanas, tu me liberas a morte; tu me coronas in misericordia et miseracionibus; tu reples in bonis desiderium meum; tu renovas ut aquile iuventutem meam. In labore tu me dimittis in pace mentis et corporis. In labore et sudore alterius comedo panem, qui in cibus, quod alii magnis nacti sunt laboribus, nunc estum nunc frigus passi, mari terraque in mediis periculis peragrantes. Tu michi ...tias et possessiones ipse largiris, ut diligencius ac li-

doleo

ieni

berius mediter in mādatis tuis. et legē tuā ex
quirā. pncipes ac nobiles. sine corpis pīculis. me
semp in pace custodiunt. ut sine timore de manu in
mico2 liberata. tibi seruiā in sctitate et iusticia. oīb9
diebus vite mee. Iustū igit' ē ut et ego. pte ex
alterā. te pro oīb9 aliis depcer. a qb9 tua bona ad
me pueniunt. teq pro illis laudē. te obsecrē te honorem.
pserti q2 nō satis frequēt' ad h' valent itendere.
laborat quidē pro me. iuxta sui officii exigētiā. Ro
nabile igit' ē. ut et ego nō obdormiā. aut pigrescā.
in huius exercendis. quib9 sū deputata. h' sane mutua
caritas postulat: ut iucre bus fatiarer. Vnū te po
tissimū ptor dñe: ut hec m a te idulta prosperitas
et securitas. insup et tibi seruiendi libera licētia. no
mea veniat detrimēto. ne sit h' prosperitas m loco pmii
finalis. Hec queso in hoc mundo m mea merces terminat'.
fateor quippe, bonis ptib9 idignā: sed largissie dñe me
pro bñplacito tue voluntatis. potes me in tuo seruitio
cū hiis prosperis legitīe instituē. qm adhuc longe me
liora ac sublimiora pmittis. et fidelis tibi seruīetib9.
vitā scilicet illā beatā atq sempitnā. Tu pfecto meā
agnoscis fragilitatē. sciens me illā ēē imbecillā. atq
ifirmā filiā. q velut delicata ac tenera ifantula. vix
q magnas nō posset ferre molestias: atq ideo sibi
plus ceteris. et supra sua merita parcis. Veniet tēpus
in quo virtutib9 amplius roborata. et ab uberib9 non
libens auulsa: potero forsan tutius experiri et probare.
duritie aduersitatis. ac solido cibo tribulacionis vesci.

Meditatio aīe discessu siue a corpe remeo[ra]tis ad iudiciū tuū

Quis erit mihi queso auxiliū z ad se excitādū ad stupendū pauore
fidus amicus: quis in fidelis adeit i extrema z gti pleb p°

mea necessitate? in illa districta hora separacionis a meo corpore? quis tunc in eius auxilio? Quis tunc longe aut inuidebit pro me? Quis me liberabit dum vocata fuero in tremendo iudicio summi iudicis? Cum me circumdabunt undique inimici mei multipharia accusantes? ac secum in iehennam trahere satagentes? Cum testimonium contra me dicet. propria consciencia? insuper et opera mea? Tunc ne mundus. aut amici carnis in remedium presidio? Non profecto. ymo me sinent ire quo potero. Adeunt ne et corpus? cui tam studiose intendi? Certe minime. Siquidem tunc iacebit putrefactum in terra: esca et verminibus. Et assistetne vel qualiscumque consolacio? quibus a me delectabiliter suscepta? Reuera non. ymo dum ad corporis portas. a quibus consuetas voluptates ad meam consolacionem egredi volueram: inueniam oculos. aures linguam. tactum et cetera undique membra. ubi in voluptatibus adesse solita fuit. clausa et serata. fortissima atque horribilissima sera mortis. Tunc igitur quid factura sum ego misera? quo diuertam? Quem aduocabo? si non aliunde veniat auxilium per aliquam aliam consolacionem aliunde. quam a corpore veniente? si non autem in aliquem comparauero amicum. a quo aliter confortata subsistam? Cadam profecto intra me prorsus desolata. in lacum desperacionis. et infra me in interitum eterne dampnacionis.

Virgo gloriosa. spes certa. et refugium singulare peccatorum? et tu sancte angele dei custos bone: ac ceteri alii sancti celestes: adeste tunc mihi? et mei estote adiutores. Tunc me defendite tunc in consulite: tunc me stultam desolatam associate? tunc me presentate ad dexteram. ante faciem summi iudicis. sub vestra protectione. Repellite canes illos infernales me deuorare querentes. sicut cum beatissimum illum episcopum Martinum. et plurimos a

hos facere temptauerint. Impletur tunc in illa gloriosa
sententia. Venite benedicti patris mei. accipite regnum quod
tibi paratum est ab initio mundi. Alia sibi incutit timorem

Expauesco nimirum. cum undique contremisco. cum
alterius illius memor fio sententie. recedite a me ma
ledicti: ite in ignem eternum. Heu quam amara separatio.
a summo bono ad summum malum. de omnimoda felicitate ad
totam miseriam: de pace perpetua ad sempiternam et ab
hominabilem confusionem. Ira dei et sententia intollerabilis.
ne cadat super me: nichil quippe est in me quod te ferre
posset. Allide me potius et flagella secundum multitudinem
miserationum tuarum in hac vita: et me ne sinas in hac
que tam horrenda. tremendaque est prorsus eciam in suo iudicio
suscipientibus iusticie tuam iudicem. Hic se excitat ad stim[ulum] amore

Expergiscere. expergiscere miserabilis creatura: et
auribus erectis attende tonitruum huius sermonis.
oculis apertis prospice huius iudicii timorem.
Nimis profecto consopita es: nimis obdurata. nimis
excecata. si non hanc perpendis miseriam. punitionemque et
ruinam: et perpendens non grauiter reformidas. et totis
viribus effugere conaris: et in recogitatione harum non
contremiscis. plus quam folium arboris a vento agitatum. Non
est hec fabula. aut trufa. si christiana es sicut utique es.
deo amicte firma fide tenebis: quod si cum solo uno mor
tali decesseris: sententiam hanc horribilem irremediabiliter
incurres. Qua igitur diligentia merito fugies. quasi a facie
colubri mortale peccatum: quam sollicita eris: Insuper falsas
et fictas huius seculi diuitias sperne. Ac etiam ineptas
illius delectationes. que tibi nullo poterunt esse subsidio. in hac
summa necessitate. et studebis tibi facere amicos vel paucos
aliquos sanctos. primo principue deum gloriosum. bene viuendo.
ut tunc tibi sit directio. salus et liberatio.

Ne te queso seduxeris anima : ne te ipsam adulan
do palpaveris : ne gratuleris. Nec enim deus
illi suo summo pepercit angelo lucifero. cuius
tantus erat decor : tanta sapientia : tanta perfectio. Quinymo
illum cum suis complicibus propter unum superbie motum. de altis
simis paradisi sedibus. in infimas partes precipitavit
Sed nec ade prothoparenti pepercit : quem cum tota sua pos
teritate propter unam inobedientiam in esu vetiti ligni. condem
pnavit ad mortem. ymo nec cum toto mundo dissimulavit :
cum preter octo animas. omnes usque ad infantes uberibus adhe
rentes ymo in uteris adhuc reclusos. aquis diluuij de
levit a facie terre. Sic et illam penthopolim. unica
ipsius loth domo liberata perdidit igne et sulphure. ge
temque totam illam cum suis tradidit suppliciis. Nunque illu
strem prophetam samuelem exaudire voluit. pro rege
saule. continueque pro illo intercedentem ac plorantem : sed
nec illi suo proprio discipulo iude pepercit : quem laqueo
suspensum. misit in iehennam ignis Sunt et alia plu
rima. huiusmodi dei iudicia. super homines. sarracenos
iudeos. atque xpianos : dictu et cogitatu terribilia
atque horribilia. Et tu igitur pauper et misera pec
catrix : quid de ceteris de te futurum arbitraris : Que
tibi est evadendi atque fugiendi fiducia : Tu dietim
in deterius declinas. Cum tua complura commissa facinora
deflere ac emendare debes : nullam pro hijs condignam
facis penitentiam : ymo oiphanam tuam exquiris consolaciones
omnemque dolorem ac tribulacionem detestaris. Si frequenter
tibi quies negatur in molli strato : si nec parvam fa
mis aut sitis molestiam ferre vales : si levis etiam febris
aliqua te languidam atque impacientem reddit : que tua
queso virtus esse poterit ad ferendos illos ardores :
non quidem leves. non momentaneos. aut ad horam transeu

tes. Primo vero suspira quod dici possit durissimos ac
sempiternos. Confer ad illa tormenta tuos quos hic
aliquando cogeris dolores. et vel aliquando tui misereri et tuo
pelli prospice. Hic se hortatur ut vigilet circa horam decessus sui

Ne queso de illorum sis numero anima mea. de quibus
gallice loquitur proverbium gallicanum. Fol ne croit quod dicitur gal.
de te quil perent. quod latine dici potest. stulto
semper contingit preter id quod credit. Tales utique fuerunt
illi. quibus loth ad recessum de zodomis suadebat. ne
perirent cum ceteris. cum non crederent. sed tamquam deliramenta
verba eius reputantes. die sequenti cum tota pentapoli
absorpti sunt. Sic et illis contingit. quibus noe dum archam
faceret iram domini denunciabat. Primo etiam illis qui sibi
comites erant in fabricatione arche. Quibus similes hodie
erunt multi videntur predicatores. Ne igitur sic credere differas.
et tibi contingat hoc consule tam irreparabile periculum consule
donec in illud incideris. tunc etiam scire nimis esset
premisso. Audi quid dicat deus diviti illi petenti ut
mortuum aliquem suscitaret. qui suos quinque fratres amoneret
ne secum in illum locum tormentorum venirent. habent inquit
duos moysen et prophetas. illis credant si voluerint
Tu itaque anima. habes scripturas et exempla plurima.
tibi minimum hec sufficiunt ad ista credendum. Tibi
igitur caue et fac ut sis parata circa horam tui decessus.
Stultus enim est qui sibi non providet in tempore. Ista repelle
a tuo consortio mortale peccatum pro tuis viribus. ut tunc
tibi non sit necesse ad eius expulsionem vacare. libera
te cito de manibus hominum. si in eas incideris per debita
aut rapinas. aut furta. aut odia. aut alia quibus huiusmodi.
atque tunc te domine nunc committe. Dum tempus est ne differas
donec ipse veniat ad te. non quidem ut pater. non ut
benefactor. sed ut iudex severissimus et deus ultionis.

quia tunc nulla est redemptio. Si te experiris in
eo statu esse in quo non auderes a culpa descendere: cur
non statim absque mora te ad illum renovas? Frequenter
evenit ut qui non vult dum potest: non possit dum vellet.
Dat tibi deus spatium penitentie. quo si abuteris ac de
cetero hunc facias? quam tibi spes adest ut tibi alio
tempore deus hoc spatium indulgeat? Cave ne si nunc
dei fueris immemor: et ipse tui obliviscatur dum corpus
habebis. ¶ Non igitur tibi anima refugium aliud est
nisi ut in dilatato pace habeas ad deum. frustra agens
dignos penitentie: ac de tempora iusta expetens ultionem.
Si enim nos ipsos iudicaverimus. deus nos non iudicabit.
Quod si in tuis maleficiis non erubescas quod toties contra
talem ac tantum benefactorem admisisti formidare
debes te tremendam atque experturam in te suam potentiam
ac dominationem. Humiliabis igitur te semper in conspectu
maiestatis eius vultumque dimittes in terram: faciem la
crimabili suam misericordiam implorabis. Attende qualiter sancti
dum in terra vixerunt iudicia dei tam sancta quam mira
bilia expavescebant: cum tamen in summa puritate virginitatis consisterent.
Tu igitur que ab annis discretionis nec per diem a peccatis
etiam plerumque gravissimis vixisti immunis iudica per
hec quid tibi sit faciendum.

Vellem ex te scire superbia temeraria: quo titulo
quove iure contendas in me regnare, ~~anima~~
cuiusque omnia opera mea tibi conaris ascribere et depu
tare. Deberet rerum potius humilitas dominari. cum nichil ex
me habeam preter malum. et si que bona ex liberalitate
domini mei suscepi: moxque bona illa perdidi et abieci. sicut
illam primam ac puram innocentiam. Iustitiam in baptismo colla
tam. et post recidivum per sacramentum penitentie restitutam: mor
talibus peccatis deserui et repuli: et plerumque etiam per veri

no[ta] (margin)

hic luctatur anima cum superbia

alia fedis et obscuris denigratam maculis. ita ut
merito non minus erubescam ante oculos domini mei presentari
quam maculosos leprosi aliqui pannos sanie ac putredine
vulnerum suorum plenos. quos in conspectu viri alicuius insignis
detegere formidat. Considerabis quantacumque etiam principes mundi
ac decori extiterint. Certe ut arbitror nimie.
Si mansionem apud me facere queris. et in ea demorari
te delectat. propter meam pulchritudinem. propter meas divitias
aut propter fortitudinem. famam. sapientiam. et sic de aliis. caveas
precipue ne fallaris. quia hec bona in me non nisi sub mutuo
pervenerunt. et ad bene expendendum ad gloriam domini mei sunt
concessa. et tu vides qualiter hiis frequenter pessime abutor
ad contumeliam domino meo de suis bonis moveo bellum. unde
penitus erubescere debeo. atque expavescere et confundi.
Nunc ergo in me hoc titulo mansionem suscipies. et presenti
quia si diligenter me perspexeris. invenies me totaliter de
formatam per culpam. infirmam. famem. atque ignorantiam.
Nonne insuper in illo huius mundi mari periculoso sum constitu
ta. in tenebrosa obscuritate. in fragili navicula corporis
huius mortalis. inter latrones et predones. aliaque dis
crimina complurima. ubi quolibet hora dampnationis imminet
periculum. Non est profecto tibi superbia hic locus aut status
in me mansionis. Dicis forsitan. quod ego regina et do
mina sum super multos. Et quid inde superbia. Si in carcere
aliquo teneret plures ad mortem condempnati. in gratia
eis impenderet. et ego etiam condempnata cum illis. preficerer
illis ad assistendum. obsequendum et confortandum. que
gloria mihi foret hic sumenda. Presertim si non in hoc meo
leniter fungerer officio. Immo plus debito illos gravare
et opprimere. eorum bona tollendo. a fame perire faciendo.
aut quolibet aliter eos vexando. fatigando. aut persequendo.
Scis quod qui plus accepit. amplius reddere rationem formidabit.

Non igitur hoc titulo poteris in me locum accipere. Verum
quid rursus in occulto innuunt superbia? Vis apud
me forsan hospitari quia te abicio et humilitati ac-
quirende studeo. Nichil bonorum que in me sunt mihi deputo.
sed deo soli ut debeo tribuens. Hinc ei gratias ago.
Miranda quippe res modus quam plurimum alienus. Hic apud
me te velle residere quia te morti trado. Et quod ingenter
stupendum est tuum hostem scilicet humilitatem medium queris
ad ingressum regni mei. Quelibet bona opera mea ele-
mosinas orationes ieiunia pacientiam pietatem ac cetera
similia tibi sumunt auxilio ad statuendum in me regnum
tuum hoc titulo quod utique tibi ex adverso merito impugnet
initiam me et super me dominium venditare pretendis.

¶ Non sit enim profecto superbia. Esset enim bestia nimium
monstruosa nimiumque prodigiosa. Quis enim aliquid tale
portentum expertus est ut res aliqua sua morte nasceretur
suique contrarii filia existeret? velut frigus ex calore
procederet et aqua ex igne gignetur? Considera dilige-
ter superbia quid facere pretendas. Si enim non aliter quam per
medium humilitatis quam in me impedis inire regnum tuum queris
statuere. quam mox ut ingressum feceris: humilitas festinabit
ad recessum atque ita mox dum abicit tuum dominium privaberis titulo que in mea humilitate statuisti. Et sic
etiam de qualibet alia virtute possum concludere: vel etiam
de tua morte. Non enim solum poteris adesse mortua et vinceres
omnes etiam alie virtutes tuum refugiunt consortium. Quare
ut arbitror evidenter comprehendis quam turpiter te fallis et
involvis? quem tu sola etiam ceteris omnibus exclusis maliciis
sufficis me penitus odiosam deo reddere. me condempnare
meque extra meam habitationem irrenotabiliter eternaliter
compellere. Verum quid adhuc semper in deterius eniteris?
Num aliquid denuo susurrabis? Invincibile profecto te

hostem experior. Quotiens cum te per unam portam depello:
per aliam ingrederis. Immo etiam si clausa quelibet ostia inve-
neris: per fenestras aut per rimas quaslibet simulas insidi-
ose subintras. et quo te ignotam facias tuumque fallacem
vultum abscondas: ypocrisia tuum nosti simulare ac variare
habitum. Non est virtus cuius non simulatorie geras habitum
suum: eciamque gestus simules. adeo ut absque lumine gratie. immo
sanitate spiritus sancti: discerni non possis. Nunc quidem te sub
veste humilitatis occultas. nunc formam geris iustitie.
nunc pietatem fingis. nunc ut pium elemosinarium te exhi-
bes. nunc te laudibus externis tegis. Aliquando bonus videris
predicator: aliquando bonus pastor: aliquando te spiritualem simulas
consiliarium. aliquando rectorem perfectum. et ita de aliis similibus
cauteliis innumeris. Et cum per hunc modum non prevales: inter
virtutes latitas: ubi tam subtiliter ingrederis. ut nullatenus
innotescas. donec feriens interimis. aut predictas expellas
virtutes. pauperemque animam solitariam ac desolatam derelinquis.
O quam frequenter. dum precipue devotioni. ac spirituali iocunditati
sic ac sue consolationi interesse putavi: mox apperiente tua
mentem putavi totam me constitutam. O perfida superbia: nec
tuum accessum ac presentiam expertus sum: donec omnia tuo vento
fuerint exsufflata. Deinde magnis suspiriis. ac gravi
contritione cordis revertebatur ad me lumen gratie. ac sol iusti-
tie sub umbra sobrie devotionis. et tunc primum signa
tui ingressus comprehendebam. Tunc licet tarde nimis intelli-
gebam sub qua forma te intruseras. Nec cum ita latere
potes quin non aliquod semper tue malitie vestigium relin-
quas. Tunc quippe attendit altitudo quedam cordis ad
ardua immoderate tendens. puta ad aliqua habenda vi-
sionem insolitam: vel ad miraculum operandum. vel insurgit
temeraria quedam de se presumptio: aut immoderata de suo
opere aut statu complacentia. sublimisque ac tota inflata

Nota hic de superbia

letitia . vel inanium levitas et effrenatus ad sui iacta
ntiam et excusacionem sub umbra perfectionis . aut proprii ser
vandi honoris ? Vel eciam aliquis ex altera parte . divicie
quadam cordis tetricitas adductus . maturitate quadam atque
gravitate simulatis Estque huiusmodi divicies proterva et
dedignans . pertinaciter suis dictis et voluntatibus inherens
ad inatendendum : et sub umbra correctionis . omnia tremere
et latitari facit . ¶ At hinc contraria penitus advenerint
ubi tu superbia fuerit nulla foris . Ibi siquidem adest
humilis . demissa ac temperata letitia . nulla levitas .
nulla iactantia . nulla sui excusatio . Ibi adest matu
ritas et gravitas sine ira . sine amaritudine : sine vindicta
Immo cum omni dulcedine in mansuetudine cordis . Tunc est
caritas paciens et benigna ? tunc vituperia et laudes huma
nas contempnit . et pro solius dei divini sui beneplacito . cur
sum et alios operari studet . De reliquo . nulla sibi cura
est . Immo quod amplius est . se vilem videri volet non honora
bilem quantum est propter se . qui seipsum cognoscens et iudi
cans admittit obprobrio dignum . Nec utique se pluris
estimandum volet exterius . quam se interius dignum arbitratur ~~~ i[n] humanis laudibus
Divino . exemplo Ihesu Christi . et si omni honore dignus ex
titerit . taleque se interiori notitia vere diiudicet ? propro
prio instinctu et affectu : humilis et abiectus videri desiderabit
Meditatio altitudinis iudiciorum dei super filios hominum .
promotivis ad humiliationem sui . et alios non iudicandi .
O Altitudo incomparabilis . ac abyssus profundissima
iudiciorum dei in omnibus . Precipue autem circa homines
Quis illa scire poterit . aut investigare ? Cum enim
misereri voluerit : nichil est eo clemencius Cum vero iusticiam
exhibere : nichil eo terribilius . Si enim millesies in die ho
illum provocaverit . et millesies ad ipsum reversus supplex
veniam et gratiam pecierit : mox impetrat quod petit

Este velut quadā stultā imaginem: ac ludum puerilem
Rursus si in solo mortali decesserit homo: inrenotabiliter
mittitur in ignē eternum. cum tamen sit dei filius et plasma
eius per creationem. Este velut furorē quedam: ac hor-
rorē intollerabilē. De quamplurimis nempe legimus. quod pene
usque ad mortē a peccatis immunes servati sunt: et post
modum ad mala opera declinantes. mortē puncti sunt
et dampnati. Ac contra fuerunt alii. qui semper mala
vitā peccati. tandem nichilominus qui in momento quasi
sunt ad deum: et citius martires facti. gloriā eternā
sunt adepti ¶ Consideremus quod in passione domini nostri cum
eius predilectus discipulus eum negavit: latro confessus
est eum quem fortasse ad antea pecunias secutus fuerat. Omnium quippe
valde est. si persona quantumcumque bone vite constituta: sub
manu potenti dei se non humiliet? si aliud quempiam quod
quilibet peccatorem iudicare presumat. cum scire non potest que
sint circa se aut alios dei iudicia. Ignorat quid in
sua causa lateat. Sumus quippe omnes in carnē conde-
natores et mortis. unde nemo eripi potest. nisi ex singulari
et mera dei gratia. quam ut et ubi vult distribuit.
Neminem ergo licet contempnere. si ad presens huiusmodi gratiam
non habeat. quam in momento illā habere poterit. Nec
vicenusa. hic per aliquis extollet in sublime. si a deo
gratiam habet accepit. quam non est habet hereditas sua. ymmo
sic agendo mox eā perdit velut usurpator ac rap-
tor glorie domini dei sui. O quam veniet tempus illud et
locus. ubi tamen securitate hanc gratiam possidebimus? et
hec ipsā in gloria quietes? Vere beati sunt qui ibi sunt

Meditatio anime super duobus statibus in quibus se invenit iam in
devotione iam absque devotione Insuper signum notabile ...

Plorate oculi mei. ploate et plangite. dum iam
illā separatione. ac distinctione amarissima

.. lio.

meditatio ... super duobus statibus in quibus se invenit iam in devotione iam absque devotione Insuper signum notabile ...

dei mei et patris. qui in ira et furore elongavit se
a me. abducentes secum bona illa mea nuptie gratiam
meque prorsus derelinquentes desolatam. dolore ac tremore
plenam. tedio et angustia undique circumdatam. sed et
tenebris involutam: et lumen celi non video. Ve tibi
superbia. que in hoc dampnum intulisti. quia si illa simplex
humilitas semper apud me remansisset. deus qui in cor-
dibus humilium requiescit. ipsisque dat gratiam: nunquam ita
suam a me subtraxisset gratiam. Sicut omnes mei amici
angeli sancti elongaverunt se a me: et posuerunt me abho-
minationem sibi Sicut omnes inimici mei. vehementer tu
conatu appropinquant et exclamant adversum me. euge.
persequamur hanc miseram? quia deus eam dereliquit. non
est qui eam possit de manibus nostris eripere. Illam itaque
ad dampnationem quam meruit impellamus.

O Domine o celestis pater. audi vocem adversariorum
meorum? ne recedas. ne elongeris a me. In-
tende in adiutorium meum. et ad adiuvandum
me festina. Exurge et dissipa inimicos tuos tanquam
fumum. Ecce enim illa imminet hora. in qua pauper
ego tua orphana. tua indigna ancilla. tua infidelis
sponsa: irremediabiliter peribo. quia preter te non est alius
qui me hinc valeat eripere.

Revertere domine revertere. quia a tuo recessu. cor
sentio durum. et admodum pravum plenum ac
accidia. fastidio ac mala tristitia. Arida sum
nulliusque devotionis In nullo iam ut consuevi bene de-
lector? nec lectio nec cantus. nec oratio. nec contemplatio
placet. Predicationes ac sancte quelibet ammonitiones in-
sunt fastidio. Evanuit a me gustus omnis ac sapor cibi
cuiuslibet spiritualis. gravis sum atque onerosa nimis
michi ipsi. languide ora aperior. solitudo atque silen-

tum mihi sunt horridi. et quod deterius est. nec ista mea
valeo deflere miseriam. nec ab ea me per condignam penitenciam
ac displicentiam eripere. quinymmo in diebus volo meas
prosequi vanas ac mundanas consolaciones. Levitates
michi omnes grata est. Amo manducare bibere ac fabulari
ad deducendum tempus. illosque felices iudico. qui ita in
hoc mundo vivunt in subiectione. immo stulta libertate
O qualis mutatio. heu in quem statum prolapsa sum. De
celo perfecto cecidi ad inferos. de vita spirituali ad car
nalem. de veritate in vanitatem. de securitate et tranquilla pace
conscientie in turbacionem. de timore in stuporem confusionem
atque infelicitatem horribilem. Et certe ita mihi optimo
iure contingit. idque plane demerui. quia cum ex me
nichil essem. incepi tamen nichilominus gloriari. et
de me et in me confisa sum. extollens me adversus deum
meum. illi suam surripiens gloriam. Insuper et de suis
donis laudari volui atque honorari. iactans michi
illa ascribens tamquam propria. et quod deterius est. ceteros
contempsi. minoravi et temerarie iudicavi. Scio
igitur quid faciam. Illam iam recuperabo humilitatem. que me
utique patri meo reconciliabit. eumque placatum ad me
reducet. O gloriosa et beata pax. Iam omnia bene
successerunt. est hec mutatio dextere excelsi. Commo
vetur quippe cor meum et exultat ad presentiam dei mei
ac gratie. evelluntur atque explantantur ille inutiles
viciorum plante. Inseruntur virtutum rami. et plurimum con
valescunt. nunc in claro lumine meos defectus. mea
peccata. meam fragilitatem experior. nunc demum
bonorum spiritualium gustum ac saporem discerno. Sicut
itaque illucescente die in solis ortu. mox abscedunt te
nebre. avicule suos repetunt cantus. renovantur omnia
et ad colorem vigorem ac decorem suum reducuntur. ita

plane est michi dum sol iusticie oritur in corde meo

Meditatio anime sentientis se ad deuotionem commoueri et subitam dei visitationem diuino percipientis

Quis est hic qui pulsat ad ostium meum? Quid vult. quid postulat? Est perfecto deus meus. dominus meus. et pater meus. O domine optime veneris Tibi supplico ut si mea vigente infirmitate ac debilitate pectoris piger nimis ac tarde tibi aperire. tuo iure tua auctoritate ostium effringas. Regnum ut tibi licet vi te clamabunt. Fugat aduersarios

Abite extra meum hospitium. abite vniuersa mea magno pere ingrata que apud me vult hospitari. Fugite hinc. fugite absque mora. fuge tu dedignans superbia. inflata iactantia? ficta ac palpans ypocrisis. ira furiosa. despectuosa vilitas. venenosum odium. infelix ac liuida inuidia. anxia tristitia. accidia stulta. auaricia cupida questualis. fetida luxuria. gula immunda: cum viciositatis peruersa familia. Paratur via mensa et lectum dilecti

Exiatur hinc omnis spurcitia flagello penitentie. Spargatur vndique cum sint floribus grata et viridis herba virtutum. Ponatur mensa sobrietatis? et sternatur castitatis lectum. Ingredere pater dulcissime? ingredere hospitium pusille tue atque humilis ancille. paupercule tue adolescentule. suscipe gratanter que apud illam inueneris. sibi in cena mea discubuimus. Ne queso irrespexeris ad meam paupertatem. scio quidem quod nullius horum eges que apud me sunt: apud te sunt omnia. sufficit tibi bonus affectus. Verum dulcissime pater hoc est quod a te percipere concupisco desidero: ut mea tibi placeat voluntas? quod ex tua clementia. tuis superhabundantibus diuitiis. ad meam subleuandam ac sustentan-

meditatio anime se ad deuotionem commoueri sentientis et subitam dei visitationem diuino percipientis

dam paupertate vel panem aliquid impartiri digneris.
ut sit sustentata. fame sitive male non pereat in
carcere huius corporis in quo ad presens inclusa sum.

Revertere domine. revertere ad hospitium tue humilis
ancille. breve nimium ibi traxisti moram. Heu
quam dura huius hospitis recessio. Formidabam utique
aliquid in me esse quod oculos tue divine maiestatis of-
fenderet. Heu me miseram quia non aliam adhibeo diligen-
ciam ad tale conservandum hospitem: a quo michi provenire puto
omnia bona: voluptates atque divitie. Quid itaque ad presens
faciam? Quo medio. illum a me sit elongatum ad me re-
vocabo? Mandabo omnibus que intra me sunt: ut illi u-
tique cessant requirant: donec inventum reducant. Exurgite
fides. spes et caritas. expergiscimini: et vos ad cursum
subitos attingite. diligenter querentes sponsum meum. donec
illum inveneritis: atque ad hospitium meum reduxeritis.

Discurre tu oro. per magnam celestem civitatem.
per vicos et plateas. ac per domos singulas:
ita ut nullum sanctorum preterias. quem tu non cum fletu et ge-
mitu requiras? ad eorum pedes procumbens: nec hinc
discedas. donec michi sive omnes vel eorum aliqui gloriosi principis
mei tibi demonstraverint mansionem. teque ad eum deduxe-
rint. ac eius presentaverint conspectibus. Illos exora.
illum michi placatum faciant: michique de multis meis ex-
orbitatibus impetrent veniam: atque ita sue gratie restitu-
ant. Si quo rursus declinare dignetur ad hoc suum humile
hospitium. quod tam cito deseruit: mea fateor indignitate
exigente. Verum sua magna benignitas atque clemen-
cia parte ex una: suorumque sanctorum deprecatio parte ex altera:
et rursus mee pravitatis. paupertatis. impotentie atque in-
stabilitatis consideratio: ad reditum poterunt eum inclinare.

a Oratio mittitur ad celestem Ierusalem per quam sponsus repetenda. / Repellitur a regno [illegible] sustinui

Oratio mittitur ad celestem Ierusalem per quam sponsus repetenda. Repellitur a regno [illegible] sustinui

Quid dicis oratio? quomodo refers? Multum
quippe demissa est ac verecunda facies tua. O
oratio quis tibi hoc fecerit. rigorosa videlicet illa iustitia.
que se contra te et me ingerit vehementer. allegans
me non esse audiendam. ymo quia ex meritis indigna sum
filia dei nominari. cum iam mea ignavia. mea ingenui
tatem. mea divinam nascentiam. meamque celsitudinem. penitus
amiserim. et hoc in meo esse hospitio deformem illic
ac horrendum hospitem. scilicet peccatum admittendo. quod utique
omnem qui ipsum suscipit corrumpit animam. fedamque atque de
testabilem reddit. ac inimici salutis constituit filiam.
O iustitia? quis te adversum me et adversus meam orationem
contrarietatem constituit? Non ego te esse ad hoc advocavi
contra eum. quia coram te subsistere non possem. Illi potius
misericordie clementi cuique me submisi. illamque meam
constitui advocatam. ymo sub eo penitus iudicio stare
volo. Quamvis et te etiam iustitiam non deceat esse propitiam
et amicam. Cur ita? Cum tecum sim unius sententie. Tu
quidem odio habes peccatum. et ego mirum illud odi. Tu
illud persequeris: hoc idem facio. de illo penitentiam agens
puniens et vehementer dolens. quod illud umquam admiserim.
aut ei tribuerim fidem. Ita quippe agens. tuum o ius
titia exerceo officium: de meipsa iudicium sumens. Tu
itaque etiam pro me intercedes. Sed forsan mihi dices?
quod longe aliud condignum in hac parte de me sumendum
dictum. non condigne ut merui. mea vindicans peccata
Proh dolor. iustitia fateor ita esse ut asseris: sed hoc
venit condonandum. quoniam non subest hoc viribus meis.
Necessitas aut legem non habet. Infirmitatis quidem mea
paupertas atque imbecillitas non me sinunt ad condignum
vel etiam ad votum expugnare ac persequi peccata cum sua
familia. Sed ab inope. vel pena solutio sibi possibilis.

acceptanda est . et ab operario debili labor remissus
non spernendus Ero itaque iustitia . de mea possibilitate
contenta : quod reliquum est . tua potenti virtute supplebis .
Considera igitur . si tui sit officii . meque consuetudinis
ultra vires expositam . Cum autem in maior adeo
voluntatis ac potentia divine gratie . virtutique fortitudinis
robur . tunc et potentius cum peccato aggrediar . eique virilius
adversabor ¶ Dico insuper . quod benedictus filius dei
pro me debitum suffitiet . immo superhabundanter solvit
quantumlibet etiam antea offenderim . salvo quod ei me
legitime subiciam : et sic sim ascripta familie .
Nullo autem iure . duplex de offensa exigitur emenda .
nam et deus non punit bis in idipsum . Quodque igitur
iniuria filii dei circa me facere disposuit : minime tu po
teris contradicere . ¶ Ceterum iustitia te interrogo ?
si non ad instantiam sanctorum . qui apud te hoc meruerunt
teneantur aliquid annuere ? Profecto sic . Quem enim honore
illis impenderes . si eos te pro peccatoribus deprecantes . ve
lut alios quoslibet . quibus numquam fuisti honorabilior vacuos
repelleres ? Vade igitur oratio mea et revertere considerate
ad celestem civitatem . illicque sanctos illos sollicites . ut
tibi et michi iustitiam pacatam reddant . ut et filium
eius in via michi pacatum impetrent ad dominum deum meum
et preciosum meum : atque ita ad dominum meum vix exiit
denuo revertatur . ¶ O utinam horam illam prestare
possem . qua dignabitur dominus meus ad me declinare .
sive non aliquem nuntiorum suorum premittit . ut legitime
parata possem illum decenter . idest devote et sancte
suscipere ? Aliquotiens enim adeo latenter advenit pul
sans ad ostium . ut alibi me distractam inveniens .
mox antequam ei valeam occurrere . et decenter recipere : dis
cedat . Sed quid loquor tam inconsulte ? quid tam

teneantur. tamen presumptuose peto. ut talibus ac tantis
suos diebus in permittat nuntios: Absit. Michi potius stabit
semper eius adventum explorare: nichil quam aliud me
ditari. nichil aliud operari. quam adventum eius prestolari.
moxque ad ostium pulsanti aperire: ipsumque reverenter
suscipere. Non igitur tu curis huius seculi mea tene
bis colloquia. sed sedebo solitaria in pace et silentio.
diligenterque observabo ne aliud meum subintret hos
picium quod tanti hospitis oculos possit offendere. quinimmo
et ego ipsa vadam in occursum sibi iocundi adventus.

Attende anima mea que tam infirma es atque insta
bilis: attende verba prophete. Verbo inquit domini
celi firmati sunt: et spiritu oris eius omnis virtus eorum.
Satis longe est tibi quam celis firmitatem prestari. Si
itaque prestitit tibi deus in hac gloriosa solempnitate
beatissime trinitatis. ut per potentiam patris. in sapientia filii
et propter bonitatem et dilectionem spiritus sancti. robur habeas.
constantiam perseverantiam in bonis operibus. tempora omnesque
vires tuas fige in domino deo trinitate sancta: illique sic in
hereas. ut in sola eius potentia tua sit fiducia: nec
extra ipsum sapientiam queras. finaliter aut voluptatem. Ita
quippe tuam servabis pulchritudinem. in qua facta es
ad ymaginem et similitudinem illius sanctissime trinitatis. secundum
memoriam intelligentiam et voluntatem. Sed heu frequenter
illam defedo et obscuro. cum luto peccatorum involvens ac de
mergens. demorans que in terrenis occupationibus ac vo
luptatibus inmundis. Nichilominus ad ipsum revertere. et
ipse te mundabit. teque lavabit. et tue pulchritudini te
restituet. quam insuper in te firmabit et stabiliet si
tamen modo illi iugi volueris. ac velut tue summe volup

meditatio anime apud divinam trinitatem ad perpetuale robur obtinendum contra vicia et contra vitia anime

tam inhere. ipsi potens amando absque fine: sapi-
enter absque errore: suauis absque amaritudine.
Erit tua spes in sua infinita potentia: tua fides
in sua limpida sapientia: tua caritas in sua voluntate
dulcissima. Hoc profecto potius facies quam in creatura
in qua non nisi umbra est et vanitas potentie. quapropter
minime in umbra atque vanitate deficies: cui creature
finaliter inheres.

O Ihesu virginitatis sponse Ihesu castitatis fi-
delis amice Ihesu mea spes finalis: mea salus:
meum singulare refugium: nunc ad te reuerti
desiderat anima mea pauper inops et misera. que toties
per temerariam rebellionem atque inertiam desidiosam id
facere contempsit et recusauit. que anulum gratie quo illam
spiritualiter desponsaueras negligenter amisit. suscepitque
anulum peccati te tradens sponsam seruam et subiectam tuo
antiquo hosti. Heu quam periculosum connubium. Heu quam stul-
ta et misera commutatio eius. que pulcherrimus potentissimus
et opulentissimus est. ad illum deformissimum miserrimum
egestissimum. Dic mihi o anima: quis tibi hoc fecerit:
Unde mihi: cuius consilio facta es: Sic tuum supremum
dominum tuum gloriosum preceptorem parum honorasti: Sic
tuum creatorem. tuum saluatorem a quo tibi est omne bonum
oblita es: Sic tuo vero sponso. fideli amico. dilecto
et considerato fidem violasti: Is quidem primum tibi cor
suum impenderat. suamque ad te tantam ostenderat dilectionem
ut etiam pro te mortem acerbissimam pati dignatus sit.
et tu illi cor tuum et amorem penitus subripuisti. Immo
quod grauius est velut perfida et infidelissima sponsa
sue ipse habitationis portas preclusisti. quas nichilominus
illis suis miseris ac nephariis hostibus finis esse pa-

Hic anima Christi sponsa se humiliter accusat atque suo sponso se [illegible] petitque veniam de offensis. gratiam puram
deposcit et gloriam [illegible]

tetes qui te perde quiut et eterne morti tradere.
Quid queso arbitraris o aia? Putabitne a pena i
minunis euadere? Manebitne tanta iniuria. tamq; gra
uis offensa. tande penitus inulta? ¶ O perfide totius
humane creature hostis: iam aia mea tua seductione
perdita e. infelix ac prostrata. quia sicut carnifex viri
di ramo aut modica herba ducit ad morte agnel
lam petulante et saltante. fute sue occisionis nescia:
ita mea fatuella aiam deduxisti? monstrea aliqu
hui mudi vanitate sibi demostrans. qua sic tracta
tus vinxisti vinculis. eamq; excecasti. et p9 modu
plurimis criminu mortaliu iaculis ad morte vulnerasti.
demumq; sup ea posuisti graue illu male psuetudis
lapidem. Insup et frigida illa dura atq; horribile
obduratois cordis tuba. qua resurgere phibet. quique
ctinue magis pressa iacet terrenis affectoibus obuo
luta. et in fimo stercoe criminose delectatois inclusa
putrescit. ita ut usq; ad fine maneat fetida et
abhominabilis deo et sctis eius. Heu me misera crea
tura. Heu me si hac dispositioe relinquor usq; ad fine
Quid nempe factura sim in tali statu moriens. quo pro
fectura? Contremisco ista cogitans: exhorresco velle
meter. tamq; ho het recogitans. ppetuis ete sit moies
ardoribus stridoribus et fletibus mancipari: et p nimie
tormetoz deu blasphemare. nulla ab illo cpola
percipiens. Tuc euidens pendere. sed sero nimis
qualii preceptoi paruissem. et cu quato defuncto
deserto deo. dyaboli mundi et carnis oblectamenta
sustinuit ¶ Preserua me dne deus ab huius horre
dis tormentis: ab hac morte ta crudeli me protege.
Aduocatr aia olim a deo formata. aia suo precioso
sanguine redempta: aia plurimis donis sup cetera cre

ciuitas nobilissime decorata. a tot et tantis pericul-
is totiens preter tua merita preseruata. Te aduoco inquam.
Audi me. Tuos nunc paululum aperiat oculos: et ~~ref~~
intuere ubi iaces. Considera ubi tu es. quam propinqua sis
inferis. quam a celis elongata. Cogita que deseris. que
despicis: cui surdam aurem prebes ¶ Et tu dulcissime
Ihesu anime medice clementissime. fons omnis dulcedinis.
si humana miseria te valeat ad misericordiam inclinare.
respice oculos pietatis ac compassionis. ad hanc
animam miserabilem. Nunc exurgit. nunc expergiscitur.
et cum sua nuditate. et statum miserabilem magnam
aduertit. hinc concipit displicentiam. confusionem. et ab-
hominacionem. et de sua tam diutina stultitia. admo-
dum admiratur et dolet. tempore miseria peccatrix. que
amplius indigna est tua vocari sponsa. tua amica.
demisso vultu. flebili facie. ad te suspirat. erubes-
cens: nec loqui presumens. ¶ Dulcissime Ihesu.
hanc clemens prospice: brachia et manus ad te
extendit. ut te trahente de profundo lacu peccati. et
de stercore in quo tam diu prostrata iacuit: erecta
consiliat. Tu qui solus es saluator. compatere: et ei
manum porriges. eam sublevia: eamque perire ne permittas.
Tot vides persequentes. que te nimie desperant: immo te
persequuntur. Conuertere igitur. et iustifica tuam hanc pau-
perem animam: tuam ancillam humilem: tuam pusillam pe-
dissequam: quam aliquando prius dilexisti. sicut et ipsa
te dilexit: que nunc in magnis suspiriis. et in
amaritudine cordis te deprecatur. / Possesne hanc
non exaudire: possesne eam non suscipere: Profecto.
minime. Immo magnam hinc spem concipio. quia tuam
in me experior graciam. in qua nunc adest michi hec vo-
luntas ad te reuertendi. et quod tibi summo medico. do-

lorica illa vulnera anime mee te inspirante detego
ac demonstro. Olim siquidem per os tuum prophete
promisisti. quod in quacumque hora ingemiscit peccator.
et penitentiam egerit ab omnibus peccatis suis que operatus est:
omnium iniquitatum eius non recordaberis. Et vere quam pau
cos habuisses iustos: si peccatores misericorditer rece
pisses. Ideoque saluator Ihesu xpe. aduocate et me
diator noster. fili imperatoris et frater. qui solus meam nosti
miseriam ac fragilitatem. si vera sint que video. audio
et credo de tua dulcedine. pietate et misericordia. et vtique
vera sunt. Ideoque te finaliter deprecor. ut meas de
leas iniquitates. sinceram et nudam confessionem tenens:
et integram penitenciam. Fac ut per bonam pacienciam
omnes tribulaciones. aduersitates. et labores. quos dietim
sustineo: ad purgacionem deseruiat. et ad pene quam
mea peccata demeruerunt remissionem. ut in hoc mundo
meum sit purgatorium. Fac itaque meam huius mortalis
mundi peregrinacionem tibi acceptam. Tribue mihi baculum
firme fidei. stolam caritatis: et scalam spei.
Confunde per tuam potenciam. quicquid mihi impedimento esse potest.
ita ut in via. nulla me retineat delectatio: nulla
me confundat aduersitas. Genera in me cor humile. pium
et clemens erga proximum sine ira. sine inuidia.
sine indignatione. sine superbia. sine omni detractione
Tuo amore inflamma cor meum. vulnera illud sagittis
potentissimis tue pulchritudinis. tui dulcissimi conspectus.
tui gratissimi gestus. tui pulcherrimi apparatus. tue
speciei dulcissime. Fac ut te semper meditetur. letanter
de te sermonem audiat. ad te suspiret. ad te inge
miscat. tibi complaceat. totam intelligenciam. totam mentem
totam curam ad hoc ut digne tibi seruiat: quia non
est alius amator qui sit sicut et tu vices rependat.

Insup da mi dne cor liberu. cor sublime z erectu [margin: supprema]
quo detester fugia et sperna vile lutu mundane
cuiuslibet voluptatis. quo qualibet contempna crea
tura. q honori meo ac promotioni salutari no venit
adiumeto. que te in te diliga. alios aut oes in te.
et propter te. Denuq tu q es mea spes finalis.
mea sola salus. meuq refugiu singulare. subleva
me. doce me. sustine me. dirige me. ita ut i illa
hora tremenda mortis. meus sis protector potens qz
defensor spus mei. adusus illos canes ifernales. ita
ut in pace et benignitate illu recipias in gloria tua.
in qua te facie ad facie. sumo cu gaudio videre
valea: ac perhenit adorare amare et laudare Amen

Scriptus per manus fris Theoderici de harlem
monachi domus ste Barbare in colonia carthus
ordinis Anno dni 1446. Anno etatis sue 61o.
Orate pro eo propter deu

Tractatus magistri Johannis Gerson Cancellarii parisiensis. De vitiis ministrorum ecclesie.

Cum hesterno die sacrorum eloquiorum codicem arripuissem et que prima sunt obvia prima petri epistolam legere cepissem incidi in ea verba quibus apostolus ait. Tempus est ut incipiat iudicium de domo dei. que non sic preterea ceteras epistole in textu suo pervolam. sed lectionis impetu aliquantulum remorato. cessavi hoc idem quodam qui repente subito mentem meam in huius here tergi atque in se verba illa alternatius defigere. Occurrerunt itaque illico animo satis horrendi et perturbato. pressure ac calamitates quas nunc ecclesia perfert. et quas etiam maiores multo nisi falsum mens conicit passura est. Occurrerunt et pariter cause tantorum malorum iustissime. Nam cum ecclesie ipsius ministros. quorum dos et possessio xpus esse debet. ab omni contagione terrene cupiditatis exclusos esse oporteat. Cum pudicos esse conveniat et ab omni inquinamento carnis atque petulantia alienos. qui celestia sacramenta. pretiumque dignissimum redemptionis humane tractant conficiunt. aliisque conferunt. Cum pii esse debeant qui piissimum iudicem vicaria forte representant. Cum iusti quod iustissimum. humiles qui humilimi. concordes et pacifici qui pacis atque concordie inter deum et homines esse debent conciliatores ac mediatores. Postremo cum eos deceat omni luce virtutum clarescere. qui in spectacula positi sunt et exemplar vivendi ceteris esse debent. Sed pro his atque aliis quibus adornari debent virtutibus. omni colluvione vitiorum contaminati sunt. Quid tandem mirum si illis multa adversa eveniunt. aut si aversus ab eis deus suorum immanitate facinorum dicat per verba psalmiste. Odivi ecclesiam malignantium. Atque ut pauca de vitiis ipsorum quibus ab irato deo mirum affligi meruerunt enumerando prosequamur primum a cupiditate que omnium fomes ac radix est malorum initium sumamus.

Causa primitive fundationis et dotationis ecclesiarum et monasteriorum.

Nemo est ut opinor qui non satis audierit et mente

teneat quanti Christi ecclesie ministri. viri utique probata virtute
clarissimi. omnique tempore laude merito celebrandi. terrena
opulentia contempserunt. qui nulla cura vel labore temporalia
commoda quesierunt. solis victu et vestitu eisque pertenuibus
habunde contenti. Habentes inquit apostolus victum et vestitum
his contenti simus. Quantum liberaliter rem familiarem si
aliunde uberior obvenerat. ad remedium pauperum sublevan-
dam erogare curaverant. Metuebant profecto devotissimi homines
solam rerum celestium meditationem animo gererent. ne si ad hec
transitoria amplectenda. sicut paulo latius affectum adiecis-
sent. tanto animus eorum a spirituali contemplatione cui se totos de-
voverant avocatus minus in deum ferretur. quanto esset ad
inferiora curanda atque cogitanda magis effectus. docti
nimirum celesti magisterio. deo pariter et mamone servire
non posse. Sed divina agente gratia quanto magis aspernabatur
temporalem substantiam aut contempnebant. tanto illis habundantius omni
ex parte affluebat. instar umbre que sequentem fugit. et te
sibi fugientem semper indefessa comes insequitur. Cernentes
etenim seculares homines. tam principes quam alii locupletes
eiusmodi virorum dei statum et sinceram conversationem. ab
omni terrena fece. igne divini amoris excoctam. certabant
undique illis copiosissima bona congerere. ut ab omni cura so-
luti fervori possent devotionis absque interruptione li-
berius incumbere. beatos se existimantes si aliquid de
suis opibus in usus istiusmodi contulissent recipere dignarentur
pro suorumque expiatione peccatorum apud divinam clementiam inter-
cessores fieri. Sic multis preclaris dotibus. opibusque
magnificis. ecclesia aucta et insignita est. Sic fundata ce-
nobia. conventus instituti. extructa capitula atque colle-
gia. Sic sedes pontificales. et parochie exorte. Sic templa
sic basilice pulcherrime. sumptibus ingentissimis et in-
estimabili ope ex principum plebiumque dispendio fabricate. Sic
denique omnes gradus. universeque professiones hominum ecclesiasticorum
in amplissimas copias excreverunt. quas primitivi illi patres
qui suis eas acquisierunt virtutibus. non in prophanis usibus

quemadmodum nunc plerique conspexerint sed aut in elemo-
sinis et hospitalitate ceterisque caritatis ac pietatis operibus
impendebat. Aut si quid istis operibus mensisque frugali-
bus supererat in cellas edificandas si fortassis alii fratres re-
centius inspirati religionis gratia advenissent. In que alia pa-
randa quibus paradisi opus erat conterebant. Nullus huius
thesaurus erat nisi bonorum operum sed amplissimus ille et
refertissimus. Nulla argentea vasa non aurea. stanneis
et fictilibus bibebant. Nullus magnorum equorum phale-
larumque apparatus. Nulla histrionum turba perambula-
nullus calamistratorum aut comatorum iuvenum comitatus. Vir-
gatis monstriferis habitibus patulis et strictis deflu-
entibus manicis qui ritu barbarico induuntur. Felix erat hiis
temporibus mundus. plene urbes et agri populis quos nulla
aut rara lues assumebat. plena armentis stabula.
pecora fetibus. pomis arbores. sata frugibus. Quare et celi
temperies terram in suo influxu ad apta queque germina
secundabat. Et terra nulli obnoxia maledicta sed uberi
benedictione horum intuitu donata qui ultro sectatores erant
omnibus bonorum. Vivebant diu homines prosperaque valitudine
fruebantur. nulla erat domi seditio. nullus foris metus.
parata omnia. tuta et tranquilla vigebant in hominibus illius
seculi. Caritas innocentia. fides pietas iustitia. sincera con-
scientia. rara fraus aut calumpnia proximo fiebat. quin in-
tegra vita et salubri doctrina pastores totius mundi exem-
pla suo gregi emulanda relinquebant. Tanta siquidem apud — boni
deum erat talium virorum ex vite integritate potentia. ut
sue intercessionis obtentu bona mundus amplissima adipis-
ceretur et adversa pauca sentiret. De insolentia orta
ex affluentia rerum temporalium in ecclesia.

Ubi vero ut fieri assolet paululum ex divitiis rerumque
secundarum affluentia. luxus et insolentia in ecclesia
cepit subire. tepescente sensim cepit religio. virtus hebes-
cere. solui disciplina. caritas minui. tolli humilitas. pau-

pertas superbia est. simulque parsimonia. sed ut pauperis
et luxuriis rebus subiecit. avaritia crebrescere. que non suis
dumtaxat contenta finibus. aliena non modo ambire. sed rapere
et invadere molitur. inferiores opprimere et tam iure quam
iniuria spoliare. Et quia latissimum huic campum
ingressi sumus. licet de execrabili hac peste que ceteras
iam adeo corripuit ut pauca restant consumenda. paulo
latius eloqui. ordiri autem rectissime. a prophetico pos-
sumus eloquio oraculo et cum sancto Ieremia propheta de
ministris nostris verissime hodie dicere. A minimo usque ad
maximum. Omnes avaritie student et a propheta usque ad
sacerdotem cuncti faciunt dolum. Quid enim satis dicere de eorum
avaritia inexplebili possumus. que laycorum omnium negotiatorum
cupiditatem superare videtur. ymmo que secularibus universis
sive principes seu plebeii sint. omnis iniustitie. doli fraudis.
et rapine provocatio est et irritamentum. Dum simplices qui-
cumque pastorum suorum exempla imitantes. quod eos agere vide-
runt. sibi licere arbitrantur. ¶ Sed nos istius pestis nephande
ab ipso summo vertice usque ad pedes originem et progressum
videamus. Postquam sicut iam dicere cepimus ex rerum opu-
lentia studium temporalium. mentes servorum dei occupare
cepit. deo simul et mammone. duobus dominis tam adversariis
non potuerunt pariter deservire. Fiunt itaque necessario ut quanto
diligentie in unius servicio impendunt tanto alteri subtrahunt.
Quanto vero amplius. animum ad temporalia lucra adiecerint
tanto magis alia sitire. tanto magis immergi in illis. sicque
a celesti amore. longius abire ceperunt. Habent enim divitiarum
naturam. nummus ut quo uberius habentur. eo habentis
animum ad sui semper incrementum maiori attendere solent cupidine.
Ita igitur factum est. ut paulatim extincto in cordibus eorum
spiritu. frigescente caritate. repente devotione. deo denique ob-
lito. solis terrenis fructibus rapiendis inhyarent. sola in
dignitatibus. beneficiis et aliis emolumenta pensarent. Ista
prorsus hodierna die in assumendis pastoralibus sarci-
nis sive curisque animarum subeunda de servicio divino. subditorum

salute et edificatione minimo habet. De proventuum ubertate
quantitate et qualitate querit. Fiet vero tanto pe querit, quan
sit presentium homini et in ecclesia vite servienti valor beneficii.
quid suo possessori longius ocia agenti et proprio sortis
tassis abfuturo annuo proventu reddere valeat. Nemo enim
beneficium nunc postulat. neque enim unquam qualibet multo
absque postulatione instanti et importuna tribuitur. Nemo iste
talis qui scolis venetur in ecclesia per eum requisita investigavit
qualiter scolarium dotes. quam capte quam reliquie habentur. Nemo
de qualitate plebis cum preesse expetit de morbis ac vitiis
interrogat. Nemo monasterium cupiens de regule in illo ob
servatione. de tenore religionis. cultu ceremoniarum. subdi
torum disciplina perscrutatur. Nemo humerorum suorum vires
librat. an sufferendo oneri cum se supponere querit sufficiat.
Nemo sua aut subditorum pericula considerat. Nemo eis
predicat aut evangelizat. Nemo viam per quam ad salutem per
veniat. scripto aut verbo demonstrat. Immo vero quod ho
die prelatorum non quacumque via potest suos undique subditos
spoliat. Nemo eorum miseretur inopie. paupertati condolet. sub
venit indigentie. Immo quos indigentia premit non iuvat et
iniuria amplificat. Et ut ita rem se habere a supremo et
celse vertice usque ad membra humilia doceamus. primum de
ipso capite a quo cetera pendent si placet incipiamus. incipiamus.

De tribus vitiis ex quibus cetera mala orta sunt in ecclesia

Postquam ergo affluentie rerum mundanarum exubera
ntia et maiorum virtutibus postpositis. cunctorum ava
ritia cum tota ambitione virorum ecclesiasticorum in
vasit animos. quo ad hec consequenda fuerat et fastu elationis
atque dominationis extolli ceperunt et luxu effeminato resol
vi. Tribus itaque dominis exactoribus utique infestissimis
fuit satisfaciendum. luxui. qui delicias vini. sompni. epu
larum ... ludorum effeminatorum lenonum scortorumque
expostulabat. Fastui quod domus excelsas castella arces
palatia lata et habundantissima supellectile vestium ca
rissimarum. equorum familiarum preparata requirebat ostenta

Et sue cupiditati q ingereteb ad hoc thezauros studiosius condebat ut ad pmissa explenda suppeterent. Aut si satis aliunde explicanda cent. ad pascendu palte ex figura numismatis vanu affectu oculor delectationem. Quoniam pculdubio duor insaciabiliu ad exequenda mandata. desideriaque pficienda. aurea ut in fabulis est saturni secula. vix si orbi hac tempestate recurrerent sufficere posse viderentur. Cum igitur ad ea agenda q hec tres rapaces arripere exigebat. nullus quilibet opimus et redditibus amplissimus psulatus sufficere posse putaretur. subsidia aliunde quibus eis satisfaceret excogitata sunt.

De exhorbitantiis p summos pontifices i ecclia inductis

Summi etenim pontifices ut tandem ad eos devenit quanto primatu et auctoritate se videbant ceteris pstare tanto in huius primatus et supreme ptatis argumentu plerumque se sup alios libidine dnandi extulerunt. cernentes emolimenta. forma epatus. petri patrimoniu sup regna quoque amplissimu. licet coz ignavia satis iam attenuatu. ad status reverentia qua ultra imperatores et reges. omniumque gentium in excelsu extollere statuerunt. nullo modo sufficiebat. in aliena ovilia lana et lacte copiosa intruserunt.

De abolitione electionu et reservacone provisionu

Omnium quippe ecclesiar vacantium quacumque p orbem terrarum xpiana religio pfunditur. omnium psulatuum aliarumque dignitatum electione fieri solitarum iura et collationes sibi attribuerunt. electiones ipas a patribus olim prudentibus i tanta vigilantia et utilitate institutas. cassas atque irritas esse decernentes. ut vel sic sua uberius gple possent marsupia ex omnique puintia xpiano noi dicata. moles auri atque argenti infinitam ad sue apus camere sedula negociacione congregare.

De camera aplica

Que camera quanti constiterit quantumque universas et
ecclesias regna pariter et provincias exhauserit et
inenarrabile est et prorsus incredibile. Sed forte prone
sedis antistites creatores pontificum, collationemque superiorum
graduum ecclesie ideo abolito electoribus ad suum reno-
caverunt arbitrium, ut sua provisione salubrius consulerent ec-
clesiis rectores que in illis tum vita laudabiliores tum doc-
trina prestantiores instituerent. Erat enim hac de causa quibus
crederet. ii res ipsa ex adverso reclamans apertius docet
postea quam hec facta sunt ignarores inutilesque homines dummodo
pecuniosos ad gradus superiores ecclesie promotimus symonie
auctores quae susceptam creditamque omnia quasi administrarunt
posterius dicam. De expectativis et qualitate
currentium ad curiam romanam.

Sed de summis pontificibus redeuntis primo prius in ab
solvendus est. qui ut registro superiori suum quemadmodum
habebant super omnes mortalium magnificentias statum exaltarent
non solum ea egerunt que de electoribus audistis verum etiam aucto-
ritatem omnem ex parte divinati sua ubelius camera irrigaret camera
omnibus dyocesanis et provinciis. presentandi facultatem. concludique
libertatem. quoque alio modo de suis beneficiis disponendi adi-
merunt iurisdicentes illis sub pena anathematis ne ausu
temerario. sic enim suam loquntur tunc. ea frequentiori usu re-
ceptum sub quovis beneficio sibi subiecto aliquem instituere pre-
sumerent. quam diu obtineret quibus ex illis. quas sua auctoritate
beneficia illa expectativas concessant quam illud adipisci vellet
Manatus vero deinde optime expectativarum mare ex illo tem-
pore et qualium undique effluxit. atque ubi presto fuit non
tam a studiis a scola sed ab aratro etiam et servilibus
artibus ad parochias regendas. ceteraque beneficia passim
proficiscebatur. qui paulo plus latine lingwe quam arabice
intelligerent. Immo qui et michil legere et quod referre pudet
est alpha vix nossent a betha distinguere. At moribus compositio
hac forte ignorantia excusabat. Immo si parum docti
intelligentibus moratum ut pote qui absque litteris in ocio educati

nichil in sua pudicitia ludos · comessationes iurgia · rixas
exercent? Inde omnibus in locis · tot sacerdotes improbi et mi
seri atque ignari · qui crimine et scandalo suo turpi quam sacerdotes
subditis sunt in derisum · Inde vulgi tantus sacerdotum contemptus
tanta vilipensio · Inde totius ordinis ecclesiastici dedecus · igno
minia obprobrium et erubescentia si erubescere scirent · sed frons
multorum adeo erubescere nescierit · Olim summo in honore
apud seculares sacerdotium erat et nichil venerabilius presbiterali
ordine · nunc vero nichil abiectius quam despicabilius

De vacatiis et aliis vectigalibus ecclesiarum superinductis.

Adiecerunt autem summi pontifices prediis ecclesiarum et
ecclesiis ipsis ultra premissa onera vectigalia alia
ad illam suam cameram · ymo potius caribdim fulciendam ·
Statuerunt namque ut quotiens aliquem virum ecclesiasticum · qua
cumque foret dignitate vel conditione · ex ista luce migrare con
tingeret · aut suum cum altero quovis · qualecumque beneficium per
mutare · totiens omnes proventus primi anni sequentur · certam ubique
summam suo arbitrio taxatos · sua incorrupta camera acciperet
Quod si illam fortassis summam · annua fructuum collectio · aut
ex diminutione fructuum · aut alia calamitate · efficere non posset
triennali · vel quandoque quatriennali fructuum exactione · ad summam
ipsam pertingere voluerunt · Quid prelatorum spolia · quid uber
rimas decimas · omnibus ecclesiasticis indictas · quid aggravias
alias commemorem · Quid concessas principibus super clero uni
verso a papis et pontificibus exactiones · cum secularia in illos
potestate coherctione · Quid retentas procurationes et sine
ulla visitatione ab ipsis episcopis et archidiaconibus ubi sub
tractas · quam nescio an maiorem plagam ecclesia sustineat · Quam
tamen eum permittere constat · ecclesiarum visitaciones correctionesque reformaciones
penitus suppressisse atque extinxisse · de politie ecclesiastice
destructione · questum atque emolumenta propter · Quid in
finita alia cotidiana onera · tributorum ab infortunatissimis
ecclesiarum ministris exacta · que longum esset exequi particulatim referre

De institutione collectorum et malis per eos illatis

Ad hec autem omnia exigenda · et ad illam suam cameram

seu potius Caribdim dixerim insupportabilem. suos per omnes
provincias collectores instituerunt. Illos videlicet quos scirent
in extorquendo argento. vel industria aliqua vel diligentia
vel nativa acerbitate acriores. et qui nulli omnino parcerent.
nulli eximerent. sed vel ex silice aurum elicerent. Quibus et
auctoritatem concesserunt. quoslibet etiam prelatos anathemate feriendi
atque a communione fidelium extirpandi. nisi intra prefinitos dies
de postulata pecunia satisfactione tumasset. Quanta autem
hi collectores mala egerint. quantum pauperes ecclesias ac
personas oppresserint. ne nunc ex loco isto pateat exitus. utilius
est preterire. Hinc ille tot querimonie infelicium ecclesie ministrorum
quas audivimus et cernimus sub importabili iugo. ingemis-
centium ymo fame pereuntium. Hinc ille suspensiones a divinis
ille a templi liminibus interdictiones. Illa anathemata commissa
toties exaggerata. que non nisi rarissimo usu. et cum horrendo
periculo a patribus infligi solebant. cum per ea homo etiam fidelium co-
sortio segregatus in potestate sathane redigatur. Sed hodier-
nis diebus. adeo viluerunt ut passim pro levissimo debito
sepe etiam pro nullo inferantur. sicque in nullum timorem. sed in con-
tinuum pervenerunt contemptum. Hinc postea ille tante ecclesiarum
ruine. Illa tot monasteriorum excidia. Ille sacrarum edium
tot in locis solo equatarum deiectiones. dum ea que in illis
instaurandis ac reficiendis impendi solebant. in hiis tot vec-
tigalibus persolvendis expenduntur. que etiam ut compertum est ex illis
quibus res accidit. sacrosancte reliquie plerisque in ecclesiis
pro horum redditione tributorum. cruces. calices. feretra
aliaque preciosa ornamenta venierunt. Quis nesciat tot
abbatibus. totque aliis prelatis. cum tamen decessissent pro rapina
obnoxii. negata funeralia. negatam exequiarum solempnia
negatam humationem. nisi forte in agris aut ortulis aut prophanis
aliis sedibus clandestino tumulati sunt. Coguntur ut videmus sa-
cerdotes pro angustia rei familiaris. suas villas. sua loca
sua beneficia deserere et famelici passim victum querere. lai-
cisque hominibus in prophanis officiis ministrare. Tulerunt aliquamdiu

hec omnia pinguet adhuc et uberes ecclesie, sed iam fere omnibus longo emulgendi usu exhaustis ultra portare nequit.

De litigiis curie Romane.

Preterea multa cum me preterire necesse sit, ex hac velim abysso emergere. Quod in Romana curia, sic namque illam vocabant, quantumlibet longe a Roma distaret, fraudes conduntur. Quot doli, quot calumpnie, quot per illos litium venditores pecunia corruptos contra innocentum vitam insidie, quot venalia illic iudicia ~~contra~~ quantum ibi aurum valet ad eventandum iustitiam, ut vix pauper optatum de lite referret, si modo adversarium opulentum nactus esset, cum tam pauci admodum quotque interveniente titulo absque lite et adversario beneficium obtinerent.

De regulis et constitutionibus Cancellarie.

Nam que hec tot nove regule et constitutiones per unumquemque pontificem edite, ultra antiqua iura et patrum sanctiones, observari iusse, nisi quedam captiosi laquei sunt atque uberrima litium materia, quibus illi cavillosi curiales sophisteque verborum pulsores ad exsuscitationem et continuationem litium contra ius et veritatem mille nocendi artibus abutuntur, ut vix aliquis inveniatur, etiam si titulum sole lucidiorem demonstraret, qui absque controversia beneficium tulit.

De prosperitate Curie Romane.

Ita namque florens et felix esse sua illa affirmatur curia, si in ultis undique causis, litibus, querelis et concertationibus clamore infestissimo persultet. Erunt vero inutile desertaque opem si litibus sit vacua, si pace gaudeat, si suis possessionibus sua pacifice intra permittantur. Nichil itaque hodie vel parum interest quo pacto beneficium quis habeat, utrum vero ostio verus pastor introeat an dolose aliunde ut latro erumpat. Quod si explorator aliquis diligenter legere posset, discernere utrumque in hoc teste minus. Non est apud me dubium plures inter latrones et etiam repertum iri quam veros pastores, ut iam vera sit Christi sententia qua ait ad negotiatores de domo sua eiectos: Domus mea domus orationis est, vos autem eam fecistis speluncam latronum.

De statu et introductione Cardinalium.

Iam vero Cardinalium qui pape assident prius verbis tu-
mentia gestus insolentes ut si artifex quilibet vellet
superbie simulachrum effingere, nulla congruentius forma id
facere posset quam cardinalis effigie. Oculis contemptum obiectando
et sortis tunc infime clericatum in hac electione cum sedis apostolice
ac pompatico incremento pervenerint. Quippe quibus id olim
erat negotii ut efferendis mortuis sepultureque mandandis
inservirent. Nunc vero phylacteria sua in tantum dilataverunt ut
non modo episcopos, quos episcopales solent passim vocare, sed patriar-
chas, primates, sed archipresules velut inferiores se positos
despiciunt. Immo se iam ab illis supplicibus quodammodo adorari
sinant. Qui etiam reges ipsos equiparare contendant. Sed hanc
communem omissa varietate, quis immensam et inexplebilem vora-
ginem sue concupiscentie verbis equare valeat? Nulla quippe
ad hec verba sufficiunt, nullum ingenium, nulla facundia. Quin
de re ista plenius disserere non mee facultatis est, pauca solum summa
summatim attingam ex acervo grandissimo excerpta.

De multitudine beneficiorum cardinalium et eorum incompatibilitate

Atque imprimis quare illud auditum est quod tanta mul-
titudine beneficiorum invicem repugnantium tenent. Qui
monachi simul et canonici sunt, regulares et seculares, qui sub
eodem habitu omnium religionum, ordinum, professionum iura et
gradus et officia beneficiaque possident. Non quidem duo vel
tria, decem vel viginti, sed centena et ducentena et interdum
usque ad quadringenta vel quingenta et amplius, nec parva vel
tenuia, sed omnia pinguissima et optima. Quibus si contenti essent
postquam ad summa illa innosam(?) pervenerint esset. Nunc ultra querunt.
proprie cum pauperibus clericis qui reliquias eorum expectant
agitur. Sed quecumque ad unum vel summam venerint ad am-
pliorem festinant et assiduo festinant et ardentius festinant
novas in dies gratias, novas concessiones petunt, quas cum sen-
serint ad finem pervenire, integrum reformari ac denuo in maius
augeri sine ulla cessatione expostulant. Hic omnia vacantia que
alicuius sunt momenti amplectuntur, omnia rapiunt, omnia auferunt

habes

nichil omnino saltem quod fructuosum sit vel paululum nimis
alius perpendens relinquatur. Nec tamen sitis illa vnda
tanta bursitionum extinguitur. sed vehementius ardet et ne
tit animi fauces. neque enim attendit. non modo nullis fructibus
omnium etiam toto orbe constructarum. sed neque tota anni
mole. quam tangunt suis arcubus seu vehit quasque partes
voluit inexplebiles.

De contractibus symoniacis Cardinalium

Cernentes igitur inopes alii et calamitosi etiam
nichil se posse consequi. sed omnia perfusis spe aliquid
boni in huius auctoribus destitutos non habentes quid fa
ciant. ad quos se vertent. ad hoc ipsos se offerunt. et
aut cum symoniaca pravitate bursitia ab eis mercantur. aut
perditione anime. quod eque symoniacum est ab illis redimunt
qui vestigiis eorum advoluti. in sua familia adiuncti pos
tulant. ut vel longo famulatu. sepe etiam ignominiose
aliquem sibi in ecclesia titulum pariant. Sua quid hodier
na die est. quod sibi aliquis de prebendis vacantibus vel crudi
tione quo commonei valeat blandiatur. Sic iam superioribus
ut quoddam apud maiores fieri solitum esse accepi ad ho
noris esse ascendit. sed illis quas non retuli. quas
de secularium parte familiam. et opportunis petitionibus
paulopost relaturus sum.

De statu bursitiorum Cardinalium

In monasteriis autem et locis aliis. in quibus bursitia
Cardinales occupant. quibus deos serviant. quomodo divinus et
edificia labentia reparentur. res ipsa loquitur. Omnia illic ter
ruunt. omnia labuntur. omnia pereunt adeo ut sepe oporteat
certi ab eis administratores per laicam manum subtrahi. vel
ne reparationes ibi necessarie. que numquam aliter fient com
plete sunt. Quomodo ibi vivatur. qualis disciplina aut
regula observetur. nichil ad eos attinet. dummodo sua
procuratorum solertia. bursa sua nummis multis onusta
redeat. Sed iam diutius quam oportuerit. leniora re-

ne mediocrem defuncta continuit lumina potius ubique
ecclesie ex dura ambitione hominum proborum virorum confecta
continuit. Cuius cum vestiat fera truculentissima omnia
exterminare, consumere, profligare sectiones scilicet scis-
maticas horrenda peste per nefaria Cardinalium in ecclesie
gremium lectam fotam aucta propagata tam diu
inveterata. que quanta cum pernicie per tres ferme et
viginti annos ecclesiam omnibus viribus in laude omnis honoris
invaduerit. quantum eam in presidium omnium iniciat ma-
lorum duxisset. Vir tullius si reminisceret satis eloqui posset

De omissione multorum vitiorum

Transeo symoniacas apud papam intercessiones.
Transeo prebendas venalia. Transeo corruptores
qui apostolicas promotiones turpissimas et damnatissimas quas omnes
fere istis auctoribus et suasionibus fiebant. Transeo mercena-
des et stipendia temporalium donorum. quo cum maximo ecclesie dispendio
capiebat ut eorum negotiis adiutores et curatores
et consiliarii forent. magis aliis procul dubio quam ecclesie
consuleres ymmo dum eis placeret ecclesie incommoda minime cu-
rates. Nec enumerare volo eorum adulteria, stupra, for-
nicationes. quibus romana curia etiam nunc testatur. Nec
referre obscenissimam sive fathic vita. a domorum tamen mo-
ribus nullatenus absona. Sed nec illud etiam refero quod usu-
ras et commertia publice exercerent. Et mercatoribus at
numulariis suas pro lucro mutuant pecunias qua ex ca-
numularios supprime tabule non ignoret tyrullus appellat
hec omnia. aliaque permulta etiam que nunc amore quod longa nimis
narratione onerata redderet orationem pretereo

De promotionibus ad instantiam principum per papam solitis fieri

Sed me preterire non decet plurimum de hac curia ego
dicar. quantam et quam abhominabilem fornicationem
papa et hii sui fratres cum secularibus principibus inierunt. Ita quod
ut sua dominia ymmo vero ut suam tyrannidem omnibus et iam
nimia supra modum cumsam incerta stabilitate confirmare posset

sitque tuto quodcumque libitum esset peragere. Capitalium principum ad
quorum sententiationem componere atque conformare in animum induxerant,
captare amicitias, favores conquirere quantacumque possent
industria studuerunt, aut intra busticiones hiis per quos
exegissent largitione, aut exeniis, aut donis, aut pro-
missis uberrimis, sepe assentatoribus et gnatonice doctrine
versutiis fraudulentis. Ita ne longum faciam, adeo se et ec-
clesiam universalem eorum arbitrio subiecerunt atque dediderunt
quod vix aliquam parvulam prebendam nisi eorum mandato vel consensu
in provinciis eorum tribuere ausi essent. Si episcopus aut obiret,
si decanus vel prepositus vel alia quelibet persona ecclesiastica,
quis inde mortui locum subrogandus appeteret, non prius ad
regem quam principem ibat. Immo vero quibus ita contigit ut absque re-
gis litteris ad principem postulaturus accederet. Mirabile dictu-
que sit et quamquam vix credibile dictu tamen. Si quis pre necessariis
propinquis familiaris aut quolibet alio titulo dilectissimus
persona apud eum promotione constetisset, regales autem omnia ab ipso
nec pontifice iubebatur litteras querere. Alioquin se frustra omni-
aque templa mecum in vacuum abitura promittitque ad gratiam
illi faciendam pre esse compellimus animus. Quam vero oportune
quam improbe quam maxime ut ita dicam et si ferant tremi ipsi dum
per suos sollicitaret principem per suas cotidianas litteras urgebat
nequaquam credibile foret nisi res usu assiduo promulgata
certitudine fieret. Plus cum preceptionibus et gnatoriis
sepius res agebat quam commendatoriis vel precatoriis, quibus
si dedignassent pontificibus obtemperare et alteri quam quod ipse pe-
tebat contulissent, certum erat illum non recipi. Erit itaque
omnes vanitates postulatus, omnia busticia fructuosa secularis
illa familia, omnium rerum ecclesie ministeriorum quam ignara, vi
atque importunitate extorquebat. Nulli eruditi viri de
litteris sacrarum eruditione loquor, nulli probi iusti studiosi
qui curiarum limina rari terunt, ad supina dignitatum fasti-
gia provehebat, sed ambitiosi quique, sed adulatores, sed
histrionici, sed omnibus viciis obruti, quales in aulis principum

frequenter experti sumus. Ita quod inter quamplures qui hodie ad culmen pon-
tificale evectus qui sacras litteras vel perfunctorie legerit aut
didicerit. vix unum quam sacrum codicem nisi tegumentotenus
umquam attigerit. cum tamen intemerando illas in sua institucione
se nosse affirmet. Aut pontificia tenent homines ignari et
illiterati. aut si qui litterati sunt. hii solummodo temporalia spiritualium
legum precepta sacerdotibus interdicta. lucrosasque sciencias secuti
sunt. nichil omnino de lege divina vel spirituali eruditione qua
plebs ad salutem erudienda est senserunt

De congregatione pecunie et rapina curarum predictorum prelatorum

Igitur iuxta morem suarum professionum summo undique studio
ad lucrum inhyant. non quidem animarum. sed nummorum pecuniarum
questum undique explorant. questum flagitant. questum pietatem
putant. nichil omnino agunt nisi quod ad colligendam pecuniam
quamlibet ex occasione suffragari posse crediderint. Pro
ipsa altercantur. certant. iurgant. litigant multo equanimius
portantes iacturam decem milium animarum quam decem vel duodecim
solidorum. Sed me iure reprehendo quod equanimius dixi.
cum nullo animi motu vel turbatione animarum dispendia de quibus
non modo nulla apud eos cura sed neque cogitatio est extra-
patiantur. dampna vero sive rei familiaris etiam levia summa
quoque mente sustineant. Denique si quis fortassis pastor
surrexerit qui non hoc more incedat. qui pecuniam con-
tempnat. qui avariciam dampnet. qui denique non omni via seu
iusta seu iniqua aurum a suis subditis extorqueat. qui sa-
lutari exhortatione vel predicatione animas lucrifacere studeat
et plus in lege dei quam in legibus hominum meditetur. exemplo
et morsibus ceterorum omnium detestatur amicus. Illum pessimi ineptum et
indignum sacerdotio clamitabunt. quippe qui legum humanarum
nescius iura sua defendere non idoneus sit. suos subditos
regere. mulctare et cohercere per canonicas censuras non noverit
nichil quoque aliud didicerit nisi in certo ocio et sermocinationi
incumbere. que officia mendicantium palam esse astruunt. nulla
spirituali cura vel administratione. que vel alii occupatione suos

aiōs teneat fugetur Jam itaq3 sacror eloquiū studia
cū suis pfessoribus in risu atq3 ludibriū oibus versa
sūt. et psertim qd magis pdigiosū ē pōtificibq. q sibi at
tradicoes diuinis lege madatis anpomit Jam illud
egregiū et pclarissimū pdicandi offitiū. solis quodā
pastoribus attributū. eis q3 maxie debitū. ita apud
eos viluit. ut nichil magis indignū. n magis sue dign[n]
erubescendū existiment.

De vitiis prelatorū

Sed ecce dū adverto. pos turre Rone limites
egrediens ad ea q vna pe cū aliis etiā platis
gia sūt vitia delapsus sū. q tn magis in ptulari q
locus requirit. succincta relatoe ptractare volo. principio
nullis debet alienū vel mirū videri si custodiendis ex
ex pte pecuniis. nri plati sumope invigilet. si matri
teneres atq3 ianiti. succo lana et lacte suarū oviū
se incrassare student. quibg pastores fieri cū tam co
stituit. iniuste eiū ut in pverbio ē. matie confecte as
perius mordet. tanta q3 aimatia esurie ianita. an
dius in pda ferunt Quamvis eiū aq susceptā curā pas
toralē locupletissimi eeunt. neq3 eiū ad opus idigetes
solet admitti. tn ex misteriis sibi collatis/suos salte maria
ex pte evacuandi loculos aporiunt. quare eos ad inceptu
sumo itenu labore reple insistunt. Exemploq3 sapietis
agricole tn tirnicto et grandi fenore iacta semia collige
et iterū recupare inmunita sbain sedulo q3 aptiae pos
sunt instar vigilatissimi negotiatoris vniusas merces
suas oibus q eis indiget venale ponunt. Sed qd apud
eos electos q furto. q homicidio. p rapitu a sacrilegio a
alio quovis enormi crimine in carcerem gietus sit. tris
tiacq3 panis et aque edulio addictus ita diu pene fi[st]
iacebit. et tip reus sua crimissa luct. donet p modulo
sug census. a suorum gsta a se petita psolverit Ubi
vero id egerit liber et innocens velut. abire sinet.
Dis noxa. ois error. ora maleficia. etiā si capitalia

sunt pro pecunia laxantur ac delentur. Sed quid loquor de
extraordinarie iurisdictionis. que ita violenter et tyrannice regit
ut nunquam hodie homines eligant tyrannorum manifestorum quam
subire iudicia ecclesie

De promotoribus iurisdictionis episcoporum et eorum abusibus.

Dicam non potest quanta mala faciant illi scelerati explo-
ratores criminum quos promotores appellant simplices
et pauperculos agrestes. vitam satis honestam in suis tuguriis
agentes et fraudis urbane nescios. quia eos sepe pro nichilo
vocant causas et crimina contra eos sedulo confingunt. vexant
terrent minantur. sicque eos pro talia secum componere et pacisci
cogunt. quod si facere renuerint. crebris eos citationibus totidiemque
repetitis semper medium infestant. Et si semel quavis occasione
impediti comparere desierint. censura illico anathematis vel re-
belles et contumaces feriuntur. Si vero ad diem venire
quotiens vocati erunt perseveraverint. eorum audientias apud
auditum tribunalia impedient. moras et subterfugia. di-
lationem et circumventionem captabunt. que pro facile pro foro
ecclesiastico obtinentur. quo vel sic longo tedio. longaque sum-
ptus iactura fatigati. super futura vexatione atque impensa
perpetue pactione redimere cogantur. et fit quod leviter ut pro
delicto nullo. pro exiguo debito infinitum multe expensarum cumulus

De exactoribus pro concubinis tolerandis

Iam illud obscenius quale est quod plerisque in dyocesibus rec-
tores parrochiarum. ex certo et conducto cum suis prelatis precio
passim et publice concubinas tenent. quod subditorum ex-
cessus et vicia. officiales quoque officia cum iudiciis possessa sunt pro-
hec publice vendidant. Sed adhuc bona sunt hec

De collatione symoniaca sacrorum ordinum.

Illud quoque vero ferendum. quod nullus ad clericatum vel ad sacrum
ordinem vel ad quemcumque gradum ecclesiasticum non intercedit ac-
cedit. quod nulli sacramentale gratis confertur. manus ipso

runt. non quod certum aliquid pretium dederit. Ut omnes confessiones. absolutiones. dispensationes venales faciunt. Et si aliqua beneficia. sive sint dispositioni devoluta. per questum ea conferunt. vel sint ea spuriis. aut hystrionibus donant. Et si quis forsan illud evangelium eis obiecerit. gratis accepistis gratis date. non deest quod illico respondeat se minime gratis accepisse. quare nequaquam astringi ex verbo illo ut gratis conferat. Illos denique solos antistites sustinent tamen isti nostri sunt illa sua ligati quod pastorale officium absque ullo suo dispendio sortiti sint.

De indignis et indigne promotis

Non est igitur quod quisquam non valde a vero devius gratis putet ab eisdem fieri. Quomodo enim gratia si non gratis data non falso putabimus magnum illud pestiferum dictum maledictionem a Petro in Symonem. qui donum dei pecunia possideri existimaverat. Ex isto autem fonte profluit illa copiosa vilium atque indignissimorum presbiterorum multitudo. Ut enim ex suis ordinibus maiora lucra percipiant. omnes quotquot advenerint. nullo aut parvo admodum discrimine ad eos quos petierint titulos non admittunt. non forte si qui adeo egestate premuntur ut solvendo non sint. nulla de vita ante acta penitentia est. nulla de communibus moribus vel fama questio. De litteris vero et doctrina quid loquar attinet. cum omnes fere pueros sine aliquo captu ad rem aut vocabulorum morose sillabatim quod vix legere videamus. Quem ergo fructum quam exaudicionem ex suis orationibus sive sibi sive aliis impetrabunt. quibus barbarum est quod orant. Quo pacto sua peccata domini alienis propitiabunt. que sibi ipsis sua ignorantia. et sue feditate vite per suum ministerium incensum faciunt. Et si quis hodie desidiosus est. si quis a labore abhorret. si quis in ocio luxuriari volens ad sacerdotium convolat quo statim adepto ceteris se formulis et tabernas sedule frequentant. potando commessando

pransitando · cantando tesseris · et pila ludendo tota tempora consumunt. Crapulati vero et inebriati pugnant clamant tumultuant / nomen dei et sanctorum suorum pollutissimis labiis execrantur. sic quod tandem compositi ex meretricum suarum complexibus ad divinum altare veniunt.

De perpetua absencia prelatorum ab ecclesiis suis.

Sed redeo ad nostros episcopos qui in omni lubricitate ab ineunte adolescentia educati / tales postea ut dixi erim ministros in ecclesiam inducunt. Inter quorum gesta memorabilia illud a me preteriri non debet. quod multi ex illis qui pastorali apice potiuntur per que annosa tempora potiti sunt. numquam civitates suas intraverunt. suas ecclesias viderunt. sua loca vel dyoceses visitaverunt. nunquam pecorum suorum vultus agnoverunt. vocem audierunt. vulnera senserunt. nisi ea forte vulnera que ipsi sunt omnibus potius quam alienos mercenarios eis intulerunt. Alienos dixi. quod et ipsi non mercenarii sunt qui non gregis sui custodia. salutem profectum querunt. sed solum temporalis mercedis retribucionem. Itaque ipsi vero post mercenarii / tum episcopi nomen habentes quia res per nomen signata procul abest. Nomen etenim episcopi speculatorem sonat. ut supra ostendes. Speculatorem inquit propheta posui te domui Israel. Hii vero super ovium profectum nichil prorsus attendunt. non speculantur nichil prospiciunt. sui corporis curam agunt. seipsos et non oves pascunt. non magnopere pensantes. quis omnibus casibus accidat. utrum morbo vel ieiunio consumpte pereant. dum sibi vel ex caris morte aliquid capescant.

De prelatis in curiis principum residentibus

Etenim dicet forsan aliquis. Iure eis ignoscendum est si raro suas dyoceses adeunt. quia suas tardius revisunt plebeculas. qui pro consilio a principibus accersiti. magna regum negotia tractant. Inmixtique sunt huiusmodi rempublicam regunt. tutantur sustinent. Alioquin confestim collapsuram. Quod utique laudabilius esse videtur. quam si sic privati vel consules.

Primum illud nequaquam eis dederim · quod ipsi ultro a
principibus tamquam consiliarii cooptentur · quibus innumeris mag-
nis stipendiis · atque eorum intercessionibus hoc impetrant · non
quidem zelo aliquo vel cura reipublice · cuius nulla apud
eos caritas est · sed propter stipendia et larga munera que ex-
inde eis proveniunt · ut alieno stipendio vincentes · suam pecuniam
etiam in erarium retrudat. Demumque quale reipublice
languenti ymmo extincte et iam prope sepulte utilitatem
afferunt · utinam nullum nocumentum et pernitiem afferret
Si unquam ea re quippiam prosunt quod omnia tributorum onera quibus hodi-
erna tempestate populus urgetur suis calliditatibus et suggesti-
onibus · initiata et recepta innituntur et tamen in longum producta
Unde et iam pridem usus in regno isto inolevit · quod
aliqui episcopi · talium exactionibus semper prosunt · de causisque et
querelis eorum decernunt · Summum ideo prosunt quod ad gestionem
vocati et suam missi dicere sinant · nisi ea que principi sciunt
placitura · quam reipublice profutura persuadent · Quod sepe
largitione · sepe gratia · sepe odio · sepe etiam timore ducti
non iusta · vera sincera · sed prava atque noxia · fallacibus
adaptata blandiciis dominorum auribus suggerunt · Porro an ea
adimat augeat rempublicam quod pectoribus illorum que ea administrat
amorem et privatum super amorem gentis inculcat · Quod cum ipsi
faciunt · consequens est ut consulti alios etiam facere hortentur · ne
turpi inter se pugna verba eorum atque acta dissidant
Demumque quis ex illis pauperum defensator est · quis afflic-
torum consolator · quis oppressorum sublevator · quis pro
pupillo pronus · quis pro inope vidua contra calumpniatorem
protector · Ymmo vero quis magis a compassione atque miseratione
quorumlibet miserabilium alienus · Pulchre de eis propheta
et vere loquitur sub ymagine principum synagoge · quorum isti
et si successores tempore · in flagitiis iure tamen professores dici
possunt · Principes tui inquit infideles · socii furum · Omnes
diligunt munera sequuntur retributiones · pupillo non iudicant

et tamen vidue non ingrediuntur ad eos

Quod tales prelati mercenarii dicendi sunt

Nunc autem quid aliud sibi volunt quod tam fere quilibet
pontifex ab ecclesia cui presidet sex vel septem aut decem
milia aureorum annuatim accipiat. A rege vero quod stipe-
dium mille ad minimum aureorum, sive tamen ecclesie et omnibus sibi
creditis curam pro regio famulatu delinquunt. Nonne saltem
ut mercenarius dati maioris mercede servire debebant.
Sed sua ad hec visio in promptu est. licet enim apostolus sit
quod ecclesia vivunt quam quod predicent. attamen nimius est eum
maiori adiunctum summa cumulatione constituit. duoque
bona potiora sunt uno. Denique singulis qui a rege prebendam
in regio latere assistat scriunt sibi non dari. At illos qui ex
corporis veniunt lege etiam positos et ab omni servitio immunes
nichilominus tribui. Quid quod sua promotione rege instante
factam regi ipsi et non deo nec ecclesie imputat. Unde apparet
ingrati homines alii quam per quem gratiam adepti sunt nequaquam
inveniretur et merito libentius sedium vicissitudine obsequii quam
illis referunt. Quid quod regibus servire et non deo vel ecclesie
didicerunt. Quid quod non intentione alicuius officii in ecclesia
exercendi. sed quietis aut inertie. in rei habundantia conferende
mitram conscierunt. Quid quod propter assueta stipendia mitra apte
mitra etiam apte exilia opportunitate assequi speravit. que
in suis ecclesiis servientes non assequerentur. At saltem inquies
suis illic ecclesiis ne graventur aut opprimantur subveniunt. Primo
suas et alienas gravant et opprimunt dum pro arbitrio secula-
rium potentum contra sese eos animunt. Sic enim ab optimatibus
quorum negotia agitant. consiliaque frequentant ecclesiis plus
iusto favere arguantur. quotiens de re ad ecclesiam pertinente agi
contigerit. gravius adversus illam quam aliquis secularium insul-
tant. Rara hiis caliginosis afflictio quam non a suis filiis
originem trahat

Quod ultimo est talium prelatorum absentia
a suis ecclesiis quam presentia

Sed quid eorum tam tempore a suis sedibus absentiam accusamus

cu p sua si illic adessent psentia verisimilius obee qua pdesse possent. Quid cu hore illi psint. q toto elabete ano sua bis a ter intrant eccliam. qui totos i aucupio et venatu sylvis et palestra dies agut. q noctes i quinijs accuratissimis i plausibus et choreis. cu puellis etia esseminati. isapines trascut noctes. Qui suo turpi exemplo grege p derma. que ob ductu i pcipitiu trahebes adhuc adolescentuli vite ferula egressi. ad pastorale guolat magisterium. et inde de illo qui de nautico sciut officio.

Difficile itaq e sati statue. qui corum magis icomodet suo grege. hij ve qui deserto eo. lupis q exposito. cu scurris et parasitis in aula versant. an hij poti qui totam posita cu p rapina vexant pituram negligut. p errore ductatu pcipitat. Quamis cum mercenarios utrosqz iure optimo appellaueri q re hij minus dici pari. lupi ado acomodati dicendi sut. Utriq cm qd lupi e agut. vorat disspgut. laterat. diripiunt. hij quide p se ipos. Illi vero p se ipos p alienos. Beatos me dicturus q iure puta uera. hijs nostru angelorum. Ita cm satire liue. psules ap pellant pccaris misterijs imoratu. Sed tato iam mu titudini qua breuiori copendio pcurre. uj quode no licuit ignosta aportet. Reliqua si p singula referre u sut multa sed ea paucis generalib expedia.

De capellanis et canoitis

Quid cum de capellanis et canoitis. longu me tibi sermone uete est. cu vno vbo dice liceat. silet epor p suo mo canoitos ee idoctos. symoniatos. tepidos. abiti osos. obtrectatores. sue vite negligetes. aliene curiosos scrutatores. at nephestores. Adhuc aut ebriosos ignauos. utpote qui passim et i vetudie plen. ex nctio suscepta et scorta. vice coniugu domi tenet. vaniloquos. ptea garrulos. tepus i fabulis et nugis teretes. q nichil utile moneant a sind d quo occupet. et ptea in re sua. seu p phas seu nephas agenda. i cura ventris et gule. i carnis

voluptatibus hauriendis, sive vite felicitatem ut porci epycurei constituunt.

¶ De pace et fraternitate canonicorum

Quam vero inter se pacem habeant, qua fraternitate, declarant secte et seditiones quibus modo in ecclesiis pro-fessionales furias excitant, ut iam illa infernalis ydra ses-manita in ecclesie vertice ab eumenidibus stabilita nimia fecunditate germinans omnia fere collegia suo viperoso semine infecit.

¶ De tam exemptionum impetratione vitanda

Et hos ergo canonicos aliquis vocabit qui sic ab omni canone, hoc est ab omni regula abalienati sunt, quod ut licenter et impune omnia que fert animus flagitia admittere possint, ab omni se castigatione et disciplina suorum prelatorum maxima ubique redemptione exemerunt. Fraudant itaque mutuo, fraudant pauperes, fraudant subditos, et sic Paulus loquitur: iam inter dispensatores ecclesiarum merito queritur ut fidelis quis inveniatur. Quas dices fraudes et rapinas tunc fecerint, non est qui eos puniat. Ad papam enim, quem solum iudicem plerique eorum se habere iactant, quibus arguendo pauperi accessus est.

¶ De vita et moribus monachorum sue professioni repugnantibus

De monachis autem et monasteriis late patet ad loquendum materia, sed me iam dudum tedet in tot tantisque abhominationum enumeratione demorari. Nec tamen sicco ut aiunt pede intacti abeant, paululum aliquid dicere necesse est. Quid autem commendabile de ipsis dicere possumus, qui quanto magis inter ceteros ecclesie filios ex votis sue religionis perfecti esse debeant, quanto magis abstracti a cura secularium quibus abrenuntiaverunt et in sola celestium contemplatione suspensi, et quanto magis continentes, magis obedientes, minus vagabundi et a claustrorum septis rarius egredientes in publicum, tanto ab hiis omnibus rebus licet eos videre magis alienos, magis videlicet tenaces, magis avaros, magis secularis rei versis retrorsum animis immixtos, magis insuper lubricos, indisciplinatos, dissolutos, inquietos, magis per loca publica et inhonesta si modo frena laxet

disciplinis patet. ita ut nichil illis eque odiosum sit quemadmodum cella et claustrum. lectio et oratio. regula et religio. Quo circa monachi quidem sunt exteriori habitu. sed vita. si operibus sed interne conscientie spiritu tamen a professione quam habitu ille demonstrat/ longissime disiuncti. Fallit autem illos nimium sua opinio. Nam quanto sua professione reiecta. curiis magis adipiscendis intendunt. tanto pauciora habent. tantoque do tes et redditus sui. magis semper in nichilum fluunt. Ecce omnium cenobiorum ubi nimios olim fructus. ita hodie attenuatos cernimus. ut unde centum homines vivere solebant. vix nunc decem egerrime vivant. Videmus omnia labi. omniaque solo equari. non suppetente copia. qua saltem antiqua edificia a ruine defendantur iniuria. Quod quidem multo aliter eveniret Quamdiu enim iuste sobrie caste innocenter vivendo studuerunt sue regule instituta. regnum celorum. et non hec temporalia querere studuerunt. tamdiu eis omnia illa satis superque fuerunt adiecta. Primum inquit salvator querite regnum dei et iusticiam eius et hec omnia adicientur vobis. Ubi vero a vite innocentia et a querendo regno dei per nepharia opera destiterunt. iure ab eis illa subducta sunt. que veris iusticie cultoribus. regnique

Sllara conquisitoribus fuerant promissa. Regnum inquit hystoricus facile hiis de artibus retinetur. quibus initio partum est. Verum ubi pro labore desidia. pro continentia et equitate. libido atque superbia invasere. fortuna simul cum moribus immutatur et quod de regno dictum est audis. de opibus et honoribus ceteris que fugacibus bonis. dictum intellige.

De mendicantibus et contra eorum iactantiam et gloria

Venio nunc ad mendicantes. qui ex professione artissime paupertatis. veros se Christi discipulos. verosque imitatores esse iactant atque gloriantur. Quippe qui considerantes uti ipsi aiunt illud evangelicum. Si vis perfectus esse vade vende omnia que habes et sequere me. Et item. Nisi quis renunciaverit omnibus que possidet non potest meus esse discipulus

omnium possessionum suarum . rerumque temporalium spreta onereque gra-
vissimo . qui eruditi postea in divinis litteris . quibus pene soli
hodie insudant . pabulum verbi dei quo populus reficiatur assidua
predicatione ministrant . viam eis salutis eterne quam nemo alius
docet aperiunt . Iustorum digna premia impiorumque supplicia de-
monstrant . sicque animas ab interitu sempiterno per veram penitenciam
renovatas ad deum converti faciunt . Denique soli ipsi ut asse-
runt ceterorum omnium ecclesie secularium dormitantium officia peragunt
ministeria exercent . eorum delicta ignorantias et negligencias
supplent .

Questio de perfectione mendicantium

Sed libet ab eis querere . si hunc gradum supreme perfec-
tionis christoque propinquissime attigerunt . Quid est quod
suum eam verbis ita magnificant . Quid insolentes adeo inde
se iactant . quod vivunt sic propterea viam gloriationem superferunt . Pro-
que alios omnes sui status comparatione ab omni perfectione evacuant
Decebat eum ut alieno ore . et non proprio suo . illa ethica et
angelica in fratribus conversatio laudaretur . si non solidam laudem . non
vanam suspectam odiosam cupiebat . Ratione hec est perfectorum vera
iusticia . ut nunquam arbitrentur perfectos . Imo vero quo iusti-
ores fuerint . eo magis in humilitate de se sentientes . longius
se a iusticia abesse estiment : Hec dum de eo quod habere se presu-
munt inaniter super se efferuntur . et ipsum quod habebat si
quid tamen virtutis habebant evanescat

Quod humilitas est fundamentum perfectionis

Hinc humilis publicanus . sua deo peccata confessus iu-
stificatus a templo redire meruit . et quam orabat
veniam impetravit : Superbe autem phariseus sua merita predi-
cans . et pauperculum despiciens vacuus abcessit et inexauditus :
Quoniam deus superbis resistit et humilibus dat graciam . Videtur autem
hec parabola contra hos questuarios verbi dei adulatores
convenientissime inducta . Quia sicut synagoga suos phariseos
habuit . adversus quos in evangelio acrime christus semper
invehitur . Ita nunc nomini ihesu novi et subintroducti apostoli . ecce

pharizei censendi sunt. quibus omnia a xpo de phariseis
dicta. et alia forte plura. nescio an deteriora conueniunt
de quorum sacrilega impietate. quia non multa. breuiandi
studio dicere concedit, paucitas xpi saltem sententias per quas
ab eorum insidiosa versutia nos tamen admonet audiamus
Ait itaque de eis saluator. sine fonte patefaciens neque
Attendite a fermento phariseorum quod est ypocrisis. Et
rursum Attendite a falsis prophetis. qui veniunt ad vos in
vestimentis ouium. intrinsecus autem sunt lupi rapaces
An non lupi rapaces sunt velamina ouium gestantes qui omnia
que huius mundi sunt. verbo sinose deseruisse asseuerant. facto
autem ipsa temporalia incredibili ardore concupiscentie insidijs
fraudibus atque mendacijs vndique exquirunt. An non lupi
rapaces sunt omnium laicum velle amitti. qui vite austeritatem
castitatem. humilitatem, statum simplicitatem exteriori specie simulant
intus vero exquisitissimis delicijs. et variarum copia vo
luptatum. ultra omnes mundanorum luxuria exuberant.
An non lupi rapaces sunt sub ouili velamine latitantes
qui more sacerdotum belis. in sinus pectoralibus deuorant. oblata
inerose ac lautis epulis. cum non sint vxoribus. licet sepe
cum suis pluribus auide insatiantes cunctaque libidinibus quarum
torrentur ardore pollucentes. An non lupi rapaces sunt fo
ris oues mentientes. qui ea que facienda dicunt non faciunt
et cum alijs predicauerint. sua ipsa predicatione reprobi efficiuntur.
An non lupi rapaces sunt omnium similitudinem falso pretendentes
qui cum angeli lucis primo aspectu appareant, sathanis
tamen verba faciunt. non xpo domino sed suo ventri seruiunt. et per
paule st — dulces sermones et benedictiones seducunt corda innocentium
Sed audi adhuc quod de illis ad propositum saluator dicit
Ve vobis o scribe et pharizei ypocrite. qui mundatis quod
deforis est calicis et parapsidis. intus autem pleni estis
rapina et immunditia. Et similes estis sepulchris deal
batis. qui a foris apparent hominibus speciosa. intus vero plena
sunt ossibus mortuorum et omni spurcitia. Audi de eis

preius dici pt. quid apts quid lucidius q qd celesti
ore dictu audis? Sed et paulus gentiu doctor pnostic
in spu taliu circa extrema tpa subuersoru ingressu. et
etiam p eos initia tande vulnera sensura. ad thimo/
teu suu scribens. illos sumo studio declinandos hortatur
sua posteritati ducat. Hoc aut scito q in nouissis diebus
instabunt tpa piculosa et erunt hoies seipsos amantes
cupidi. elati. supbi. blasphemi. et multa q hys addit
ab hys seductoribus no abhorrentia. tande qd eis e ppriu
subtexuit. habentes quide spem pietatis. vtute aut eius
abnegantes et hos deuita. Ex hys eni sut q penetrant
domos. et captiuas ducunt mulierculas onustas pctis
q ducunt varys desideriys. semp discentes/ et nunq ad
sciam veritatis puenientes. hoies corrupti mente. repbi
circa fide. Rursus et idem apls. ad eunde suu discipulu
loquens. Spus aut manifeste dicit. q in nouissis tpibz
descendent quida a fide. attendentes spiritib9 erroris. et
doctrinis demoniorum in ypocrisi loquentiu mendaciu et cau
teriatam habentiu sua conscienciam. q nemo abigere debet. de hys
nomis phariseis e scripta. Multa et alia de istoru pseudo
pphetaru opta iniqtate qua domu dei pfodiut et pol
luit. sacra in pluribus locis scriptura memorat. satis eoru
pfidia. quatu ad nram ptinet breuitate detegere videt.
De qua si quis innat aphora agnoscere/ cyrillu videat
et illic mira de eis inueniet ad fideliu instructione
longe ante oriretur spu scto reuelate pdicta. quanqua
nec aliqui aly scriptores etia defuerut. q de hys subdol
illusoribus multa valde vtilia et pclara p9 coru interitu
ad cetero premonitione. et premunitione pdiderunt

De impudica vita et conuersatione monialium

Restant nunc sole moniales ut nram narratione
quemadmodu pollicita sum9 a sumo capite usq ad
extrema vestigia. nullo pretermisso gradu deducamus
De hys aute plura dicere etsi plura q dici posset supp
petebat/ verecundia phibet. nec tn de certi virginu. deo

dictitarim sed magis de lupanaribus, de dolis et procacitate meretricum, de stupris et incestuosis operibus pudendum sermonem prolixe traham. Nam quid obsecro aliud sunt hoc tempore puellarum monasteria nisi quedam, non dico dei sanctuaria, sed veneris execranda prostibula, sed lascivorum et impudicorum iuvenum ad libidines explendas receptacula, ut idem hodie sit puellam velare quod et publice scortandum exponere.

Hec sunt que de nostro clero referenda visa sunt, cum multa sciens preterii et silentio suppressi, que si per singula complecti vellem et in universum omnes progrederer, nec modum habitura esset oratio. Que cum ita sint, nemini debet mirum videri si ecclesia ex talibus aggregata nunc his molestiarum aculeis, nunc illis adversis turbinibus quatitur. Mirum potius et stupendum videri debet si tot viciis atque spurcitiis serviens a flagellis immunis ageret.

Comparatio morum modernorum cum moribus pastorum priscorum

Nunc et confer hanc vitam, hos mores, hoc regimen cum primeva priscorum disciplina, cum maiorum caritate, continentia, sobrietate, districta severitate, videbis quam talpa cecior est. Tanta inter eos distantia quanta inter lutum et aurum. Iam siquidem hiis diebus nostris in quos fines seculorum devenerunt, ab aureo capite illius grandis statue quam vidit in figura Nabugodonosor, paulatim semper in deterius per argentum, es et ferrum prolabendo, ad partem pedum luteam ac fictilem pervenimus.

Conversio actoris ad deum

Ita vero deus optime vinea tua electissima quam tua olim dextera ipse plantasti, cum sepe et maceria ad ferarum malignarum cohercendam aggressionem circumdedisti, ita nunc iniuria destructa sepe, maceria diruta, agrestis ac degeneris effecta. Ita vepribus et spinis completa. Ita pro uvis dulcibus quas ex ea prestolabaris labrusche sentibus consita ut vix per eam transires. Eadem est vero nostra, quam tanto olim studio, tanta cura et cultu nobilitaveras. Ecce iam universe fere eam diripiunt. Omnia agri pecora conculcant. Hinc aper de silva exterminat, inde ferus

singularis vineam sic impetu vastat ac perstringet cuncta que
depascit. Averte obsecramus domine iram tuam et vn-gra furoris
tui a vinea tua. et de celo sancto tuo miserationibus oculis super
eam respice. et si non propter nos qui indigni sumus. saltem propter nomen
tuum ineffabili clementia gloriosum. Scimus nostris peccatis
hec et maiora deberi supplicia. Sunt peccata nostra super arenam
multa. super omnem acerbitatem gravitatemque gravissima. Sed
etiam scimus eam regionem tuam iniectam nimis omnia hominum peccata non
modo que perpetrata sunt. seu quo prius in mente tuam eadem summa in
consuetudine supergredi. Scimus tuam benignissimam pietatem nunquam
in ignoscendo defessam. tuum quoque ante venire iudicium. primos super
tua opera universa prestationem. Scimus te patrem esse. nos quamlibet
degeneres attamen filios. Et magno autem peccato
filii satis est pro patrem supplicare. Sed scimus quod obsistit quo
minus nos miserearis et ignoscas prius volens et appetens
quia nequaquam resipiscimus ab erroribus. Una ad te igitur
miserere viventi volumus. quod utique per servos tuos prophetas
tue in nos vindicte prenuncios tanta cum diligentia nos ad
mones. legem haut nobis quam misereri debeas per eos in
sinuas. Sed nos qui ad tua mandata. dura sumus cervice.
et indomabili corde. te ad veniam vocantem non audimus. te exer
tante contempsimus. te suadente aspernamur. te plaudentem atque
volentem ad preterita omnia si nos preteritorum peniteret condona
da pro nova et peiora facinora cotidie provocamus. Prius
ad vocem iram absque desistis. tuamque manum adhuc exertam
a nostra percussione non revocas. sed novis peccatis continuatis
nova indesinenter flagella cumulas.

Excusatio auctoris super generali deformitatis accusatione ecclesiasticorum

Nolo autem ut quis existimet per ea que ecclesiasticorum
vitiorum premissa sunt. me omnes prorsus ecclesiasticos. nullo
excepto comprehendere velle. Scio illum non mentitum esse nec
mentiri posse qui dixit. petre Rogavi pro te ut non deficiat
fides tua. nec sum nescius. in singulis quibusque statibus. ali
quos et forte plurimos. bonos iustos. discretos esse. ab illisque
maleficiis que supra memorata sunt separatos. Sed tamen

imposterum in singulis professionibus exuberantia. ut vix inter
mille unus reperiatur. qui id quod sua professio exigit sin
ceriter faciat. Rursum etiam si simplex aliquis. si castus aut
frugalis in collegio aliquo vel conventu. lata et lubrica
perditorum via non ferretur fabula et ridiculum ceteris efficitur
insolens et singularis. insanus a propheta quondam appellatur
unus et multi quod ad bona fingere deveniret. si tunc modesti et
boni degentes. hac voce abstracti per malorum consortia ad
malum trahuntur. Dum talia inter suos contubernales nota perhi
bentur. Unde est illud psalmi utique verissimum. Cum electo
electus eris. et cum perverso perverteris

Quare de bonis viris auctor silet

Quamobrem nemo admiretur si rari hoc tempore sinceritate
et modestia fulti et recti sint. tot sceleratis et omni
loco ad mala compellentibus. et per mille insidiis sollicitantibus
Itaque pre multitudine nequitie ita prevalente de bonis siletur
qui alias comparatione pro nihilo et nullo atque momento sunt
Et dum sermo de politia ecclesie. a de membris eius cadit
tanta turba prevaricatorum. tota ecclesia inter nos adducitur.
eo loquendi more. quo plerumque in locis scriptura utitur
In genesi autem legitur. omnis caro corrupit viam suam. et tamen
eo tempore quo pro peccatis hominum. cataclismus erupit. Noe
vir iustus coram domino repertus est. et postea cum suis in archa
salvatus. Rursus in libro psalmorum scriptum est. Omnis homo
mendax. omnes declinaverunt. non est qui faciat bonum. et tamen
idem ipse qui hoc dixit de se testimonium habet. quod invenisset
cum domino virum secundum cor suum

Ex statibus ecclesiasticis merito patitur

Igitur cum ad hunc modum. ingratitudo ecclesiasticorum ceteraque officia
se habeant. quis dubitet non dei animadversione.
mala esse que patiuntur. accidere. Res mira ut supra diximus
et insolita videri deberet. si quid eis prosperum accideret.
Siquidem per totam divinorum librorum voluminum seriem. bona nobis
hoc pacto a deo promittuntur. si legem ipsius servaverimus. si man

data teneamus. In preceptis eius ambulemus. fedus nobiscum
ab eo initum non irritum faciamus. Quod si nephariis operibus
testamentum eius prophanemus. pactum et legem irritemus
iussa et tradiciones postponamus. quanta fuerint bona ab eo
petere appetere presumemus. Rursum e contrario alterum subeamus. alterum
a propheta proposita pena. si mandatis obediemus aut pollicita
supplicia. si transgressores simus. quam iniqua mentiri noverit
deus ... qualitate utraque tribuenda respondit. Quid sy-
nagogam que typus ecclesie fuit secundum quod paulus dicit omnia illis
in figura contigisse. quid inquam eam prostravit. desciit a
deo. et tot cladibus oppressa in eiusdem malicia fecit.
Et si iuxta parabolam ezechielis de duabus sororibus ooliba eze. 23.
soror oolle sorori maiori similia gessit. immo eam flagitiis et
fornicationibus amplius in semetipso superavit. quomodo sibi credet
prime tede? Expergiscere tandem aliquando ex longiori tuo sopno
... soror synagoge. expergiscere inquam aliquando et
tue ebrietati. diu satis ut ita dicam edormivisti. modum
pone. prophetasque istum et ceteros vide lege intellige. si
tamen non usquequaque tua ebrietas prophete testimonio cor absorbuit.
Si ergo ulla in te sani cordis et scintilla superest. prophetiam
dictam sedulo revolve. tuumque illius statum. et tuam confusionem
non utique dormitationem tante. sed e vicino venturam pendere considera
videbis quis te exitus expectet. quamque male et periculose
si in huius sordibus tam diu iaceas. Quod si prophetas non audis
... de te dum tot mala minatur. locuti fuerint. ipsa te
fallis. et periculoso ... et iure decipis. De te enim illi
locuti sunt. et que minantur omnia. super te nisi despicis relapsura
debes agnoscere. sed fac conversa vaticinia alios spectare.
Quid de illa prophetia Iohannis fratris domini apocalipsi ... Au non
illa saltem ad te aliqua ex parte pertinere putas. non pudore ita
cum sensum perdidisti ut hoc neges. Illa ergo intuere. et lege dampnationem
magne meretricis super aquas multas sedentis. illiusque
tua peccata facta contemplare et tuos futuros casus.
... status ... superbia tendit ad ruinam.

Porro cum omnia imperia et regna gentium quantacunque potentia magna vel diuturna ob suas iniustitias et superbias deleta audias, eversa videas atque possessa, tu qui solida humilitate super quam fundata eras nullos impetus turbinum metuere, tam longe abiecisti, tumque torrem tam in altum extulisti: quomodo exciso atque avulso tuo humili fundamento, ruinam superbie molem quam desuper extendisti non mituram putabis? Cepit iam dudum tua superbia, nequaquam se ferens lucem, sed lento quidem et pedetentim, et propterea a pluribus ruina illa non est percepta. Nunc vero in modum torrentis tota in preceps agetur. Ex illo presertim tempore quo abhominandum hoc scisma te invasit, quod perfecto ad cumulandas tuas nequitias intollerabiles et infamias falsas. Una super te iracundia venire promisit. Quo vel sit regnum tuum a deo graviter gentibus adiectum, cum evangelicam veritatem in semetipso dimissum desolaretur. Fractumque et dissipatum gaudet. Sion quidem quod fides ecclesie in hoc mundo conspectu in civitatis prius sub periculo debeat, que fundata super firmam petram, stabilis et inconcussa mansura est. Sed loquor de temporali potestate, de gloria et delitiis quibus usque ad nauseam et oblivionem sui ipsa ecclesia inebriata est, de quibus in dampnacione meretricis vindicibus angelis precipitur: Quantum glorificavit se et in delitiis fuit, tantum date ei tormentum et luctum. Nam ut ea que longinqua sunt de grecorum a nobis dissidio, propter nimiam superbiam et avaritiam orto, de christianis limitibus catholice religionis, per totam pene orbis terrarum vastitatem olim porrecto, ut hec iniqua et alia nonnulla vehicula per eandem ecclesie infligi cepta non repetam. Nonne saltem ruina illa qua urbem Romanam sedem ac caput ecclesie sic ruere et collabi videmus, ecclesie ipsius et totius eius imperii desolationem appropinquare nunciat. Post destructionem Ierusalem secuta est de primo indecorum et synagoge dispersio. Quomodo enim diu stabit aut vigebit, que sua destructa statione et capite perdito vaga et instabilis

per orbem distrahitur. et qui iam peregrina et hospes in mundo
de uno loco ad aliud migrare cogitur. Ex illo plane suadente
clade animum prouidere debuit. ex quo propositas fornicationes
odibiles. Romuli urbe relicta Avinione confugit. ubi quanto
liberius. tanto apertius et impudentius vias sue immunditie et
prostitutionis sue exposuit. peregrinosque et peruersos mores
calamitatum inductores. Sinamque galliam inuexit. retentis quidem
usque ad illa tempora moribus frugalibus. disciplinam nostratem
nunc vero luxu perdito usque adeo solutam. ut merito ambigi
possit. utrum res ipsa audita mirabilior sit an visu misera-
bilior. Verum atque forsan de gallia. nunc de ecclesia loquimur.
quam maligno nescio quo facto. loca quibus insederit. suo fer-
mento inficere consueuit. translatisque principiis at ruine illius ex
quamquam non grauis. a absque ultione. Vidit enim ei debitam
ytalia reddidit quam nudam et suo primordio patrimonio
spoliatam suis pedibus eiecit. Malo vero ipsa gallia inopes
per eam facta redire cepit. ut impleatur illud prophete presagium
Confidens ab egypto. sicut confusa es ab assur. Et illud
filia babilonis misera. beatus qui retribuet tibi retributionem tuam
quam retribuisti nobis. Postquam enim importabilem sarcinam peccatorum
exigente. finale malum scismatis irrepsit in ecclesiam ut
omittam que per alterum tunc apud alios de papatu contendentem
gesta sunt. potius hec scribenda. illa relinquam. quam cum co-
gnati. certius mores suos atque suorum emendare putat
Clemente nostro dum adiuvit miserabilius. qui ita se ser-
vum suorum gallicis principibus addixerat. ut vix minas
et contumelias. que sibi cotidie ab aulicis inferebantur. di-
ceret in vilissimum mancipium dum. cedebat ille furori
cedebat tempori. cedebat flagitantium importunitati. fingebat
dissimulabat. largiter promittebat. diem ex die ducebat.
huius beneficia dabat. illis verba omnibus quos circa assen-
toria aut ludicra ingeniis acceptis fecerat summopere pla-
cere. studebat eos beneficiis prevenire. quo talium predicamento
dominorum gratiam et fauorem assequerentur et plura. Cuius
itaque et iuvenibus mediis et elegantibus. quorum maxime castigat

b a

consortio gaudebat. singulos fere vacantes ecclesiarum ceterasque proprias dignitates impendebat. Deinque ut principum benivolentiam facilius assequeretur, assecutam foveret, fotamque conservaret, conservatam amplificaret, plurima ultro donaria atque encenia illis dabat. quascumque super clero exactiones petere voluisset annuebat. ultro plerumque etiam ingerebat. Sic omnem clerum secularium ingratum dispositioni ita subiciebat, ut ipsi magis quam ipsi conveniret ipse putaretur. In hac turpissima servitute, non dico presidentia, tamen ut supra tria lustra cum incredibili ecclesie detrimento consumpserunt.

De ecclesia prius humilianda est quam erigenda

Quia ecclesia semetipsam humiliare, vel tot flagellis attrita contempsit, recte ab illo qui plus equo exaltatam humiliat elisamque et humiliatam erigit, prius humilianda erat ut in gradum a quo exciderat reduceretur. postea erigenda atque sublevanda. prius desolanda, postea consolanda. prius putrefacienda, postea sananda. Nam quod ad reintegrandam ipsam ecclesiam scismate hoc funesto delaceratam attinet, frustra aliquid per nos effici speramus. non hoc humanis operibus, non ulla arte ingenii agendum est. altiorem plane manum res ista deposcit. et necesse est si vinci vinci debeat, idem ipse medicus sit qui vulnus intulit. quia et tam acerbum tamque immedicabile vulnus est, ut nulla opera altera curari valeat. Multa super hac re tractata sunt. multa agitata. multa conscripta. multa consulta. multe legationes suscepte. Verum quo plura nisi sumus et moliti sumus, eo res assidue implicatior atque intricatior evasit, deo labores nostros irridente. ymo nugit veritate. qui nostra sine eius adiumento sollertia sicut opus explere credidimus. Adde quod indigni sumus et pacem ab ipso impetrare. pacem enim, quia non est pax impiis dicit dominus. Cum tamen propheta ait: Erit opus iustitie pax. Deinque nato in carne domino angelorum exercitus pacem suo per dulci carmine in terra denuncians, solis cum hominibus bone voluntatis futuram nunciavit.

De duabus virgis dei quibus gregem suum pascit

Quod autem a domino hec pestis scismatica processerit, ex quibusdam in Zacharia scripturis licet aperte colligere. legimus siquidem

in illo ppheta · q multa de futuris tpibus et nouissimis eccie
tribulacoibus sub ppheticis velamine ptexuit Cum deus summus
pastor/ omniumque aliorum exemplar et regula/ in duabus virgis
pascit gregem suum · que sunt decus et funiculus/ quia decore
moribus et sua caritate pditi esse debent · qui volunt in eccia
plis pesse Caritas enim que est vinculum pfeccois · funiculus
triplex est/ qui difficile rumpitur · quia in deum et proximum et se ipsum
tendit · Unde si aia pastoris diuinis numinis iussis obtemperans
sua et non que dei sunt quesierit · et turpi in deum operatione vana
uerit contrahitur aia eius sup eos · pdensque virgas suas
ab eis subtrahit/ pro decore ignominia et pro decus · pro nectere
ac funiculo/ scismata contentiones et virulenta dimittet dissi
dia et hoc pacto munificat fedus suum · cum pastoribus put et
omnibus percussum · germanitatemque inter eos dissociat/ quia plerumque
pro culpa superiorum · ipsi etiam subditi puniuntur · sicut propter reatum
dauid in populi numeratione pplis plaga/ pestilencia pessima percussus
legitur · Constat autem primam virgam · que decus vocatur pro vita
pastorum iam ante annos multos ab eccia pstratam ac sublatam
eo videlicet tempore quo pbrosos illos mores · de quibus ante meminimus in
duenit Ex illo siquidem tpe ecclesiastice languescere retro sub
lapsa referri cepit eccia · quippe que vnam exuta decore/
pallida et obscurata · in tantum deiecta faciem gerebat Postquam
eiusmodi languor · nulla fomenti opitulacione medicatus · pro
diutina cura neglectus · adeo per moram temporis inualuit ·
adeoque membra vniuersa peruadens totum corpus occupauit ·
sicque obsessum tenuit · ut iam vix ultra pbuimte membra ipa
cohere possent Et verum est illud ppheticum · A planta pedis
usque ad verticem capitis non est in eo sanitas · Sublata est
virga secunda funiculus/ qui iunctim membra eius colligabat/
nunc rupto pacis vinculo · nephandum scisma horrendumque
psiles dissociat

Quod fuit initium concultacionis eccie

Putant quippe nonnulli quod initia de hoc scismate et futura
peccato pro primum desolatione/ diuino ut creditur iudicio iam du
dum ploratum sit/ etern[a]m eccie totius ex eo conculcatione · in
credibilemque vastitatem per tirannorum violentiam imperii · cuius initia

sibi iura occupavit obritura. qua tremis tandem extra
capillis quam aliena glutinavit male tuta exornat. filiosque
fornicationum, cum principum importunitate, cum turpissimis intran
plerisque gemuit, morte, fuga, exilio, fame et captivitate
oppressos lugeat. que fortassis presentius maturius quam
plerique putant, cunctis conversis succubitura est. Magna enim
eius fundamenta, non valde obtectati fluminis iam iacta videns
quod cotidie magis ac magis a terra surgere et in aperta iam
luce erumpere nemo est si sensum habet quod non valet advertere

Quare per abhominationem tantam ecclesia obruenda est

Et profecto iustissimo dei iudicio tanta malorum
inundatione obruenda et conquassanda est. quod in tanta
omnisque abhominationis insaniam exarserit, ut nulla alia
via castigari, aut ad priorem innocentiam redigi posse videatur
Precesserunt infinita signa, admonitiones, comminationes, in
crepationes, clades, verbera, flagella, quod ipsam ad sanam
mentem, ne instantia talia pateretur, revocaret. Sed nichil
est omnibus hiis actum. Immo incassum omnia consumpta. Frustra
inquit propheta conflavit conflator, malitie eorum non sunt con
sumpte. Fronte enim contra deum obfirmata omnia contempserunt
et velut equus infrenis post suas concupiscentias rapidiori
impetu cucurrerunt. Si ecclesia florem et fructificationem
habeat, necessaria est in omni statu ecclesie morum reformatio

Quis igitur tibi o Christe modus restat, si tuam ecclesiam
a tanta sorde scorie in quam argentum eius et aurum
versa sunt emundare disponis, nulla ut tota scoria ipsam
nulla conflatili arte aut purgatorio igne in aurum repa
randum ab ecclesie fornace separabis, et puro illic nitore in
tillantia metalla iterum indutas. Et si tuam preciosam vineam
labruscis, sentiosisque virgultis palmites suffocantibus
obseptam, infructiferam in naturam reducere queris, dexterior
modus id agendi quam inutiles stirpes eam sterilem efficientes
falcibus amputare, ne pullulent, et radicibus evellere, vineamque
ipsam aliis agricolis locatam, novis insitis ac fructiferis
palmitibus inserere. Neque enim tempore teste, quod de primis prin…

vue colligit/ q̄ de tribulis ficus. Sed et arbore nullu̅
fructu̅ ferente̅ excidenda̅ ipe̅ sanxisti et igne cremanda̅,
fallit igit̄ quicumque labores et dolores ecc̄e huius mat
q̄ iā patim̄ finiri estimat. Hec n̄o n̄ exigua doloru̅
i̅tia sunt. et flama q̄da̅ coru̅ q̄ supsunt pludia. Sed
tēpus erat ut portu̅ ingruente iā tēpestate peterem⁹. ut eq̄
in huius piculis saluti ᵹsulem⁹. ne tanta procellaru̅ vis q̄
lacerata per naviculā validiori turbinis ipulsu qua̅ ullo
alias tpe ᵹcussura ē i medius nos fluctibus cu̅ huius qui
merito naufragio perituri sunt absorbeat. ¶ Devota ora
cionis pro salutari fructu reformacionis ᵹsequende

Uam in fine opusculi quod iam loquimur tendit
te benignissime ihesu suppliciter exoramus. ut quicq̄
tua sup ecclam futura sint iudicia. Magna cu̅ absq̄
dubio futura sunt. no̅ in severitate ultionis. sed in ipi⁹
i̅iquitates immensas iā merite debes ei retribuas. Sed iuxta
i̅enarrabile̅ tue clemencie lenitate̅. et i pena ᵹ exac
cione qua̅ n̄o metui. pietate largiri digneris. sitq̄ ea
q̄uoria sunt q̄ suppnatua restinde. ne pauca q̄ n̄o usq̄ueq̄
i̅iuria sunt cu̅ huius eciā pariter exstidas. Ita igit̄ pune
ne prorsus opprimas. Ita atterere ne prorsus obteras. Ita
castiga. ne prorsus extinguas. Sed saltem ne zodome
aut gomorre similis sit. semē ei aliquod relinque. meor
tu sacratissimi verbi. quo te cu̅ illa futuru̅ pmisisti
o̅ibus diebus usq̄ ad ᵹsumationē seculi ~

Sermo.

Incipit tractatus eiusdem doctoris de tribulacionibus ex
defectuoso ecclesiasticorum regimine adhuc ecclesie proventuris
et de signis earundem. ex sermone pronunciatus de concepcione
beate virginis in Concilio Constanciensi.

Dominus dabit vobis signum. Ecce virgo concipiet
et pariet filium. ysa. vii. recitatum. Sicut quo-
ad secundum. Re. p. et diu restat ostendere. quomodo signum
omnipotentis et summe clemencie sic sit signum contradictionis
et ruine. Contradixit enim achas petere signum quod per
prophetam scilicet ysaiam a domino sibi erat preceptum. Non petam inquit
et non temptabo dominum. forma quidem pietatis sed non
virtutis. Colebat achas ydolum quod deserere noluit. Et
ideo ne dominus exaltaretur. et ydolum vilipenderetur. signum petere
recusavit. Et ex hoc teste beato Jeronimo in glosa contra
ruinam incidit. quia totaliter a domino derelictus fuit. Verum
quia ipsius achas contradictio signi adventum longe precessit.
Consideremus illud. quod iustus symeon et timoratus post
signi ortum prophetavit. Ecce inquit positus est in ruinam
multorum in israel. et in signum cui contradicetur. Ad virginem
vero. Tuam inquit ipsius animam pertransibit gladius. luce 2°
Ad utrumque orto signo herodes implevit. qui mox pueri
animam quesivit. Postmodum contradixerunt iudei. contradix-
erunt persecutores. contradixerunt et heretici. quorum quidam
virginem non de substancia carnis christum edidisse dogma-
tizabant. Alii filium non peperisse sed repperisse fabulabant
Alii vero contumeliam blasphemabant. Alii dei matrem audire
non sustinentes. magnum illud nomen theotocon impiissime
sigillabant. Sed cunctas hereses in sinus auctoritatibus sola
virgo in ruinam detrusit. quia archangeli signum nuntiatum[?]
credidit. Sed preter hos magis contradicunt alii. scilicet moderni
ecclesiastici. qui nedum signo contradicunt. sed gladio virginis
animam crudeliter transfigunt. Pro virgine nostro ecclesiam. cuius
tempus gerit virgo maria. quam trahunt in ruinam per mala
exempla. Nec enim hereticorum atque persecutorum contradictio
tantam ecclesie intulit ruinam. quam ipsa semper in sobole effecit

h° quidem addidit et non temptabo dominum

anima · vino quanto maiore contradictione sustinuit · tanto
plures virginitatis sue defensores peperit. Tales pergebat
intrepides in eius adiutorium · galeam bonorum exemplorum
ponebat capiti · et accingebat gladium spiritus · quod est
verbum dei · Porro si quando hec videbatur talia · in
sanguine tamen vincebat, et eo amplius crescebat · ex dei vir
tute · dominus de eo loquente sub nomine ihrlm · Eze xvi.
In die qua nata es inquit · vidi te conculcari in sanguine
tuo · et dixi tibi In sanguine tuo vive · et loquitur de tempore
initium / Et multiplicata es · quasi germen agri · et gran
dis effecta es · et mundavi sanguinem tuum ex te · scilicet cessante
persecutione · grandis quidem effecta erat multitudine credentium ·
grandis preciositate virtutum · grandis copiositate temporalium ·
eodem propheta subsequente dicente · Dedi inquit coronam de
coris in capite tuo · et ornata es auro et argento ·
vestita es nimis vehementer et profecisti in regnum · et
egressum est nomen in gentes propter speciem tuam · que perfecta
eras in decore meo · quem posueram super te · Magis vir
hystoria hec quam propheta de prosperitate ecclesie · Sed quid
Re. p. et dicit de moderno tempore idem propheta subiungit
audiamus Et habens inquit fiduciam in pulchritudine tua,
scilicet in temporalium habundantia, et secularium potentia · fornicata
es in nomine meo · loquitur spiritualiter de fornicatione,
sicut mulier prebens venale quod natura fecit · nam vena
le dicitur fornicari secundum doctores · prebens venale · pro · precio
vel inordinato favore · quod gratis erat dandum pro virtute ·
Sequitur · Et post omnes abhominationes tuas · non es recordata
dierum adolescentie tue · scilicet de tempore initium · et sequitur post · in
sed in cunctis plateis · ad omne caput vie edificasti signa
prostitutionis tue · et abhominabile fecisti decorem tuum. Tunc
sequitur punitio, et gravis ruina. Ecce inquit ego dabo
te in manus odientium te · et destruent lupanar tuum · et de
molientur prostibulum tuum · id est locum in quo exercebatur iniusticia
in symonia · et denudabunt te vestimentis tuis · et au
ferent vasa glorie tue · et relinquent te plenam ignominia

nota

nota

hec dicat omips. eze vi. ¶ Sed forsan aliq blandiciis
sibi putat hec sic dicta de futuris. q nō sint timenda. aut
q venire debeant de ppinquo. Et ideo qmuis nō sit nrm
nosse tpa uel momenta q pr posuit i sua ptate. tn ppono
ex dictis doctoru. et sacra scriptura. aliq consideratois et
ruine signa adducere. ex quib possimus ppinquitate suppi
cacionis ut coniicere ¶ Primu signum e rebellionis et inobediencie
et h̄ sumitur ex ubis apli ad thess. ii. et n venerit discessio
primu. et qd beatus ieron. vi q. ad inquisitione algasie ex
ponit. de romani impii desolatoe. inter qua et eccie p
secuciones primas antixpo. Quaru una forsitan est prima
tpaliu ablatio. nullu ponit mediu. Secunda glo. d. q
est discessio aliaru ecciarum ab ipa romana eccia. Augu. s.
uerbo pmisso. hac pl' iungit. Completa inquit hac ses
sione ad romanu imperiu et eccie obedientia. adeit disses
sio ab utroque imperio. hac sessione nouimus fuisse aū tmus
scismatis ortu. postmodu copleta vr fuisse discessio. Et
primo ab imperio tpali h̄ satis euidens apparuit. q viz. ci
uitates. baro et miles. aū tmus gloriose uirginis assumptione
romano imperio obedire curauit. Et p alia uidebatur obedie
h̄ erat uel in sanguinis ppinqtate. uel psidentis ppi dum
ptate. Discessio a romana eccia. vr in eccia copleta.
na si primo uel scdo electus in exordio scismatis fuerit
pontifex rc. tunc ab utroque uel successorib recessus videt
copletus. Sed ad tanta ambiguitate. ulis eccia deuenit. q
ignorat apud qua pte vera sedes romana erat. n forsan de
aliciu reuelasset. q salomonis iudiciu de puero dignosc
et vera et falsa mre. h̄ psuadet. ¶ Tercium signum dissolutionis
e incredulia. et hoc sumitur ex illo. qz efficitur moribus peior
q fuit synagoga tn timebat eius ruina. In sedis tpis xpi
triplex erat peccatu phariseoru. q et dicebantur clerici iudeoz.
scilz Auaricia. qz columbas i templo vendi pmittebant. pom
labiis deu honorabant. et tn ypocrite docebant. q nō faciebat
Sed nunquid peius e sacrilegiu, ecclastica bnficia et spu
ales ptates. pcio. a iordinato fauore distribuere. q ta

discessio.

discessionis

Symonia.

licebat in templo vendi permittere. An ne minus malum sit
plus labiis deum honorare. alios quam per hoc ad devotionem indu-
cere. quam locum misterii. solum propter questus suscipere. et cessare a
superbia laude dei. Simile de talibus ysa. 22. Canes muti non
valentes latrare. canes impudentissimi nescientes saturitatem
anima. Veniet dies super vos etc. Denique nequid minus nocivum
vero ecclesie. propria malitiam ypocrisis pallio tegere. et velut
es sonans et cymbalum tinniens. alios per predicatoris offi-
cium docere. quam in exemplum de pravis moribus et exemplis sub-
ditos secum in ruinam trahere. Estimo enim quod nemo bonus
auditus contrarium diceret. sed illud Ier. 3°. potius completum crederet
Iustificavit animam suam. adversatrix Israel. in synagoga compa-
ratione prevaricatoris iuda. Ibi origenes de nobis inquit. Et idem
legitur. eze. xvi. Dominus loquens ecclesie. soror tua samaria .i.
synagoga. dimidium peccatorum tuorum non peccavit. sed vicisti
eam sceleribus tuis. scilicet ruina. Ergo et tu porta confusionem
tuam. Et infra. 23. postquam diffuse descripsit malitiam et
destructionem synagoge, adiecit dicens de ecclesia. plus insa-
nivit libidine. et fornicationes suas prebuit impudenter di-
vitibus et ingratibus ad se venientibus induentibus veste varia.
Et hic inquit. Induta veste varia insanivit libidine .i.
cupiditate divitiarum et concupiscentia deliciarum. Erat namque
futurum. ut plan ecclesiam non vereretur. ecclesie permittere ve-
nerandam pudicitiam. pro ac patribus et ipsius actibus infa-
mare. ita ut impletum sit quod sequitur. Confracte sunt
mamme pubertatis tue. Subiungit tunc ruinam. repetendo eius
cuius recessit anima mea ab ea. sicut recesserat a sorore
eius .i. synagoga. quia scelus tuum et fornicationes tue
fecerunt hoc. Vel loquitur de fornicatione superius expressa
.i. symonia. Tertium signum sumitur ex personarum dispositione
et est immoderata inequalitas. qua alius et sepe dignior
esurit. Alius et frequenter indignior ... multitudine et mag-
nitudine beneficiorum ebrius est. Iste sicut ad bonam armoniam
requiritur vocum inequalitas moderata. quod si nimia fuerit tollitur
melodia. Ita ... ... per nimiam disparitatem et ...

no

eze 23.

induta

Symonia

in dignitatum exaltatorum. dignitatumque depressione obviat
politia. Et ideo dicit quod politia in qua sunt plures mediocres
est diuturnior. Sed non puto quod umquam fuerit aliquod ge
nus politie in qua esset tanta sacerdotum differentia ut
hii quidem essent maiores principibus huius seculi. Alii vero
gradus et ordinis deiectiores vulgo. Communitas enim
talis apud eundem philosophum vocatur obligarchia. Postea videmus
in corpore humano. cum aptis in pluribus sinatur complexionum passibus
etiam preparati. quod si nutrimentum fluit ad unum membrum.
ita ut enormiter ingrossetur. et alia nimium demacrentur. non
potest diu vivere. sic in corpore ecclesie. si superiores fiant ita
grandes attractione substantie. quod inferiores vix possunt pre
inopia se sustinere. hoc est signum tam propinque ruine. De talibus
enim ait dominus. Amos vi. Vacce pingues in monte Samarie. que calump
niam facitis egenis et confringitis pauperes. Ecce dies veni
ent super vos. Et infra eodem. ve qui opulenti estis in syon
i ecclesia. // Quartum signum est fastus et superbia prelatorum
et aliorum ecclesiasticorum. cuius enim ex naturali prudentia et
morali philosophia sua et theologia concedit quod ecclesiastica debet
habere. unde possunt honestius vivere quam populares. et plane
quam subditi. ex hoc tamen non admittitur familie et equorum et
vestium superflua pompa quod raro absque superbia potest duci et
salua iusticia sustineri. et plerumque non sine iniuriis et
delictis gubernari. Scilicet tanta fastus in dei ecclesia potissime
temporibus istis. non tam paucos movet ad reverentiam quam multos
ad indignationem. et plures invitat ad predam. qui se repu
tarent forsitan deo sacrificium offerre si possent quosdam di
vites ecclesiasticos spoliare. Tales fastidiosos vocat dominus
Amos vi. Optimates capita populorum ingredientes pom
patice domum israel. quibus in signum ruine in eodem capitulo
ve dicitur. Ysa. 28. ve corone superbie pedibus conculcabitur.
Quod abbas Ioachim exponit de maximis prelatis quod propter
communem superbiam permittit ut fiat in ecclesia dei scismata.
Quintum signum sumitur ex tirannide presidentium. quod enim sit vio
lenta durare multum non potest. Hinc appetat tyrannus est quae

no bonu publicu subditoru si utile pp'u. Tales sut pastores q no pascut greges dni sed semetipsos. quibus dicit ve eze 34. gaudet de malefactis eoru quos pecunialiter puniut q de inpunac. Nec quit qmo quatu delinquit sed quatu qmo solue possit. Quibus dns dicit michee 3o Audite duces domus isrl. vos odio habetis bonu et diligitis malu. q violent tollitis pelles eoru desup eis. et qui comederut carne ppli mei et pelle eo4 desup excoriaverunt. Ideo dicit dns. eze 34. Cessare eos faciam. ut no ultra pascant gregem meu. liberado eu de ore eoru. et no erit eis ultra in escam. Sextu signu e conturbatio pricipu. et guerra ppl'oru. qua in multis ptibus expimur principaliter destruxisse ecclesias et destruxisse Ita ut impleatur illud Je. 4. Contricio sup contricione vocata e. repente vastata st tabnacula mea. Eze vii. Adducam pessimos de gentibus et possidebunt domus eoru. et quiescere faciam supbiam potentiu et possidebunt sctuaria eoru. Conturbatio sup conturbatione veniet. et auditus sup auditum. Ista videmus ipleta in grecia in ungaria et plibus aliis regionibus. Septimu signu e recusatio correctionis. si forte de pricipibus ecclesiis intelligatur quod scriptu e zacharie vii noluerunt attende. et cor suu posuerunt ut adamante. ne audirent uerba q misit dns in spu suo. p manus pphaaru suoru. Et ysa. 30. Filii mendaces noluerunt audire uerbu dei q dicunt. Auferte a nobis scm isrl. loquimini nobis placentia quia noluit intelligere ut bn agat de quibus Amos vii. Odio habuerunt in porta corripientem. et loquentem pfecte abhominati sunt. Tales salutaria monita. et sacra scriptura reputant fabulas et in ea meditantes iudicant fantasticos. contra quos ecciam dns. ozee 4. Quia tu sciam repulisti. repellam te ne fungaris sacerdotio mihi. et oblita e legis dei tui oblivisscar filiorum tuoru. et scdm multitudine eoru sic peccaverunt mihi. gloriam eorum in ignomia comutabo. et erit sicut pplus sic sacerdos. Et eze vii lex peribit a sacerdote et consiliu a senioribus. Octavum signu e novitas oppositionum. Ex hac enim surgunt heresis. scismata orta defenduntur. et defensa radicantur. Ita

Non pterea inclinatur olim Boemie Regnum nunc [illegible]

Dicata ut exprimitur fide et caritatem destruit. Quod
non cum tempore unusquisque interpretari et trahere non veretur
no sacram scripturam. Iura. secundum quod prius constituta. ad libitum
sue voluntatis. prout amor. odium. invidia. spes promotionis
vel vindicta eum inclinat / Aliqui eorum leviter nimis alios
hereticos dicunt quos tamen nondum hereticos noverint. Alii
verecundia ducti. quamvis forsan errores defendunt. vel
levi opinione vulgi videantur inclinati. Hii omnes ut ait
apostolus languerunt circa questiones et pugnas verborum. ex
quibus oriuntur invidie. contentiones. blasphemie. suspi
ciones male. i thi. vi. et 2 thess. iii. Erit inquit
tempus. cum sanam doctrinam non sustinebunt. sed ad sua desideria
coacervabunt sibi magistros prurientes auribus. Et a veritate
quidem auditum avertent et ad fabulas convertentur. Fabu
le et non sane doctrine quidem sunt. que in persuasibilibus
humane sapientie verbis. vel in sublimitate verborum. aut
secundum zelum vel contentionem. et tamen gloriam non in re
velatione spiritus sancti. sed secundum traditionem hominum constitute.
A quibus quatuor nos cautos reddit. ut non circumfe
no ramur omni vento doctrine. et nequitia hominum
in astutia et circumventione erroris. / Preter hec sunt alia
no signa. videlicet recessus iustitie. Hec fuit causa destructionis
Romanorum sicut deducit beatus augustinus 1o de civitate dei
Destructio studiorum. quam comitatur penuria sapientum
et hanc sequebatur destructio grecorum. Prelatio puerorum
et ignorantium ac pravorum. et hec est destructio laicorum
Plura alia sunt scripta in prophetis de deiectione sacerdo
talis honoris. ex quibus et predictis sapientes possent con
cludere ruinam spiritualium ecclesie de proximo imminere / Et for
san iuxta illud ysa. 38 Subito dum non speratur veniet con
tritio. quia prov. 1o scribitur Omne consilium meum et omnes incre
pationes meas neglexistis. Ego quoque in interitu vestro ride
bo. cum irruerit super vos repentina calamitas. cum venerit
super vos tribulatio et angustia. Preter debemus reputare

hoc impossibile. quia in nostris temporibus vidimus aliqua que
nuper erant incredibilia. Et timendum est maiora esse in pos
terioribus. primo videlicet scisma puto, quia a multis annis non fuerunt
tot et tam multi corde rebelles et animo aversi contra
ecclesiam sicut hiis diebus. Videtur enim quod dominus convertit
eorum corda ut odirent populum eius et dolos facerent in servos
eius. scilicet in sacerdotes [illegible] quos in longum compescere neque
quam valebimus. nisi signis bonorum manifestis ad benivolenciam
eos inclinaverimus. Fiet multum perierunt. vel forsan ad
modicum durabit unio. nisi cessent premissa signa que eciam
fuerunt causa scismatis. et sequatur notabilis et magna morum
reformacio. Ad hoc enim R. p. et dominus deus omnipotens miro
quodam modo et [illegible] prius inestimabili nos dimisit. qui adunavit
per tanta multitudine in unum congregavit. Ad nos totus
mundus. tamquam ad signum ductus suffragantes ad portum res
picit. hoc ipsa eciam innarrabilibus lacrimis et gemitibus a
quolibet nostrum querendo requirit Job 29. Quis mihi tribuat ut
sim sicut fui in diebus adolescencie mee. quando omnipotens erat
mecum. Tunc enim omnipotens erat secum. quia in presentis temporibus nostris
apparuit contradictionis signum. quo restolatur eciam dies adolescencie
sue. ut moribus et doctrinis sanctorum patrum decorata possit ut
ait beatus Augustinus in sermone [illegible] exemplo virginis. concedendo [illegible]
divinam caritatem. et predicando pacem. rebelles quoque et contradicentes
vigore sue adolescencie in unum detrudere. hoc signavit
virga Aaron. quam dominus precepit Moysi. Numeri xvii. Refer
tur virga Aaron in tabernaculum. ut servetur in signum
rebellium filiorum Israel. Virga Aaron florida et fructifera
sine ullo sarculo culta nec humefacta. virginem concipientem
et parientem. sine viro non cognoscentem signat. que posita
erit in signum rebellium et contradicentium et unum. Et hoc
propheta nunciavit domui David ubi dicitur Numquid parum
vobis est molestos esse hominibus. nisi contradicentes. quia molesti
estis et deo meo. propter hoc dabit dominus ipse vobis signum

Ecce virgo

Scripsi pridem aliqua super preparacione ad missam sub decem
consideracionibus occasione suscepta principaliter ex materia polluti-
onis nocturne. Nunc autem de pollucionibus que videntur accidere vi-
gilando quesita sunt a me aliqua que solent timoratas consciencias plu-
rimum turbare sicut frequenter ex diversis personis vetustis et novis tam
in confessione quam extra potui deprehendere. Propterea consilium doctorum nedum
in scriptis eorum super hac re sed eciam colloquium habui cum expertis et
discretis in materia confessionis ymo et a medicis huiusmodi multiplicis et varie
pollucionis causam inquisivi. Demum appareat sic lectore audire caste id
quod pro castitatis cognitione necessitas cogit aperire. Prima consideracio
Presupponendum est igitur in primis quod a corpore humano defluit tri-
plex humor per meatus membrorum pudendorum que generacioni de-
putata sunt. Unus est vere seminalis, alius est vere urinalis, ali-
us quasi medius qui potest appellari salivalis vel sputalis. Alii addunt
humorem presertim in mulieribus qui nominatur menstrualis et huic similis masculis
quandoque accidit ex infirmitate. Porro facile est satis cognoscere pacien-
tibus secundum et ultimum fluxum quando scilicet ille est vere urinalis vel
vere menstrualis. Habet enim suam distinctionem in colore et liquidi-
tate et talibus et accidunt preterea ut communiter sine multa delectacione in
membris genitalibus presertim nisi iungantur alie cause delectacionis
sicut infra docebitur. Ceterum humor proprie seminalis et humor ille medius
non ita faciliter ab invicem discernuntur propter similitudinem in albedine
et viscositate seu tenacitate et quadam spissitudine. Habent nichilominus
distinctas proprietates et diversos ortus et meatus unde deflu-
unt quod dearticulatius cognoscere spectat ad medicos. Est itaque
quod humor seminalis superfluum ultime digestionis superfluum non in qualitate
sed in quantitate. Habens enim natura sufficientem cibum pro ali-
mento corporis mittit ex omnibus membris quod superest ad vasa
genitalia nunc plus nunc minus. Et quando superhabundat ipsa
natura conatur expellere tandem illud superfluum quod fit vel in
actu generacionis seu concubitus vel per evaporaciones subtiles sudori-
bus vel per aliquas fedas distillaciones quandoque sine sompniis aliquando
cum delectacione aliquando imperceptibiliter nonnumquam in vigilia quibus-
dam venit tam voluntarie quam involuntarie modis valde multis
nunc ex vicio nature nunc ex vicio culpe. Rursus humor ille me-
dius fit ex quadam superfluitate alimenti nedum in quantitate sed
et in qualitate quia scilicet ineptus est nutricioni. Ineptus similiter generacioni
velud in saliva videmus et aliis superfluitatibus defluentibus a corpore

et crebrius

tam per os quam per nares istis parum et rarius et aliis habundatius
Immisceret autem se talis humor medius cum urinatione aliquando
per se defluit sine cogitatione et sensu quandoque vero fit cum delectatione et pru
ritu quodam plus quam in urina quamque cum urina quandoque cum mordica
tione quadam exit puto etiam nichilominus quod vix aut numquam causat iste
fluxus humoris medii talem modum delectationis et concussionis
quasi totius corporis et specialiter in pudendis nec ita perstringit
aut obnubilat in suo exitu iudicium rationis sicut videtur in humore
vere seminali. Cum enim ille humor seminalis magis digestus et ad causa
tionem libidinose delectationis non per infrigidationem aut aliunde cor
ruptus sit proportionabilior invenitur. Habet insuper humor iste medius
quod ex levioribus causis ac maiori facilitate movetur ad exitum
quam seminalis presertim in mulieribus adeo quod ex levissimo motu cor
poris de loco ad locum vel inclinatione absque aliqua cogitatione
et absque sensu procedat / ex effectu vero percipitur per sordidationem quandam
viscosam in carne sua vel in pannis. Evenit autem facilius et non
sine aliquo sensu concomitante vel prurio dum personam pulchram
sive ditam sive turpem sive iuvenem sive senem sive secularem sive
religiosam et quandoque devotam aspiciunt aut tangunt aut ei arrident
aut confabulantur aut iocantur etiam ubi nichil de opere carnali
volunt aut putant nec dicunt pagere sed nec cogitare. Consideratio

Attendendum est secundo principaliter circa hanc materiam quod delectatio
seu commotio libidinosa pruritus seu titillatio provenit in mem
bris que locum frequentem absque fluxu quocumque. Sunt enim fumositates
alique quas medici vocant spiritus et hee [illegible] faciunt et inflant et
distendunt venas et nervos in membris illis fitque stimulatio quedam
vel pruritus vel titillatio quedam que dum quaerit extingui vel sedari per
attrectationem sentitur et quandoque completur delectatio libidinosa sine quo
vis fluxu. Patet hoc in pueris adhuc etate que nondum apta est seminationi
propter defectum seminis vel artationem venarum. Suscitatur autem huiusmodi pruritus
ex talibus fumis seu spiritibus vario modo. Tum ab intrinseco per vina
fortia et per species maxime. Aut per ymaginationes libidinosas et turpes.
Tum ab extrinseco per allocutiones pravas et per aspectus lubricos aut tactus

impudicos ut s[upra]. uel aliunde prouocatos/ Lectis si pro complementu delecta-
tionis ex talibus absque omni semine corrumpatur vere ipsa virginitas inuenta ∴ seratione
fruatur quorundam magnorum heu proh dolor quod in paucis inuenit virginitas
cogitare stupor est nisi forsan in pueris et puellis hanc excusset de-
fectus sufficientis iudicii rationis/ Dicendum est preterea quod non omnis pruritus circa
membra pudenda debet iudicari proprie libidinosus nec etiam cessatio eius
vel extinctio per confricationem aut aliter debet appellari libidinosa delectatio ∴ confricatione
videmus itaque quod in aliis membris crebro pruritum sentimus quem un-
guibus scalpendo uel ut uulgariter loquar ^ sopimus uel extinguimus ^ gratuitate
Est autem hec passio nonnumquam ita vehemens ut etiam cum vulneratione mem-
bri per ungues et effusionem sanguinis vix recedat quod passio si membra circa
genitalia inuaserit cadit prorsus in magna angustia qui hoc pa-
ti cogitur dum contra huiusmodi pruritum remedium querit quale fiet in aliis
membris ipse in polluciones fedas et vel libidinosas atque culpabiles
labitur/ Tradunt insuper medici quod in membris ^ eueniat quedam passio co- ^ illis
surgens ex quibusdam fumis distendentibus venas membrorum istorum et
nervos adeo quod sedari non potest per usum carnalem uel aliam attrectationem
quemadmodum narrat Iuuenalis in quadam matrona nobili romana Est
igitur in hoc casu uel in similibus tempore de uia consulendum ad medicos re-
currendum/ Denique patet ex istis quod pueri et puelle ^ cum sobrietate atque dis- ^ nutriende sunt
ciplina in cibis et potibus atque societatibus ne ab intrinseca causa uel ex-
trinseca consuescant hec libidinosas huiusmodi commotiones in sua carne
pati/ Aliosque prouenit ex consuetudine veluti in quendam naturam sic agen-
di precipue dum etas grandior aduenerit delectatio insuper improbior
et vehementior sentietur/ Circa in re confessiones uel parentum commoni-
tione aliqua fiat debent pueris et puellis ut a talibus abstineant
nec a se nec ab aliis tempore sed totaliter permittatur/ Attendat quilibet discretus
ex premissis quod agendum et videat ne dum nimium seruat loquendi
pudicicia sequatur opus maior inordinatio et confessio de talibus
nulla fiat/ Attendat ex abusu ne dum prohibitio sit expressa
ipsa conatum adaugeat verum namque est illud poete Nitimur in veti-
tum Porro si prohibeant patres filias suas ab osculis virorum et ado-
lescentulorum similiter et filios a puellarum conuersationibus cum non

poterut filios coartce ubis aut ubeibus ne seipos aut se ipsas vvice male convertent cu sit utiq hoc flagitiosius q alterz et eo plus hns picli q maior e illic vecudia z licencia maior. Sileo hic de stulte ymo nefarijs parentibus erga suos z suas nimia familiaritate gaudentibus. Sileo de ceteris ul servis uel ancillis ul alijs q pnicie hac contagiosissima inducere sunt qda ludi spe no verent. Ve ve mudo ab hac corruptione viciorum omnis carnis

Tercia consideratio

Attendamus tercio principaliter q in theologico ul morali negotio du inquisitio sit de aliquibus effectibus ul opibus an sint ul qlia sint pctm facienda e respectus principal z finalis ad libertatem consensus uel dissensus in talibus. Et inde peccatum dicente augustino adeo est voluntariu q si no esset voluntariu no esset pctm. Et inde tocius doctrina. Actus exterior super interiore nichil addit malicie ul moralis culpe. Et ap pt pollutiones ul fedas distillationes ex membris genitalibus plus respicit conveniens origine moralem q naturalem licet consideratio naturalium pficiat ad moralium cognitione pleniore quadmodum et circa mundicia gula z tria alia vicia pcipue carnalia q materiam ul fomentum hent satis pz.

Quarta consideratio

Presupponamus igitur et pro decisione materie principalis at filiu conformi ad doctrina aug. de processu temptationis in nobis sicut in alia fuisse scriptura commemorat z dicamus q commotio libidinosa consurgit p statu nature corrupte nobis etiam invitis z sepissime etiam preveniens omne iudicium racionis neq p consequens subest arbitrio et consensui libere immo aug dicente non est in ptate nra quibus visis tangamur. Sed est in ptate nra respuere uel acceptare intelligere similiter de auditu z olfactu z tactu z gustu. Provenit aut hec involuntaria pvencio ex corruptione nature p pctm originale q statu nature lapse. In statu vero nature primitus institute et integre talis pvencio viciosa nequaquam contigisset. Fuisset enim regimine hois talis ordinatio q racio suu dominiu sup sensualitate absq ulla pvencione ul rebellione servasset propterea

reputat omnis commotio talis libidinosa preveniens inditium racionis
esse peccatum saltem veniale quando ipsa consurgit preter vel contra inditium racionis sue
tociens verificatur quidem dicendum illud scriptum nullus est absque peccato etiam
infans unius diei Preveniunt quippe in quolibet filio Ade non
integrato commotiones huiusmodi preter vel contra inditium racionis Et ita sine
larga peccatum veniale absque tali diu vivere non valemus Dicitur autem ta-
lis commotio voluntaria magis a pravitate voluntatis primi hominis
quam a propria quia ipsa sic dicitur quod proprie appellatur peccatum etiam veniale licet ut aliquo
modo voluntas sit in causa —

Quinta consideratio

Tunc quoque attendendo ad investigationem principalis dubii quod
tal(is) commotio libidinosa est peccatum mortale et quod non quando de vel
ali attente premissis non est facienda constitutio scrupulosa vel du-
bia Consideremus qualiter ad illam commotionem seu temptationem ha-
beat libera voluntas et fiet per dicitur voluntas uno modo se habet
pure privative tam directe quam indirecte hoc est absque omni actu suo volitio
pro omni duracione temporis quia nec ante voluit quod illa commotio fieret nec ad
dispositiones que sunt ad illam voluit et dum fit autem postquam facta est non ad-
vertit et ob hoc cum ea non consentit vel dissentit aliunde for-
san occupata vel in sompno Voluntas alio modo se habet pure po-
sitive tam directe quam indirecte hoc est cum actu volitivo vel nolitivo quia
quod antea voluit deliberate vel noluit quod illa commotio fieret aut
dum fit vel facta est placet sibi vel displicet deliberate sic quod habet
consensum vel dissensum liberum in tali commotione acceptando il-
lam vel deacceptando cum advertencia quod ita vult vel ita non
vult Voluntas aliter se habet circa commotionem illam libidinosam quasi
medio modo sic quod neque se habet pure privative nec volendo scilicet illam
nec nolendo Et similiter se non habet pure positive volendo deliberative
illam vel nolendo et ad eam actualiter se gubernando sed habet se quasi
dissimulando vel dormiendo vel non curando ita quod nec expresse
vel actualiter consenserit in illam commotionem libidinosam nec
dissentit expresse sed dissimulat et dormitat dum attendere et vigil
esse teneretur aut dum advertit periculum nec eam obviare vel resi-
stere conatur —

Quo circa dicimus secundo consequenter quod distingui solet in volunta
te duplex consensus unus completus deliberativus et directus alter
incompletus vel interpretativus et indirectus. Primus fit dum voluntas sufficienter
et actualiter advertit per iudicium rationis reflectentis se super se quod sic vel
sic agitur vel non nichilominus sic agere et hic consensus est communiter satis notus etiam
apud parum eruditos vel in moralibus usitatos quod plenus est et directus.
Alterum vero consensum quem dicimus interpretativum difficilius est advertere nam fit
multis modis. Unus modus est cum quis non debet esse pugil contra aliquod reprimen
dum vel repellendum dum iam insurgit actualiter sed omittit et negli
git repellere quasi tacens iuxta illud vulgatum Qui tacet conse
ntire videtur. Sicut nauta negligens dicitur causa submersionis navis. Notandum
tamen quod dicitur qui non debet esse pugil contra aliquod reprimendum quia si sta
tus esset indirectus vel talis contra quem non deberet laborare ad
repellendum seu reprimendum quia si non imminet periculum peccati per silentium
suum tunc non dicitur voluntas in tali silentio consentire. Unde potius a
liquando debet dici dissentiens sicut fit in temptationibus blasfemie
et multis aliis quae melius vincuntur silendo sive non advertendo quam pug
nando et directe conando. Sicut in civilibus qui quod audit quod dicitur et
tacet non statim videtur consentire immo brevius dissentire indicatur alia
dicitur Qui tacet non concedit neque negat. Amplius vero fit consensus iste
consensus interpretativus vel indirectus cum scilicet voluntas aliquid vult vel agit ad quod so
let sequi aliud quod est peccatum. Ut cum aliquis inebriat se voluntarie ad quod
sequitur dormitio et ex dormitione omissio surgendi ad officium divinum
ad quod obligatur. Dicitur hic omissio surgendi voluntaria indirecte scilicet
ex primo dicto consensu modo dicto. Alterius vero consequentes inde tamen sunt
de vitio quantum de consensu de principali actu primo non amplius
si inde accedit alius consensus. Possumus aliis verbis distinguere de
consensu voluntatis et similiter de dissensu. Unde proposito aliquo obiecto ac
ceptabili voluntas potest se circa id habere septempliciter. Primo quod vult
obiectum id esse. Alio modo quod non vult interpretative seu reputative. Item vult illud
directe vel indirecte. Item vult id plene et perfecte. Item vult id semiplene
et imperfecte. Item postremo habet se suspensive et quodammodo neutraliter quia si
nullum habet actum volendi vel nolendi circa illud sed tenet iudicium

ronis in suspenso vel ad aliud se divertit Et hec distinctio si bene con
cipiatur clavis est in omni negotio morali ad apprehendendum exitum dif
ficultatibus innumeris

Ulterius vlt septio quod circa actum carnalem aut aliquem similem
actum appetitum voluntati ipsa se potest habere multipliciter Vno modo quod con
sentit in opus si facultas adesset aut nisi pudor vel timor humanus
impediret Alio modo quod licet refugiat et horreat consentire in opus tamen ne
pharium ipsa nihilominus versat et revisat in animo suo cogitationes de eo
et item potest fieri multipliciter vno modo ut deliberate plene et directe in hac
cogitatione delectetur et hoc peccatum est mortale cum prohibitus sit carnalis
concubitus scilicet in coniugalis Et in casu quo actus prohibitus est consequenter
delectatio Similiter si actus permittitur permittitur similiter delectatio consequens
directe et per se ad illum actum Nota addit et de per se et directe
quoniam Conspice multiplex non est de per se peccatum sic non delectatio de per se generis
sed de per accidens consurgit crebro delectatio illa libidinosa in
incontinente quia continens non habet Hic autem circa multiplicium notanda
est contra scrupulosos ex vna parte et ex altera parte contra peccatum et per
licitas etiam cautius dimittendum Cogitet alio modo talis circa car
nalem delectationem ut eam possit satagendo et conando quasi per vi
vel industriam repellere et non semper expedit sicut nec pugnare
cum venenoso serpente sed aliter potest declinari Cogitet alio modo ex quo
de sola curiositate quod saepe noxia est et criminalis Cogitet alio modo
quod non advertit peccatum imminere sibi pro tali cogitatione sed in exercitium
virtutis sibi condicit et hoc potest esse virtuosa et caveatur sufficienter
peccatum Cogitet alio modo quod vult et cogitur de hac materia docere ali
os vel de ipsius conditione plenius edoceri Et si hec agit cum propo
sitione inculpate tutele non peccat mortaliter etiam ubi pollutio
sequeretur Sic dicatur cum homo cogitur audire confessiones et eorum
est quod sunt similia Denique voluntas quandoque se habet ad actum talem propo
situm quodammodo neutraliter vel suspensive quod non expedit circa hoc
deliberandum ut si sit loci et temporis opportunitas aut si proponatur sibi
quid mallet vel in actum illum consentire vel preceptum accedere tutius
fuerit si non deliberet de vtraque parte propter periculum incidendi vel in

presuptione ſtam ſi eligeret ꝑpetuo arde ul in pctm morle ſi eligeret in actu illu consentie liet est cautela couemens multu ꝛ expediens aduſus interrogationes q̄ uel me⁹ ul exoti⁹ curioſe fieri ſolet ul ꝑpoi ubi ꝑiclm īminet quodꝗ eligat Et ita rlinqr diſicet illius ꝑubii uulgaris Sile meli⁹ est q̄ stulticia dicē Sic aichat q̄ dixit Et ſrē ſu ſic lio no audies ꝛ no lins ī ore ſuo redargu̇coes

Uēmam⁹ nūc ccia ad rn̄d quibuſda īterogatoibꝫ

Um hāt mā de pollu̇ce q̄ fiet uigilando ꝛ ꝑpoes aliquas ānotē que ad mās alias deducte ꝓbē potiūnt ocone cognoſcendi ūitate de pctis Posico pa Nulla pollu̇ diurna ul nocturna plus hꝫ de pcto q̄ fuit de cōſenſu cū illa in libero arbitrio Sic de ira inuidia gula ꝛ ſilibꝫ dr ꝑꝫ ꝑpo ex 3° notabili vn ſi nullus fuit aſſenſus ver⁹ uel int̄pretatiu⁹ directus ul indirectus ꝑſtus ul īmꝑſtus nullid prorſus erit pollu° illa pctm Ista est expressa aug̃ ſnīa de ciuitate dei loquēl de corrupta ꝑ violenciā dic̄ eā q̄ i̇ª de lcā° nllū ē pctm ī cor̄ diſſencientē ſic̄ n̄c ī corpoē dormietē Et bō venta dr̄ ea loq̄ etiā de pcto ꝑpē veniali Si aut fuit alr̄ istorꝫ ſenſuu tūc iudicandus erit de q̄litate ꝛ q̄ntitate pcti ꝑportionabilit̄ ad cōſenſum Conſenſus itaqꝫ ver⁹ plus hꝫ culpe q̄ int̄pratus ceteris parib⁹ et conſenſus directus plus q̄ indirectus et cōſenſus plen⁹ pl⁹ q̄ īꝑſtus ymo cōſenſus ver⁹ dū īꝑfcus ē ex fragilitate uel ignorātia ſepe īputatū ſolū venialis q̄ ſi ꝑfcus eet mortalis dicet Siilr̄ conſenſus indirectus no plus cauſat ī ſequētibus actibꝫ de malitia q̄ ipē ſit malus Et ita pollu° veies ex ſolo conſenſu ī crapula veiale dicenda ē ſolū venialis Et hꝫ de inceſtu loth ſi dr̄ et hoc valet ad mãꝫ de pollu̇ce noctna cognoſcenda ymo ſi ia pctm ſit deletū ꝑ pniāꝫ no eꝫ ſequētes actus eſſe nouas culpas ex iſta rōne Posico 2ª Nulla pollutio diurna debꝫ ꝑpē dici mollicies niſi fuit ꝑ ꝯſenſu libero vno° ul alio procurata ul extorta ꝑꝫ ex ꝑcedenti q̄m ſicut non fuit pollu⁹ liet in ꝑtate patientē ita n̄c pctm mollicies

aut sonat in peccatum quem dicit apostolus quod neque molles regnum dei possidebunt
Posicio 2 Nulla talis pollucio debet reputari casus reseruatus sub nomine
mollicie ymmo nec peccatum ut dictum est patet quia non est mollicies et magis
dolendus est quod huiusmodi est tale aliquid protulisse quam egisse uel uoluisse sicut
contingit in erectione pudendi intelligitur cum consensu uoluntatis. Ad
dictum est sub nomine mollicie quia forsan in tali posset superior casu tale
sibi ad horam uel quo ad aliquos reseruare non quia peccatum sit sed ut magis
instruatur et instruet si sit peccatum uel differencies ad peccatum seu peccati periculum
et si sit pollucio proprie dicta. hoc tamen generaliter et per se sed durissimum esset ymmo stul
tum. Posicio 3 Nullus fluxus ex membris generacioni deputatis reputandus
est de se pollucio uel mollicies si non fuit vere seminalis. Unde fluxus uri
nalis uel menstrualis uel alterius humoris medij nequaquam appellan
dus est mollicies siue pollutio. Et ex genti patet quod nec isti casus reseruari
debent sub nomine pollucionis sicut quidam predecens exponebat. Patet dictum
contra imponentes quod isti fluxus non sint reputandi de se mollicies quando
de per accidens uel propter aductum aliquid post secus euenire sicut quidam sequens
docet. Posicio 4 Nulla pollucio uel fluxuum contingencium sic hominem
huiusmodi et inordinacioni feditate animam suam maculare quod facit alias homines
pollucio aut per mollitiem ymmo per fornicationem ymmo per adulterium uel sacri
legium uel incestum superatus. Deducitur hec posicio per illa que de tali delec
tationibus prauitatis in 2o noctium periciorum. Unde et propter hoc spado dicitur deflora
re uirginem. Dicitur insuper tamen pueri quam puelle ante annos nubiles ex
ardescere in inuicem. Dicitur eciam frigidi et maleficiati non potentes
seminare nephariis nequissimis nonnumquam illecebris semet inuicem
et eo flagitiosius sunt ista per contrectationem illicitam aut aliter quo
diucius durat viget et ardescit absque sedatione per effluxum seminis
hac ignominiosa labe passionis. Posicio 6 Pollucio uel fluxus
qui uel nichil habuerunt de consensu nec per consequens de peccato non impe
diunt hominem de per se a celebratione. Dicitur de per se quia de per accidens
aliter est utpote quia paciens scrupulosus et timidus est in hac parte
et faciens sibi conscienciam inquietam et dubiam aut quia paciens sentit
se ex hac feditate distrasiatum in animo ac deiectum aut quia neque
sufficienter cogitationes lubricas aut tempestates inde consurgentes depel

Nota bene

lere vñ nondu q sic ymaginationes volutate z lubrice disponut
maxie ad hmoi fedas comotioes ita vicissa sopnia nocu de nocte
vl cogitatioes i vigilia pueniut ex hmoi comotioe z carnali stimula
tioe quadmodu irat9 aliud z alia cogitat q mitigat9 z times q se
cur9 Dicam9 ptea ad pncipale q de illo de quo loqm9 licz dubitu
tu9 fuit in patiendo rmanet tn i aia q̄da carnal degustao q̄m sic
gustato spu despit ois caro ita gustata carnali voluptate z vilit
despit ois spus Addut alij mitetes dnti bonevetue z filiu dice
tes impedimetu gnale esse eo q spirit9 ad celebratione mundi a
nedu spualis a pcco s corporalis ab hmoi fedo amore. h9 aliter h
at vitate puta9 apposuisse dnu in tractatu de pollutioe noctna
loqtem vnd dns de palude erudit9 in legib9 tn canoie q cum
libus q dnus dicit de pollu noctna si cum no fuerit culpa
bile q debz ho cessare a celebratioe debz intq de cosilio s non
de precepto sic q peccet mortalr si celebret Sic vt loq aug9 de co
tidie comicantib3 q nc laudat nc vitupat s eos suo sensui z deuo
tioi delinqt vnd si al i cniugu reddens debitu no arcet a coione
s bona veterz vr q illa macla corporalis non impedit qum
ymo nc impediet celebratione in sacerdote greco qui silr vx
ori redde debitu tenet postulanti Sic no omis
illecebrosa cogitao cosurgens i aia cum vel aliquo cosensu dno
uel inspiratio vl impressio silr nc ois pruit9 vl titillao vl stimul
atio cosurges i mebus genitalib3 ex hac illecebra ipediunt
a celebratioe sic nec affluxo inde cosequns de p se ipedit dum
vo non consentit vl dum remitt nc plene cosentit i illa pma
pte ut arbitror cocedunt omes De 2a vo pte silis e vo si ppo
pcedes attendat Consultu tn est i hac pte ut vitent dilige
ter occasiones z satagat ho memorosa z sensuale cogitatioe
in se qlemcuq sic figat de aliq z cta aliquid q ea dum vo
posset euelle qta accomoda te rbus z no dra Cogitationes car
nales z fluxus inde sequetes absq consesu volutaio vincut
plerumq salubrius tuci z efficatius si vo se lz cta illas per

Oppo

Apt Senera

modu non curantis vel diutentis volutate ad alia q̄ si polluate trist̄e turbet̄ z cone tales expelle. Note in hoc loco tractatu
ius i gullico de r̄me q̄ teptatioes blasfemie oppon̄ Aug̃z ita
cogitat̄ vehemēs ul p̄magiat̄ conatu ac p̄inde mitt̄ cogitatio
nes h̄moi ymo m̄ltiplicat et efficatiores reddit ad fluxu cōseq̄
du q̄ si dissilaue̅ rit neq̄ curaīt pl̄ q̄ de alcius h̄uoris nāl
fluxu cōgesteret Possēt aptari āu re hāc ex̄m te iuueīb3 q̄ i be
in alto poitā nuq̄ absq̄ cau trāsiret quā audaces p̄ cōsuetudīe3
a' aliude tō securitate trāsiluit fit at̄ diuisio tal' mltr̄ qn̄ p̄ im
pressioe3 sigii crucis i pectore ul' i frōte qd̄ aliq̄ reputāt effica
cissimū sic̄ illud signū ē triuphale atq̄ salutifer3 sūme p̄cera
h̄ulitate vicit at̄ h̄ulias laqos diaboli dicete antho. fit h̄
diuisio aqn̄ p̄ lesione aliq̄ corporāle in lingua ul' alibi Cinq̄ p̄ ex
p̄b̄tioe3 et allocutione seuera suā3 cogitationu tāq̄ esset ds
apparens teptator exterius. ffy. fy. ve vob̄ cogitatioes vilissic pad
h̄c abite i mala hora venite sū aliis occupat̄ no do vobis
auditu nō visu discedite h̄uc Expienes usq̄ in exitiu dulces fit
et h̄ diuisio nōnūq̄ p̄ irrisione q̄nda talis illusionis cōsurgetis
tā mltr̄ in ctīo z turpit̄. fit denq̄ p̄ vitatioe3 p̄ cōfessione purā
et nuda z sup̄ modū p̄ spem z iploratio3 dn̄i auxilij sine quo
cōtines nemo plene esse pt̄. Positio 8. Difficile ē ul' impos̄ absq̄
dīna illūiat̄ cognosce c̄titudinalit̄ radice et cam̄ pollutionis di
urne si v3 veiat ex cōsensu vero ul' inc̄ptatio aut cōsensu direc
to ul' indirecto, nullo cōsensu superioris rōis ul' inferioris p̄ueit Puto
p̄pe3 hāc cōsiderantib3 esse notā Et q' cōseq̄t̄ infert̄ ex q3 bts
ē vir qui sp̄ ē pauid̄ et q̄ bonarz mētiū ē facere consciā3 ubi
de ūitē non est aliq̄ facienda Expedit de talib3 confiteri
z nō sine consilio prudentiū z exptorz sp̄ talia nichilipende ul
cōtēpne in serips̄ Exped̄t aūt q' p̄' cōsiliū acceptū a prudentib3
exptl z deuot' dimittat h̄o scrup̄los z timores nimios aliōqn̄ cadet i supbiā nolēte captiuare dilectū ad cōsilio p̄senior
nichilominus cadet in pusillanimitate quoda z inq̄etatio3 sp̄us q
nō poss sufficient̄ recipe illu cui in pace fcus est loc̄ Nec astend̄t
vnq̄ talis aīa in p̄fectois sublimitate debz do superior et expt' cui

A a' a consensu pleo vel ipsro Aut si absq̄

Talis at̄ confessio sit pura et deuota i qua manifestet se h̄o. et occulta cordis
sui sacerdoti discreto atq̄ pruden̄ti vel experto. q̄ nouerit qualitate morbi
discerne. et cōsiliu salubre cōfitēti tribue scd̄m cōditioes ei' et p̄ticulares
alias circūstātias. et cui merito fidē adhibeat. Diccia a confitēte Expedit

in hac re querit consilium a subditis postquam exploravit omnia discre
diffinitione et solida visione. tu fac ita. quoniam si medicus in medendo va
cillaverit qualis in egroto speranda erit secura stabilitas. hinc tragicus
ait Qui cum dubia salutem dat afflictis negat. Ad obvian
dum periculis et scrupulis qui consurgunt ex fluxu fedo diurno conside
rande sunt diligenter cause et radices eius ag[illegible]mentis fiat diligens
et discreta provisio. Discretam vero dicimus provisionem que ut velit absque
de causis cum maiori detrimento periculi et scandalo quam sit huiusmodi fluxus
quia quamvis non est nisi venialis presertim dum humor ille medicus que dispo
net ex adverso permittit ea licentiose fieri que de se culpanda sunt et re
secari facilius possunt. cum maior sit lubrici aspectus visus rerum societas per
quam dextra amicabiliter in se gerens delectationem et si non de per se libidino
sam periculosam tamen et plus equo sensualem que nichilominus aliquando sub
officiis aliquibus spiritualis edificii ut est confessio vel lectio vel eruditio
colorare in primo obscurare se conatur. Caveat et caveat aliorsum superior
sibi a suspicionibus nimiis et a quadam ut sic loquar inutili zelotipia circa
subditos se contineat non indicens ieiunia excessiva vel separans
eos ab invicem inutiliter et spiritualia colloquia vel officia vetans eis. Considera
denique comicum illud Ne quid nimis. Et illud sapientis Noli nimi
um esse iustus. quia qui nimis emungit elicit sanguinem. Difficile est fateor
in hac se aurea mediocritate tenere. Sed spiritualis omnia diiudicat ve
lud in aere splendido mediante sole velud petra in fonte lucido
et illud iudicat super omnem diem. Carnalis vero iudicat velud in fon
te turbido et limoso non discernens de grossis etiam reptilibus venenosis
minutis velud petra in domo caliginosa vix attrectando dis
cernens licet ab illis iudicat postremo vix inter diem et noctem et ita
frequentissime sese fallit et impingit in die velud in tenebris. Et sal
vare debet illud spiritualis doctrix manus. Et si timeat se duce sp
nit si prior monasterio sibi. si prior et abbas sui mavult ex dum insit
per tenebras et per abrupta perire quam de ille dampnationem suam et
ducis liber evadet. Pollutionem corporalem quam precedit
consensus quamque comitatur quamque sensus est: cum non consensus quamque
non sensus cum operatur et ita fit non solum cum consensu vel sensu sed extra consensum

No[ta]

No[ta]

Ultima habet communius et reddit omnes polluciones culpabiles. Denique tercia
prima licet non reddant ipse et de se polluciones culpabiles sunt ipsa
culpe et peccati aliquid. Secundo quando scilicet pollucio fit cum consensu non est de
se peccatum ymo si frequenter augetur meritum tanquam martiri virtutis dum resistit
violencie passionis quam dum sentitur ipsa magis ac magis allicit
et impellit. Quare sibi resistencia habet plus virtutis et laudis. Quare si pol-
lucio tercia et vere seminalis diurna vel nocturna voluntarie debet fieri
extorqui etiam pro sanitate vel alleviacione corporis vel iudicio medicorum com-
prehendi si tamen sine dum tali consensu pervenitur eam vel extorqueri precipit
ipsa placeat non quia delectacio est sed quia alleviacio corporis operatur hec
non iudicatur esse peccatum videat tamen homo presertim novicius ne sub huius com-
placencia se seducat pretendens unum et agens aliud. Salubrius
est itaque cogitaciones et medicina contra re habere diuturne quam habere
Pollucio diurna vel nocturna dum sentitur effluere non debet violenter prohiberi si
probabiliter estimetur quod huiusmodi violencia frustra esset. Nichilominus pro conservacione
virtutis et precavsione periculi videtur expediens ut homo conetur prohibere quantum
sentit vel experitur commode se posse quamvis et si humor retinendo nocere debeat cor-
pori procedat natura. Nam denique per modum unus vel alio talem humorem a se eiciat
prout in mulieribus puerperis quibus siccantur mamme dum non educitur lac alioquin super-
fluum paratum est. Sic polluciones iste ymo et prinus et tucius non utendo
vel experiendo sed abstinendo vincuntur. Similiter autem experti in pruritu sensuali
habet autem pollucio etiam in vigilia si in principio usque ad finem habeat racionem invitam
et voluntatem contrariam quantum potest nunquam casu negocii voluntatis respuitur
credunt non peccasse mortaliter sed multipliciter meruisse. Juxta illud beate Lucie Si
me invitam corrumpi feceris mihi castitas duplicabitur ad coronam. Potest autem huius
casus diurne pollucionis evenire circa eos qui habent de natura audire con-
fessiones vel aliqua talia cogitare vel agere ad que sequitur aliquibus resistentibus
eis toto posse et sibi displicentibus ab inicio usque in finem talis passio fe-
ditatis. Et si quis dicitur omittat talis si tam fragilis est et lubricus con-
fessiones audire predicare et similia respondetur quod in multis casibus non debet hoc fieri
propter instanciam consilii et evitacione scandali et obligacionem officii sed qualis
sit ista casus non potest generaliter determinari. Referimus hec ad illud quod
sapiens iudicabit circumstanciarum condicione pensata. Consulo tamen ut audi

tur⁹ confessiones h'i p'iculo accedat ꝑpat⁹ cu timore et tremore Adiutat
insup̄ qntu pt̄ facie seu oculu carnis et no⁹ mi⁹ oculu mentis ab
aspectu sensuali illi⁹ q' confitet᷑ s; ascendat in arce rōis illicoq; rogi
tet eciaz illi⁹ velud egrota et saucia q' no⁹ pōdest qdqz Deniqz cele
braturi⁹ si pt̄ officiu h⁹ differre p⁹ missā sua tuti⁹ agit qm̄ freqns
h'mōi flux⁹ plus impedit celebra'ej q' vet⁹ Constituat p̄ confessor et m̄ sta
tu cor'is in q⁹ mi⁹ scandalizabit ut stet ul' flectet genua ul' alit' se
ꝯtinet Sit insup̄ sermo suus dū ad talia ventū fuit brevis et rigi
d⁹ ꝯserti ubi confitet᷑ pat⁹ e no⁹ remittere verecudia spōte totū vin
cit omē Sz p affabilitate qndā oz a confitete mt̄ verecūdo mulcere
sue feditatis extorqre Profecto ubi mai⁹ inest piculm s; si caritas
ad hec feda scrutanda descendat no⁹ curiositas aut lubricitas in
uabit caritatis auctor de⁹ faciens cu teptaciōe pūētū Notent᷑ ad
intellm̄ plenioris ꝑmissorꝫ p'a suma confessorꝫ ti'o 3. libri 3'i de bi
gamis vbi qrit᷑ quo ꝑdit᷑ vginitas Ite tractatulus que asscribitur
aliq sc'o thome Sz magis appz ex stilo et mā q' sit boneventure q' dicit᷑
Item fudamentu et Janua. et e utilis multu —
Explicit Tract⁹ m. Jo. gson · de pollucionibz diurnis —
Sequit᷑ expō eiusdem sup̄ Dimitte nobis debita n̄ rc —
Pr̄ n̄ rc. Dimitte nobis debita nr̄a sicut et nos dimittimus de
bitorib⁹ nr̄is Ego i primis sic dimitto oībus debitorib⁹ ul' alieris
dū scilicet viatorēs q' nullo⁹ velle eos dapnari ymo salute eorꝫ deside
ro te donate et implente hoc qd pui tm̄ q' e Sic dimitte m̄ pr̄ nr̄
et h⁹ satis est m̄ eciā si nichil aliud ꝯstituis qm̄ cū ista dimissiōe
tua et desiderio salutis mee no⁹ staret q' salvarer s; dapnarer Inq''o
at stat desideriorꝫ meorꝫ cardo tot⁹ Rursus ego sic dimitto de
bitoribz meis vel alieris q' velle eos ee bonos viros modestos ꝑfu
tos et ab oī malicia correctos seu correptos p tua ineffabile pietate sic
q' ꝑinde n' sibi nocerent n' alijs s; ꝓdessent et nulla deiceps pena
mererent᷑ ut s' ꝑpōci servaret᷑ et desineret culpa Sic dimitte m̄ pr̄ nr̄ ut
i mansuetudie et i ungetore suaviter vulnera mea liniens et gr'az ifun
das sanitatis Amplius vero ego sic dimitto debitoribz meis ꝑrobi
no⁹ corrigent᷑ a vicijs suis ꝑmis ꝑ mansuetudine dimissionis corrigunt

Ame corrigas

in chamo et freno ac flagellis ne deteriores fiant committentes et aliis noc-
tes sibi necnon fiant existentes et cum eis per pravitatem cordis sui in adversitatibus
suis dampnabilius moriatur. Sic dimitte nobis pater noster debita mea sic vere
sic sicut in presenti ne dampner in futuro. Ita tamen ut in misericordia et miserationibus
flagelles me sicut et pro ipsis desiderare debitoribus meis quibuscumque
Itaque ego dimitto sic debitoribus meis quod licet sensualitas offensa ex
dictis vel factis eorum immineat et in vindictam exardescat, nichilominus
desidero [illegible] iudicium superioris rationis innitens et hic legi tue quod pacatior est
sit huiusmodi sensualitas, et quod in tranquillitate inimicos suos sicut et amicos
sustinet. sustinet quidem patienter et benigne sicut caritas sine qua nemo
tibi placet patiens est et benigna ~~sine qua~~ neque irritatur. Sic dimitte
nobis pater noster ut nichil adversum me velis agere nisi misericorditer et benigne
quoniam si taliter volueris fiet utique cum subsit cum volueris posse. Sed non ita
in perverti in sensualitatis bestialem et effrenem motionem a qua tu prorsus
es alienus.   Denique sic dimitto debitoribus meis quod inspirante
te et donante ego in eorum punitionem laborare vel consentire deliberato animo
nolle nisi facti quatenus [illegible] iustitie tue sciens te dicere, mihi vindictam
hoc ac aliquando facis per te sine medio aliquando per iudices a te constitutos
in tractibus diu differtur aut relinquitur executio iustitie contra malos
illa processus ubi relinquitur et differtur. In his competentibus limitibus stando
et desiderando vindictam superioritatis tue iurisdictionis nequaquam violabiliter
impetu video tucius mihi esse pusillo qui non sum iudex constitutus contra
quoscumque iterum et similiter a tali desiderio vindicte quale potest, immo debet hic
licenter a iudicibus tuis quod occupetur mens mea in tali consideratione
iustitie tue quod si velit exercere se contra me illa potest in infinitum punimus [illegible]
bare. Sit igitur ante te desiderium meum in misericordia et miseratione super pec-
catores orando flendo precibus, sic enim et tu mei miserebis, cum tale
prius mihi infuderis. Explicit —

Sequitur Oratio cum pater de peccatis suis [illegible] et amplius ea quod coram
deo omni postposita mala verecundia expandit. Magistri Johannis Gerson.

Altissime et mitissime amator deus hominum creator et gubernator omnium creaturarum humiliter bonitati tue confiteor omnia peccata mea
quecumque commisi feci ex illa hora ex qua peccare potui usque ad hanc horam

in qua adhuc per misericordiam tuam vivere me pateris. Omnium vero non possum
esse memor quia multa sunt et facile enumerari non possunt. Sed tu misericor
dissime et piissime deus cui nota sunt omnia antequam fiant quia verus inspector
cogitationum et iustissimus es scrutator cordis et renum. Tu nosti omnia pec
cata quecumque egi vel adhuc ago vel mentis in anima mea vel occultas
cogitationes vel foris per apertas operationes. Et propterea quia patet tibi
hec omnia nota esse scio de hiis omnibus que me fecisse contra voluntatem tuam intelligo
coram maiestate tua et coram omnibus sanctis tuis me reum et culpabi
lem esse confiteor et nisi indulgentissima misericordia tua prius subveniat post
mortem carnis etiam mortem esse dampnandum et in tormentis eternaliter esse
torquendum scio. Dulcissime deus scio quia me creasti et tantum mirabiliter dilex
isti. Et quia ob hoc me creasti ut et ego quoque te meum creatorem sicut dignum
esset diligerem tuis quoque preceptis per omnia obediens essem et hoc totum ad bo
num meum fecisti non ut per me vel melior esses vel in aliquo ditior exsis
teres. tu enim illo bono eges quia tu essencialiter ipsum bonum es et a te est
omne bonum quodcumque bonum est. Et ideo non potes esse maior vel ditior.
Et hoc non per flam impotenciam sed per excellenciam potencie non potes. Cum enim malum po
test et facit malo suo hoc potest et facit. Sed per hanc potenciam non sursum ad
excelsa erigitur feliciter sed deorsum ad yma trahitur infeliciter. Hac
potencia vel potius impotencia miserabiliter seductus et quasi vesica tumens
tumidus inflatus ego contra te positus. Et quia in meto insipiencie filiis sum
telo superbie miserrime percussus et prostratus te creatorem meum et mise
ricordissimum dominum in tuis preceptis contempsi que michi ad bonum meum si ob
servasse dedisti contempnens et veluti mente perditus dum huc illucque
quasi superbe feror vera soliditate perdita vias perdicionis et mortis in
curro ac vanitate vaneque elacionis ventum stulte et insipienter sequor. Fa
teor clementissime deus fateor coram omnipotencia tua me nimis esse superbum
vanum et omni genere elacionis plenum et puto quia si in hoc seculo aliquem hominem
potentem nullus posset sufferre meam superbiam. Sed et ista superbia qua
et coram hominibus conversor quamvis sit execrabilis et nimis periculo
sa est tamen alia superbia quam tu diligencius scrutaris mentis mee in
ani blandicias ingero non parte vexatur et dissipatur infelix anima mea.
Aliquando vero si contingat quod tamen raro accidit aliquid me facere quod sit spiritualiter

hominum videat aliqua similitudo boni non parco de hoc ipso superbio Et si
aliquis mihi loquitur et aliquo modo curat laudare eum quasi stultum et nichil
scientem despicio vel etiam si quando curans laudationem hominum vanam
et inutilem fugio non parco in memoribus meis ubi solus deus videt in
glorior Et mirum in modum dum laudationem vito eo amplius laudari
et vanam gloriam appeto Ecce deus meus et creator meus ecce vides me
in facie ita vivere et totum quod vivo perdere Ecce vides et expectas et pro
tali vita non nisi penas et tormenta promittis Subveni ergo creator meus
subveni adiutor in oportunitatibus subveni et adiuva animam meam et per in
effabilem maiestatem tuam destrue et confunde superbiam meam Ecce deus meus
ecce confiteor immense bonitati tue veneno huius malicie me totum esse
infectum corruptum et destructum et iam fere nisi misericordia tua subveniat
ad nichilum redactum sum coram maiestate tua culpam meam recog
nosco reus et culpabilis veniam et indulgentiam de hoc et de omnibus
peccatis meis a te misericors deus peto quia non vis mortem peccatoris
nec letaris in perditione morientium Sunt et alia multa que de
radice huius pestis me habent et corpus molestiis non parcit inquietari et fre
quentissime atteri sentio quod similiter confiteor et similiter de his omnibus veniam
et indulgentiam requiro Sunt autem hec videlicet ira invidia inimica deo
et omnibus sanctis odiosa discordia indignatio rancor animi tedium
mentis voracitas gule murmuratio avaricia rapacitas et alia
multa his similia quibus vexari et affligi lacerari et discerpi infelicem
animam meam conspicio Est preterea hoc unum malum super omnia mala ma
lum quo tanto gravius et miserabilius laceratum et afflictum animum
meum sentio quanto et ab ipsis cunabulis semper mecum fuit mecum
crevit in infancia in adolescencia in iuventute mecum fuit adhesit nunc
adhuc per senectutem deficientibus membris meis me deserit Est
autem hoc malum desiderium voluptatis delectationis carnalis tempes
tas libidinis que multis et variis modis infelicem animam meam lace
ravit dissolvit et omni virtute destitutam inanem et debilem reddidit. fa
teor mitissime et dulcissime deus fateor coram omnipotencia tua me
hoc opere nephario huius operis nephandi immundis recordationibus sepe
esse pollutum incessu ardores immoderatos et inhonestos passum

et non solu̅ mearꝫ delc̅tationu̅ malas medias ⁊ stultas re
cordationes in nocte ꝫ eciā alioꝝ malefita in narrata ⁊ ꝑ re
cordatioēs sordidas ad media īducta cor meū nō ꝑuo ner
uo iniqtatis maclare Ecce deus meꝰ piissime ⁊ misericordissie
ꝯfitus nō ꝑua vēcundia passus ꝯparandi corā te iniqtates
meas ostendi vulnea mea ⁊ ꝑtāl ondi aīaꝫ meā malis opibꝫ
maclatā maloꝝ opu̅ delc̅tatioībꝰ infectū. malaꝝ cogitatio
nū recordatioībꝫ fedatā. Deus meꝰ miā mea respice ad pe
nitētiā meā. respice ad pietatē tuā ⁊ suscipe confessionem
meā Et fac mecu̅ ꝫ misericordiā tuā. Si iniqtates obser
uaueris dn̅e dn̅e quis sustinebit vel ex iusticia sua sine mia
tua poterit liberari ꝑpicius esto mi dn̅e ꝑpiciꝰ esto in ꝑtori pa
ctis ⁊ iniqtatibꝫ meis ut ꝑ tuā miāꝫ ab oībꝫ viciis mūdatꝰ
et ꝑgatꝰ ab oībus pctis clemēt̄ absolutꝰ finita tp̄ali co
ūsatioē ꝑduci merear ad regnu̅ celoꝝ vbi cu̅ sanctis oībus
te laudare bndicere ⁊ glorificare valeā ī scl̄a scloꝝ Amē

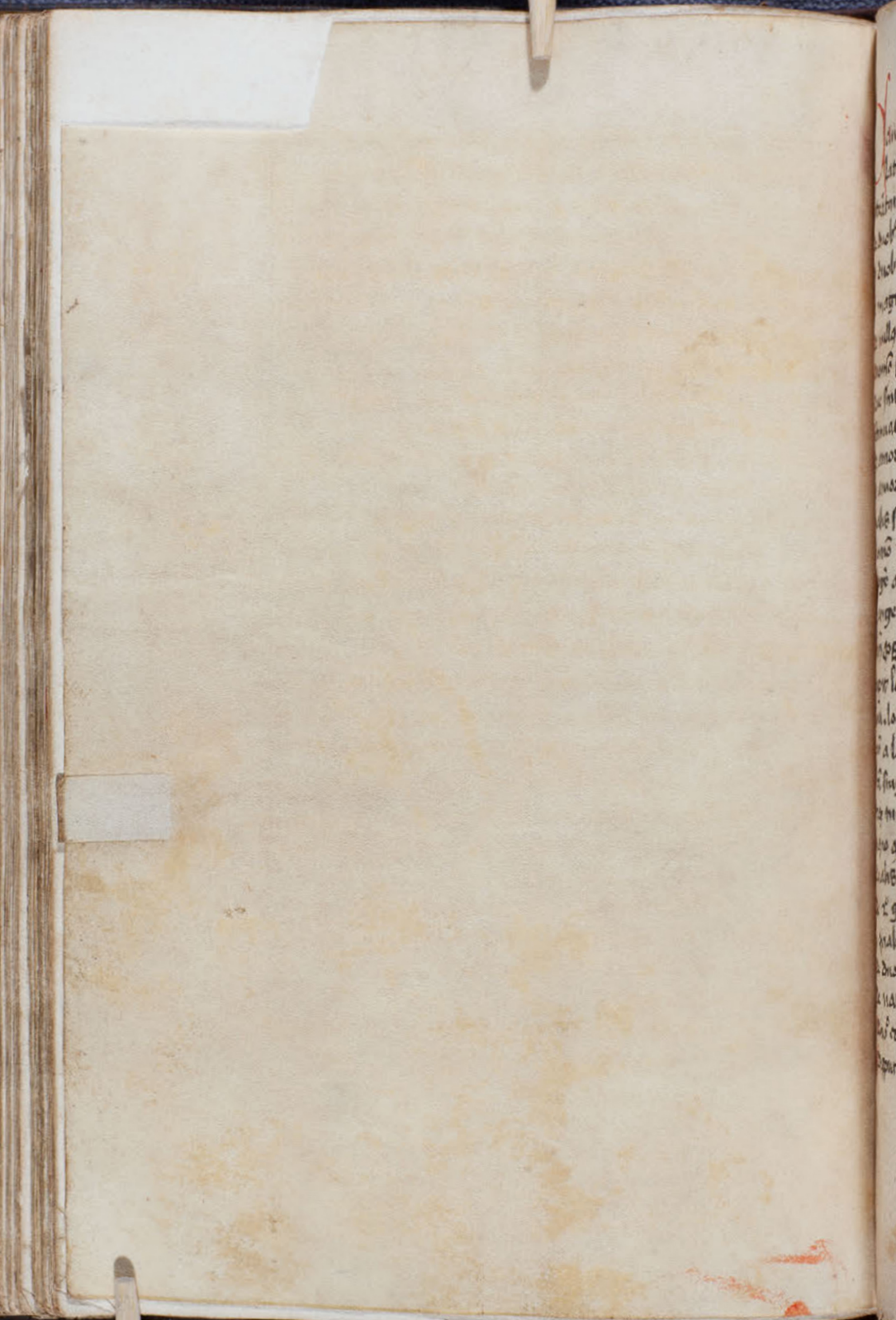
- Explicit Orō -

Sicut doctores aliqui quibus assentit m̄ Jo. gerson q̄ aliqn̄ nō est tā
contritoriu̅ credere sic̄ credere velle Nec dolere sensualiter de pctis ⁊ la
cmari sic̄ velle dolere ⁊ lacmari ⁊ non posse —

Consideratiōes duodeci ꝑ volentibus condere testamentu̅ mḡri Jo.
gerson. Beatus ille seruus que cu̅ venerit dn̅s ⁊ pulsauit
ianuā eius et inuenerit vigilantem Sic vigilabat qui dicebat ve
lox ē depositio tabernaculi mei Et alt̄. Anima mea ī manibꝰ me
is semꝑ Et tales ꝑpetua sunt q̄ morte hn̄t in desiderio ⁊ vitā in paciā.
Vigilat ille seruus qui cogitat cotidie quō spūs suꝰ
redeat ad dn̅m qui dedit illu̅ ꝑ intrīsim ꝑriam Cum ꝑterea non
negligit ecclasticam sepulturam qui denique nō omittat ordināre
bonoru̅ suoꝝ habūdanciā qm̄ in istis tribus consistit testamētu̅
ꝑpitatꝰ. Vigilans seruus licet principalit̄ intēdere
debeat de spū suo. et de corpore plus q̄ de extiori possessione
Nichilominꝰ extioris possessiōis dispō multu̅ facit ad hoc q̄ spūs
redeat liber ad dn̅m q̄ dedit illu̅ Sic eciā dixisse fert̄ tp̄e nr̄o

quida nobilis moriens postq͞m interrogauit si tpalia sua fuerit ꝯ
omia bn̄ disposita solutis soluendis ꝛ ꝯ͞isu esset ita ee conuersus ad
dn̄m dixit ecce dn̄e sū port⁹ ꝯ man⁹ tuas In ma⁹ t qui spm m.
Vigilans igit͞ seruus qualia ꝯsiderare debeat circa
dispoem bonoꝝ tpaliū suoꝝ maxime dū diuicijs habūdas ē et
heredibꝫ caret deuotem⁹ Et in pmis cogitet illud vincis vinces ipe
cositebit͞ tibi et ꝙ ī nullo maiore de distributioe bonoꝝ suoꝝ
ꝙ in seipo gere debet fiducia qa virtus meritū sibi mai⁹
inde resultat tertiusqꝫ Euadit denīqꝫ rapacitate tirānica ali
quoꝝ q̄ solent p⁹ morte diuitū cautelas cōfinge cōfiscationū
aut de fco tollūt illa q̄ nō sunt ī tutissimis manibꝫ collocata
Nimꝫ ꝙ nocturqꝫ insidiat͞ viuētib⁹ ut ipoꝝ diripiat facul
tates ꝯ fama diuulgatas vnd cōsurrex⁹ id horridū multi
ppt diuicias pierūt Dicebat vn⁹ ꝯ prudētibꝫ scli Nollem
hēe centū mille francos si sup hoc esse debent fame p mūd
ystos rē saluauit int medias tepestates estima⁹ paupertatē
q̄ nichil ꝑsequētib⁹ affert utilitatis. Testatur an
omia habeat glam dei p oculis suis nō vanitate scli nō me
moria noīs ꝑtīn⁹ insitiūi meminit sp apli dicentis oīa ī
glam dei facite Et illud ps̄te Nō nob dn̄e nō nob s; noī tuo
da glam. Testatur⁹ ꝯ isto p̄n⁹ cōsideret nō q̄d
utibus sit rei publ͞ce seu bono cū dū ordinat de reb⁹ suis s; q̄d
insup cedat apli⁹ ad honore dei ꝛ cultus copiam
Testatur⁹ ꝯ ōin cōsidet ꝙ repa⁹ seu restaura⁹ ul ꝯtinua⁹ rerū ia
institutaꝝ p alios in collegijs in cenobijs in ecclesijs in pro
chijs in edificijs plus cedet ad honore dei ꝛ utilitate ppl̄i cū mi
norib; expēsis q̄ noue fūdatioes noīe ꝓpo seu titulo facienē
Testatur⁹ attēdat q̄m de⁹ q̄ pugillo ꝯtinet celū ꝛ trā sciet pondera
re quid ꝛ q̄ntū offerat ꝛ de quāto q̄ꝗadmodū quēqꝫ scdꝫ prim rndit
cuida nobili nōne iii^tos solidos offerenti ꝛ ingēnti respice q̄nti es
sent q̄admodū ptea diffiniuit xp̄us de paupercula offerēte duo mi^ta

Consideret testator si vult fundare collegia vel porari(?)
aut hospitalia quod quotalibus mediis et impressis fundationibus plura se-
quuntur incommoda sicut expertum est in religionibus variis et novatim in colle-
giis studii parisiensis caelius enim regitur continuatur et permanet civitates
magnae quam innovatae sic hoc in monasteriis sic in aliis collegiis civitatum vel
studiorum/ Consideret testator si libros habet distribuendos qualiter
et quibus et quid distribuet iuxta qualitatem recipientium aut quantitatem
distributione seu venditione si opus est illis de quibus confidit
quantum vno sicut durus ictus se expediat/ Consideret testator
iuxta consilium evangelicum christi si velit edificare domum aliquam quo
perficiat eam quia multi conati sunt facere novas fundationes qui tot
exposuerunt in domiciliis edificandis quod pro habitatione nihil re-
lictum est vel edificia perfectum sunt. Consideret ad extremum
testator quoniam deus bonorum nostrorum non indiget sciret ipse mittere pauperes
sciret civitates sciret collegia sciret monasteria sciret conventus et hospita-
lia quando et quid et ubi placuit ei et non gloriet an ipsum stulta prae-
sumptio omnis tamen vult homines et dignatur quod coadiutores eius simus
ad utilitatem non suam sed nostram. Explicit



Incipiunt capitula huius opusculi

27 De profectu magno que qteplati alijs afferunt
28 Quod non sit superbia tendere ad vitam qteplativam quodounque
29 De excellentia qteplati super activos
30 De necessitate gratie dei ipsi qteplatiui
31 Qualiter anima in qteplatione dicitur elevari super corpus et quodammodo ipsum deserere . et efficitur simplex et unita
32 Memoria libri magistri Richardi de Sancto Victore de qteplatione
33 De 3o gradu qteplationis . et similitudines quedam maiores
35 Quomodo fortis perseverantia necessaria est . declaratur per exemplum
34 De impedimentis pluribus ne possit quis morose qteplari
36 De quibusdam adhuc alijs impedimentis in via ista
37 Quidam modi meditandi quos potest servari in qteplatione
38 De modo qteplandi que beatus Bernardus tenuit in principio
39 De alio modo meditandi per exemplum meditationis
40 Commendatio istius modi qteplationis securi utilis et levis
41 De modo se visitandi in qteplatione secundum istum modum
42 De rebus dei inditijs ante oculos mentis rememorandis
43 Quod quidam deficiunt in perseverantia forti . et ideo in qteplatione modicum proficiunt . habitaculi et ciuitatis
44 Quedam ymaginatio mentis cum rebus tabernaculi fidei spei
De rebus mentis quibus gratia dei det
45 Prologus in tractatum domini Johannis Gerson Cancellarij parisiensis de qtemplatione ex gallico in latinum translatum . Causa quare de materia tam alta qscribit gallice . et simplicibus illiteratis

Mirari nonnulli fortasse poterunt . atque gravi pondere
Cur de materia tam sublimi . puta de vita qte-
platiua scripserim . tractatum potius ydeotis . simpli-
cibus quoque . videlicet sororibus meis . atque etiam lingua materna
gallicana . et non potius sermone latino . ipsis scilicet apostoli
ebrijs cum ista materia ad illiteratos non pertineat simplicesque

Ad quod ego inquam Certa cum in libris variis doctorum
sanctorum de vita contemplativa subtiliter tractatur. utpote a sancto Gre
gorio in moralibus. necnon a beato Bernardo super cantica. Item a
Richardo de sancto victore. et a quampluribus aliis. ad dicta quorum
eruditi spiritus confugium facere possunt. Pro talibus scribere talia
supersedeo. Sed est secus de simplicibus et illiteratis presertim
tamen sororibus meis quibus presentia conscribo de materia contemplacionis
latinos sermones intelligere non valentibus. Et tamen dicat
Apostolus quod mulier innupta et virgo cogitat que domini sunt ut
sit sancta corpore et spiritu. que autem nupta est cogitat que sunt
mundi quomodo placeat viro suo. Ideo utilius et quietius
me apilae et scribere non posse iudico dictis meis scribilibus
que dei gratia preditum ab[s]que ... vinculo unice proposuerint
quomodo ipse deo placere poterint eidem famulando contine
eius amando et honorando. Nec tamen me simplicitas
ab opere illo retardare habet. cum secundum intellectum suum
capacitatem velim procedere que in eis excessus sunt
nichil incomprehensibile dicturus aut difficile. Capitulum 2m

Litteratura magna et scientia non est omnino contemplationis necessaria ca 2m

Ordinans autem copia scientie et litteratura. eruditioque le
gis divine ac sacre scripture non modicum ad apicem
contemplationis volare cupientibus prestet adminiculum
nichilominus ad ipsum introitum obest multum plurimis.
non quidem ex se. sed occasione inflationis ex scientia perci
piente et accepte. Impossibile autem est ad veram contemplacionem nō
alio venire quam per humilitatem percipere. Sicut dicit apostolus Si
quis inter vos videtur sapiens esse in hoc seculo stultus
fiat ut sit sapiens. hoc est intellectum suum humiliet. stultus
se reputans respectu divine sapientie. presertim non valens comprehendere
dei iudicia atque opera. Hinc est quod in contemplationis autem

qsitioe cplibz stictisticas . via ad ea pueiedi . nil tm
itcludit . qm q se humhac dedignat . sulz coz itel
lectu occupado z submittedo misterijs redeptois dni
nri . sinbq factis ta humilibz et exemplis relictis .
Cu tn p istud ostiu qd ta humle atqz bassu z non
altu . sit z et latio i vanuqz laborat . Sicut dicit
dns in vanitate sensus sui . capite incedes leuato . in
magna sulz sui itellectus reputatioe et sciie sue . ppe
tuo eius itriniam efficiaz ut paruulg . nuqm p ostiu illd
humle poterit itroire . qm potiq offendes abibit
retrorsu ad instar quorda dni nri discipulorz de
quibz sciptu z q abierut retrorsu . cu sulz eu cape i
intelligere nequerat de sui corpis misterijs docete
n̄e — Una de re etia accidit . quosda doctissimorz cptisse .
q vtina ad tata sciam nuqm puenissent . s potius per
masissent in sua simplicitate qadmodu aures corz
sine litatura . Nō roe sciie expse . q sulz psitua no eet
ymo pdesset multu p eciu modu ea vtenti hy . hu
liter . et in dei gra . s pueit istud ex surreptoe su
pbie sicut dicit aplus q scia inflat . Attendit ite
n̄a — et scdm cplexione ac psonam vanitate . Expimt
vinu optimu obee no paru febribq laboran . Sicq
ensem furibudo q qppe cu seipm . tali mactet .
Videmq eciā oculis egris . odiosa ee luce . q puro
delectabilis . dulcis . et amabilis e . Sic z de scia
q ipa sulz hoi moibus iordiato atqz indisposito per
c 3m — abusu multu e dapnosa Capitulum tercium . Quam ad
Dicit dr contemplatione meliores sunt .
beatq . Gregor in moralibz Sunt quida natalit

q̄ ex 9plexione. uł consuetudīe ad exterioꝛa occupa
tionesq̄ ternat ita reclinati. q̄ ad 9templacōem se
eleuaē se nequnt. multo aūt abiliores reperiunt ad
vitā actiuā. qd si ad oppositū niterent. ī magnos
incident errores ꝛ blasphematores. Tanto enī detri
ores cordis tumultꝰ tollent quāto eis libertas ad
cogitacōes vacat. Ideoqꝫ tales in actiua seipsos ex
citare se debent. Alij vero mentis sūt tam tranquille
ꝛ ociose. ut si oīs labor occupacōis excipiat. ī ipa
ꝯpacōis inchoacōe succubat. Sꝫ delectabiliꝰ viuunt in
9sideratōe operū dei. viteqꝫ celestis. et hꝰ ruminātes
atqꝫ tota humilitate de sua salute meditātes. Et
tales quātū valent mentes suas ab excitacōe īmoderati
opis abstrahat. Sepe enī q deū 9templai cēti pote
rant. occupacōibꝫ pressi ceciderunt. et sit tales in
ꝯpacōibꝫ exterioribꝰ occupati plꝰ deficerent q̄ pficerent
Sunt alii q ex 9suetudīe. q̄ ꝓ virtute 9templacōis. uel
dei dilectoēm excellēte. q̄ certe eis a suis ꝓgenitoribꝫ
aduenit. ut sic habeat mentē abilem. et quasi ābi
dextrā. valētes se nō vni nō alteri se tradē vite.
quales ee ꝓlatos deceret. Modo accidit quēqꝫ q̄ quidā
dein et lirati sūt de statu p̄mo et 9dicōe taliū. Hic
sequit q sepiꝰ ipi errat tales. si se nimis profūdis
cogitacōibꝫ ingerunt. dittendo ꝯpacōes et exteriores
occupacōes. Etiā euenit q simplices psone et illitate
sūt de alio statu et condicōe alia. et tales secure
pūt viuē in solitudīe. et semꝑ q̄ frequēt cogitāe de
coꝝ salute sine alia occupacōe terena. Ista q̄ videtis
manifeste q psone simplices nō sint repellēde qu eciā

eis e bn scribendu de vita ista cteplatia. Videm9
etia et vidim9 p expietia in frib hoitib et in
aliqub femis. q plus pfecerut in dei amoe p ista
vita cteplatiua. q fecerut vel faciut plures magni
no clerici. Ratio. Qa ista vita meli9 acqrit p bona
simplite hulitate q p litatura magna. Sicut dicit
salomo de dei sapia. q ipa gradit cu simplicib. et
cu eis e sermotiatio ei9. Ideo pcipit alibi. Querite
deu in simplicitate cordis. q ipe e simplicissim9 et
c 9 repitur p simplicitate. Capitlm .x. de duob9 modis
cteplacois. vno in scia. alio in affectu. x.

Sed ~~quia~~ pro plenori satisfactoe in ista mateia
considero. q vita cteplatia habet in se grad9 vna
et ptes. quar vna e subtilior alia. Et e tal
que inquirit per rones fundatas in vera fide. dei nam
pa et ipi9 ecentia. et ei9 opera. Et valet ista cteplao
ad repiendu nouas veritates. vel ad declarandu et
docendu. a etia ad defendendu cont errores et fal
sitates heticor et infideliu. Et de tali mateia no
itendo loqui ad pns. ptinet eni solumo ad bonos
theologos. bn in sacra sptura istructos. no at ad
simplices. h cet p inspiratoem. et miraculose ipis data
sicut accidit in aplis. q erat valde simplices a sine
2a litatura. et plib aliis. Vna alia ps cteplacois e
q pricipalr tendit ad dei amore. et ad sapienda
sua bonitate. sine mag inqsitioe clarioris cgnitois
q e talis de vera fide q data e eis a certe inspirata
Et ad hac cteplatoem prit ptinge simplices psone
in dimittedo curas mudiales. et in custodiedo cor

spiritu pure et nude . et de tali loquor in presenti . Et
tertio quod ista sit sapientia et contemplatio quam principaliter beatus
dyonisius in libris suis de mistica theologia edocuit
et est sapientia excellentior et altior quam possumus habere
in hoc mundo que fuit ei revelata per beatum paulum apostolum
cuius ipse extiterat discipulus . Magna differentia est inter sapientiam

Magnam differentiam assignant et scientiam secundum doctores Ca. v. c. v.
sancti doctores . inter scientiam et sapientiam . Et prin-
cipaliter beatus Bernardus . quia scientia pertinet ad intellectum
et cognoscit istum solum . sed sapientia ad affectum . Et ideo secundum
nomen suum . sapientia valet tantum sicut saporosa scientia . quia sapor
respicit affectionem . desiderium . appetitum et voluntatem persone
ipsius cuius est . Et ideo potest in aliquo magna scientia vel cog-
nitio esse . in quo erit modica vel nulla sapientia . Ratio
quia non habet saporem vel affectionem ad illud quod ipse
scit . Et declaratur per exemplum grossum . Potest enim aliquis exemplum
cognoscere mellis naturam . quia audivit aliquem de tali
natura sine loqui . Vel etiam quia legit in libris de natura
mellis sine hoc quod umquam mellis dulcedinem gustaverit
Item medici cognoscunt naturam infirmitatum . et sepe me-
lius quam ipse infirmus seu paciens . sed quantum ad sensum do-
loris . clarius est ipsos infirmos plus scire infirmitates . non
per doctrinam sed per experientiam . Sic simili modo potest aliquis habere
maximam scientiam vel cognitionem alicuius persone . sine magna
affectione amoris vel odii . complacentie vel displicentie
ad talem personam . Et ex alia parte potest aliquis capere mag-
nam affectionem vel complacentiam alicuius . sine magna eius
cognitione . Videtis igitur quod secundum hoc possumus comprehendere et
intelligere posse esse magnam sapientiam in aliquo . sine mag-

uel claram cognitione. et claram et magnam sciam seu cog
nitione. sine multa uel magna sapia. **Nullus deus appellatur**
c 6 Secundum usum loquendi **sciens. nisi bonus existat. ca 6.**
gione dicitur communiter aliquis magnus clericus. theo/
logi et phylosophi habent sciam que sit constituta
in summa parte contemplationis de qua locutus sum. Et in tali
contemplatione videntur posuisse phylosophi felicitatem uel
beatitudinem humanam. Sed hoc dicere est minus rectum et est abusus
loquendi. nisi tales clerici habeant cum cognitione cordis ar
dentem affectionem per dilectionem ad deum. et ad hoc quod
faciat ad eius amorem. Et sine tali dilectione et caritate
non potest esse posita ipsa felicitas in contemplatione. Et sic fuit
unquam intentio aristotelis alia sicut ego teneo. Et qui aliter
fecerunt sunt ab ipso apostolo reprehensi dicente. qui illi qui dice
bant se sapientes hoc est habere sapiam. facti fuerunt stulti
Et causam assignat. Quia cum cognovissent deum non sicut
deum ipsum glorificaverunt. nec sicut deum amaverunt.
nec grates ei reddiderunt sed evanuerunt etc. Et sic
ergo possumus videre. quos veraciter loquendo. dicere debeamus
sapientes. uel habere sapiam et quos non confitentur licet
scientes erant **Quomodo simplices et ydeote perveniunt ad sapiam**
c 7 Cognitio uel scientia **pertingere per exemplum a filii Ca. vij.**
que habetur de deo per veram et solam fidem sufficit ad
perveniendum ad talem sapiam sicut deum est per amo
rem dei et servitium. et eius honorem Et videmus quod
sicut dicit aristoteles quod simplices perveniunt habere felicitatem. cre
dendo hoc quod philosophi testificati sunt de deo et angelis.
et ponere sanctorum hoc cognitionem sciam etc. Per hoc concludo
. no . quod christiani simplices habentes fidem firmam de dei bon/

tate . et secundum hoc ardent amat . verius habet sa-
pientiam . et potius debet dici sapientes . quam quicumque alii
habiti existentes sine amore . et sine affectione ad deum
et res eius . et etiam plus placet deo tales quam alii
Et quia plus est . tales habiti sine affectione . deo displica-
biles sunt . existentes sicut sal corruptum . et sapientes
infatuati . Et patet hoc per exemplum grossum . Si pri- cxiii
mus habeat filios duos quorum unus nichil sciat de
secretis sui patris . sed solum quod sit pater suus . et quod totum
esse suum ab eo habeat . et quod debeat eum amare ex toto
corde et ei servire et eum honorare . et sic facit de
tota sua affectione . Alter autem filius multum sciat de
secretis patris sui per revelationem a patre sibi factam et
de talibus facit loqui magnifice . et tamen non habebit
aliquam vel quasi nullam affectionem dulcem et amorosam
ad patrem suum . neque ad obsequium eius . Istis statibus
peto quis illorum filiorum a dicto patre plus amabitur
et plus honorabitur . et magis remunerabitur ? Non est
dubium quin primus . et nisi per a patre suo propter talem affec-
tionem ad ipsum habitam . instruetur amplius de secretis
patris sui et de tota eius hereditate . secundus autem condempna-
bitur propter suam ingratitudinem et maliciam . et propter
abusum cognitionis secretorum sui patris sibi revelatorum
ab eodem Que sint opera per que deus perfectius cognoscitur . capitulum iii
Clare iam ostendi sicut iam videtur non frustra
et pertinenter esse loquendum simplicibus de vita
contemplativa . per introductionem eorum ad dei amorem
et eius degustationem et saporem per fructus dulces af-
fectiones . sicut per spem bonam timorem et spem . per ardores

a 4

desiderium. per displicentiam et tristitiam offense divine per peccatum, et sic de affectionibus aliis. Et quantum ad hoc. cognitio vel scientia litterarum. seu litteratura non requiritur. ultra plenam grossamque fidem seu credulitatem quam tales simplices tenent de deo et de sua potentia. sapientia. et bonitate / de suis mandatis et misteriis generaliter de nostra redemptione / de paradiso ac de inferno. Et non est exile posse attingere sapientiam huiusmodi de qua dixi. Testatur enim Guilhelmus doctor eximius quod interiora dei opera. nullum plus notificant et agnoscere faciunt deum suamque bonitatem quam ista delectatio que cum spirituali placentia recipitur in anima / cum ipse deus eam secrete visitat postquam se perfide humiliaverit ante eius maiestatem. Et si ita est primo ut ita est patet quod simplex et illuminata persona melius agnoscit deum amando eum / et in anima sua eius opera recolendo secundum dictum est. quam facere potest constitutusque litteratus et philosophus per opera exteriora / et per vires naturales acceptas. Unde dominus noster ihesus christus patri suo gratias agit quia abscondit hec alta misteria a sapientibus et prudentibus huius mundi et revelavit ea parvulis. Exempla etiam supra posita de consanguinitatibus. et melius nata hec declarant manifeste.

Postquam Continuatio. seu epylogus dictorum sub brevitate. ca. iv.

Postquam respondi et vobis assignavi. quod ob causam meo gallice conscribere simplicibus personis. scilicet vobis scribendis meis dilectis per genealogiam carnalem. et si deo placet plus per spiritualem affinitatem. nunc intendo descendere ad propositum quod concepi demonstrando vobis aliqualiter et modo grosso. iter vite contemplative. illius quod ad vos pertinere potest. quod perducere poterit vos sufficienter ad veram sapientiam et veram salutem. Quia ut Augustinus testatur. plures simplices absque sapientia operantur suam salutem eorum habendo fidem. spem. et caritatem. Alii autem cum sua sapientia

dimissi sunt in profundum inferni. Dimittamus igitur tales
scripturas se dampnare sicut dicit Hugo. Et nos tota simplici
tate contemplativa salvari. Ca. x. Amor dei principium est vite contemplative

Radix et initium vite contemplative debet esse principium et finis + 10
dei dilectio. hoc est quod eius amore dimittat vitam mun-
danam desertum curare terrene et occupationes. se totum
tradendo ipsi deo. Certus ac famen se ipsum decipit. et
sepe non pervenit ad finem laudabilem nisi se emendaverit
sicut sunt qui se tradunt religioni extra studia. extra mundum
non propter dei amorem. sed propter pigritiam. et sic ite mundi labores
subterfugientes. Vel propter habere bona vivere. aut propter vanitatem
et superbiam. cupientes reputari magni electi. aut devote
persone. Vel etiam propter curiositatem. sicut solum propter scire quemad-
modum plures fecerunt philosophi. Finis etiam vite contemplative. debet
esse amor dei. hoc est quod pro eius dilectione et amore imitatur de
bono in melius proficere. et quod velit se abstrahere ab omni alio
opere et occupatione. Et quod dico quod debeat se abstrahere
ex toto ab aliis occupationibus. hoc intelligo de terrenis principalibus
et de talibus que notabiliter impediunt suam contemplationem. Ratio non
enim quod modica et temperata occupatio aliquando necessaria est. et
valde proficua ad vitam contemplativam. ad pigritiam. aut etiam
malam tristitiam depellendam. Predicta apostolus affirmat dicens
Plenitudo i. finis legis scilicet divine est caritas sive dilectio.
Et ideo in lege dei que dicta est sapientia. vel theologia. iste
excellentior appellari debet magister qui plus amat deum. Iste
etiam habet vitam. statumque nobiliorem qui melius diligit et plus dimittere et laudabiliore
Et quia vita contemplativa quietior est de se ad bene amandum
deum sicut scola vel studium ubi melius ista ars. sicut dilectionis
acquiritur. Ergo vita ista plus laudatur et approbatur in sacra

scriptura et a sanctis doctoribus. et principaliter per verum deum dominum
ihesum xpistum qui istam dedit sententiam. quia maria meliorem partem elegit
Et que est ista pars? Certe quia illa sedebat ad pedes ihesu et
audiebat verba illius. et audiendo de suo amore inflammabatur
Verum est tamen quod aliquis potest interdum in vita sua activa plus
deum amare. quam alius facit in vita sua contemplativa. et talis
est magis perfectus. quam iste sit in statu minus perfecto. quam con
templativa. Ex quo ulterius patet illos decipi putantes
vite contemplative finem esse solum scire vel acquirere novas verita
tes. Immo potius finis principalis eius est deum diligere. et
degustare. quam bonus est et suavis sit ipse. Huius iste sapor
seu gustus vel attactus. quem principaliter illud sentimentum potest
dici fore unus modus cognoscendi. quia amor ipse cognitio est
sicut Augustinus testatur. Que cognitio talis est et ita secreta
quod a nemine nisi eam habente percipitur. quia per verba aut doc
trinam explicari et demonstrari non potest alteri. quemadmodum dici
solet de infirmitate valida. quod dolorem huius infirmitatis nullus
tam bene sentit sicut qui istam patitur. Ca. xi. Quod amor mundanus

glutinum

calx

cathene

Cupiens inchoare et scire seu mundi primo est removendus
arte bene amandi deum per vitam contemplativam. primo et
principaliter toto conamine laborare debet ad removendum
amorem fatuum et contrarium. quem appello vocabulo generali amo
rem mundanum. Amor enim mundanus iste est ut glutinum quoddam
alas anime spirituales impediens. ne se in altum poterit sublevare
Est etiam sicut calx seu cementum tenax et forte. pedes anime
retinens ne libere pertransire valeat. Tertio comparatur iste amor
cathene siue teneris et alligantis animam ipsi corpori ut ab eo
non se poterit elongare in solitudine vnius ursi vel simee con
tinue se vertentis et girantis seu circuentis columpnam ad
pilare cui alligata est ultra transire non potentis. Iste est

sicut tirus quida alligatus symee . p que inimicus . ma
ipam affixa tenet semp . phibes figam eius logiore . qr
etia tirus aliquis fugiete reapphendat . Sicut insup cpedibz
zbus aues impates alligate pedibz deferunt . z sit pau
formis de plibz figuris ql cpat . Iste amor e regina
illa pessima . q cstituit et fudauit babilon . ciuitate
cfusionis . z dimitti ifnalis i creatura huana . fecit
eni amare semetipm . usqz ad ctemptu z nichilipesione
dei oipotetis . Est itez tra mala sterilis z maledcta
no pduces fructu cpulitudis boni . Est et cadauer
phibens tactu ineriti i archa . hoc e adam i hospiciu ce
lestis padisi . Postremo gerit typu fatue mulieris i fatu
garrientis z vlulatis . z ta horribile strepitu excitatis per
suas fatasias quas idutit i domu ipius aie sine cessatione
q ipa aia cogit exire ppu domiciliu . et spus sco q ee
debet verus hospes no pt ibi habitare s; inde abscedit

Ex quo Ca vii . Qualis sit pena dimittendi amore mundi

Et amor mundi seu mudanus talis e sicut pdiximus . et q
amor bonus aliud pueire no valet vbi iste habitat
oportet se g inde expedire et remouere et ipm totaliter rupe
eiusqz ciuitate cfudere . atqz ab hospitio suo expellere . Sed
heu hoc facere e multo difficilius q plres credunt . Et qualis
pena sit istis incliti pcipiunt . q seipos a tali studet alienare
q ceteri q de hoc nullu cputum faciunt nec ad hoc nitunt . Sicut
enim auicula . q cstricta et capta sit cpedibus no pcipit .
et cu suspedit glutino no sentit se anexam quousqz recedere
voluerit et sic volare . sit et in pposito . Inde accidit plactus
et tristicia istis q noiter ad dei amore cuertunt . Sentiut
enim ipi dolore et pena multo plus q antea . Hoc etia

facit dyabolus quia inimicus salutis. tunc tales magis nititur retrahere. quemadmodum cattus solet murem facere cum nimis ab ipso se voluerit elongare. Aut etiam sicut iudex aliquis. captivus suus a captivitate sua fugiens Tunc enim clientes suos mittit ad reducendum tales. Aliquando autem non mittebat eos ad requirendos. Ideo sit necesse est quod venit deus amoris salvator noster ihesus christus. attrahat ad se animam illam quam esse voluerit suam amicam et sponsam instruendo eam in arte vere dilectionis et boni amoris. Attractionem autem istam facit ipse variis modis. modo per inspirationem. et secretas monitiones cordis interius sine alio medio. Aliquando per medium angeli. Sepe autem mediantibus aliis hominibus tradentibus doctrinas et bonas instructiones. Interdum per magna beneficia. et dona diversa. Aliquando etiam per adversitatem et tribulationem. sive sit ex infirmitate paupertate aut ex aliis gravaminibus. sive ad modum temptationibus variis. Ca 12.

Quomodo aliquis amorem mundi possit deserere. per exemplum

Sancta anima in caritate sentiens se gravitate et durum iugum. seu grave onus terreni amoris. cupiens appropinquare deo sponso suo et amico deprecatur in hec verba. Trahe me post te. curremus in odore unguentorum tuorum idest tue dulcedinis. Et pariter modo deus omnipotens facit suis famulis. Ipse enim eis immittit quandam dulcedinem. quendam odorem. quendam saporem intimum vel gaudium quoddam sobrium. unam claritatem. pacem. dilatationem mentis. gustum. quendam etiam sonum sine sono. Et breviter loquendo est quedam attractio et operatio et quoddam motivum quod sciri non potest nec verbis explicari. sed sentitur bene. Et tunc ipsa anima devota. expedit se de ligamine et nexu huiusmodi amoris

mundanj. nec est tunc aliquid huius mundi. quod eam retardare
poterit. non diuicie. non carnales delicie / nec cibi que potus
delectatio / nec ludus nec iocus aliquis. Unde mundanj
homines pleni amore fatuo multum mirantur. et totum in
derisum et subsannacionem gerunt. et fatua putant omnia
fratrum istorum que anime a deo sit attracte. Racio quia videt
ipam spernere. et delinquere que ipsi amant et bona valde
esse iudicant. Sed in rei veritate ipsi ignorant quomodo
sit anime tali z quid intus se senciat. Videmus manifeste — c. x^m
quasi inter centum canes. habentur quatuor venatici. qui
senciunt ceruum. quem ipsi non videbant. nec eciam alij canes
statim isti quatuor canes venatici sencientes odorem ceruj
post ipsum currunt. et vestigia insequentes. nec ipsos
reseruare a cursu tali potest impedimentum aliquod obstans
nec sepes. nec rubus. non riuus non lapis / nec eciam
cibus in itinere obiectus. Alij autem canes. non percipientes — x
ceruj odorem. a quo non sunt venatici. sed ignobiles z crassi — p vestigia
comedentes forte cadauer aliquod. tales non insequentur
ceruum. nisi forte ad modicum spacium. et hoc ideo quia alios
videt currentes quatuor. ideo currunt et ipsi / sed cito
cessabunt. tunc erunt stupefacti de alijs quatuor. quare
sic in vanum currendo vexarent. Non enim senciunt quod isti. Ipsi
autem gemunt ad cadauera corrodenda sunt intenti / Separantur
nunc. habentes bonum dei odorem. de bonitate. de gloria
celesti istis quatuor canibus venaticis. Alios autem mundanos
nihil de dei bonitate et gloria celesti aut percipientes. alius — c. ye
Sed legere vel audire sanctorum vitas. multum prodest ad contemplacionem ca. 10.
etiam amorem istum mundanum depellunt et remouent hunc
ab homine. Sancta scriptura. et sanctorum exempla lecta

deuote et audita et sedule recogitata. de quo tunde
exempla non est necesse. Sunt enim sine numero. cotidieque
experiuntur in personis se tradentibus ad vitam meliorem. sa
lutemque suam diligenter pesantibus. Accidit sepe quod iste
frigidus. vel certe temptationibus vexatus aliquis. accedit
ad sermonem. vel ad alicuius libri lectionem. et subito
nec transibit hora. quod inter verba que ibi audiet
leget vel respiciet ipse consequetur leticiam quandam. et
spiritus calorem. et a suis temptationibus liberatum se sentiet
Et cognosco quod reperiet se commutatum corde. ad habendam
deuotionem. si applicuit. alicui salubri doctrine. vel vite
alicuius sancti vel patris. satis faciliter sentiet intra dulce
dinem. et citius. quam si intenderet ad ista habenda. sine
medio talis. sicud quod simpliciter se daret ad cogitandum de
dei bonitate. Fiet mirum secundum quod beatus Gregorius de hoc
adducit exemplum. Experiencia docet quod solis totam
et eius perfectam claritatem intueri non possumus. sed ipsum
videntes in montibus in quibus resplendet Sic hic non percipimus
dei claritatem et eius dignitatem in sanctis suis ubi mirabilis
relucet. Valent etiam et operantur ad optinendam de
uotionem ista sanctorum merita. quorum dicta recitantur et de
uote recipiuntur. cum quibus tali modo quodammodo loquimur. eorum
scripta perlegentes. Ubi ergo patet quod proficuum sit. sanctorum
dicta et verba legere attente vel audire. Posito etiam
quod ex tali lectione nichil retineat nisi pro tali hora
Non enim frustra et inique dominus noster verba sua. cibum
appellauit anime. Unde non est mirandum. si nunc spiritualiter de
petere tales qui se studio sacre scripture elongant exutes
macri. et in deuotione sua sicca. Capitulum iii. De agelar

suffragiis · et de quibus aliquorum hominum prospera et adversa habentium

Consequenter nisi nobis sanctorum angelorum adesset frequens
auxilium quis sufficeret evitare, aut evadere fraudes
laqueosque inimici? Certe nullus. Idcirco angelo
nobis in custodem deputato honorem magnum ac reverentiam
semper impendere debemus. Licet etiam in locis simus
positi secretis et privatis. nichil inhoneste perpetrantes
quo eius presentiam offendere possemus. Sunt homines
quidam nature tam laudabilis, pleni gratitudine
et recognitione acceptorum a deo. quod in prosperis eidem
famulantur. et magis quam in adversitatibus. et tales ipse
nutrit sepius in prosperitatibus. habentque paradisum in
hoc mundo et in futuro. Ratio quia ex corde toto et perfecto
non cessant laudare deum. et gratias agere de collatis
beneficiis. Et ipsis videtur. et in veritate sic est. quod quantumcumque
tantumque bonum licet modicum et exiguum ab eo acceptum
sit carissime et valde gratanter accipiendum, non propter
donum sed propter eum a quo venit sub tale donum. Recte
sicut filius bonus in terra aliena positus multum gaudet
cum recipit qualecumque iocale a suo patre transmissum.
et care tenet. Et si a casu accidit deum removere
beneficia sua a talibus de quibus locutus sum. statim permittens
eis advenire adversitates. ipsi similiter hoc gratanter accipiunt
tamquam a deo venientes. et isto modo sicut in prosperis. Et
sic de corde dulciter omni tempore deum benedicunt et laudant
de quorum numero fuit beatus Job secundum suam hystoriam. et
plures alii. Sed et sunt alii alterius animi et conditionis
plus indurati. et quodammodo nature asinine. qui stimulari
volunt et tales magis accrescant ad deum per tribula

et adversitates, quos ad se trahit deus omnipotens sicut in-
puerum separata ab ea. Ordinat enim per aliquos ut sedat
puer, et sic clamans ad eam revertitur iterum. et lacrimas
que in ulnas suas suscipit. adhortans, ne se de cetero
ab ea elonget. adiciens quod alibi non nisi mala sustinebit
Et in veritate loquendo. nimis pauci reperiuntur quod sic
vivant et fideliter. ex toto corde certissime recurrunt
ad deum et ad eius auxilium in vera et bona humilitate
quemadmodum in adversitate faciunt. cum se senserint desolatos
nescientes ubi habere recursum nisi ad deum. Et hoc specialiter
qui non senciunt dolorem illa hora. quod sit eis non impedimentum
intellectus. qui possunt converti ad cogitandum deum et se ipsos
cxiiii ¶ Et quemadmodum vidit quidam sanctus. viri diviti gravato
infirmitate. ipsum deprecanti. quatenus deum pro ipso exoraret
sanitatem impetrando. Cui inquit iste sanctus devotionem ha-
betis ampliorem et melior estis cum in infirmitate cum extra.
Cui videnti. quia in infirmitate. dixit sanctus. Et ego oro
deum ut vos in tali statu conservet in quo melior estis
Et licet aliquis optet tribulationem transire. et cessare
ab eo propter dolorem quem sentit ad presens sicut dicit apostolus
ipsa tamen generat et apportat fructum valde placabilem
Videmus in pueris scolaribus qualem profectum reportant per
suas vapulationes et correctiones. quamvis ad horam eis hoc
sit durum ¶ Et breviter loquendo, non est aliquid. quod sic viva-
no citer eradicat amorem istum mundanum a terra anime. quem-
admodum tribulatio bene et patienter recepta et tolerata eius,
Et quod plus est ab isto amore perfecte non potest quis sequestrari
sine tribulatione ab extra adveniente. vel accepta per voluntaria
penitencia et carnalitatis mortificatione nisi miraculose aliter

fiet et per dei donum spale. Incipit loquitur de scala contem-
placionis dei. cuius tres sunt gradus. Primus huius prima locus
secretus et silencium. fortis presencia. 2us b. tertius [illegible]

Ad pinguedinem ad fructum vite contemplative et eius alti-
tudinem. necesse est scala uti. et sic ascendere. principali-
ter tres in se gradus continentem. quos notare possumus
primarie huius. locum secretum et silencium. et forte presenciam.
Inter istos autem gradus tres principales. plures sunt medii
sed minus principales. per quos fit ascensus de alto in altum.
et de virtute in virtutem. quousque pervenit ad summitatem ar-
boris seu montis contemplacionis. Huius autem prima hic incipit.
locus quietus et secretus cum silencio mediat. fortis presencia
finit terminatque. Sed antequam ad hoc cum presencia descen-
dendam per meo ymaginacionis meliori intellectu et comprehensione
aliquibus utar naturalibus et intelligibilibus similitudinibus. ad
ostendendum. quid nos oporteat facere priusquam ad dei amore
perfecte veniamus. Non enim sine medio de imperfecto ad
perfectum transire valemus. Nec subito quis et repente fit
summus. et in virtutibus perfectus. Sic accidit ipsa in similitudine
operacionis naturalis que procedit ab imperfecto ad perfectum. Ignis non sil... 1o
enim ut videmus per fumum incipit. post hoc est flamma cum fumo.
deinde ignis purus et clarus et lucidus in carbone.
Sicut granum in terra seminatum. primo putrescit. 2o germinat 2a
postea se levat extra terram. crescitque usque ad maturitatem.
Et planta transplantanda in terra sterili crescens. primo eradicabitur 3a
2o replantabitur. et erit tamen mortua. postea viredescit et in
altum surrexit. Sic non est videre in aliis naturalibus per totum
Transformari volens vitae in vita contemplativa. in suo initio
non potest habere perfeccionem. quin potius oportet eum prius emittere

fumum displicentie . de vita sua preterita . et cum flere amare
et seipsum turbare . sine magna consolatione . Postea veniet
flamma amoris cum fumo tali . Postremo amor purus sine
fumo . In statu primo mortificabitur vita carnalis preterita
In 2° germinabit aliud ex terra . In 3° fructus erit perfectus
Sicut modo in similitudine plante . eradicabitur talis . de terra
mala et sterili vite mundane . quod fiet cum pena magna
et labore . Postea replantabitur . ubi adhuc leniter sus
tinebit commutationes . ultimate vero erit radicatus fortiter . et
perfectus afferet fructum multum . Tres status istos co
gnoscentes quidam assignavit dicens . quod in primo aliquis languet
amore . In secundo moritur In tertio autem vivit amore sicut
patebit manifestius in sequentibus . Quomodo debet capi
c ia Primus gradus a labore vite active vita contemplativa . ca
pertinens ad statum incipientium aut perfectorum est huius
confessio . prima mediate . qua quis in se amorem
mundanum cum desiderijs pravis mortificat . similiter et motus
illicitos . et consuetudines malas . Hec carnem castigat
et domat ne rebellat anime . sed ei fit subiecta . quod fit
per ieiunium . vigilias et abstinentiam , afflictiones . lacrimas
gemitus ac suspiria crebra . et etiam per corporalem exercita
tionem seu laborem secundum statum suum . Qui enim ante primam
talem . absque labore huiusmodi . repente vellet vitam perfectam
vitam contemplativam . hic se seduceret . et compararetur volenti
uno saltu montem altum conscendere . Ideo dicit beatus Gregorius
aliquis sic . quod vita activa que sita est in laboribus et afflictionibus
corporalibus . debet assumi ante contemplativam . tanquam aptans
figura via pro illa . De quo habemus figuram in iacob qui servivit
pro rachel representante vitam contemplativam . primus tamen ei servivit

nebat lya. eius soror per quam vita activa designatur.
Ex quo trahitur. quod iuvenes pleni adhuc carnalibus
temptationibus et vitiis / et etiam magni peccatores qui multum
temporis vite sue. male vivendo deduxerunt. non possunt nec debent
subito se tradere ex toto ad perfectionem contemplacionis. Quare?
Propterea. cum enim credunt cogitare de deo. et putant habere
oraciones in secreto et ocio. tunc ipsi tunc cogitarent et ha
bundantius ad malas suas inclinatores et peiores efficerent.
Et Seneca in hac intentione. dissuadet. ne quis solus
longo tempore demoretur. Et doctores sancti ac philosophi propter eandem hanc
ociositatem reprehendunt. Nichilominus ipse met Seneca et
ceteri sancti laudant solitudinem. et ociositatem ad liberius deo
serviendum. sicut fecerunt sancti heremite et alii plures re
ligiosi homines. Sed diversitas ista. secundum diversitatem personarum
est attendenda et mores varios eorum quemadmodum in tractatu de diver
situdo declaratur. Gratia singularis aliquibus collata ab
omnibus non est imitanda. ca 18 — r 18
Quibusdam ex gratia dei specialiter
collatum fuit. ut in iuventute sua. solitudini. et
solitarie habitacioni seipsos traderent. quemadmodum
sanctus benedictus legitur fecisse. Ipse tamen in regula sua per se
illud non consulit. sicut etiam faciunt alii heremite et doctores
persuadentes ne quis illud audeat attemptare et aggredi /
quia gratia una singularis alicui donata. non est omnino trahenda
ad consequenciam. seu non omnibus imitanda. Et qui quicunque
oppositum ausi sunt facere. scilicet querere solitudinem et ociositatem /
sine precedente labore. et pugna bona institucionis ac consuetudinis
conversationis inter societatem. miserabiliter sunt defraudati
Racio. Volare enim nisi sunt. antequam essent alati. et ggredi
bellum cum inimico inmanissimo priusquam alios minores debellassent
adversarios. scilicet mundum et carnem. Et ideo non magna ha

deo fiducia. quosdam nostri temporis heremitas se dicentes. mag
num afferre profectum sibi ipsis. Quod et sentiendum puto
de feminis in reclusorijs positis. Scitis vos ipse sorores
mee dilecte. qua necessitate sustinuistis usque huc. esse in
labore magno. et forte adhuc ex vobis alique tali indi
get. antequam potuissetis vos tenere in secreto. et esse solita
rias et vos tradere omnino ad cogitandum de deo in solitudine
heremitarum et reclusarum. Habemus enim et reclusorum.
non solum in nemoribus. locisque desertis positum. sed ubique
possunt haberi vel exerceri ad declinandum mundum. seu civita
dum eius tumultibus cum omnibus suis occupationibus et sollicitudinibus
¶ Propter ista igitur videmus in religionibus bene ordinatis et
institutis. novicios et novellos conversatos fortiter induci ad
distendos magnum servicium / In laboribus et vigilijs ieiunijs
ac clamoribus et cantibus ad removendum per ista cogitationes
quas ad talia solitarij existentes non possunt habere Sed cum
aliquis bene expertus in talibus penitentijs et faciens temptationes
cogitationes pravas carnales devicerit habet de spacio
amplius essendi in solitudine et absque labore. Unde accidit
aliquis talis existens complexionis tam fortis. et dure
nature ad vincendum domandumque cum labore temptationes
suas. quod inhabiles sint ad perfectionem contemplationis. sed oportet
eos continue occupari laboribus vite active. Et reperiuntur
tales multi. tam clerici quam layci quos cognovi. Sicut
e regione seu a contrario est invenire quosdam. quibus vita
ipsa activa est grave onus et mirabiliter per eam impediuntur
Etiam accidit quod aliquis sit talis et tam bene in sua naturali
complexione ordinatus. vel etiam ex gratia dei speciali quod plus una
die proficiet. se tradens convenienter ex toto contemplationi. quam
no faciet alius in toto anno. Richilonius non intelligo quod quis

talit se applicet vni vite · q se nō debeat aliqñ etiā
occupa'e in alia · vel pl9 uel min9 sc̄dm̄ tēp9 et sc̄dm̄
h9 qd ei p̄desse poterit · Nō enī debet se ita da'e ad vitā
actiuā · qñ inter-dū cogitatiōe habebit ad deū · suaq3
gsciā emēdādā · ad gsitēdū · et ad pn̄iā agēdā · Et
ex p̄te altera · nō sit ita dedita gtēplacōi · qñ aliqñ etiā
cū opus sit · aliqd labora'e · Et nō semp̄ in eadē p̄sona
martha ē ntiā cū maria · et maria cū martha · uel
plus uel min9 ut dictū ē · talis tñ vsurpabit sibi nomē
vite illi9 · in cui9 offitijs pl9 et frequēti9 occupabit' · In

QUīgētnū ē quo cōsistit pfec' vite gtēpla'iue p sīlitudīez c 19
aliqualit' declara'e in quo gsistit pfectio amoris nudati ca · 19
vite gtēplatiue · atequā ad vlteriora p̄grediar ·
Quāmis enī ātea dixerim · amorē dei finē eē h9 vite
sic posset dici ut tñ videt' · q ipē finis sit et eē debet
oīm opationū · q pro dei amoē debet fieri et ordinari
quicq faciū9 · Propter q9 istā tamē dictu9 sū gditioes
quasdā vite gtēplatiue · verū nō sufficiet · nec qsi istas
bene nouerit · Sed de talibȝ loquor · s'd' certus de colo'ibȝ
tractādo ea q sc̄i in suis tradiderūt scriptu'is · et h9 mo
dicū qd sentire potui p longū tēp9 et expientiā · ac dili
gētiā · et cū dei auxilio · reliquū gmittēdo potioibȝ et
in hac mā expcioribȝ · Et ad facili9 app̄hēdendū ad
qualē dei amorē · pfectio vite gtēplatiue p̄ueniat · volo
ondē p eius contrariū · scilȝ nudatū amorē · Illū enī
multo meli9 gnoscim9 · failiaiorq3 nobis existit q di
uin9 · Respiciam9 itaq3 · quid opet' amor talis nudat9
in hoīe · profūde in tali capto · Sicuti amor argēti ·
amor honoris ul' dignitatis · ā male carnalitatis · Certū
ē q in tali · hō p̄mo languet p' desideiū id habēdi qd

solu amat sic fatue. Postea talis stabilit sua mete.
totu cor et itellectu in isto. qd nichil aliud valet cogi
tare qm id qd amat. in tantu q se ipm obliuiscit. pdit q;
oem pudore / nec e quodq ipm valens retine a phibe
Nō labor. nō vexatio. nō piculu. nec mors. n amicor
csiliu. nec timor dei. vel suor inditioru. Siue talis
dormiat. de amato sopniat / siue vigilat de nulla re
alia curat audire vel loqui vel auscultare. talis q pdit
oem ronem. efficitq; tamq fatuus a ebrius. vel furibūd9
Nichil eni e. qd tale hoiem retardare posset a ipe
dire a tali amore / Vel qd recusaret et euitaret face ho
talis ut solu ad hoc ptingeret. ad qd ipm amor talis
mudan9 sic iflāmat et vulneat. Obliuiscit etia oe boni
virtutis et pitei. vite future. Tantu ut si interdu eide
a casu loquit quis de padiso. inferno. a morte videt sibi
hoc sopniu. vel ut fabula. Sic etia qmuis maditu intra
se retinet a recepit spuale huiusmoi cogitatoem. amor
ca 20 mudan9 cito ea inde expellit q inibi pdominat Ca. 20

Ad exemplu Qual sit amor dei qui contemplatiuis dz habe
stati datu csideremus pari mo. q amor dei si eet
talis in aliq°. q faceret ipm ex toto. seu oino ctep
nere mudu. et eius obliuisci sicut mudanus amor facit
obliuisci deu. et q eet ita fortis ac ardens / sicq; ra
dicatus in corde eius. q nec posset nec sciret volutate
et sua spote seu libe alibi cogitare / nec teneret cputu.
seu nō curaret vitupia. a iniurpatoes psecutionu.
nec etia de ipa morte metu. ppt istu amore dei. s. Et
q oia visa et audita hui9 mudi ad meoria duceret et
viderent sibi tamq sopniu. et qda fabula. et p nichilo
reputaret respectu dei et glorie sue. Et dixit inditio

mudi haberet stultus

mundi habetur stulta et ebrius . ideo quod ea tam modicum
quod huius mundi sunt curaret . et adhuc minus quam aliis de
deo cura est vel paradiso sed quod in amore mundi sunt absorp/
ti quodammodo . Tunc dico quod iste est perfectus dei amor ad
quem tendere debet aliquis per vitam contemplativam Et in statu
talis amoris iam dicti . aliquis dicetur mortuus et crucifixus
mundo . propter hoc quod nichil sit ei extunc valens . et vivet
deo . esset tamen huius seculi vanitatibus dormiens . et eternis bonis
invigilans . habet tamen sensus suos omnes sui corporis tamen clausos .
dormientes et obstructos . ad omne quod fit per homines huius mundi/
sed apertos gaudiis celorum et stare . Et hoc est quod doctores sancti
dicunt figuratum . Ut cum moyses deo loqui voluisset . nubem ob/
scuram idem intravit . reputans volentem habere dei amorem .
intrare oportet nubem obscuram . que eum oblivisci faciat . non
videre nec percipere . ad mundum istum pertinentia Et quoniam
post acquiri amor iste . hoc intendo quantum aliquo modo demirare
quod hic est finis vite contemplative . et qui illuc pervenerit . iste
iam ascendit montem . ubi cum discipulis suis fratribus . christus
se transfiguravit . Ille loquitur deo in figura moysi . qui
legem ipse recepit . Ille raptus est in spiritu . vel potius supra suum
spiritum . Ille habet conversationem suam in celis . Ipse vivit amore
ipse feliciter ardet . delectabiliter et placide sine fumi obscu/
ritate . Sed heu heu quam paucis ista gratia advenit . et ad
modicum temporis durat quamdiu quis degit in hoc exilio . De c 21
modo 2° gradu contemplationis . 2 divino conflictu sibi existente . Ca 21

Modo ad 2m et tertium gradum . ducentes ad ista que dicta sunt con/
templationis attendamus . Postquam persona devota in vita
activa usitata fuit . et corpus suum per privationem huiusmodi inser/
vitute spiritus redegerit . ad minus saltem in maxima parte si non

ex toto. Ac amor mundanus eidem displicuerit, licet eam
valde vexaverit. Talis persona tunc est tanquam languida
non enim vult recipere complacentias seu delectationes et consola-
tiones quas habere posset ipsius mundi. Nichilominus tamen adhuc
non habet spirituales placentias seu delectationes quas desiderat
et ita sustinet feroces insultus sepius. duros et graves
causantes sibi penam mirabilem ad vincendum. et modicum
vel nichil recipit consolationis. Ibi certe est fumus obscurus
multum offendens sine igne. Hec est eradicatio plante
alibi plantande. ubi adest grandis violentia. Hec est
occisio mortificatioque continue seminati. hoc est dicere de recessu
vite prime ac carnalis. ad perveniendum ad spiritualem. Heu
quam aspera via hec est ad transcendendum et deveniendum. Quam
multi inceperunt sed cito victi ad consuetudines suas pris-
tinas revertuntur. Alii autem sepe cadunt. sepeque seipsos rele-
vant. sepe fugiunt et sepe revertuntur. Sepe desperant
pervenire posse quo tendunt. et sepe spem reassumunt.
Sepe dicunt. sufficit nobis ut alii vivere. sine hoc quod ad
altiora tendamus. et sepe resumentes sibi cor. propria de-
sidia et tepiditate redarguunt. et ita in seipsis durum
faciunt conflictum. grandemque divisionem. De quo? Certe
voluntatis carnalis contra spiritualem. amoris mundani contra
divinum. Sed amor dei adhuc est valde modicus et debilis.
mundanus vero fortis et potens. repugnatque fortiter ne
nidum suum seu hospitium quod habuit ab infantia in homine
perdat. Et quod plus molestat. ipse amor mundi oculis
cernitur corporis. et sentitur dulcis esse ad retinendum. amarus
vero ad perdendum. Amor autem dei econtra non videtur et sentitur
durus ad acquirendum et dulcis ad dimittendum. Ecce certe

durū dimortuū seu ꝑitꝰ. Sed in dei noīe. instru
durū ad ꝯmpta et boā volūtate q̄ nō possꝫ extirpa̱e
et vincē ꝑ diligēte labore et spem bonā in futu̇
meli9 habendi. sedm̄ sponsiones affirmationesq̄ q̄s
tā recipit ex sacris scripturis. q̄ ꝑ istas q̄ h̄c pedagiū
seu viā istā ꝯcurrerit experti oīno et ꝓbati malo
de hinc in bono ꝯbus merito fidē mayns ꝑmitt tradē
debem9. In quali statu ē ꝯteplatiuꝰ i.e. ꝯdu ꝯteplacōis
Post hoc duellū et hūc languorē. Captm 22.
recipit quis qualescūq̄ melius habē. Nō enī tā
grauis et diffitult portat. carē amōe mūdano
ꝗ antea. q̄q̄ adhuc nō recipiat magnā placētiā seu
ꝯsolacōem et delectacōem in amōe diuo ad quē tēdit
habet aī se. tn̄ int duos status. nō oīno nec ex toto
mortu9 mūdo. nec etiā totalit viuēs deo. Et ibi in
statu tali. pt dici mori amōe. Nō enī sentit ut
antea dolores saluitalis siue infirmitatis. quos senserat
mortificādo vitā suā carnalē. Sed etiā adhuc nō est
viuificata seu resuscitata ad recipiēdū ꝯsolacōem a
moris spūalis. Et in tali statu pt ascendē in secūdo
gradū sue ꝯteplacōis. quē appello locū secretū et
silentiū. Quamuis enī antea poterat quis locū q̄rē
secretū et solitariū ad exorādū deū. et de sua cogitarē
salute. nō tn̄ erat securū se illic totalit tradē fre
quent9 ꝓpt cās suprius assignatas. Sed hic pt se
audact9 exponē ad solus manēdū. et iam ad acq
rēdū vite ꝯteplatiue pfectionē. se figēdo in amore
diuo. talit q̄ sui obliuiscat̄ et alior. ꝯuertēdo oīno
et ex toto. aīe sue vultū spūalē ad spūalia. et

avertendo eundem a materialibus. nisi quantum tales conferunt
ad amandum et adiuvant ad cognoscendum spiritualia. Et
quod in isto statu videat. vivaciter quod sentiat. quod sapiens
ecclesiastes dicit. Vanitas vanitatum et omnia vanitas. Et
quod nichil sit. in quo se reponat. nec delectationem acci-
piat aut consolationem. nisi in ultimo et optimo suo bono.
in fine suo recto et felicitate que est deus. et se in illo conti-
nuo moveat. anheletque ad eum tamquam languida attencione
amoris cuiusque eum teneat ad quem sic tendit. quemadmodum
lapis extra locum suum proprium existens. tendit super terram que
locus eius est ex quo genitus est. Et ignis tendit in altum ut
pote levis sursum quousque ibi pervenerit. De duobus
23 Secundum statuum diversitatem. modis silencii Ca. 23.
et condicionum et varietatem hominum. potest quilibet reperire
locum sibi secretum. ut ubi in pace quiescat et in
silentio. Verum tamen est quod principale secretum et silencium haberi
debet ad interius in anima. magis quam ab exterius. Hoc est quod anima
excludat a se et habitacione sua. omnem curam humanam mun-
danam. omnemque cogitationem vanam vel nocivam. et quecumque
eam impedire possunt ad illud perveniendum quo tendit. Accidit
enim quod aliquis sepe corpore solus sit ab hominibus segregatus.
nichilominus tamen per fantasias cogitaciones et melancolias pa-
titur et suffert tyrannissimam onerosamque societatem in semetipso
que fantasmata generant sibi varios tumultus et magnas
collocuciones seu garrulaciones. coram sui intellectus oculis.
adducentes modo unum post reliquum. inducentes eum nunc ad
coquinam. nunc ad forum. adducentes ei inde delectaciones mun-
danas carnales. monstrantes sibi modo choreas. pulchritudines.
cantilenas et huiusmodi vanitates trahendo ad malum et peccatum

Quemadmodum contigit beati Jeronimi de seipso tradidit quod cum
erat absque societate qualibet in deserto. preter bestiarum
silvestrium et scorpionum. erat nichilominus sepe cogitatione
scilicet in choreis. et in societate dominarum rome. Fantasie etiam
tales faciunt ~~[illegible]~~ aliquam solam existentem irasci et litigare ad
alterum absentem tamquam presens sit et iniuriari. Postea ipsa com
putabit argentum et numerabit comportans thesaurum validum
interdum ibi transnadabit per mare per suas optationes et
desideria. Sicut pervolabit terram. modo erit in magnis
dignitatibus. et sic breviter de consimilibus fantasmatibus et
fatuitatibus sine numero. Alia vero talis. ibi non est in secreto
nec in solitudine. quamvis sola sit ab extra. Sed certe anima
devota contemplatrix vacans sola est. quod numquam minus sola est.
nisi quando ipsa sola est. Sed istarum solitudinum duarum absentia.
inter se multum differt. Alia enim devota contemplativa non est
sola. quia existit in societate optima. utili. et delectabili. scilicet
cum deo et sanctis eius. per sancta desideria. devotas sanctasque cogi
tationes. Alia autem utitur societate valde dampnosa. vel saltem
ei nichil proficua. anima scilicet ista inutiliter mente vagabunda

Verum est tamen **De naturali secreto. Capitulum .29.** c 29

quod ad habendum secretum ac silentium ab intra in anima.
prodest. querere secretum et silentium ad extra saltem mediocriter
si non ex toto. Et maxime istis proficuum est qui nondum usum habent
nec sciunt seipsos retrahere intra semetipsos. cum ab extra soci
ati sint ac coniuncti. quod perfectionis est et fortissimum. nec ac
quiritur tale nisi per longam bonamque consuetudinem. Aliquibus
delectabilior est locus secretus nemoris quam deserti. aliis
autem sufficiunt secreta camerarum. aliis ecclesiarum. quam certe suarum
domorum. taliter tibi se collocantes ne videant alios nec ab aliis

ipi videat' aut quia no e ibi aliquis alter ho. vel sic se cotinet vel ordinat ad modu hemite. Sic Arsenius ecclesiam ingressus. retro pilare unu ubi nemine videt nec videtur a quoq. solitus erat se locare. Aliqb sonus cantuum ecclesie modicu sive hois sive auicule. sive cantus a etia locutiones. prestat impedimentu sive contemplacois. Aliis quibusda. cantus ecclie sepius no modicu prestat auxiliu cogitandi ad ea q cupiunt. quae ipi libent' audiunt. Talit beatus Augus. de seipso confitet'. quomo audiendo modulacoes psalmorz a ymnorz ecclie. in sue conversionis initio. lacrimis rigabat'. et cordi suo veritas infundebat'. et ei multu bene fuerat pro tunc. Et propter diversitate tale. qualis regula ad sciendu. quis locus ad secretu querendu aptior est. dari no pt. Sed querat hunc quilibet scdm gratiam a deo sibi traditam. et etia scdm statu ei quiescente in quo fuerit. que pt continuare. a in quo seipm poterit excitare. sine nota erga alios quibz convivit vel singularitatis. vane gloie. a etia ypocrisis. Poterit enim aliqs de statu tali. a in vita tali q ecclesiam sepius visitare no habebit. vel a tali nimis distabit. Breviter ergo loquendo ad habendu lacius assuescendu e in ppa domo. a in sua camera. si talis sola haberi poterit. a alicubi intra ea. Et ad hoc consequendu multu faciet consuetudo ei a complacentia. et delectatio ibide recepta. Boni muliercula ex infirmitatis coacta se
exemplum in quada camera p tempus breve no continere. quada vice in loquens. nescio quid faciam inquit cu perdiderim hanc cameram. no e enim michi locus alius ad cogitandu deu. et ad incipiendum ita bene quiescens sicut iste. Nec oportet semp attendere q habeat' talis secreta solitudo a etia

secretus locus determinatus. sed vbicumque fuerit siue in campis
siue in villa. siue in balneo quemadmodum tradidit Crisostomus
vbi solum se homo potest recolligere. et a mundo subtrahere. Et
prodest sepe diuersitas et loci mutatio ad delectationem et
recreationem quam aliquis sic potest accipere. Potissimum autem tempus
ad hoc quietius est. quia quietius. et magis pacificum absque
tempestatibus vane glorie mundi. **Quomodo corpus contemplantis
debet ordinari et de impedimentis aduenientibus. Capitulum 24** c 24

Docet doctor quidam eximius. Guilhelmus olim parisiensis
episcopus. quod corporis debita ordinatio. multum prodest ad
firmam cogitationem alicuius rei habendam. Et quilibet
corpus suum in tali situat dispositione. quam sibi magis nouit
delectabilem et expedientem. siue hoc sit geniculando. siue
stando siue sedendo. reclinando. appodiendo. siue etiam ia-
cendo. Et est hoc intelligendum. cum quis solus extiterit. quoniam
cum tunc sine singularitate id agere. In ceteris enim oportet se
aliis conformare. Subdit enim similiter. quod ei videtur modus
iste bonus esse et proximus. quod se quis rectum teneat. supra
brachium sinistrum reclinando. Credo bene. hoc ipsum experientia
accepisse. Certe et aliis tamen nulla dispositio et corporis
ordinatio magis prestat auxilium sicut sedendo reclinatus super
dorsum et quasi iaceat. vultum versum tenens ad celum aut
terram. Aliquibus placet ire et redire. quod interdum potest
esse proficuum pro recreatione aliquantula. Sed continue et sepe
hoc agere puto quieti anime non modicum fore impedimentum.
que tamen quies super omnia debet inquiri. ad pertingendum ad
hoc de quo nunc est locutio. Nec frustra dicit Aristoteles.
Quia sedendo et quiescendo sapiens efficitur. Sed ex quo aliqui
spiritus habent ita leues et mobiles. ac ita ad mundialia opera

inclinatos quod eis esset parumque inferius esse sine societate
vel se in loco vno fixos continue. quibus etiam bene ad mo
dicum tempus. Ideo huiusmodi inadiutum vel nichil proficiunt ad
vitam contemplatiuam. ymo ipsis est melius eam dimittere et se
tradere actiue vite. nisi tales condiciones per violentiam consuetudinis
possent quasi demutare. Nichil est enim quod per laborem et diligentiam
non possit superari. Sunt et alii qui statim temptantur blas
phemiis et aliis viciis ita horribiliter quod vix sustinere valent
exinde incidentes interdum in frenesim. aut extra bonam fidem
efficiunturque etiam melancolici. tristes et iracundi. omnia que
ipsis displicent. Agnoscunturque tales per experientiam. quod eis sit
multo melius esse in societate et labore exteriori. quia tunc
talia non cogitant. que eos sic turbare possent. Et isti similiter
non valent ad contemplationem. nisi ex gratia speciali. Vel saltem via
est eis durissima et periculosissima. Sunt iterum alii. qui per
naturam. vel graciam. aut per ista ambo simul. amatores solitudinis.
sollicitique de sua salute. desiderantes agnoscere deum ac spiritu
alia et ista adamare. Non habent etiam nimis fortes. ve
hementesque carnales motus quos vincere non valerent. Isti
habiles sunt. ad tradendum se vite contemplatiue. et spiritualiter habe
tes cor dulce ac tenerum. ad deuotionem flexibile. Diffi
cile est enim cor durum ad bonum pertingere. quod male habebit
in nouissimo. Et accidit pertingere aliquem paulatim as
cendendo ab actiua vita. usque ad gradum summum contemplationis
et tunc postea iterum descendere ad actiuam. quod contingere potest
in casibus duobus. Vel per negligentiam et fictionem. Aut
certe per habundantiam virtutis. tali modo quod pro suo libitu vtatur
vna vita sine alterius impedimento. Vel secundum suum officium
et statum. talem habere decet prelatos. sic quod sint vite contempla

tine ita pfecti · et in tali radicati · q descēdē possint
ad actiuā · nō tn̄ descendendo omnio ɔteplatiuā · Quemad/
modū angeli ad manū custodiā deputati hic inferius
ɔteplant̄ semp̄ · videntes faciē dei patris q in celis ē · Ca 26.

Propter Disputat̄ · quō vita ɔteplatiua psit ꝛ p̄s sibiipsi c 26
ta motiua · seu rōes tres · int̄ alias quidā mitāt̄
q aliquis se tradit vite ɔteplatiue / Prima quia
ɔteplatiui nō nisi sibiipsis ꝓficiunt / 2ª q videt̄ eis
q ɔteplatiui nimis velint inquirē et scipē · atq nimis
alte volare / Tertia ē cū multi sint decepti et inde
et effecti fatui et melācolici · Ad quas rōes tres si
salte rōes dicēde sūt · breuit̄ et manifeste videbo · Sūt
eni doctores · de materia tali · habūdātius · subtilius · ꝓfundius q
loquunt̄ · Ad p̄mā rōem video · q ais vite ɔteplatiue
sibiipsi ꝓficiūt multoplus · atq diuinius · placentq aplius
deo q̄ p vitā actiuā · qd satis ē · Nichil ē eni post nō
deū a me plus diligendū q̄ egomet · et plus etiā
q̄ totū residuū mundi · Ideo p̄diligendū ē in placē deo
istaq vitā acceptare · qua sibi acceptior fieri possim · et
potius q̄ habē modicū meriti · vel forte ut aliū liber/
tatē eū saluādo · mei at̄ defectū paterer ī me ɔdep/
nādo · Et ē hoc intelligendū ceteris paribus · Et q aliqs
tā habē posset vt vna vita sicut et altera · Ad dico
ꝓpt publicos officiales et platos et habētes alias
dignitates · ipos obligatos vite actiue itendē · Que/
admodū sūt etiā mulieres maritate · pueros habētes
et familiā gubernantes · Aut obligati sunt servire pa/
rentibus · Si eni huiusmoi ꝓ tūc se tradē vellet ɔtepla/
tiui se dāpnaret · ꝓpt obligacoem qua ligati sūt · ad aliūs

pertinendum. Et est una mala temptatio et periculosa in tali ut dictum est. quod sibi delectabilius esset semper attendere contemplationi. negligendo aut postponendo hoc quod facere tenetur. Et esset propter hoc dampnosus. et noceret subditis et reipublice. De tali esset bene cogitandum. et sabbatum contemplationis sine deridendum. Sed aliter est de non obligato ad serviendum aliis propter officium quod habet vel non neglecto quod facere aliis tenetur. De profectu quem contemplati aliis afferunt

c 21 Consequenter ostendo quod persona contemplativa multum etiam prodest alteri. Primo quia dat exemplum bone vite. predicatque facto et opere deum super omnia diligendum et quod reliqua omnia sunt vanitas nec curanda. Et hoc non est modica doctrina. Immo de tanto prevalet. quanto opera plus comprobantur esse sine fictione quam verba. Item contemplativi per devotas suas orationes omnibus aliis prosunt. Et attendit sepius quod propter eorum merita. deus facit abundantiam in mediatibus mundanis. licet etiam mali sint tales. quoddam magis bonum. puta pacem aliquam virginum vel consilium. quod nichil possunt sine gratia dei spirituali. quam etiam boni contemplativi impetrant a deo quam activi. Et sunt ipsi tamquam oculi corporis illuminantes et dirigentes omnes operationes factas per membra. Et licet oculi non sicut manus vel pedes laborant. numquid ergo oportebit dicere quod ad nichilum serviant nisi sibimetipsis. Certe non. Tales etiam contemplativi ordinati sunt. ad referendum deo et dirigendum omnia aliorum opera. non ita in spiritualibus illuminatorum seu sublevatorum. quod ipsi scirent aut possent semper omne quod faciunt ad deum ordinare tamquam in fine. Non dico quod in casu necessitatis. persona non debeat dimittere suam contemplationem ad subveniendum alterius necessitati. Sed qui

posset utrumque vitam tenere nisi perfecte. hic esset melior. quem-
admodum teneo beatum gregorium. ac sanctum benedictum et ceteros
sanctos. Et qui bene perpendet qualis excellentia sit anime
et bonorum spiritualium erga corpus et bona temporalia. hoc clare
agnoscet. quod plus prodest toti ecclesie oratio devota unius contem-
plativi. quam faciunt centum et centum vitam activam ducentes ad
succurrendum aliorum necessitatibus corporalibus. Et multo plus
prosunt. quam se in mundo occupantes. non ut aliis subveniant.
sed pro suo proprio commodo laborantes et sepe in dampnum aliis.
Igitur dico quod si aliquis spiritus sancti instinctu senserit se incitatum
et quietum ad vitam contemplativam sectandam et hoc cognoverit
talis sine vituperio vite active poterit abrenuntiare. ymmo
faciet hoc cum laude magna. proviso quod non modicum in accep-
tu sit. nisi forte per contrarium aliquis a suo prelato obligaretur obe-
dire ad publicum officium exercendum. vel etiam in casu ultime
et urgentis necessitatis sicut dictum est. Urgente autem necessitate
voco quando verisimiliter aliquis perire posset. nisi per talem eis subveniretur.

Non est dicendum Quod non est superbia tendere ad vitam contemplativam c 28
nequaquam ad secundam rationem audita. ut quidam putabat unde per ex... et c. 28
quod tendens ad finem contemplationis. que superius declaravi
hoc est ad amandum deum summe ex toto corde. quod talis tendit
nimis in altum. aut presumptuose agat. ymmo aliquis aptus ad
hoc faciendum et gratiam talem a deo consecutus. deficeret et minus
bene ageret ut videtur si dei dono non uteretur. Et specialiter
ecclesiastici et religiosi. quorum vita ad hoc ordinata est omnino
se dare debent ad vitam hanc potius quam ad alia. Similiter et
clerici. precipue quoque theologi. Aliter scientia eorum sancta non tam
eis auxiliabitur. sed inde inflabuntur. efficienturque vani. va-
cui et superbi. prout patet per similem exemplum ad oculum. Erit in

regis curia servitor quidā coque. cui rex tale dabit graz
ut pote fide cude volens suū camerariū. qz iudicat ipsū
ad hoc sufficiente. et sic placet sibi. Nulli dubiū. qd si p
dictus famulus. h' refutat causa sue pigritie. a ppt fictione
cordis. a igluuiem seu gulositate. dicens se malle continue
in coquina. in officio suo sordido poni. ipse utiqz erit [illegible]
et reprehensibilis. Silr q ppt famulari deo i statu excellenti
erit dapnabilis. si se occupare semp voluerit in minoribus.
Nec excusabit humilitate. sed iputabit cordis sue fictione
a tepiditati. ¶ Nec dico qui deficiunt et errant. q in co
teplatoe sua nimis volunt ingrē. Sume eni tales. ima
humilitas ē. q custos ē et nutrix ipi' caritatis. De ex

c 29 Onatū ad vocem fra. colleccio gteplatiui sup actiuos ca
stilz. qz alii tales gteplatiui sunt decepti. efficiuntqz
fatui et melacolici. Respondeo. qz in actiua vita
silr plures sunt decepti. quia nō vtunt discretione requisita
ad bene terminadū iceptū opus. Nec etiā oibus ē data
grā talis vivedi sicut in gteplatiua vita ppt eas certas
qui signatas. Sicut d' aplus Unusquisque habet donū ppū
a deo. vnus quidē sic. alter vō sic. Et iterū sic. Si in corpe
vno omnia mebra essent oculus. ubi esset manus [illegible] ¶ Verū
ē qz mudani. gteplatiuos leuit iudicant fatuos ee atqz
melacolicos. nō eni fatuit quomō et ipi. gtepnuntqz oia
q isti mudani carissima tenent. Sed nō videt magnas co
solatoes et stā opa. spuales qz diuitias. quas adipiscunt
gteplatiui. mudū refutado et a se procul expellendo oem
auaritiā. supbiā oem irā et inuidiā lusus et vanitatē q
mudanis sine mora prestat nō modicā vexationē. Et
viuunt gteplatiui in magna requie et pace consciencie

qd e bonu tale. qd aliud ei cparari nequit. Locorq3 oc-
cupationu mundanar sup tra i agustissimo loco. et re
modica ipi cteplativi occupat' in maiori et aplior loco
ac negocio qp sit totus mundus. h' est in deo. ¶ Quid per
hec velim dice norut q sut expti. Certu e qp vita ra-
tionalis creature. vsat' plus in cpatione itellectus et
vois qp alibi. h' e in meditacoib3 roabilib3. et in volu
taria dilectione. Et io veratur. et quasi soli tales vive
dicunt'. q in cteplatoe nutriunt' cibo tali atq3 potu. et no
illi q suas aias. ac vita no plus levat ad celestia. qp bestie
Ipi eni comedut et bibut. ipi letant' et gaudet. ridet
atq3 levitatib3 insistut. Ipi sua corpa vexant. Sicq3 sic
mo faciut ut bestie ¶ Sed forte obiciut. qr auxiliatur
alios p labores suos. Ita etia faciut equi et asini. et
iterdu aplius. Unaq3 h' ipis laudabile e. q nescit aut
potest aplius. et q implet h' fidelr ad bonu fine et
intetione. scilz ad serviedu deo et subveniendu altero
Fateor qp cteplativi. in factis mundanis. no sut ita
sapietes et prudetes qadmodu activi. Ratio. qr sum i-
geniu et intetione in talib' no ponut. Un accidit iudi
cari eos simplices. et isipietes. qp qp eis modica de isto
sit cura. Ad h'. eni sut vocati. ut aplus iquit. et ad h'
nitut' toto conamie. scilz reputari fatui ut sapietes ef-
fici possint. De necitate gre dei ipi cteplatio. ca. 30 c 30

Revertor igit' ad ppoita. scilz ad gradu secudu scale
cteplatois. que dixi locu secretu et silētiu. De
clarari aliqualr. de secreto duplici. et sic de silecio.
Uno scilz extra aiam. et alio intra ea. Ipa vero cteplao
tendit ad habendu no extrisecu, sed intrisecu. s. secretu

atque silencium. Ad quod consequendum condecet quiescere etiam
ad extra sicut deus est supra solitudinem et silentium. Dicit ergo
beatus Bernardus. Tu sponsa anime ihesus christus. verecundus est
amicus. nec libenter presentiam suam accedit multitudine presente/
querit autem esse solus. Oportet igitur animam a se omnino
expellere omnes occupationes. interius et exterius. ut sola solum/
non tendat ad recipiendum sponsum suum. Ex quo enim deus
ipse simplex est et unus. requirit vult in cordibus simplicitatem
et unitatem. Cor autem tale simplex non est et unum. quod in
tot partes divisum est per curas mundiales malas et vanas
¶ Sed heu in quantam miseriam per peccatum redacta nobilis
ipsa anima. que in statu prime innocentie. ex toto et omnino
ordinata fuerat ad cogitandum de deo suo creatore. atque
considerare spiritualia. sine aliquo impedimento et difficultate
Sed ipsa modo per tantam penam difficultateque gravata
tenetur sive corruptionis/ post operari. quod mirabile. quod nos
ait optime quia ad hoc nititur ¶ O deus meus quid est
nunc. quod ipsam animam in altum relevare possit. ponere in
unitate/ reducere ad simplicitatem/ eamque expedire de mari
isto periculoso procelloso. tumultuoso atque fluctuanti per
curas atque [illegible]. per fantasias varias ymaginationesque sine
mora habundantes statim recedentes. Certe hoc facere principaliter
nichil valet nisi virtus tue gratie. et huius maris mag-
ni et spatiosi motus mitigare quod intra nos est. Tu
suscitas egenum prostratum. de pulvere vanarum cogitationum.
delin — et pauperem erigens a stercore [illegible] del[illegible]
colloces eos in altum. ut sedeant cum principibus hoc est cum
atque fratris — angelis/ et ut eorum consortio in celis sit. Donum autem
istud gratie beatam confertur solis inquietibus ipsum diligentibus.

atq ardent . et ad h' se disponentibus . Qualit' aia gteplatiua
Nec itelligedu e . q eleuai sup corpus . et effici' si' et vnita Ca 21
aiam corpus desere stdm sbam . cu in gteplacōe
rapta fuerit salte de cursu coi . Sed pro tuc
ee dicit' . ubi fuit cor suu atq amor suus . Sicut
Aug . dicit . q aia verius e ubi amat . q ubi ipa
animat . hoc e q ubi vita prestat corpi . Et ideo dico
q talis eleuatio aie deuote / extra mudu . ac supra
ista corpalia . usq ad semetipam . aut usq ad angelos
uel certe usq ad creatore suu altius fiei no pt . que
fit p forte stanq meditatoem vel ardete amorem .
tali mo q talis meditacio . aut iste amor vtutis sit
tam potens . ut ipam faciat obliuisci . uel cessare ab
oibus opationibz aliis et fantasiis . sicut cet in so
pore pfecto aut sompno . Vel salte si no ex toto . ta
les cessant opationes . ipe tn no pnt corrupe . ex
tingue a supeme meditatoem uel amore ardente
supra dcm . propter . vigorosa eius potentia / Oportet
etia q aia totalit in tali meditatoe sit occupata et
amore . ad huiusmoi q sit oino atenta . nec de quecq
re alia ei sit cura . nec ad alia respiciat . nisi forte
talia ptereundo . no tn ibide pede figendo . sl q in
talibus no arrestet' . sine mora faciat . Et hoc fiei
posse expientia cotidiana in minoribus hoc maifestat
Affirmatq ide Aristoles in quens . Accidit interdu aliqu
supr re aliqua . tam fortit meditari . q nec aptis oculis
videbit hoc qd ipm ptereret . seu qd an eu vadit .
Sepeq in societate cu qua sociabit' plura dicet' et
cora ipe exercebunt' seu fient de quibz nec aliquid sciet

sed in sua forti meditatione persevera bit ac si dormiret
quibus Unde quis de tali puero bene istud esse solet adduci et
dici. Iste ad suos meditatur amores. Tale siquidem modum
raptus perceperunt sepe studentes ipsi aliquid subtilitatis cum
pulare molientes. Pictores suo modo fatere consueverunt sed
ego teneo. alij quidem opifices subtilium positi in ymaginacionibus
cx iii fortibus. ¶ Recitatur quidem de philosopho quodam nomine arthimeides
excellenti geometro qui ymaginabatur deliberavit facere
ingenia subtilia ad bellandum et defendendas invadendasque
civitates. Unde accidit civitatem quam inhabitabat dictus
philosophus ab inimicis debellari. princeps autem exercitus precepit
ne audito philosopho occideretur. sed a casu quidam eundem suas
figuras protrahentem secundum suas geometrice reperit. consimiterque
ab eo quo nomine appellaretur. Ipse vero tam fixe suarum fi
gurarum formacionibus intentus extitit. ut quid sibi iste interrogans
diceret penitus ignoraret. nisi insinuabat eidem ut
se non impediret nichil aliud videns. Unde ideo vitam perdidit.
Ecce quam fortis huius erat meditatio. ut ob eius vigorositatem
civitatis sue expugnacionem non perciperet. atque
etiam quidem inimicum agnovit ipsum occidentem ¶ Alius etiam
cx iii phylosophus neades dictus. ad mensam positus sepe comedere
oblitus est oportebatque ne fame periret famula sua ad
cibum percipiendum eius manum conducere. de quo valerius
recitans dicit ipsum solum animam vixisse. corpore autem excludatum
fuisse. tamquam re extrinseca et inutili ¶ Dicta exempla ad
ducta sunt ad ostendendum quod anima ymaginationes atque curas
non proprias a se potest depellere. ut sublevari possit. et
ad sanctiora quieciora que ascendere. atque se taliter ad unitatem
simplicitatemque deducere. meditando solummodo qualiter

ad suum creatorem poterit pertingere. quod eius eloquens. sinus atque amor. quamuis illud facere fortius sit atque difficilius sicut in dictis exemplis ostensum est. Et hec de tanto opere cogitationibus vt oportet spiritualibus. habeatque meditationes magis extraneas atque sublevatas. Ca. 32. memoria facit libri c 32

De contemplatione Richardi de sancto victore

Richardus de sancto victore quendam edidit librum. quem pretermittere contineret. ubi multum subtiliter. atque secundum profundam scientiam tractat materiam istam. scilicet de contemplatione. dividendo ipsam contemplationem in species sex seu modos. quorum modorum duo in ymaginatione sunt positi. duo in ratione. item duo in intelligentia. secundum hoc prefatus doctor ponit tres modos celorum intra animam ¶ Et iuxta hoc quod ipsa anima cogitando seu meditando perpendit vtitur diuersimode. scilicet aut meditando corporalia. que sensibus percipiuntur exterioribus. aut ad seipsam cogitando. aut angelos et eorum statum. aut etiam ipsam deitatem ¶ Et presertim dictus richardus in quinta parte libri memorati. tradit quomodo contemplatio formatur seu diuersificatur modis tribus. Aliquando per hoc quod ipsa anima dilatat interdum amplius. et quanto plus eleuat suum intellectum. Et quandoque per hoc. quod ipsa habet ipsum scilicet intellectum sicut alienatum seu oblitum. Declaratque per quem modum istud fiat. et qualiter quandoque hoc accidit. adducens auctoritates atque exempla scripturarum et naturarum. scilicet quod hoc fiat per admirationem vehementem. aut per magnam deuotionem. vel etiam per delectationem non modicam spiritualem atque contemplationem. Quod quia mee intentionis est loqui non subtiliter. sed rude et breuiter. ideirco postpono vobis declarare. nominati doctoris doctrinam. que nimis subtilis. nisi forte in eius partibus subsequentibus. et hoc modo captiori atque vobis familiariori Capitulum 33. de tertio gradu c 33

Nunc contemplacionis et similitudines quedam naturales
restat de gradu tercio spiritualis contemplacionis disserere
que fore baptizatam presencerant. Cum adiutorio
enim gracie divine. presenciatia fortis permit atque collo
cat in altitudine perfecte contemplacionis. ordinatque hominem
in statu perfecto. in quo potest dici vinc amore. Hic
enim recipit divinas consolaciones amoris. non serenas
tribulaciones timet a mundi. De nulla enim re alia
ei ex tunc cura est. nisi deum amare. de ipso meditari
atque loqui. et pro eius amore fugit fatuas delecta
tiones huius mundi. atque eiusdem mundi adversitates
cum gaudio suscipit. Et ideo non est quod ei possit obesse
seu nocere. Non prosperitas. Ista enim subterfugit. aut terre
narum humillime suffert. et in magna graciarum actione
Item non adversitas. hanc enim ardenter desiderat. sicut me
diante qua deo deducatur. et qua ipsa devota anima pur
getur et edoceatur. Per quam quoque sponso suo ac amico
adhesit xpo simulatur. qui plenus fuerat tribulacionibus. Re
cipit item adversitatem. quemadmodum signum certum. quod deus
omnipotens sponsus eius eam diligat. ex quo dignatus
sit se visitare et castigare. Et in isto statu. anima devota
ardet dulcedine caritatis. atque puro igne spirituali suc
censa recte ut carbo clarus et totus ignitus. et sine
fumo. et sine trepidacione. et sine tumultu. Ibi est
anima totaliter radicata in terra optima. multum fructum
afferens. Ibi est destructa amoris mundani civitas
et constructa amoris divini civitas. Sed tamen non est quod quamdiu
dum hanc mortalem vitam vivitur. sine dono ac privilegio
gracie specialis. aliquis in tali perfectionis statu. semper possit

pmane . sine sui mutatoe . quin potius dico usque ad
morte . de statu in statum variatione sepe et mutatoem
fieri . Quod qui iam ad tale statum pfectionis pucti-
tatis diutius in eo pmanet . et sepius quam alii inmorat'
Et si ipsi quoque excadere contingit et labi . ex eo citius
relevat' . in aliquem de duobus primis statibus . Primus — similitudines
status compat' convenient' hyemi . in qua viget quasi
semper frigus et obscuritas . Secundus similat' tpi vernali
in quo per mutatoem grandem . modo viget calor . post
frigus . et obscuritas et post teperantia aeris . Modo
sol lucet . post nube tectus occultat' . modo pluit
post e serenum . Tercius status equat' estati calide .
in qua quasi continue fervor e solis atque aeris claritas .
licet interdum veniant pluvie et obscuritates . fortioresque
quoque oriantur tempestates atque horribiliores mutatoes
quam in qualicumque tpe alio . Et tali modo pfecti contemplati
sustinent pro tpe . tempestatoes graviores aliis . Et aut
pter ipsorum probatoem et purgatoem . ut in humilitate
conserventur . Vel certe interdum ad eorum pditionem secundum
occultum dei iudicium . exigente eorum superbia et ingratitudine .
exemplo luciferi creati in tanta pulchritudine . sapientia
et contemplatoe tam sublimi . Potest etiam aliter primus
status similari diei prime hore in mane . qua claritas
tenebris adhuc involuta cernit' . atque multum obscure
incipit apparere . Secundus . tercie diei . Tercius vero clare
meridiei et sic de multis aliis figuris similibus et exemplis

Fortis psenciatia nostra est contemplatis . declarat per exempla ca 38

Qui absque psenciatia forti sumitatem et altitudinem
mentis contemplatois . putant se obtinere . a pfectu habe

calore amoris divini. talis quemadmodum assilatus ascenderet
montem excelsum. postea semper descenderet. prius quam pertingat
in summum. et hoc quia reperit quandam difficultatem et
impedimentum ¶ Vel comparatur volenti ignem accendere. vel
succendere. in lignis viridibus et putridis. qui cum non statim
accenditur. et cum nisi primo percipit fumum vel modicam
flammam facilem extinguibilem. quia commotus recedit. destituit
aut per totam domum perit. proiciendo hinc inde strues lignorum
¶ Item merito comparatur perfectus non potenti percipere maturitatem
grani sui seminati expectare. aut quod sua plantula inserta
terre. radices bene figat. propter moram et periculum vel diffi-
cultatem quam percipit talis. ¶ Rursus gerit typum symee
incipienti nucem viridem degustare. sentiens autem corticis a-
maritudinem. ad nuclei dulcedinem non pervenit. statim
eam a se proicit non perseverans ¶ Postremo similatur pigro
militi. qui ante civitatis obsesse captionem perfectam tedio
affectus inde discedit. ¶ Videtis igitur quod taliter faciendo
aliquis non pertingit ad apicem montis. nec ignem habere
potest. neque bladum fructum nec arborem. neque nuclei gustum
nec etiam civitatem obtinere. referendo ista pueris iam dictis
¶ Sic similiter non potest pervenire aliquis ad perfectionem contemplationis
sine forti perseverantia. Impedimenta plane quibus montem
c 34 Stenimus contemplationis usque ad summum ascendere valeat. Ca 34
adhuc modicum in uno supradictorum exemplorum. con-
siderantes factum volentis ad finem montis alti atque
pedestris contendere. Iste continue ascendit. non et descendendo
usque in bassum. Quod si eum pausare contingat. non incipit
progressum suum a pede montis dicti. sed a loco ubi moveri
desiit. Pari modo incipiens possidere contemplationis perfectionem

nō debet q̄eſtē . aut ſerpiū arreſtare . quia pauſare
ē redeſcendē . Nō progredi retrocedē inferius ē . Nec
debet eciā ſemp̄ recipē a baſſo . ſed vbi receſſit et
ubi dimiſit . Et ꝓpter iſti⁹ ꝑſeuerātie abſenciā . tā
pauci reperiunt̄ . q̄ ad ꝑfectā ꝯtingūt ꝯtēplacōem .
Qua cū eni quidā modicū aſcendētes ſenciūt penā
aliquā et laborē credunt ibi pauſarē . ſtatim retrocedē
inferius . Sunt autē alij nō habentes ordinē et modū
aſcēdendi nō cuſtodiunt . ſtatī enī volunt ſalire uſq̄ in
altū . nō incipiēdo a baſſo ꝑ modū ſcale . Baſſū aūt
ſeu inferius huiꝰ ſcale . cōſideracio ē ſuorū pctōrū atq̄
defectuū . Sed repiunt̄ alij . collis ſuis īpoſita habentes
grādia onera . nec hēt ipā abiciūt . et nichilominꝰ ſe
ꝑ putant aſcēſuros ſūmo . Onus aūt iſtud ē occupacio
mūdana . et fortis cogitacio ibi poſita ſeu fixa que
aīam aggrauat inſtabilit̄ . faciens eā ſemp̄ ad ſe reuerti
et relabi . ſi q̄ñ leuauerit ſe . Rurſus quidā propt̄
nimias volitātes corā ſe muſtas . totū dimittunt et l' muſcis
ne deſinunt vel redeſcēdunt . Muſte iſte ſūt volātes
cogitacōes . q̄bus aīa in ſuo ꝓgreſſu . nequaq̄ debet
arreſtari ſeu īpediri . ſed vlterius ꝓcedē fugādo iſtas
a ſe manu ſc̄e indignacōis . Repiunt̄ eciā alij . tales
muſcas inſequētes ad modū puerorū poſt papiliones
currentiū . Iſti quidā q̄ latitatū camīe inf̄nalium
ſtatī currunt . hoc ē q̄ cito ſenciūt temptacōnē aliq̄
turpē . totū dimittūt . vel certe ſe cū tali occupāt .
nitunt̄q̄ talē expellē . et oēs huiuſmōi temptacōes
et cogitacōes . q̄d ſepe fiei nō pt̄ . ſed bñ pñt
ꝓteriri . ſ. eas nō curādo . exemplo pegrini q̄ ad

quelibet latratu canu no sistat pede . cu sibi i via
talis occurrit latratus . sed cōtīto gressu taq̄ no cu
rando iter ɔtinuat . ⁊ sit silent . De quāto eni plus ꝑ
sisteret ad se defendendu . uel ad eos ɔpescendu . tāto āplius
latraret . et iter suu talit ꝑderet ¶ Aliq aut no exte
dut semꝑ manus dextera hnt . q̄ eos in altu debet
sublevare . ymo retrahut . appodiates ɔfidetes q̄ in
multitudie diuitiaru suaru et sue fortitudis . Ideoq
no miru si huiusmoi cito labunt . Propt ho debet ho
semꝑ extende manu sua . ad auxiliu diuine gre . dif
fidendo omino de ꝑpa sua potencia . no ꝑsumedo se posse
illuc puenire quo tendit ꝑ seipm ¶ Iteru sut alij . q
putat stati ee se in sūmo . cu tn adhuc sint bene
in basso . ideo ascende dissimulat et dimittut . et sic
dimittedo retrocedut inferius ¶ Aliq procedut usq
in altu . sed stati efficiunt vanigloiosi seu gaudiosi
videt ipis . opus suu multu bene pegisse . et sua di
etam bene fecisse . nec ponut diligētiā ad ibi stab
in alto demorandu . ergo tales ꝑcipitant . seu stati de
cidut . no ascēdētes ita velocit sicut vellet
una vice . Vel forte eis deus nuq auxiliabit ad
illuc ascendedu . exigete ho supbia eoꝝ et ingratitudie
et abusu cognicionis habite . Quod cogitare e horribile
et causa nuq ꝑsumendi . ymo se tenendi in profunda
humilitate . cu sciat ꝑcipit . q ho qui deo fuerat tam
proxim' atq familiaris in collocucōe sua . et sicut
avicula q ɔstruxisset nidu sibi iuxta celu . postea de
iecta usq ad infernu . sine renotacōe aut reuisione .
¶ De hijs sut aliq . qui cu vident se modicu altius

ceteris in monte isto . alios appreciatur et deridet ipsius
existentes . quod iuste delinquunt a deo ut labantur . quatenus
cadentes agnoscant quod modicum a semetipsis possint .
Alii autem qui isto in monte . non ut propter curiositatem conscendere
voluerunt . et ut dicere possint etiam fuimus ibidem Aut etiam
ut secreta excellentia inquirant . Aut propter solam placentiam
seu delectationem . Aut propter loci eminentis amenitatem
non autem ut deo melius placeant . proximisque ei serviant
honestius amplius et magis meritorie Et isti cito
amittunt dei auxilium . atque eius graciam . et certe re-
periunt se deceptos nimis dure turpiter atque inseabili-
pu-tant cum se esse in monte dei . cum sint in monte dyaboli .
¶ Postremo est aliquos incitare . nimis quod non dictat seu
ius sit festinantes . intendentes preire suum ductorem . et fortius
quam vult idem . quod magna est fatuitas . Gracia dei est ductor
iste sicut dictum est . quando non ergo propter quod dedignatur expectare spacium
quibus per motum gracie istius et auxilii . inire eam perdit . et alia
vice ipsam pro libitu suo tam cito non reperiret . Sicut
e regione etiam est cum istis . qui ad istam graciam sequendam . non
sunt parati . cum ab ea vocantur et monentur ad ascendendum
primo refutant . et alibi vadunt . aut certe verbo vel facto
dicunt gracie . ut adhuc modicum ipsos exspectet . et sic ipsa
depulsa mox recedit ¶ Oportet igitur continue stare non
super sui cordis custodiam ad imitandum visitacionem di-
vine gracie et procedere secundum ipsius motum atque voluntatem . nec
velocius neque tardius omni tempore cum profunda humilitate
et indignum se iudicando etiam ad montis istius latus . quanto magis
ad eius apicem ascendendo . propter hoc de tanto trahitur altius . Quem-
admodum rex potens volens honorare militem suum de

tanto eum libencius collocant supinus ut sedeat cum prin-
cipibus quanto magis renititur ad hec. et de tanto magis trahit
et compellit. de quanto miles ipse plus humiliat excusatque
Semper omnia enim displicet deo presumpcio. Sed delectat
eum modus volencium eum attendere effrenate. et sine timore
quasi ad suum socium et sibi similem. sed debet semper custo-
diri. sancta et laudabilis verecundia tremor et pavor
atque timor cum confidencia sive benignitatis. Sine enim
confidencia. talis timor nimis esset culpabilis. et impe-
dimentum ascensus mentis. propter tremorem et tribulacionem
amplius quam racio exquirit seu quam iustum esset a timore
concepta. De quibusdam aliis impedimentis istius vite. Ca xx

Loquamur adhuc. de aliis quibusdam obstaculis
sive impedimentis. Sunt enim quidam qui asinum suum
hoc est corpus proprium. nimis vexant. ita quod anima
se de eo unde non valet. Alii autem nimis sunt repleti
atque ponderosi infirmi et dormitantes sive pigri.
animus enim dum extiterunt in infirmitate a infirmitate
carnalitatis per comestionem excessivam atque potacionem
aut vaniloquium. Suntque tales tamque contriti resoluti pa-
litici et dormitantes. Ideoque ipsos oportet curam a basso
incipiendo. scilicet per humilem comparacionem. Sed quidam sunt qui ascendendo
vehementer paciuntur aliquam verbi dei famem spiritualem. cupi-
untque posse hec illud audire et legere. Unde attendit quod legendo
nimis seipsos detinent. recipiunt illic refectionem amplius
quam racio exigit. seu inmoderate vel quam tempus requirit. in tantum
quod sui ascensus inicio obliviscuntur. nec ascendunt secundum quod ce-
perunt. Verum est ex parte altera. talem refectionem sepe
fore constitutam atque necessariam et precipue in exordio. vel quod

sunt inmensurate

sumit mensurate. sempq3 ꝯsidet ho suu ascensu.
hoc e q in legedo plus ꝯcit devotione q sciam
Rursq reperiunt alij vetalitates. atq3 saltates conti
stimulu ipos pungete. ad ascendendu i altu. h e
q fugiunt nimis tribulacoem. Iste sunt quida. no ad
hec sufficient instrumenti. de itine querendo seu interroga
do a scientibus. ad habeda desup consiliu. sed habu
dates in sensu pprio. confidunt in seipos. et semet i
hoc doce volentes. et ideo aberrat. et sepe iter pit
desistunt. Sed sunt alij no desistetes pete viam
et inquire p studiu fervetes ad usq de hac i ca
thedris etia sciant loqui. et lege. alios q doce licet
ibi no fuerit salz in itine tali. loquunt aut. q sit
audiet ab alijs. nec nitunt ascende p illud quq
et io no miru. si tales inferius pmaneat semp.
No eni itur ibi p sola verba. sed op3 pedes ad opus
mitte Isti sunt qadmodu illi. q in plijs exhortat ... no
instrumentis alios ad fortit bellandu. sed ipi ad tangedu
manu no apponunt. Vel sicut q alius demostrat itinera
ad recipiedas elemosinas a pegrinis. ipi vero no va
dunt. aut no pnt ire pro ea propt sua infirmitate
seu ipotetia Sunt alij qui postq iter suu arripu
erunt p via vna. stati saliunt seu declinat ad aliam
et hoc ppt incostantia eoru. a q putat leniore se
ductuos vel delectabiliore. et sic nec qutq ascedunt
neq apphendunt. Sicut canes ter iuu agitates. cu
no venatur si modo post vnu nu post aliu insequunt
Potius oportet eos vestigia insequi pmi. nec se inte
aliqd aliud arrestare qualit solent age canes ad h

bene iducta. Alij nō bene ad seipos intēdūt seu
respiciūt. et ad pericula itineris sui. sed precipitanter et
sine auisatione et cautela ponūt pedes suos. Ioq;
ruūt. de tā alto in tā bassū. Alij vero ascēdētes
retrospiciūt. ad inferi⁹ & respiciūt. et q̄ cito quis de
basso eos vocauerit totū delinquūt. Cum de tanto
reddūtur inabiles. q̄to diuti⁹ inferi⁹ detinētur. et sic
difficili⁹ et grauī⁹ reascēdūt. q̄ mūdana q̄uersatio
in loquēdo. aut aliud mūdiale exercēdo. nō modicū
īpedimētū. et retardatōem generat. et ī talibus
nimis cor suū figens. et seipm̄ tradens huiusmodi
nō velociter resiliens et descēdēs tardi⁹ ad ascēdendū
iter suū. iste q̄ eiusmodi ē usq; ad longū tūc causat
sibi īpedimētū magnū. Ideoq; in istis nō ē ponēda mora
trahē nisi pro sola necītate. et p̄tereūdo ea. Vel salt̄
q̄d si corpus inferius fuit. sursū sint corda. Sed
hoc. hiis q̄ nō didicerūt ē difficile. quia nec āchora cord
fixā habet ad mōtē. et cordas bone q̄suetudīs eidē
alligatas. Intra sūt quidā q̄ cū ascenderint. nunq̄
putat se inde recessuros. sed illic p̄sistē tanq̄ hereditario
iure. sed in suo casu deorsū. fragilitatē p̄priā agnoscūt
senciūtq; tribulatoem. bene q̄siderantes tūc q̄ diuina
grā ipos ibidē collocauit tenuitq; q̄ diu sibi placuit
Et tūc discūt cogitaē de inferiori per bonā humilitatē et
isistētes in alto. Et econtra cū inferius fuerit. iterū sperat
reascendē. habētes bonā paciētiā. Oportet eni ita
bene et plus in spirituali aduersitate sicut corporali. scilz
teptacōibus diuersis afflictiōibus mētis. que sine co
placōe sūt et quales habē q̄sueuerat uel desideat sit

se imobilit conservare. Postremo aliq ascendendo
expensas faciunt nimis largas et excessivas pura
per latinas et afflictiones. pretermittunt facere opa
sua nemia. Et io misericors deus cu huiusmodi grosse
agit. permittendo eos temporibus etiis decidere et labi inferi⁹
ut sic illa facere possint. et eoru ad q tenent no obli
viscatur ea operando. Talia sunt impedimenta ad pveni
endu ad montem contemplacionis. et cetera sine numero q com
prehendi atq reduci pnt ad predicta. Ad q vincenda et
vitanda. nemia e fortis perseverancia. cu gradibus supradictis
sub huius pma. locoq secreto et silencio. Quidam modi
meditandi qui pnt servari in contemplacione Ca. 3a. c 31
In legendo vel audiendo predicta. dubitare possit aliqs
et petere. quem in sua contemplacione modu observare debeat
meditandi. Non enim itur ibi pedibus corporis. sed spiritualibus
qui cogitaciones atq affectiones sunt ipsi⁹ anime. Et ergo
non semper vnus et idem modus meditandi tenetur. sed valde
variatur. secundum personarum. locorum. atq temporum diversitatem
et secundum graciam dei doctrina vel scienciam qua quis habet
Unus vadit sic. alius vero sic. ymo vnus atq idem hodie
vno modo incedit. crastina vero aliter. Cogitavi tamen quod
non erit inutile recitare exemplariter. qualiter quidam aliqui
preambulant ista via. Fortassis enim hoc proficiet ad fa
cilius intelligendum et incipiendum. huius itineris introitum
Et recolo me quandoq scripsisse vobis carissimis meis sororibus
plura ad premium quiescendum et ad sequendum que non resumo
pro presenti. Magister Richardus de sancto victore libro suo de mine
meato tradit modum anagogicum vide appropriatum et
quiescentem perfectis clericis quam simplicibus q̄ bonum generalis est

sed ad declarandum plurimus esset innate huic preterito et
doctoribus reliquo. Sanctus Augustinus libro confessionum dat
modum quendam. quem cum matre sua propria habuit stans in
una fenestra quandam ortuli. non multum ante obitum dicte
matris sue. quem propositum in sequentibus breviter tangere // Beatus
gregorius largissime in suis moralibus. de contemplatione loquitur
ostendendo pericula. atque profectus ibi existentes. Sed modum particu-
tularem intuendi. vel illuc se locandi quem quero non percepi
Beatus Jeronimus inter alia. scribit modum unum ad virginem
eustochium. que est. De meditatione mortis sive hora. qua quis
primum tunc recepturus est. quomodo virgo maria. cum filio suo
ihesu christo. cum angeli atque virgines sibi obviabunt. ipsam
suscipientes. cantantes que canticum. quod maria moysi soror
post transitum maris rubri sicco pede filiorum israel cecinit
Cantemus domino gloriose enim. Et dicit similiter idem beatus Jeronimus
de se ipso qualiter post fortes temptaciones. et crebras per
toris tonsiones. continue in ploratibus et lacrimis querendo
dei auxilium. sibi videbatur societati angelorum interesse. ob
magnam sue consciencie pacem et iocunditatem ea post suam penitenciam
et tribulacionem celitus a deo transmissa. Concordant ceteri
doctores quasi in modo simili isto. Cum enim meditatur. inferni
penas horridas. paradisi gaudia. sua peccata. atque mundi
vanitatem. Sed ego adhuc particularem modum inquiro.
Beatus bernardus pene in omnibus sermonibus super cantica. trac
tat modum unum. scilicet de spirituali matrimonio. inter deum et animam
quem quidam doctor. plus novellus sequitur. faciens inter
divinam sapienciam et animam perfectum quoddam matrimonium. liber
vero titulatur horologium sapiencie // Verum quidem modus talis
est altus et subtilis. satis que periculosus sit loquendo. presertim

a principio sue conversionis cum teneris volentibus. Ratio
Qui enim tales novitii estimaret meditari de spirituali
coniubio. leviter labetur in recordatione de spirituali ad carnale
incitamentum. Preter ignoro in dicto libro. quosdam modos alios
fore tactos. utpote cogitando de iuvene sive adolescente
moriturо. nolenti vel non potenti penitere. Et filii meditando
dei iudicia. Item considerando beatam virginem mariam in hora
passionis domini nostri ihesu christi. qui modi boni sunt atque
convenientes. et poterit ibi videri quibus placuerit. De modo c 38
contemplandi quem beatus Bernardus tenuit in principio ca 38.

Recitat beatus bernardus de seipso qualiter in conversionis
sue principio comprendit sibi opus esse. et quod habere debet
opera bona et merita. qualia ex seipso nequiverat
exquirere et habere. Idcirco providit sibi habiturum talia
ex meritis ihesu christi. Et ex tunc diligentissime meditabatur
totam domini nostri ihesu christi vitam. ab eius conceptione usque ad as-
censionem. et ex omnibus penitentiis et amaritudinibus eius. collegit
sibi fasciculum mirre qui inter ubera sua commoraretur continue.
atque hunc per iugem memoriam supposuit suo pectori. continue
compatiendo. Per quod concludo ipsum beatum bernardum suam con-
templationem et ascensionem in eadem incepisse. meditando assi-
due domini nostri ihesu christi vitam. quemadmodum legitur de sancta
cecilia. quomodo evangelium christi in suo pectore portabat iugiter
similiter eius vitam memorando. et non diebus neque noctibus
vacabat a colloquiis divinis et oratione. Et doctor quidam
in libro suo de stimulo amoris intitulato. istam materiam
similiter tractat. et specialiter de passione domini nostri ihesu christi.
ostendens quod in ea omne bonum reperitur. et quod eadem passio
similiter sit via huius puta contemplationis ostium. Volensque alludere

c 3

istrare in contemplatione. ipse se seducit et decipit
Et confirmat dictum suum auctoritate domini. dicentis Ego sum
via veritas et vita. Via per quam progrediendum est. Veritas
viatorem illuminans. Vita. eundem nutriens. sustentans et
remunerans. Unum prefatus liber est in gallicum trans-
latus. meo enim iudicio valde vobis fiet proficuus
¶ Sunt autem quidam qui aliud modum non tenentes sue con-
templacionis. quam quod ad quendam librum devocionis se reducunt.
vitam alicuius sancti aut aliud ad excitandam devotionem pro-
gentes secundum materiam quam reperiunt. quibus semper necessarii
essent libri. Et ideo iste modus solus insufficiens est
nisi hoc etiam assuescerent agere sine presentia cartharum.
Alii vero. faciendo sua servitia divina in corde addiscunt
et se exercitant contemplari intendentes. Quamvis iudico istud
multum esse difficile. specialiter in principio. et posse pertingere
isto modo ad contemplacionis perfectionem propter laborem tantum
annexum. tamen forte aliqua sunt assuefacti tales in suo se-
creto in via ista contemplacionis. De alio modo meditandi
c 39 Novi personam per exemplum meditationis Capitulum 39
que non modicum profecit ad reducendum suas cogi-
tationes seu recolligendum in unum et ad simplicitatem
per hoc quod diligentius se reparans intuebatur fore pauperem
miserabilemque creaturam. nichil se habere ex suo nec quicquam
posse acquirere. Una ex eius medicine meditabatur. atque
sic acquirere bonorum spiritualium elemosinam. a paradisi civibus
in talibus diviciis opulentissimis atque plenis. quos
nosset largos. miroque modo caritativos existere. Ideoque
prefata persona. sub arbore quadam. loco secreto se collegit
se in quo pro suo libitu. atque diutius ibidem meditari posset

putabat. Convertit itaque se cordetenus sine loqla-
mine ad unum postea ad alium sanctum secundum sue devotionis
misterium. a quolibet elemosinam expetendo. Aperiendo quoque
suam necessitatem et indigentiam exponendo. Et de misericordia
eorum magnam graciam atque largitatem. Deprecando eciam eos
ut dignaretur intercedere pro se ad deum omnipotentem. quia personaliter
comparere coram eo digna non esset. Verum est dictam personam
in huiusmodi meditatione plura sensisse impedimenta. extra-
nearum cogitationum atque fantasiarum. Ipsa tamen forti perseverantia
se armavit. atque in dicto loco continuit. inde non movendo
seu discedendo quousque quod conceperat invenit. ceterumque stabilita
omnino in huiusmodi oratione. nec ad aliquid aliud attendet.
Per dies aliquot plurimos. modum dictum continuabat. Fuitque
interdum ad duas. tres vel quatuor horas priusquam quod petiuit
habere potuisset. scilicet suarum cogitationum et affectionum
unitatem atque recollectionem ad unum tale quale diximus
supra. Et per modum talem. quo semper pervenit ad quod tendebat
quandoque tamen citius interdum vero tardius. Percepitque clare verum
esse dominum nostrum Ihesum Christum promissum. Qui perseveraverit pulsans
petendo aperietur ei. Potestis igitur aperte perpendere. quanta
fuerint huius persone desideria ardentia et anxia suspiria
atque gemitus erga sanctos. non ad unum. non ad alterum.
specialius ad eos quorum festum tunc colebatur.. quibus absque suc-
cursu et auxilio perceptibili permiserat dicta persona
ad suos pedes provoluta ad tanti temporis spatium permanere
in bello continuo suarum cogitationum. tumultum non modicum
atque in suo ascensu impedimentum validum. causantium. nec
per ista desideria loqui permitterentur eisdem. Ipsa tamen tandem de
eadem. optime se quietabat. atque sue desiderium eidem tribuendo

sc̄dm dei volūtatē et eius vtilitatē. Reppit itaqz
p̄dca p̄sona. huiusmoi expta difficultatē. sibi gūti
ad profectū. Ut ex hinc disceret vinatius z ardentius
flagitari. Unū accidit q̄ fr̄ de ceteo in sua orōe reppit
citius atqz q̄si sine ip̄edimēto collocatā. i modū tale
ad suaz cogitationū vniōne atqz simplicitatē. leuius q̄
ūio p̄dicto. et ceteris bona q̄suetudie comite ad p̄dcā
peruenit. Exp̄tum istū modū in ūtiis Guilhelmi p̄
secū doctore p̄cipuū tenuisse. que affirmasse legendo
reppei. qz paupes trutanni atqz captiui ipsū deū ex
orōe docuerit. In libris etiā eiusdē patet. quadmodū
oroeiū. vnī viator padisū adeūti. pro ip̄etranda ele
mosina et auxilio pulchre cōparatur. In quo pr̄ libro
q̄si p totū ad deū. ad dnm̄qz nr̄m ihesū xp̄m et
suos s̄tōs. specialiter ad vgine maria. locis adducit
…atrix auxiliatrix creature eius supplicanti suaqz paup
tatē allegāti. Loquit' item de corā iudicibus p̄sentatis
quomodo tales i suis petitionibus sint circūspecti atqz sa
pietes. Numinū. Timet cū et periculū sibi videt imminere
Tali modo et nos. p̄mo adhuc aplius. corā deo putati
facē. nobis multū expediret. Comēdaō istius modi
cōtemplatōis. tāq̄ securi. vtilis et leuis. Ca. 90.
Istū modū inchoandi q̄teplatōem cui placet. sequi pt
Ratis eius e securus. simplex atqz leuis. quiciens etiā
bene gradiū p̄mo q̄teplatōis dīn dicto. q̄ assignatur
humilis pna. Ibi eni nō aliud q̄ indulgētia petitur atqz
bene operādi tpe affuturo grā. Ite etiā remediū cōtra
plagas suas. et petoꝝ infirmitates varias. Qui qd nō
pani. orōes bti Anselmi. aliorūqz ceteroꝝ s̄tōꝝ edite

ad scos et scas proficiunt. Liber quoque de quo predictum locutus
sum rethorica divina intitulatus a Gwilhelmo parisiensi compilatus
multum ad ista utilis. ¶ Super modo isto intercedendi contemplatores
quondam optabam oracionem quandam fabricare in modum pauperis
panem suum ostiatim querentis et petentis ad instar incarceratorum
aut eciam ad similitudinem elemosinam petencium. non quidem
pro seipsis. sed pro in hospitalibus degentibus. Sepe enim
aliquis devocionem suam pro alio interpellando reperit magis
quam si pro se deum exoraret. ubique multum proficit. Tenetur
eciam ad hoc plures ex officio suo. quemadmodum viri ecclesias
tici. aliique ex elemosina vitam ducentes corporis. Immo dico
omnes debere hoc facere. tam propter dei mandatum. quam eciam propter
beneficia ab aliis recepta. sive talia sint bona nature
a suis parentibus. sive bona fortune ipsis collata. iure here
ditario possidenda. a vivis quam a mortuis ¶ Compilavi pridem
oracionem quandam ad dominum ihesum christum incarnatum. Ihesu post
pugnitatis etc. ¶ Intendo autem si deo placitum fuerit de hoc in
brevi diffusius scribere opus ¶ Verum est omnes mundi sapientes
non posse producere contemplativum. quo tendere habet quemadmodum
facit fortis perseverancia. auxiliante dei gracia. faciendo ex
emplo personae sibi incorate. procedendo quasi ad practicam. scilicet ad
opus. quia affectiones scribi nequeunt. neque generantur per
libros. aut per verba. sed per operis exercitium. De modo visitandi :

Quem vero delectat secundum contemplacionem secundum istum modum Capitulum ei
comprehabita solitudo. hic multam largam materiam habet
visitandi et assistendi. ad suam cogitacionem in col
lectione intra se. erga eciam deum atque suos sanctos. Nostre
enim novitates et miserie ac infirmitates tam anime quam corporis
infinite sunt. Ad hunc virtutes nobis acquirende in magno

No 8

sunt nostro. sicut et patri et sancte quibus nobis supplicandum
est. nunc pro omnibus. nunc vero cuilibet seorsum. ¶ Inter ceteras
etiam necessitates. mortis hora postremum est negocium. quod
plus nobis est timendum. ob cuius horrorem sollicite providendum
foret nobis remedium. et vita superstite procurare amicos
atque defensores. laturos auxilium in momento tam terri-
bili ad beneplacitum dei ¶ Hora ista sume ante oculos mentis
reducere proficuum est. eius memoriam recentem. omni tempore vite
in omnibusque factis nostris habere. In nostre contemplationis secreto
a nobis ipsis sepius querendum est. Quomodo anima mea dic mihi
pauper et miserabilis consistens. si in presenciarum. aut infra
unius hore spacium. separari te a corpore oporteret. ad astandum
tremendo dei iudicio. quid dictura. ad quem denique confu-
geres? Si responderet quia sic et sic faceres. et toto cor-
de tuo misericordiam atque veniam ab omnipotenti deo flagitares
a suisque sanctis. Sunt igitur taliter in presenti. Ignoras enim in
quo puncto infirmitatis pro tuis eris. aut quod spacium temporis
ad hoc faciendum habere poteris. In huiusmodi meditatione
frequenter seu cordialiter et diu morari debemus. quamvis
non videatur quod sentiamus mortem multum approximare
¶ Igitur considerandi sunt amici spirituales nostri. pro quibus orare ve-
limus. esse eos in necessitate ultima constituta ad lectum mortis.
Et quomodo a nobis suppliciter auxilium requirunt. desiderantes
quatenus pro eis preces effundamus. comparemurque eis. ac si
in presenti sic ageretur nobiscum. hoc quod utique fiet non diu tar-
dabit. misereamur interim anime nostre atque eam in medio flam-
me purgatorii comparentius collocatam. Ad quod utique innata
considerare diligenter miseriam. aut dolorem validum quem
quis per suam sufferret infirmitate. vel aliunde qualiter vehementer

inde trutinat. Quid ergo erit de anima misera. pessima tanta in futuro seculo.

De tribus dei iudiciis ante oculos mentis renovandis per materiam contemplationis Ca 92.

Possimus insuper in huiusmodi contemplatione renovare ante mentis meae oculos. tria dei iudicia quibus sessurus est seu tenebit. Primum tenebit sicut pater in quo regnat. et iudicat misericordia dulcis et pia et talis est in vita presenti. 2m tenet sicut dominus contra servum suum. ubi regnat atque iudicat iustitia rigorosa. Oportet enim illic omnia exsolvere debita. et est hoc in purgatorio. 3m est in inferno. ubi regnat horrenda et crudelissima iustitia. scilicet propter peccatores damnatos. Ubi enim deus punit. ad iustam iudicis sententiam potentis contra maleficos morte etiam dignos. Modo postrema duo iudicia declinare possumus. appellando et submittendo nos ad primam curiam. scilicet nunc quae durat solum ista vita stante. Bonum ergo est nobis dum tempus habemus eligere. et interim quos habere possumus. tantos intercessores ad deum. Precipue ibi habemus in dicta curia matrem dominam reginam dicte curie. scilicet nunc existentem. filii nostram matrem et advocatam dulcissimam ac gloriosissimam virginem mariam. Pater est illic ihesus xpus pater noster. frater noster. advocatus. Consiliarius. mediator atque redemptor. Et in veritate iste nimis esset stolidus et infatuatus qui recusaret una cum propheta seipsum submittere dei nunc suppliciter dicere Domine ne in furore tuo arguas me neque in ira tua corripias me. Ubi tangit propheta ista tria iudicia. Dicit enim domine ne in furore tuo arguas me id est in inferno neque in ira tua corripias me. hoc est in purgatorio. Sed secundum misericordiam tuam miserere mei. quam desideramus scilicet in hac vita. Et ad hoc possumus

nota tria dei iudicia

ingre . et timere allemanie flagelli . qd iste meruimus stilz mediante intercessione tali q dicta e . et sepe ex toto se quitari seu et absolui . Qui etiam attente pensaret . atque sibi proponeret exitum huius carceris quo detinentur . qd erit in articulo mortis . cogitaretque ad predicta tamquam mediante talis divino cum gaudio ingeret . huius mundi infirmitates . atque diffamationes . paupertates que et similia . que penalitates dicuntur leuissime sufferret . et etiam de nulla adversitate vite huius curaret . Qui insuper cotidie ad memoriam reduceret . mori se oportere . sed quando aut qualiter ignorat . examinaretque se sepius an in statu in quo mori audeat . qd si non protinus removeret in brevi impedimenta . ut securus mortis prestolaretur adventum . Capitulum 83. Quomodo quidam desiciunt in forti perseverantia .

83 Plures autem minus bene auizati et io in contemplatione meditationis proficiunt circa perseverantie fortitudinem . seu circa contemplationis fructum ac per hoc ad ista consequendum multum remoti . Renuunt enim seipsos dare orationi aut meditationi tradere . nisi se devotione senciant affectos ad illa . ac si cum eos ad ista delectant . veniantque ad cor suum . Videtur

viii enim talibus alias dicta nil prodesse . Sed huiusmodi comparatur hiis . qui frigore nimium cruciantur . recusant tamen accedere ad ignem in prius habeant calorem . Aut etiam comparantur aliquem fame perituro . noletque querere ad manducandum nisi circa saturatus sit . Nam cum aliquis se dat in ordinem . vel meditacionem . nisi ut calefiat divini amoris igne . vel ut saturetur donis aut gratia dei . Tales in hoc desiciunt seu errant . putantes se tempus perdere . cum positi in oratione vel meditatione . non mox devotionis igne irrigantur

Aliud qd iudeo . quia si imitatur quantum in se est ad hoc atque fa

aut laborem suum. sintque in bello et pugna continua
contra suas cogitationes cum displicentia. quia non apprehendunt
nec pacem habere permittuntur. tales pro tunc magis repor-
tant meritum. quam si sepe si eis adveniret devotio. subito
sine tali conflictu. Non quia militant deo et serviunt. nota
sub expensis propriis et stipendiis atque cum labore maiori
et pena. Verum tamen est quod volens ad exemplum pmar-
tate persone stipendiis. seipsum exercere. oportet ad hoc habere
ipsum magnum temporis spacium. reiecto etiam omni onere aliarum
occupationum. tam ex parte sua quam aliorum. seque artare ad
permanendum in uno loco fixum longo tempore. sive consolatio
subsequatur aliqua sive nulla. quod tamen ad eandem ha-
benda laborare non cesset. atque sit continuus. Cumque se
nimio senserit tedio affectum. sibi ipsi dicat. quod adhuc
expectet ad medie hore spacium aut hore. faciendo
permaneat sua. expectans divine gratie elemosinam. Post
horam vero elapsam. adhuc se commoneat ad persistendum
taliter ad alteram horam. Et sepe in postrema dimidie
hore parte. talis in sua contemplatione amplius proficiet. quam omni
tempore preterito. et quam alius forte decem diebus. aut certe in
uno mense. Quod si a casu. in suo regressu. aut iterato
accessu repperit se quasi refutatum. sit scilicet quod ele-
mosina ei denegetur. puto non consternetur devotionis
gemitu. tunc humiliter ei queat conveniri ad deum. confitendo
indignum se fore tante gratie. quin immo quod plus meruisset verbera
ac flagella atque tribulationes quam huiusmodi consolationes.
Et sic dicat. O domine deus. tue consolationes. laudes. nota
et gloria tibi sint semper. in aure ut dignum est et iustum
confusio. nisi opponimus preciat in de tua misericordia. Per tale

modum vincet deum . faciens ei sufficienciam de cordis sui
divicia . Et certe . deus eius non oblivisceretur . conferens
misericordiam suam . cum per congruum putaverit atque horam ex
pedientem secundum suum beneplacitum . Nec eciam debet aliquis
huiusmodi consolaciones nimis affectare in lacrimis atque
devotione pro sua delectacione et ad suam placenciam . sed
ut per talem consolacionem amore ardencius deo uniatur .
ad cuius possit melius . dimittius . et delectabilius se conformare
Si igitur magis ei placitum fuit quod per tunc aliquis ei famuletur
sine talibus consolacionibus . conformiter et nobis idem placere de
bet . debemusque dicere . O domine deus omnipotens sufficit mihi
optime . ut premium meum atque remuneracio a te reservetur
mihi in paradiso . et propterea illud non tribuens . Illud unum sup
pliciter oro . ut mihi non irascaris . sed ut unam in tua
gracia teneamus de cetero . Fiat voluntas tua . Cum vero de
votione affectum fuerit . diligens existat . gracias acciones
ex toto corde referens deo omnipotenti . orando instanter . ut
augmentet et confirmet opus placacionis sue in eo incepti
absque hoc quod tale quid ei hic conferat sicut premium . quod potius
in futurum reservet plenda integram . Quedam ymagina
cionis cum tribus habitaculis . fidei spei et caritatis . eadem ge
per Iter motis antea adducti . pro faciliori sui elevacione
in contemplacione . per quas ymaginari quiescent . quemadmodum
aliquem quidam quem novi fecerat . et breviter perstringam eadem
Ymaginem igitur mare magnum periculosissimum . quod diversorum
generum homines euntes et redeuntes navigio pertranseunt
in diversis navibus . ad unum finaliter portum tendentes . in
quo eciam magna pericula sepe ... pericula maria .
atque tempestates varias nimio habent pure . Ad ripa

vero huius maris seu in litore elevata est rupis. altitu
dinis mire. supra quam exiiis quarumque. scandus est. De qua
preter quod in magno isto mari fiat. speculari potest absque pe
riculo ¶ In ista rupe tres erunt stationes. sive habita/
cula tria. Unum in basso. aliud in medio. 3m vero in fine
sive summo. In primo ymaginem fidem esse hospitatam. In 2o
spem. In 3o vero caritatem. ¶ Modo sic quibus in primo fuerit
habitaculo. scilicet basso. fides ipsa eidem maris horribilia ostendit
pericula quantum ad animam. propter que concipit timorem validum
et considerat iudicia dei immutabilia. contra ipsos peccatores
ab eo in istius maris voragine precipitatos dampnacione per/
petua. absque ullo remedio. Et ibi potest homo devotus in eadem
fide coram suis mentis oculis. statuere omnia sua facta ad gnandum
in se sancti timore et pavore secretorum dei iudiciorum. quemadmodum
est fragilitas et mutabilitas. brevitas vite mortalis.
mortis incertitudo. dampnatorum horror. multitudo eorum
qui dampnantur. propria sua peccata. defectibusque temporis preteriti. cotidi
anos etiam excessus. Item quomodo dominus noster ihesus christus.
sanctique omnes multa passi sunt tormenta. afflictiones et tribulationes.
Ita sit certus. quod adhuc plura sustinebunt mali atque dampnati
Et quilibet sive bonus sive malus. expectare habet tribu/
lacionem affuturam sive cicius aut tardius. ¶ In 2a vero
statione aut mansione. locabitur spes. tendens homini de/
voto fiduciam ne propter timorem nimium desperet. et sic se/
metipsum perdat seu dampnet. Et ibi debet considerare
omnia que faciunt ad spem bonam. de dei bonitate. Sic enim nobis
faciendum ipse mandavit. Revocemus illic ad memoriam.
misericordias suas et sua beneficia infinita ab ipso nobis
exhibita. et que cotidie exhibet absque ullo meo merito

·spalit ac maxima dignacoem et miam passiois
ihu xpi dni nri. Ite graciam qua deus facit subito
peccatoribus eos sustinendo. In hoc tabernaculo spei. aia de
nota resumit aliqualit cor suu. transeundo se de uno
tabernaculo ad aliud. ad misteriu ~~et~~ pauore et hu
militate cu spe bona. Unu eni alio absente no sufficit

In tercia vero mansione dicte ciuitatis. demorat caritas.
Ibique considerabit aia deuota. dni sui magnitudine
Et quomodo dignus sit amari. appreciari. atque laudari. qui
oia gubernat atque sustinet. ome qd e. ex nichilo.
pura sua bonitate creauit et sit de ~~con~~sensibilibus gdicoibus
nobilibus sine amore. Sit et de gloria qua suis edidit
amicis etc. Sanctus Aug. docebat quoque agnoscere deu p
mentis eleuatione. supra terra. supra celu. sup ipam sua
aiam. atque supra res oes ab eo creatas. et tunc in
momento tpis et raptu. subito ad altitudinem choruscantis.
aut velocis nubium cursus. aia deuota attingit. quid sit
de deo. et stati decidit econtra seu relabitur. Sed ibi no
oportet vos ee curiosas. nec nimis stabilire et stare.
Sufficiat vobis deu agnoscere. in paradiso celi. et quatum
in presenti seculo debet sufficere vobis. qd credatis et cognoscatis
Quia ipse creator factor et redemptor vester e et sic de aliis
dignitatibus. de quibus in fide catholica edocemini. sine hoc
qd scire velitis. quid sit ipse deus in sua natura p clara
visione eius. De quo trado vobis tale documentu sancti
Quo dt vi

dyonisii. Quotienscumque in contemplatione et meditatione de
deo facitis / scitis qualis sit res quam videtis. Videtisque vos
quelibet res visa. quotienscumque non assimilatur alicui vel alteri
huius mundi. tunc certitudinaliter teneatis vos non vide

deum tale per claram visionem et sic non dico et de angelis
Non enim est deus corporaliter magnus . nec albus . nec
rubeus . nec clarus neque coloratus . Sic nec sunt angeli
Verum quidem est quod cognoscitur et sentitur hiis per modis alium
qui scripto tradi non potest . neque verbis edoceri . nisi quod ipsi
sic cognoscentes sentiunt et sciunt hoc quod cognoscitur Sicut
sentiendo vini dulcorem . aut plenitudinem vnius saporis . aut
vnam melodiam . et talia sentimenta enarrare nequit Sicut
a simili aliqui intra nos sentimus bene amorem aut gaudium .
et tamen amor et gaudium non sunt magna corporaliter aut grandia
alia . alba vel nigra . Nec possit aliquis facere intelligere
aliquem . qualia essent talia qui numquam huiusmodi sensisset in se
Non tamen dico quando capi poterit deus quid sit in humana natura
habet enim ut sit corpus . formatusque est ut alius homo
Sed quod dixi deo . intelligo in sua diuina essentia . Et quando
anima deuota hiis visitata esset . in habitando istam rupem aut
montem . forti meditatione . et per fortem cogitationem . semper
illuc conuerteret facilius se eleuando ac promptius . ad habendum
fidem spem et caritatem . et alias pulcherrimas contemplationes absque
numero quas ibidem reperiret . esset sibi vel ei tamquam portus
et litus . seu confugium . contra dictas tribulationes et impedimenta
maris magni huius presentis mundi ¶ Capitulum .xli. c .xli.

Sicut supra memini . De tribus modis quibus gratia dei datur
mille et mille modis . contemplatio variari potest et haberi
Ideoque pro tanto ad presens non persisto . relinquendo cuilibet
suo sensui . et gratie a deo collate . Ne videar quoddam
largissimum . atque copiosissimum et quodammodo infinitum
in tam breui et modica ymaginatione velle constringere . Sed
pro finali adhuc dico . gratiam dei presentem esse anime . tribus

modis spaliter. Unus modus est per iustificationem sine
hoc quod sentiatur. atque animam tamen sit adest deo accep
tabilem reddat. Alius modus est per sentimentum et consola
tione aliqua. sicut in istis qui in sua contemplacione recipiunt
et percipiunt diversos consolationum modos. atque gaudia
spiritualia. Fiat interdum eisdem videtur quod liquefiat animo
in quadam dulcedine. in tantum ut omne quod tenuit a me
ditantibus plenum esse tali dulcore indicat. Aliqui vero re
cipiunt securitate quadam admiranda. humilitate plena.
qua mediante ipsi sibimet displicent. sola accipientes
40 delectationem et placentiam eorum in deo. Quotiens enim sibimet
ipsi quis placet. atque in se de seipso gaudet. tantus sit a
vera humilitate esse procul alienum. Sicut consolationes suas quibus
iocundatur. a deo habere sciat originem. Vera enim humilitas
semper existens sociata visitationibus bonis atque divinis
dat cognoscere ad plenum et veraciter defectus suos per quos
sibi ipso displicet. redditque vilis atque abhominabilis in
conspectu suo. nichilominus placentiam maximam habens. sed
quam in gratia. ima bonitateque divina consistit. Aliqui anima devota
sentiet cordis sui quandam dilatationem. vel sui intellectus
comprehendens in se plus quam etiam totus mundus indicabitque
deum fore tam excellentis atque infinite maiestatis. quod
quasi omne quod residuum est. ei nichil omnino esse videatur. nisi
cognitum esse in talibus deus cognoscitur. Aliquis vero sentiet
anima in se quandam spiritualem ebrietatem. commoventem eam sobrie
in laudes spirituales. suspiriaque sancta et devota. non se valens
ad intra continere. quin oporteat deforis erumpere. seu adextra
id ostendendo quod sentiat. Videbiturque interdum eidem quod anima
plena sit gloria et laude divina. Tertius vero modus

habendi graciam presentie dei. est per vnionem. quemadmodum beatus apostolus paulus habuit. et ceteri contemplatiui excellentissimi. Sed de modo isto loqui me indignum reputo. et ob meum continens altioribus doctoribus que id relinquens diffiniendum. Deo gratias omni tempore Amen. Explicit tractatus de monte contemplacionis.

Incipit alphabetum diuini amoris. de eleuacione mentis in deum. · Johannis Nyder dominicani

Ad honorem omnipotentis dei. aliquos modos et vias pro eleuacione mentis in deum propono conscribere. Et quamuis hoc non sit currentis neque volentis. sed dei miserentis. tamen cum dei adiutorio habitis exercitiis et modis multo facilius potest se quis eleuare. ¶ Vnde primo sciendum quod diuersi diuersas ponunt dispositiones. Beatus Anselmus in suis meditacionibus incipit per viam timoris. Et hec est via inchoatiua. Beatus dyonisius ponit tres vias. scilicet purgatiuam. qua primo homo mundat consciam suam per penitenciam. Via illuminatiua. scilicet qua homo se accendat in amorem dei. per memoriam et gratitudinem beneficiorum dei. quia sicut dicit Augustinus in meditacionibus suis. Ad deum diligendum nichil tantum valet sicut beneficiorum eius frequens meditatio. Tercia est vnitiua qua homo per amorosam coniunctionem et adhesionem vnitur summo bono. congratulando perfectionibus suis. et totum se ei submittendo subiciendo promptissima voluntate. Beatus benedictus ponit viam instructiuam. A beato gregorio dicitur modus exemplatiuus. Beatus cassianus dicit quod apud ipsum meditari quod inducitur timorem. Et quod procurat imitacionem

et vita sanctorum. 3o ea que inducunt spem futurorum et gaudia
sanctorum. Item Johannes Gerson cancellarius parisiensis dicit quod ad divi-
num timorem pervenitur per compunctionem, admirationem et exultationem.
Bonaventura dicit quod ad hoc valet tria, scilicet divina reverentia
orationum suffragia et benivolentia. hoc est quod homo reputet
se indignum tot et tanta beneficia a summo bono percepisse,
offerens bonam voluntatem suam ad gratitudinem omnium. Beato
Jeronimo ponitur asscribi vitam peregrinativam. hoc est quomodo dominus
ihesus in hoc mundo vitam duxerat tanquam peregrinus. Beato
Ambrosio via operativa. Francisco via compassiva. Bernardo
via affectiva. Augustino supplicativa. Hugoni orativa
Gregorio exultativa. ¶ Est tamen verum quod quilibet eorum plures
vias habuit. Sed hee quasi exemplariter eis asscripte
sunt. Et quia diversi amatores diversis moventur modis, ideo
diverse hic ponuntur vie. ¶ In generali tamen sciendum est quod volens
videre dilectum suum Jhesum primo mundet oculos si sunt
turbidi aut tepidi. Et hec est via purgativa. Deinde si sunt
tenebrosi accendat lucernam ut clare ipsum videat. et hec
est via illuminativa. Deinde appropinquat et pia reverentia
procidit ante pedes eius. deinde tempore elevatur a dilecto por-
recta ei manu. Deinde suscipitur ad osculum pacis. Deinde
affabiliter ei loquitur. cupit semper manere cum eo. liquescit
in eius presentia. languescit in eius absentia. querit. vocat.
suspirat. inventum demum tenet. in eius amore ardet.
alia fastidit. soli illi adherere volens. Et hec est via uni-
tiva. Et post longum tempus in eo quietatur, ita ut in pace
factus sit locus eius. ¶ Ex hiis et aliis patet clarius quod
dicte vie procedentes in amore dei. et studiis hec erunt quedam
capta. de doctoribus utilibus ad elevationem mentis in deum.

Et hec de prohemio — Sequitur registrum

Inchoativa
Purgativa
Illuminativa
Instructiva
Imitativa.

Via
Exemplativa
Admirativa
Pugnativa
Operativa
Compassiva

Via
Affectiva
Supplativa
Orativa
Unitiva
Exultativa

Capitulum primum — De via inchoativa — Anselmus — De doctrinis

A timore servili procedit filialis. plures enim incipientes declinare a malo et facere bonum incipiunt a timore. Ideo hec via dicitur inchoativa. De hac via habetur in Jeronimo Sive comedo sive bibo sive quid aliud facio. semper resonat hec vox in aure mea Surgite mortui ad iudicium Et in vitis patrum habetur de hora moatho. qui semper timuit tamen. sed in hora mortis obmisit demonum. deductione ad iudicium. et sinam in ditis De hac via dicit Anselmus. O lignum aridum. et inter ignibus dignum. quid videbis in die illa. quando exigetur a te ad ictum oculi. omne tempus vivendi tibi concessum quomodo a te fuerit expensum etc Et continet multa incitativa timore sicut exemplo ponitur in tabula secundum ordinem alphabeti Alteratio et instabilitas mundi. quia homo numquam in eodem statu permanet. et nescit an amore vel odio dignus sit. Si enim relinquet eum dominus ad ictum oculi. statim dyabolus eum submitteret Bellum triplex carnis mundi et dyaboli. adversus spiritum hominis. Cotidiana fragilitas et negligentia resistendi. peccandi et perficiendi Divina severitas quae apparuit in casu luciferi in perditione mundi per diluvium etc Exitus dubius de hac vita quia nemo scit. ubi quando et quomodo morietur an bene vel



male Futurum iudicium. ubi erit iudex infallibilis
ineffugibilis inflexibilis Nemo potest eum fallere nec effugere
nec a sua appellare Grauitas penarum purgatorij
que secundum Augustinum excedunt omnem penam huius mundi Hor-
ror demonum et penarum inferni Ignis inextinguibilis etc
Karissimorum animarum celi perpetua separatio Luctus et
vlulatus sine consolatore Maxima strictitudo nam peccata
Sicut oues in inferno positi sunt Notitia et confusio suorum
peccatorum Odium sui et omnium que sunt in toto mundo Quietis
et spei perpetua ablatio Rationis obstinatio in malo
quia non wlt [illegible] bonum. Stridor dentium pre angustia.
Tencio et captiuitas. quia nec potest de loco moueri
quamuis vellet. Vermis conscientie de obmissis et scandalis
Xpe redemptor pie. qui sumus causa tue vie ne perdas
nos illa die. ¶ De via purgatiua Ca 2m
Dyonisij.

Postquam homo tot terroribus. mortis. iudicij et in-
ferni conturbatus incipit timere. tunc arguit seipsum
sit in seipso ¶ Quicumque peccauerit mortaliter
aut oportet eum dampnari. aut lamentis purgari. sed ego pec-
caui mortaliter. ergo oportet me dampnari. aut lamentis penitencie
purgari. Sed quia dampnatio est perpetua. et purgatio
temporalis. volo igitur agere penitenciam. Interim quod tempus mihi vacat
Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine anime mee
et quantum delectatus sum in delitijs tantum me affligam penitencie
tormentis ¶ Post secundum illam viam ponat homo decem puncta
aut quot voluerit et dicat O pater misericordissime. ego sum
filius ille prodigus. qui hec contra tuam pietatem commisi. et ita
ingratitudinis fui. quia me innocentem creasti et ego me depraua(ui)

Perpetuitas penarum inferni. quia in inferno nulla est redemptio

Tu pro me crucifixus et humiliatus. et ego me exaltavi. Tu nudatus. ego avarus. Tu amaricatus ego delicatus. Tu felle potatus. ego crapula saturatus. Tu totus laboriosus. ego omnino accidiosus. Tu pro inimicis orasti. et ego inimicos et amicos adulavi. ¶ Sed quid faciam? numquid desperabo? Ubi est illud. nolo mortem peccatoris? Ferrum vitrum et speculum cum rubiginosum est purgatur. et ego per viam purgativam. lima contritionis et confessionis et satisfactionis me purgabo. Sicut me exaltavi ita ero opprobrium hominum et abiectio plebis. contra avaritiam. abrenuntiabo proprietatibus meis. contra voluptates. affligam me ieiuniis vigiliis fame et siti. purgabo me per lacrimas. per gemitum orationis. per ignem tue compassionis. per ardorem tue caritatis. Et ut latius hec via purgativa appareat. videatur hec tabula secundum ordinem alphabeti

¶ De
- Amicitia dei amissa
- bonitate dei contempta
- consensu et culpabili vita
- dilapidatione temporis et virium corporis et anime
- excessu preceptorum dei. ecclesie et superiorum.
- fragilitate resistendi penitendi et confitendi
- Gravi negligentia laborandi orandi meditandi legendi etc.
- habitu et consuetudine ex frequenti intentione peccandi
- Ingratitudine qua iterum et iterum sibi dimissa renovavit
- karitatis extinctione per quam cuncta peccata
- laxatione timoris dei qui contra tam magnum dominum tam magna et horribilia peccata committere presumpsit

¶ Peccator non desperet sed assumendo confidentiam purget se. Per
- Misericordie imploracionem

Per
- Bone vite assumpcionem
- Oracionum suffragia
- Passionis xpi interpositionem
- Maceracionem .i. austeritatem penitencie
- Reiectionem honoris volup- tatum et delectacionum

Per
- Sanctorum intercessionem
- Operis utilem expensionem
- Voluntatis proprie abrenunciacionem
- Xpi benignitatem qui non vult mortem peccatoris sed magis ut convertatur et vivat

Dyonisii

De via illuminativa Capitulum tercium.

Purgata consciencia iam aptior est amori divino. Unde sicut speculum purgatum potest plus relucere. Hec ergo dicitur via illuminativa. quia homo iam incipit videre et cognoscere dilectum suum. quem prius propter rubiginem peccatorum videre non poterat. Unde querit. Qualis est dilectus meus. Respondet. Ipse est qui michi tot et tanta beneficia contulit. quod si possibile esset. ab eius laude et graciarum actione numquam cessare deberem. Hanc viam illuminativam. David habuit cum in psalmo ait Benedic anima mea domino. et omnia que intra me sunt nomini sancto eius.

Considerandum hic est. quod non principaliter debemus deum diligere propter beneficia sua. sed propter immensam suam bonitatem et propter seipsum. Sicut enim propter lumen non videntur res finaliter. sed mediante hoc videntur clarius occasionaliter Sic illa via dicitur illuminativa. quia accendit provocat et illuminat omnem hominem ad deum diligendum. Unde Bernardus Tot beneficia contulit michi deus. quod si considerarem et si unus rusticus michi fecisset. tenerer eum diligere. Quid igitur rependam summo amatori de suis beneficiis? Certe gracias agam et commemorabo quantum potero. Unde de hac gratitudine et via illuminativa videatur sequens ~~capitulum~~ secundum alphabeti tabula

A. Gras ego.

Gratias tibi ago summe deus de Ardentissimo
amore tuo. quod creasti me nichil mei indigens
quia me carere poteras. quia nichil tibi sum utilis. sed
ex tua bonitate eterna. participasti michi esse. vivere et intelligere
et ad ymaginem tuam me formasti. Benignissima incar
natione tua et redemptione. Tu es enim ille rex regum
qui sedes super cherubin. et intueris abyssos. qui propter
nostram salutem. nos desertos assumpsisti. paupertatem. famem
sitim. tristitiam et dolores etc. In terris visus es. et cum hominibus
conversatus es. Et delicie tue esse cum filiis hominum. Unde hec?
Non ex nostris meritis. sed ex tua eterna bonitate. Quantas
blasphemias. irrisiones. tormenta pro nobis sustinuisti.
non coacte. sed libenter et voluntarie. et non solum libenter
sed et ardenter. Poteras nos propter peccata nostra in nichilum
redigere. vel certe alios homines innocentes creare. sed boni
tate tua nos habere voluisti. ymmo pro nobis tanta susti
nuisti. quasi te odiens et nos diligens exaltando. Quid
melius deo et quid vilius peccatore qui tamen peior est et
illuditur pro peccatore. Confidentia. qua nos vis habere
ad te. patrem enim te hortaris vocare lutum et cinerem. et
petere mones. ut habeas occasionem dandi. Delectaris enim
in nostra salute. et das nobis plura. quam ex pigritia pe
timus. Et quanto plura das tanto plus habes. Donis
in prestitis. Dedisti enim michi hoc corpus. hanc animam. et vires
corporis et anime. Angelum pro custode. Dyabolus enim me mil
lesies obruere potuisset. nisi ille me defendisset. Et bre
viter omnia que habeo dedisti michi. Ipse enim es deus meus. qui
mercatus es me in cuius potestate meus flatus existit. quem
cum aufers revertor in pulverem. Educatione. Dedisti

cum in laboriosos parentes . qui me suis laboribus conti-
nuerunt et nutrierunt . et non neglexerunt . Produxisti parte
meam . in firmamentis carnibus et piscibus ac aliis quibus
educatus sum usque ad hoc tempus etc. Hac et sacramentis
Summa dedisti me nasci inter christianos . non per pitium
paganum aut iudeum . sed baptizari . et aliis sacramentis
adiuvari . quibus tua amarissima morte efficaciam me-
ruisti . et specialiter de hoc sacratissimo sacramento corporis tui
in quo manes nobiscum usque ad consummationem seculi .
Et tantum etiam diligis ut persecutores nobis fratres . t
fici dicas . clamas de celo . Saule saule . quid me per-
sequeris ? Gratuita tolleratione in peccatis . et renovatione .
Dissimulasti cum peccata mea . non me denegando ad in-
feros trahendo . sed expectasti . vocasti per inspirationes
ad penitentiam per flagella . per infirmitates . persecutiones
per correptiones . per predicationes . per horrorem . mortis . iudicii .
et inferni . et non cessasti donec ordinem orare . Hylari-
tate pijssima qua me ad penitentiam cum gaudio suscepisti
sicut filium prodigum et renovasti . Remisisti michi debita
commissa . et de bonis omissis dedisti michi displicentiam
peccatorum . abstulisti occasiones recidivandi . dedisti gratiam
promerendi . et spem progrediendi . Iteratione gratie . quia
recidivantem . michi suscepisti . et iterum multitudinem remi-
sisti . nec posuisti gratie tue terminum . Karissimo dono
spiritus sancti . quo me in sacramentis mundo et indigno
communicasti . ut me purgaret . illuminaret et caritate infla-
maret . Liberatione a seculo . ut per introitum religionis
fugerem occasiones peccatorum . cum socii mei mortui sint forte
in peccatis suis . qui hanc gratiam non perceperunt . Heu quot

sunt dampnati in inferno. quam in mora et paucitate peccata
commiserunt quam ego. et qui non surrexerunt. Et quam multi homines
me adhuc in seculo sunt involuti. diversis occasionibus
peccatorum. honoribus vanis voluptatibus. divitiis siremus
Quando tu me invenisti. quam dedisti in pennas sicut columbe
ut volarem de seculo ubi sordes et iniquitates. quam quibus
tibi gratias spaciales ago. Misericordia spaciali. Et custodisti
me a multis peccatis. que circa me fuerunt attemptata.
adulteria. homicidia. et alia que non evasissem. nisi tu me
retraxisses. Et quam de tristicia sepe absorptus. de tua
misericordia non desperavi. sepe consolatus es me. diversis
vocationibus suppositis. Noticia tua. et noticia scripturarum
Et aperuisti in intellectum carnis. Quot rustici. quot
ignari. que non intelligunt quid agunt. qui si intelligerent for-
te multa plura bona facerent quam ego ingratus tot doctrinibus
et scripturis satiatus facio. Occursione tua. Quotiens
cum me verti michi occurristi In creaturis In scripturis.
blandimentis. terroribus. beneficiis. ne effugere te potui.
Promptitudine voluntatis qua dedisti in gaudia faciendi
gravia tolerandi regularia sustinendi contraria. Quiete
conscientie. Tot enim fui involutus peccatorum angulis et scrupulis
quod nisi me iuvisses. numquam fuissem quietatus Remotione
periculorum. In quot enim fui pestilentiis. cum indispositus fu-
erim ad moriendum. propter magna gravia peccata mea. et
socii mei mortui fuerunt et tu me conservasti Insuper fui
vel potui esse in periculis tonitruorum fulgurum. fluminum. congre-
gationum bestiarum. et diversorum casuum. in quibus si mortuus
fuissem. timeo quod indispositus et extra caritatem decessissem
Servitio supercelestium. inferiorum et omnium. Quia cum in ser-

iuuat. angeli custodiendo celum per motum suum. sol luna
et sydera per luminis illustracionem. Aer refouet spirando
Aqua sociat sitiente. terra nutrit esuriente. Animalia bru
ta aliqua deseruiunt ut equi. aliqua terrendo ad ~~timorem~~
laborem ut formice. Aliqua terrendo nos timorem ut leones
ursi. Et breuiter si te dilexero. omnia cooperabuntur in bonum
Totaliter tamen diffusione. ut omnia alia que dinumerare non possum
comprehenda. te totum mihi dedisti. Dedisti mihi dona nature.
gratie et superhabundantie. Te nascens in socium. conuescens
in edulium. moriens in precium. et regnans in premium uite dare
Dedisti te firum omni. sponsum perennem amatorem. doctorem
iuuatorem et custodem. Ultima expectatione finaliter sed
te non diligo non vis me perpetuo delinquere. sed vis esse
finis meus. complementum omnium desideriorum meorum. vis
me totum regnare. totum gaudere et inseparabiliter perpetuo tecum
manere. Xpo. hoc est de tempore. tu es donum hoc. O donum
super omne donum. te nobis in perpetuum dona. et sufficit
nobis. quia tu es lux vera. bonitas. uita. et gaudium im
di- pietatis immensa. qui nos a morte saluasti. roseo san
guine tuo. et per illuminativam iam duxisti. De via instructiua bu ca

Nam sicut premittitur. purgato et illuminato utile est
habere parua instructiua pro ipsius emendacione ut
sciat effugere occasiones peccatorum. De hac via vi
beatus Benedictus capitulum suum quartum in regula sua. videlicet
de instrumentis bonorum operum. cuius capituli plura notabilia
habentur in tabula que sequitur secundum ordinem alphabeti
Abnegare semetipsum etc. et sequi xpm. Bonum in se visum
deo ascribere et non sibi etc. Corpus castigare. Deum
per omnibus diligere. et proximum sicut seipsum. Elatione

fuge. Facere te de secularibus actibus alienum. Gulosum
non esse. Honorare omnes homines. In omni loco et tempore deum
respice. Karitatem continuam habe. Lectiones sanctas libenter
audire. Maledicentes benedicere. Non iurare ne forte periuret. Orationi frequenter incumbe. Preceptis superiorum
obedire. Que digit prelatus facere. Risum multum non amare.
Spem suam deo committere. Timere diem iudicii. Vitam
eternam omni concupiscentia spirituali desiderare. Xpo omnino nichil
preponere. Zelum et invidiam non habere. Et fratribus ad hec
permittit sanctus benedictus summum quod oculus non vidit etc.
Et in aure quievit ubi hec possunt custodiri. Et videtur quod
difficulter in seculo ideo dicit in regula Officinam etc.

Ut vult Johannes Gerson De via imitativa. Capitulum v.
cancellarius parisiensis. Ad inflammationem divini amoris
valet inspectio precedentium sanctorum quos nobis proponuntur
ad imitationem in actibus virtuosis ut in obedientia humilitate patientia. quorum intercessione et imitatione potest homo
proficere et hec vocatur via imitativa. Unde pro exemplo ponitur
hoc alphabetum. et per talem modum posset sibi homo ex legendis sanctorum modum vivendi sibi colligere iuxta illud 1 cor.
2. hic te doceat humilitatem. hic patientiam etc. Quilibet
enim sanctus est nobis exemplum alicuius virtutis. Ambrosius
est nobis exemplum magne confidentie et spei de bonitate
dei. Unde ait Non timeo mori quia habemus bonum dominum.
Bernardus est nobis exemplum eximie humilitatis
qui ut fimum reputavit homines et alte contemplationis quia
elevatus in deum. tota die penes lacum equitavit. et de sero
ubi nos lacus esset ignoravit. Clemens affabilitatis
qui omnibus ita affabilis fuit. ut etiam iudei et gentiles

de via imitativa c 4

cū diligent' Dominicus magne caritatis. q̄ orauit
vt se totū expendere posset saluti proximorū. q̄ et
disciplinas tres qualibet nocte accepit. pro se. et pro
remissione purgandorū Egidius voluntarie professionis
vulnerū. Sagittatus enim fuit. et petiuit dominum ut vulnus
sui. iterum q̄d viueret nō sanaret. Franciscus mental'
crucifixionis. Tantū enim stetit in meditacione passionis
q̄ vulneratus quasi vulneribus domini. per terminū ante mortem
suam xp̄o domino suo crucifixus apparuit Germanus
magne abstinencie. Ne enim cibus delectaret eū. cineres
in ferculis posuit Henricus mire castitatis. Cum in
esset filius Regis vngarie. et genus regnū matrimonio
augere potuisset. tamen pre elegit virginitatem. et q̄ dum vixit
virgo permansit. Iob magne paciencie. Omnibus in bonis
priuatus. benedixit dominum. et totus vulneratus dixit Si bona
suscepimus de manu domini etc. Karolus. specialis iusticie
Cum imperator esset. tamen mundū contempsit. et sine personarum
accepcione leges condidit. q̄d sanctitatem meruit Laurencius
vehementissime tolerancie in passione. Martinus in secu
taris multe confidencia Requisitus a latrone an timuisset
qui eū cum securi interficere voluit Respondit. q̄ nunquam tam securus
fuit. quia scio q̄ dominus in periculo proximus est Nycolaus
mire largitatis ac mansuetudinis Oswaldus magne
largitatis. qui scutellas argenteas sibi appositas in parti
culas comminuit et pauperibus erogauit Paulus magne
laboriositatis. Plus enim omnibus predicauit. magnū zelū
habuit animarum. cum de regno in regnū curreret et nō cessauit
Quiricus puer trium annorū prebet exemplū.
qui a prefecto renuit consolari precipitatus fuit Remigius

magne maturitatis fuit quod senebaldum episcopum per petro septem anos inclusit et incarceravit. Stephanus exemplum diligendi inimicos dedit. qui pro inimicis exoravit. Thomas. obedientie. et longanque peregrinationis. qui domino obedire volens ad indiam perrexit. Vincentius exemplum perseverantie exhibuit. qui diversis tormentis non cessit. sed in fine perseveravit. Xpus ihs sanctus sanctorum. speculum omnium virtutum. caritatis humilitatis fidei spei. Est tamen sciendum quod quilibet sanctorum est exemplar plurium virtutum. sed hic solum pro exemplo posita sunt. Item sciendum quod aliqua fecerunt sancti. ex speciali privilegio. ut miracula et alia ultra humanam conditionem se extendentia. que miranda sunt potius quam imitanda. De via exemplativa. b gregori. ca vij.

Quamvis ex precedentibus hec via aliqualiter pateat per commemorationem sanctorum. tamen amplificanda est pro edificatione multorum. per commemorationem virtutum secundum ordinem alphabeti. et per commemorationem exemplorum. ubi non ponam integra exempla. propter brevitatem. sed tantum sensum. ut inde eliti poterit intento fratri. Pro quo sciendum quod gregorius in principio dyalogi vult. quod multos ad desiderium celestis patrie. plus accendunt exempla quam alta predicamenta. Abstinentia tenetur cum quibus. cum debitis circumstantiis. victum cibo et potu. medio modo. non se aggravando ut sit tepidus ad orandum laborandum etc. et non se exhauriendo ad diminutionem ut sit inutilis. Remedium eius est ferventer se dare ad cibum spirituale. sicut ad sacram scripturam. Exemplum. Convenerunt duo fratres. qui orantes et legentes per duos dies et noctes obliti sunt cibum. scilicet pulmentum quod comedere consueverant. Benivolentia. i. pacientia. cum quibus in arduis et adversis

sustinendis dicit. Merito hec patior quia xpus qui
innocens fuit. quanta pro me passus est. Audiat xpm
dicentem sibi. Si me pensatis. nichil est quod vos tolleratis
Exemplum de discipulo phy. qui male tractatus visit
dicens iniurias hic gratis recipio. pro quibus tibi animus
munera dedi. Castitas tenetur. si abstinentia servatur.
et cor a cogitationibus. et sensus ab illicitis reservetur
et corpus castigatur. Exemplum. Beatus benedictus temptatus
libidine. corpus suum vepribus laceravit. Beatus bernardus
aquis frigidis refrenavit. Discretio tenetur. cum quis
tenet medium in omnibus. ne sit nimis fervidus aut nimis
tepidus. Exemplum. Interrogatus discipulus beati anthonii
conclusit. discretionem esse matrem virtutum. Et ideo vult beatus
benedictus. Valet autem ad hanc diversitatem opera sua. ut
Sit lege. nunc ora. nunc cum fervore labora
ii⁹ Sic erit hora brevis. et labor ille levis. sed in deo
Elevatio mentis in deum. hoc est contemplatio. tenetur. cum
quis excludit ex corde suo vanitates. et amorose inheret
creatori suo. Exemplum de beato benedicto. qui sub uno solis
radio vidit totum mundum. Fides tenetur cum quis ad
heret fidei matris ecclesie. Remedium fidei est. querere quod non
intelligit et credere. Exemplum. Discipulus qui temptabatur
exm perfidie et spiritu blasphemie. postquam temptationem suam
manifestavit. liberatus est et quietatus. Gratitudo
tenetur cum quis cum gratiarum actione omnia bona sua ascribit deo
Exemplum. Propter ingratitudinem suam Saul depositus fuit
Et ezechias infirmitati datus. Humilitas tenetur. cum
quis cognoscit se omnibus viliorem. et quod sit cinis et pulvis
exm Exemplum Cum quidam cuidam patri ait. puto te stultum reputat.

Rudit. hoc ego volui Iusticia virtutumque tribuit quod
suum est. deo laudem. superiori obedientiam. proximo concor-
diam. Exemplum de eo qui filium sororis sue suspendi fecit exemplum
quia voluit esse acceptor personarum Karitas ad deum est
deo penitus filiali dilectione adherere. et congratulari deo
in perfectione sua. non querendo commodum proprium. Exemplum exemplum
de eo quem dyabolus volens retrahere a bono. dixit
dampnandum. et ille plus proinde serviunt deo. dicendo proximi
Ego non servio ei propter regnum celorum. sed quia summe bonus
est. Karitas ad proximum est. quemlibet proximum reputare
sicut se ipsum. Ita et serviendo. et iuvando sicut sibi ro-
nabiliter vellet fieri. Exemplum de Sanctulo. qui se pro dya- exemplum
cono morti obtulit Liberalitas et largitas est. bona
sua misericorditer conferre. Et si non habet temporalia. con-
ferat spiritualia. ut orando pro omnibus. pro pauperibus. pro
infirmis Exemplum de paulino episcopo. qui sua bona distribuit exemplum
ad ultimum se ipsum in captivitate pro filio cuiusdam vi-
due dedit ut in dyalogo Maturitas est. se ipsum re-
stringere a levitate morum. Exemplum. Bernardus. Christum quater
fleuisse legimus. risisse numquam. Item quidam ait. In
tremendo iudicio stabimus? et tu rides? Negotiatio
est utiliter tempus expendere et ocium fugere. Unde Ieronimus. Semper
aliquid operis facito. ut te dyabolus inveniat occupatum
Exemplum in vitis patrum. qui laborare noluit. non fuit invi- exemplum
tatus ad mensam Obediencia est. obtemperare indifferenter
preceptis superiorum. sive sint gravia sive sint levia.
Exemplum de eo qui ait. Ego et asinus unum sumus. quod exemplum
ei imponitur hoc portat et sine mora Perseverantia
est. ab incepto bono usque in finem non cessare. Valet

p[ro]seuera[n]t[ia]

ad [con]seruanda[m] patiam appone moditu[m] et modicu[m] laboru[m]. Sicut eni[m] ignis p[er] appositione[m] lignoru[m] [con]ualescit, sic p[er]seu[er]antia p[er] appositione[m] laboru[m]. Ex[emplu]m de eo q[ui] quadraginta a[n]nis rigide vixit et tande[m] cecidit. Quietudo e[st] distractiones et sollicitudines sil[enti]o effugere. Exe[m]plo Joh[ann]is baptiste q[ui] fugit in desertu[m]. Et angel[us] Arsenio dixit Fuge tace quiesce. Religio p[ri]ncipalit[er] [con]sistit in tribus. Obedientia castitate et paup[er]tate. Exemplu[m]. Beat[us] Gregori[us] fecit p[ro]prietariu[m] sepeliri i[n] sterquilinio. Et beat[us] Aug[ustinus] delet eos de tabula clericoru[m] ut p[atet] in sermone de co[mmun]i vita. Spes e[st] expectatio future b[ea]titudi[ni]s ex meritis et gr[ati]a p[ro]ueniens. Vn[de] sine meritis velle habe[re] b[ea]titudine[m] e[st] pot[ius] p[re]sumptionis q[uam] spei. Exe[m]plu[m]. S[anctu]s b[er]nard[us] tentus in visione ad iudiciu[m] despera[re] noluit. Dyab[o]lo passione[m] xpi obiciendo. Remediu[m] e[st] vide[re] xpm crucifixu[m] cu[m] i[n]clinato capite et extensis brachijs ad misere[n]du[m] et ad suscipie[n]du[m]. Ex[emplu]m de prodigo filio in eua[n]g[eli]o. Taciturnitas tenet[ur] i[n] silentiu[m] cu[m] quis ab ociosis et interdu[m] etia[m] a licitis lingua[m] sua[m] refrenat. Ex[emplu]m Agathon p[er] tres a[n]nos lapide[m] in ore suo portauit ut silentiu[m] disceret. Veritas e[st] idem in ore et ope[re] exhibe[re] q[uo]d habet[ur] in corde et p[er] votu[m] simplicitatis. Xpianitas vide sup[ra] fides. Zelus a[n]i[m]ar[um] sup[ra] caritas p[ro]ximi. Et multe virtutes alie p[os]sunt sub illis [com]p[re]hendi De via a[m]matia. Capit[ulum] [...]

Reformat[us] ia[m] in se p[er] v[ir]tutu[m] exempla a[n]i[m]us potius se ia[m] mundius et purius eleua[re] ad cognoscend[um] creatore[m] suu[m]. P[ri]mo p[er] a[m]matoe[m] q[ue] n[on] debet e[ss]e incredulitatis vel dubitationis [...] credulitatis. Vn[de] quis

a[m]matio[n]e dubitat[i]o[n]is / credulitatis

attēdendo ea q̄ apphendē nō pt · ꝯpiciat se ꝓfunda
reuerentiā · stupendo tm̄ magnū et excelsū suū creatorē
Vn̄ admiratiue meditando querit a se · vnde habeat ortū
tanta magnitudo vniūsi · s. celū t̄ra · sol et luā ⁊ cetā
Es ne tu deus meus Et uidebunt oēs · R̄o · Sed ipē
fecit nos et nō ipi nos · Quo audito dicat · Quis
ē deus meus? Est ne potens? Et audit scripturā
potestas eius a mari usq ad mare · et ita ipē ē q celoꝝ
ꝯtinet thronū · et abyssos intuet̄ · montes ponderat · et
terrā palmo ꝯcludit Querat ꝯm̄ · Est ne pulcher
Et audit scripturā dicentē sibi · Pulchritudinē eius sol
et luna mirant̄ · Ipē enī ē in quē desiderant angeli
ꝓspicē Et iterū Speciosꝯ forma · Querat ꝯm̄ · Est
ne sapiens? Et audit In eo sūt oēs thesauri sapiē
et sciē recōditi · Est ne diues? Audit Dn̄i ē t̄ra et
plenitudo eius · Est ne benignus Audit Suauis dn̄s
vniūsis · et miseratiōes eius sup oīa opa eius ¶ Ad
mirando ergo magnitudinē eius potentie · ꝓfunditatē sapiē ·
benignitatē clemētie · clamat O altitudo diuitiarū
sapiē et sciē dei ıt̄ Mihi aūt adherē bonū ē et ponē in
eo spem meā ¶ Pro quo sciendū · in hac materia dr̄ ee
admiratio venerātis · Et quia nō poterit capere ro · ca
piat fides ꝑ exemplo vide infra · Hic singul' dccōibꝫ
sequētis alphabeti ꝓponat̄ Mirac' Amorosissima
in trinitate ꝯꝑalitatē de qua profundissiē mirē ceterā
dicit Bonitas · Nā bonū ē sui diffusiuū · et sume
bonū ē sui sume diffusiuū · q diffusio nō eēt suma
nisi eēt ꝯꝑalis et eterna · Quia igit pr ē sume bonꝯ ·
sume se ꝯicat · generando filiū · spirando sumā ꝯꝑalitatē sua

et coeternitate ac coequalitate. quam si non cogitaret.
non sume se diffinisset. quia adhuc apostolus potuisset
cum parte corpore capiat. quod non potest corpore credat. Mirare
Benedictam coeternitatem in trinitate. De qua beatus Augustinus
adducit aliqualem similitudinem de igne. Verum quod certo est
ignis. tamen certo de eo procedit fulgur et calor. Propter
quod si aliquis ignis fuit ab eterno. tunc simul ab eterno
fuit fulgur et calor et tamen fulgur et calor procedunt
ab igne et non ignis ab illis. Mirare Compatissimam
et occultissimam et incomprehensibilem incircumscriptibilitatem et
immensitatem deitatis. De hoc gregorius in quarto dyalogorum
Vide .i. contemplare vel mirare creantem. et regentem. implentem
et circumplectentem. transcendentem et sustentantem. incircumscriptum
ad invisibilem deum. Mirare Dignissimam illam existentiam
aut essentiam deitatis qua sola fuit antequam crearet omnia
sibiipsi ab eterno sufficiens. nullius indigens. de quo quidam
meditator dicit Meditare cum deus fuit solus. ubi
tunc vanagloria hominum. et demonum dolus. Sic vero
omnia distans perpende. Mirare Excellentissimam et omnipo
tentiam de qua dicitur Omnia quecumque voluit dominus fecit Mirare
unde tanta multitudo creaturarum esset nisi ille potentissimus
eas condidisset. Mirare Famosissimam eius sapientiam
que totum universum ex nichilo creavit. ubi recepit tantam
molem motum. tantam multitudinem lapidum. ubi vidit prius
exemplar celi et terre. Et quomodo artifex faciet illa que
numquam precesserunt in exemplari. Mirare quod tanta sapientia
omnia gubernat. attingens a fine usque ad finem fortiter et dis
ponens omnia suaviter. Mirare Gratiosissimam illam bonitatem
qua tot et tantas creaturas creare voluit. esse. vivere.

et intellige. quod perfectissime sunt. nullius indigentes. Un
cum tantus decor creaturarum et utilitas earum quia diligen
tibus deum omnia cooperantur in bonum. ii a bello fonte summo
bono Mirare Humana sublimacione. quia hominem de pulvere
factum in paradisum constituit. et omnia ei subdidit. volucres
celi et pisces maris. et omnia que sunt proficiunt ei ad serviunt
quod etiam ammiratur david dicendo Quid est homo quod memor
es eius. Mirare Infectione totius humane creature.
quod per peccatum ade in totum genus humanum per peccatum originale
diffusum est. Sed ammiratio tollitur. quia in sola pasta infecta
omnes panes ex eadem pane decocti infecti sunt. Mirare
Karissima illa tolleratione. qua primos parentes ma
ledicentes. deus non annihilavit. et alios loco ipsorum
creavit. quod facillimum ei fuisset. sed tollerando ves
tivit pelliceis. et ad locum penitentie in hac terra dimisit
Mirare Lectissimum consilium trinitatis. super incarnacione
filii dei. de quo david dicit Misericordia et veritas obviaverunt
sibi etc. Beatus Augustinus in meditacionibus suis dicit quod non potuit
saciari dulcedine animorum ammirando consilium incarnacionis
quod tanta maiestas. tantam habuit caritatem ad hominem.
Mirare Miranda unione deitatis et humanitatis. quod al
tissimum cum ymo. eternum cum temporali. hoc est cum homine sexto die
formato. perfectissimum cum defectuoso unire voluit
Mirare Nobilissima deitatis tanta humilitate. quod de
fectus nostros in se suscepit. scilicet famem sitim. calorem frigus
timorem dolorem. paupertatem et infirmitatem transitoria et de
aliis. Et demum quod plus est mirandum morte turpissima
Quod admiratur ecclesia in primo cantu Que te vicit cle
mencia etc. Et de sacramento eukaristie canit ecclesia.

O res mirabilis . manducat dominum pauper servus et
humilis . In quo principaliter tria sunt miranda . Primo quod
tanta maiestas sub tam specie modica contineatur . 2o quod idem
corpus sit in diversis locis . 3o quod fracta hostia integer
christus sub qualibet particula presenciat . Mirare Ordinem
universorum . quod tam cito et faciliter facta sunt . et ita ordina-
ta secundum situationem ordinationis superioritatis et inferioritatis
nobilitatis aeris fecunditatis terre . De origine mundi
quando cepit creatione et currit per tempora . nature . legis .
et gratie . et consummabitur iudicio . Mirare Pulchritudinem
universi secundum varietatem luminum figurarum et colorum . Mirare
Quanta siderum multitudine decoratum est celum . quanta
varietate avium aer . quanta piscium diversitate . aque
quanta metallorum scilicet auri et argenti et gemmarum
diversitate montes . quanta varietate plantarum . arborum et
herbarum silve et valles . quanta diversitate animalium
secundum diversitatem generalem . specialem . et individualem deco-
rata est terra . Mirare Quietem quam omnia appetunt . Quomodo
omnia ad locum suum tendunt . leve sursum grave deorsum Aves
turbate fugiunt sursum . pisces fugiunt in profundum aquarum
bestie ad silvas . reptilia serpentes ac mures ad
cavernas terre . Mira res est quomodo diversa loca pro
sui conservatione ex naturali instinctu petunt . et quomodo quo-
libet species sibi adheret . Grues simul volant . lupi simul
currunt . et eciam sciunt tempora sua pariendi et gestandi .
et loca caloris et frigoris . sicut yrundines que fugiunt tempus
frigoris petendo regiones calidas . Mirabilis deus in
creaturis suis . Unde formica . vix videri potest . et habet
tot oculos et pedes . et caput et corpus sicut equus

sentit et laborat. Quinto Resolutione animalium in
terram de qua facta sunt. Iam homo in loquitur. sentit et
intelligit. mandat regnat et terret alios. subito re-
solvitur in terra et pulvere ubi non est vox neque sensus
Et iterum de terra resurget homo vivus. sentiens et intel-
ligens etc. Quinimmo nobis? pro quid mirum illi. qui omnia
quecumque voluit fecit. quod admiratur psalmista dicens. Quam
magnificata sunt opera tua domine etc. Quinto Seminalem
virtutem. cuius tanta et tam mirabilis est multitudo et habun-
dantia formarum. secundum rationes seminales in rebus. Terra
enim tot herbas. tam diversas et utiles et medicinales
de se producit. Mirantur unde habet illa potentia. Item
videmus minutissimum granum seminis de quo producitur
magna arbor. Ubi habuit granum tot ramos. tot
folia tot fructus? Certe mirabilis deus in creaturis suis
Quarto Continuatione libratione numerorum. quod omne
quod est. illud est forma quod accidit. Iuxta illud Dicunt aristo- 2a
tiles. tunc dabat tacuma mundi. In duo divisit quidquid
in orbe fuit. Item omnia constituta sunt sub numero pondere et
mensura. ut dicit salomon. Numerus res distinguit. pondus
situantur. mensura limitatur. Et tunc multiplicat res dis-
tinguntur. Prima divisio rerum. Quedam habent esse ut lapides.
Quedam esse et vivere. ut bruta. quedam habent esse vivere
et intelligere ut angeli et homines. Secunda divisio. Quedam
sunt mutabilia et corruptibilia. ut terrestria. quedam
sunt immutabilia et incorruptibilia ut sunt supercelestia
Quedam corporalia. quedam spiritualia. quedam simul etc. Ex
hiis collige creatorem illorum. potentissimum sapientissimum
et optimum. trinum et unum. Et qui huius consideratis.

nō excitat᷑ ad cognoscendū suū creatorē. tenus est
surdus mutus et stultus. Cognouit enī bos pos
sessorē suū et asinus presepe dnī sui. Ille aūt nō vult
quīta sunt utilia — intelligere creatorē suū. Quīto Utilitatē durabilitatē
et firmitatē rerū. Nichil enī in rerū natā frustra
Quia deus et natā nichil faciunt frustra. Vn̄ sol et
luna designāt nobis tpa inde scimus qn̄ dies ē et
qn̄ ē nox. Et de durabilitate solis videmus iā q plus
q̄ per sex milia annorū volutus ē et motus et nō de
ficit ut vult Augꝰ. Si fuisset tota artificis tunc
millesies fractus fuisset. et quomō continue lucet
et nō indiget sepo. Si fuisset lucerna artificis tunc
dudū extincta fuisset. Et si obiecis de utilitate
dyabolus — an dyabolus sit utilis. Rndetur q sic sicut tortor
et lictor ē utilis in ciuitate ppt malefactores.
Et in toto uniuerso ille tortor ē malefactor. Item lege
quantū utilis fuit Job cū coronā patiē augmentauit
Sic enī clementissimus deus. malo bn̄ utitur. Sed
dapnati — dices. pro quo sint dapnati utiles in inferno. Rn̄
ad ostendendā diuinā iusticiā. et ad augmentandā
gloriā scōrū. Qn̄ enī videbūt tot tormenta dapnatorū
glorificabunt eū continue. q̄ eos eripuit a tot tormentis
lupi etc — Item obicit de lupis et serpentibus et de aliis. Rn̄
Si hō nō peccasset. oēs creature inferiores subditi
ei fuissent. et sic lupi et serpentes obediuissent ei ad
nutū. Sed quia fregerit fidē. fides frangenti eidē
q hō nō obediuit altissimo. absolute sunt bestie ab
eius obediencia. valent tn̄ adhuc hoī. ad credendū eū
ne in pctō permaneat. ne forte ledatur a serpente in pctō

moiat? Et ad remcorāda tñsgressione ppt' q̄. ei
illa rebellat. Et nōne de venenosis aīalibz. tīriaca
medicinalis cōficit? Iste dicit. ad quid valet pu/
lices q̄ nos īquietāt. Rn̄. Valet ad humiliadū hoīez
Cū enī hō tumet sup̄bia. īq̄etatus a pulice humiliat
se dicēdo Quid te exaltas pulius et timis. q̄ pu
lici nō vales resistē. Pro īdubitato g° tene. ex
paucis multa. q̄ oīa sūt v'ba. et derogaret eius
honōi. ipm̄ aliqd īutile creasse. Sed si tu nō itel/
ligis. Dicit s' Aug9. Sīle ē sicut si vadis ad offi/
cinā artificis. forte fabri ā alteⁱ⁹. Vides ibi multa
īstrumēta. malleos clauos z cetera. Dicis ad qd tāta
multitudo īstrumētorz? Nouit artifex. q̄ nichil
ibi retinet īutile. Sic artifex oīm deus gloiosꝰ
nouit in gubn̄atōe sua quid habeat in toto vniūso
ad quid condidit. ad quid valet. huic te subice et
āmirādo magnifica. lauda gloifica sup̄exalta et
benedic deū in op̄ibus. dicēdo cāticū. Bndicite oīa o. dnī.
Ite laudate dnm̄ de celis. et Glosa. i. date actionē
laudis et āmiratōis oīa varietate z mirabili v'tute
Xp̄s iudice tuo in fine sc̄li mīrāe. q̄ iudicatus ve/
niet iudicatur9. Et vnde ei tanta sapīa. q̄ cuilibet sm̄
m sciet plene. q̄ncq̄ cogitauit. fecit et dixit. ac si
sibi soli itentus fuisset. ac si solū ad ipm̄ respectū ha/
buisset. Et q̄ imutabilis erit iusticia. vbi nichil boni
manebit irremūeratū. et nichil mali īpunitū.
Certe incōp̄hensibilia sūt iudicia eius z inuestigabiles
vie eius. Et q̄nus mirāda sūt eius iudicia. tn̄ hoc
firmit' ē tenedū. q̄ oīa iustissime fecit et faciet.

quia summe bonus et nulli facit iniuria. Et quia dampnatis non dabit regnum. non facit eis iniuria quia nichil iuris habet in regno. Modo regula est. Qui nichil habet iuris non potest causari de iniuria. sicut nec ego possem causari quia me non fecit angelum. quia nec meriu de iure esse vermis. Nec poterit quis se excusare per ignorantia. Quilibet enim lumen naturale scriptum in corde suo. et cuilibet inspiravit dominus aliquod bonum sive fuerit paganus sive iudeus. Et quia negligentior fuit pro salute sua. quam pro bonis corporis. pro quibus circuisset ad diversas partes mundi. si se neglexit imputet sibi Nec causari potest de perpetuitate penarum. Quia enim toto eternum peccavit. et perpetuum contempsit et blasphemavit deum. perpetua pena punietur. Quia si perpetuo blasphemaret. et solum temporaliter puniretur. maneret aliquid impunitum Etiam quia qui committit crimen lese maiestatis. contra temporalem principem. dampnatur perpetuo exilio. Et si perpetue hic viveret. perpetue staret sententia. Una ergo gutta divine offense. est maior omni offensa contra temporalem principem. quia iste momentaneus. iste vero princeps eternus. Bene ergo finaliter et iuste omnia fecit et faciet. quod si non faceret deus non esset. Qui potest capere capiat. Qui non potest credat et admirando veneretur. De via peregrinatia b. Iero. ca. viii

Elevata mente per admirationem in opifice omnium. incidit illud memorie mee. in persona redemptoris nostri dictum. Recordare paupertatis mee. Quia ergo redemptor. propter nos homines. et propter nostram salutem descendit de celis. et incarnatus est. Dignum est peregrinationis eius. attenta mente in hac vita et cum fortitudine meditari

d via peregrinatia b Iero

Omnia eius pro nostro exemplo. et pro nobis salutari hec
egit. De hoc dicit bernardus in persona xpi Cum vitam meam
poteris cognoscere viam tuam. ut sicut ego paupertatis
caritatis. humilitatis. paciencie. obediencie. nunc indeclinabi-
les semitas tenui. sic et tu in eisdem vestigiis incedas
Item hugo Conare quantum poteris xpum sequi in vita sua
qui humilis fuit inter homines. qui moderatus in comedendo et
bibendo. misericors inter pauperes. nullum horruit leprosum
nec divitibus adulabatur. paciens ad contumelias. verecundus
in visu. mitis in responsis. sollicitus de animarum salute
in medio discipulorum ministrator. Et breviter stans
sedens et incedens eius vitam habere debes pre oculis.
et sic familiaritatis eius graciam consequeris. Et erit tibi
semper in memoria. et ducetur in consuetudinem. semper ad
ipsius memoriam recurrere. Et hec via patet assit tibi Jeronimo
qui hystoriographus fuit sicut dicitur. Altissimus est ab
angelo nunciatus. Beatissimus. de virgine natus. Ce-
tu angelorum in excelsis manifestatus. Dominus et pastor
omnium. est a pastoribus visitatus. Eternus rex est a dominis
temporalibus regibus veneratus. Facta circumcisione in templo
presentatus. Gracilis puer ad egiptum baiulatus. Humilis
et obediens. de templo revocatus. In iordane a iohanne
baptizatus. Karissimus. est ab ipso dyabolo temptatus
Lumina mundi post hec in apostolos vocavit. Merum de
aqua primo coram eis formavit. Notitiam suam. aliis
multis miraculis declaravit. Omnia fovens fame et
siti lassatur. Palmarum ramulis rex honoratur. Qui
postea reprobis refutatur. Ritu legis cenat. lavat
pedes contristatur Sudat. capitur. trahitur. sputis deformatur

Torquetur. flagellatur coronatur. velatur. alapatur
Victima baiulat crucem. cum iniquis deputatur Spes
crucifigitur. moritur. sepelitur. resurgit. et ad astra levatur
Zelo caritatis spiritu inflammatus. apostolos in universum mun/
dum mittit et adhuc iudex expectatur. De via separativa

Que multum bona est pro contemplatione que dicitur separativa
separando enim filium christi humanitatem ad maiestatem
sue divinitatis. magnus affectus devotionis excitatur
Aut enim comprehenditur. quantum illa tremenda maiestas. propter
nos se humiliavit. Et ascribitur beato Ambrosio. quod hunc
processum habet in primis suis ut patet in illo Rex christe factor
omnium. in passione. Altissimus in abiecto loco nascitur
Baiulator et sustentator omnium in presepio sustentatur
Consolator omnium angelorum. in medio reperitur iumentorum
Ditissimus. conditor omnium honoratur muneribus magorum Esuriens
nutritor omnium. cibo pascitur mortalium Fons et origo
omnium sitit potum angelorum Gubernator siderum se subiecit
imperio terrenorum Hospitator sanctorum omnium. fugit in egyptum
exilium. Informator sapientie. audit doctrinam stultorum.
Karitatis speculum. traditur ut ovis in manus luporum
Liberator. vinculis ut fur a latro ligatur Maies/
tas quam tremunt angeli. ut vilis conculcatur Notissimus
in celi curia. hic non noscitur sed negatur Optatus a
patribus a filiis hic seductor proclamatur Preclarissimus
in quem prospiciunt angeli sputis maculatur Quietissimus
qui est sanctorum requies. cruce portando fatigatur Rec/
tissimus iudex omnium. sententia mortis dampnatur Speciosus
forma pre filiis hominum. a planta pedis usque ad verticem
vulneratur Terribilis in consiliis curia apprehenditur Vita

et origo omni pie nimiis doloribus morte anxiatur
Xps resuscitator mortuorum ad sepulchrum portatur. X
In via pugnativa. et compativa. fratre e mente de pas
sione xpi. Sed dignum est / De via compassiva b. francisti ca. x.
ut adhuc de hac sanctissima passione speciat post
via In qua homo stet suspensus per meditatione. attendens
xpm. quasi ante se pendente in cruce. et ei compatiatur.
sit crucifixus ei. et quasi vulnera ista non iam xpo. sed
quod sibi actualiter infligatur. In hac meditatione fratrem
astutus stans. vulnera xpi quibus stigmata. realiter in
corpore suo divino meruit per meditationem impressit ut
dicit bonaventura. Unum pro puncti occurrit. triplex modus
meditandi passionem xpi. Primus per horas canonicas
Secundus modus est. contemplando corpus xpi. incipiendo a
summitate usque deorsum. sic meditando quoniam caput
coronatur. Require supra in meditatione passionis xpi. capitulo
de diversitate modorum cogitandi passionem xpi. Tertius
modus contemplandi passionem xpi. est ut ipse stet. quasi ipse
sit per se suspensus in cruce. meditando ea que habentur in tabula
ubi supra. Sicut enim xps stetit in cruce cum ardentissimo
amore Benivola patiar ut supra. De via affectiva. bernardi ca. xi.
Que ascribitur beato bernardo. per quam quis amorose
adheret deo creatori suo. Via affectiva potest dici
unitiva. vocatur tamen affectiva. quia multum inflammat
affectum ad dei amorem et mentis elevationem. Et ascribitur
beato Bernardo. qui ita dulcis fuit in meditatione. Unde
in quodam sermone de cena domini. alloquitur dominum sub tali
forma verborum dicens. Tu es domine amor meus. honor
meus. spes mea refugium meum. vita mea gloria mea

et finis meus. Non aliud quero. non aliud volo. non aliud mihi dicatur. non aliud mihi proponatur. Et merito quia tu es mihi sufficientissimus. tu es pater meus. frater meus nutritor meus. rector meus. custos meus. qui es totus amabilis. totus desiderabilis. totus fidelis. Non est tam liberalis qui seipsum tribuat. Non est tam caritatiuus qui pro tam vili peccatore moriatur. Non est tam humilis. qui maiestatem suam tantum humiliauit. Qui nullum despicis. nullum horres nullum confidentem te deseris. sed preuenis eum et occurris querenti. Delicie tue esse cum filiis hominum. Quid in nobis inuenisti nisi sordes. et nobiscum vis esse usque in consummacionem seculi. Nonne satis fuit te pro nobis mori. Nonne satis fuit tot dedisse sacramenta. Angelos custodes. Et hiis ingratissimus. Sed et tu te vis esse nobiscum. Tam bonus es quia te negare non potes. Faciamus igitur cambium fili. Tu intende mihi et ego tibi. et sicut vis et scis. fac meum. quia tuus et nullius alterius esse volo. Da mihi ut ego tibi soli intendam. te solum diligam. tuo semper amore fruar nichil aliud cupiam in te. et me tibi totum offeram. et oblatum nec aliquatenus repetam. Si enim est aliqua caritas illa est in te. De hac via ponuntur hee tabule et semper proponitur O in meditandis

O
- Amor meus
- Beatitudo mea
- Conseruator meus
- Director meus
- Eruditor meus
- Finis meus
- Gaudium meum

O
- Honor meus
- Ignis me incendens
- Karitas me inflammans
- Lumen me illuminans
- Medicina mea
- Nutritor meus
- Occursor meus

O
- Pater meus
- Quies mea
- Refugium meum
- Spes mea
- Thezaurus meus
- Vita mea
- Xpe mi ame

Amabilis
Benignus
Compaciens
Desideabil'
Expectabil'
Fidus
Graciosus
Humilis
Iocundus
Kaitatiu[s]
Liberalis
Mansuetus
Nobilis
Obtēpabil'
Placabilis
Quietus
Recreatiu[s]
Sincerus
Tolerātiuus
Verax
Xp̄s ihs dn̄s meus

De via superlatiua. Sci Augustini. Ca. xii.

Augustinus profundās hʒ vias meditādi in p[er] creaturas. Dicit enī. Interrogaui celū et t[er]ra Es ne tu deus meus? Et ndeiūt m. Non sed ipē fecit nos. Habet et alios modos. Vn̄ in manuali suo. inter cetera sic dicit ad dn̄m. Si tota mūdū libri repleant. maiestatē tuā exp[ri]mē nō sufficiunt. Tu enī es. quo meli[us] excogitari nō p[o]t. qui oēm creaturā sine laboē gub[er]nas. Nichil ē qd' ~~ipedie~~ turbat ordinē imperij tui. Et hec via superlatiua q[uam]
m re ē affectiua assēbit[ur] et specialit[er]. q[ui]a illo mō vtit[ur]
m suis oronibus et meditatoibʒ. p[er] superlatiuos sermones alloquēdo dn̄m. O pr̄ dulcissime. amātissie. benignissie [et]c. Itē in libro de nōibus dn̄i dicit. q[uod] q[ui]cq[ui]d p[er]fectionis et boni ē in creaturis. h[oc] excellētissie ē in creatore. quia ab illo fluit. Vn̄ sicut venator videns vestigiū fere nō ē contentus eo. s[ed] q[ue]rit feram alias stultus ē venator. si solo vestigio ē ɔtētus. qd' eū nō possit saciaē. Sic prudēs ɔtēplator videns aliqd' bonū in creatura. debet cor suū eleuaē in creatorē. Verbi gra. Videat pulchritudinē syderū florū arborū [et]c. dicat int[ra] se. O illa tā delectabilia

d' via sup'latiua

sit. o quantum est delectabilis et desiderabilis creator
talium. et quidem est perfectionis in causato. hoc excellentius
est in causa. et est excellentissime in excellentissima et om
nipotentissima causa. Sit homo videns hominem virtuosum. caritativum
et pium et dicat nisi se. Si mundus iste est ita laudabilis
quanta laude dignus est fons et origo eius. et sic exal
tat dominum per excellentiam in superlativo dicens sibi hanc
tabulam. semper premittendo O. pro elevatione. et in fine
deus pater et domine. pro reverentia sit dicendo

O Amantissime	O Honoratissime	O Preclarissime
Benignissime	Innocentissime	Quietissime
Clementissime	Karissime	Rectissime
Dulcissime	Largissime	Sufficientissime
Excellentissime	Mitissime	Tutissime
Fidelissime	Nobilissime	Utilissime
Gloriosissime	Omnipotentissime	Xpianissime deus pater

De via orativa. ca. xvij

Postquam in meditationibus exardescit ignis deuo
tionis. tunc assurgit in allocutione dilecti
per viam orativam. Et capio hic orationem non solum pro
petitoria. sed generaliter pro laudatoria ymmo dicta contemplatiuis.
Unde homo non eodem modo semper afficitur circa dilectum suum
Sed nunc petit aliquid ab eo. nunc laudat in hymnis
et psalmis et canticis. nunc admiratur venerando.
nunc adorando. nunc benedicit et glorificat. nunc gratias
agit. confitetur exaltat et superexaltat. Debet autem
oratio esse non ex affectu protendatur brevis secundum verba
a.9 sed longa secundum affectum. Unde versus. Si cor non orat in va
num lingua laborat. De brevitate orationis dicitur supra

d' via orativa

b in regula

.b. in regula. Oratio debet esse brevis nisi ex affectu protendatur.
Et hoc in vitis patrum habetur. Nam quidam patrum do-
cuit discipulum orare hec verba. Domine creasti me
sicut scis et vis miserere mei. Et de thaisi que petiit
a patre orationem. Cui ille ait. Dic. Qui creasti me mi-
serere mei. Deinde et post tm̄ tlēs et csilēs breves orationes.
O piissime pater miserere paupercule creature tue. Ihesu
o summa bonitas recordare. quod pro me sanguinem tuum
effudisti. non sinas me perire. De modo attendendi.

Primus modus attendendi est attendere in psalmodia
ad sensum verborum. et in eliciendo sensum spiritualem.
Verbi gratia. per david intelligendo christum. per golyam
dyabolum. per ierusalem supercelestem civitatem. Secundus modus at-
tendendi est. statuendo se mentaliter ad certum locum ne
mens inde evagetur. et coaptet quantum valet singulum
psalmum ad id quod ibi gestum est. Verbi gratia. Primum psalmum
ad locum annunciationis. ubi videat angelum descendentem
ad cubiculum beate virginis marie et dicentem Ave gratia plena
etc. et cum eo multitudinem angelorum psallentium. cum quibus
et ipse psallat. Secundum psalmum in nativitate. quem psallant
pastores. et tres magi et angeli canentes. Gloria in ex-
celsis deo etc. Tertium transiens ad templum. ubi videat
symeonem puerum recipientem. Quartum. eundo in egyptum etc.
Generaliter de aliis christi peregrinationibus. Specialiter tamen constituat
mentem suam in locis passionis christi. Primum psalmum cantando
in monte oliveti. Alium in domo anne. Tertium apud pylatum
alium ante herodem. Quintum in flagellatione. Sextum in coronatione
Septimum in baiulatione crucis. alium in crucifixione et morte
nonum in lymbo patrum. alium in cenaculo ubi apparuit

dixit ihesus discipulis suis post resurrectionem. aliud in
ascensione etc. Sexta cum mente ad certum locum mundi
specialius attendit. quia quamvis iam sit in celo iam in re
fectorio iam in seculo iam in stolis etc. illa eum dis
trahunt. ¶ Tertius modus attendendi est. quod homo elevet
cor suum ad superna patria ubi audiat laudes sanctorum
et cum illis putet se reverenter stare. et deum laudare
omnem psalmum cum choris angelorum. aliud cum cetu prophetarum
aliud patriarcharum. aliud apostolorum etc. ¶ Item sciendum quod
non debet solum orare pro se. sed etiam pro ecclesia etc.
Et sic potest dicere omnem psalmum in persona ecclesie. aliud in
persona benefactorum. aliud in persona peccatorum. aliud in persona
pauperum. aliud in persona infirmorum. aliud in persona omnium
fidelium defunctorum etc. Et adhuc etiam potest mentem
suam stabilire in orando pro pauperibus. videndo christum
pauperem iacentem in presepio. orando pro exulantibus
sequendo dominum in egyptum. pro temptatis attendendo
desertum ubi christus temptatus fuit a dyabolo. pro cap
tivis in monte oliveti. pro infirmis videndo christum
anxiatum in cruce ¶ Consequenter est notandum quod bo
naventura dicit. quod orando debemus tria facere. primo invocare
gratiam spiritus sancti. et possemus dicere. Veni sancte spiritus etc.
2o implorando. et pro nobis interponendo christum crucifixum
in omnibus orationibus. et in omnibus orationibus imponimus per
dominum nostrum ihesum christum. idest meritis sue passionis et non
nostris. petimus. 3o pro intercessione possumus invocare
beatam virginem et omnes sanctos et sic dicere possumus. Sancta
maria et omnes sancti intercedite pro nobis ad dominum. ¶ Item
inter ceteros modos attendendi. quo ad sensum. videtur
ille aptior. ut quis oret in persona ecclesie. ubi comportat

sibi quandam multitudinem populi. stantis iuxta crucem
domini et clamantis ad dominum. in qua multitudine sunt aliqui
contriti. aliqui temptati etc. Et quia multiplex est sensus
in psalmis. et multi sunt status hominum. secundum hoc aptentur
unius vel plures versus. Et posset homo etiam considerare
etiam corpus christi in cruce. aliquos versus aptando. impres-
sioni corone spinee. aliquos vulneri dextre manus etc.
Aliud remedium attencionis est ut homo per unum psalmum
concipit sibi unum affectum devocionis ex predictis vel
aliunde. quam metaphorice perficiat ad singulos versus. reclinan-
do ad hunc sensum verborum. Verbi gratia. Dixit dominus domino meo.
cogitet quasi amator ardentissime. Donec ponam inimicos.
ad alium mutet affectum. et eundem continet si fervet
ut laudate pueri. O possent suavissime. et sit continuando
exclamaciones quas loco vie illuminative ponitur in tabula
oracionis dominice videlicet predictis. Et sic per singulos psalmos
potest affectum suum alligare. ne evagetur per diversa. et sit con-
tinue erit memor dei. et habebit cor elevatum. Ex
dictis colligitur presens tabula pro attencione. continens xxviii
clausulas in quatuor lineis. secundum quod in una manu xxviii sunt
loca in quatuor digitis in quibus ut Cassio ianus computatur.

Affectus timoris cum digestione sui et timendi	Cum Maria	Cum discipulis	pro fide deficientibus
Affectus spei de misericordia et bonitate sua	Cum angelis	Cum virtutibus	pro vivis et [illegible]
Affectus gratitudinis de beneficiis perceptis	Cum patriarchis	Cum confessoribus	pro se et parentibus
Affectus dilectionis de perhennali caritate	Cum prophetis	Cum monachis	pro se et lugentibus et pauperibus
Affectus laudis de eius potentia et sapientia	Cum innocentibus	Cum virginibus	pro infirmis et temptatis.
Affectus exultationis de sua perfectione	Cum apostolis	Cum viduis	pro afflictis et captivis
Affectus doloris de passione christi	Cum evangelistis	Cum omnibus sanctis electis.	pro inimicis infidelibus et paganis.

Quatuor Digiti

Pro declaracione huius tabule sciendum quod affectus illi excitatur per exclamacionem et cordis elevacionem. Et ad hoc valet ille devocio | O | Quando | et consilet. Exemplum de affectu timoris. Si tu es tremenda maiestas ubi timor meus. O ardentissime amator quis te diligam dulcedo mea. Illas xxviii clausulas loca in sinistra manu in quatuor digitis pollice excepto. ab intra et extra. Et sic in primo digito habebis septem affectus quos excitare poteris in te. adaptando cuilibet affectui unum psalmum vel plures. unum versum vel plures. et cum pollice punge articulum illius digiti. ut illa punctio vel compressio digiti impediat distractionem. Verbi gratia. Domine dominus noster et psallendo. cogita dignacionem humanitatis gratis in primo articulo dicitur etc. In aliis duobus digitis loca xiiii diversitates sanctorum. et comprime cum pollice articulos singulos per singulos psalmos. Verbi gratia cum beata virgine maria psallenda psalmum. Benedicam dominum in omni tempore. Cum angelis Celi enarrant etc. In primo digito loca hos pro quibus vis orare. et in persona illorum. ac si ipsi hoc orarent psalle Vel dic pater noster. et alias oraciones. Verbi gratia. Dic de profundis ac si anime de purgatorio ad dominum clamarent. hec verba. Miserere mei deus. ac si sancta mater ecclesia hoc pro se et suis filiis exoraret etc. Et hec locatio ac punctio digitorum multum valet pro attencione. quia sic cor hominis multipliciter limitatur ad aliquid determinatum. scilicet ad certum affectum. aut ad certum chorum sanctorum. aut ad certum affectum compassionum proximorum et non erit evagacionis tanta occasio. Hunc modum gerunt Carthusienses. quod totum psalterium sibi constituunt in manu et sic cordetenus attencius psallant. articulos digitorum premendo

quasi in instrumento musico cithazaret . Ex illo tam
fundamento . et proprie ex diuina clementia que multi-
plicat distribuit dona gratiarum . potest homo multa plura
concipere . et in manu sibi constituere . In uno digito . pater
noster . In alio . illas quinque partes salutacionis angelice . scilicet
purissima . perfectissima . etc. Et sic potest se etiam in
laude virginis ferventer exercere . In alio digito vii peccata
mortalia . In alio vii dona spiritus sancti . In ceteris decem precepta
Et sic adiutorio manuum potest in manu plage . medi-
tari psallere . et deum et sanctos eius magnificare . laudare
et superexaltare . Et hec de affectione sufficiunt Iste pro-
bat via oratiua . nota tres orationes breuissimas . prima — oraciones breves nota
est . O artifex potentissime ne despiciatis opus tuum etc.
O imitator prudentissime . ne sinat pure pretium mitacionis tue etc.
O hospes clementissime . purifica . salua . dirige . conserua
domum tuam et hospitium tuum . quod est in baptismo dedicasti
Iste ergo prima via nota triplicem intellectum . diuine orationis
scilicet pater noster . In prima clausula ponitur defectus noster ad
correspondentiam vie purgative . In 2a gratitudo nostra . qua
cognoscimus creatorem nostrum . ut amatorem . nutritorem etc.
per modum vie illuminative . In 3a affectus noster . ad correspon-
dentiam vie unitive . ut patet in tabula sequenti . verte folium

Pater nost	Nos pu pilli sy te	Amator ar-dentis	Qui te diligemus fuerit filiali aore pfettissio
Qui es in celis	Nos vagi et exules	O hospes suavissie	Qui hitabis i hospitio cordis nri ut i celis
Sanctificetur no tuu	Nos terra t sponse	O sapor suavissime	Qui nome tuu dulcesset nob ut oia terra gtepna
Adveniat regnu tuu	Nos ci-vitates	O rex pr clarissime	Qui nos potenti tuo regimi ut no regnet i nob acupia
Fiat vol sic i c z i t	Nos re belles	O preceptor prudentis	Qui gformabimur i oibus volutati tue
Panem nrm co da n ho	Nos me dici	O nutritor sufficientis	Qui sustentabimur i te et plena satie satiabimur
Et d n d n s z n d d n	Nos pec catores	O creditor largissime	Qui suscipies nos prodigos fil remittendo nob omi excessu
Et ne nos i d n i temp	Nos tep tati	O custos diligentis	Qui tutabimur tua custodia ut no prevaleat nob amo ullus adu
Sed li nos a malo	Nos fra giles	O liberator fortissime	Qui liberabimur a fragilit hus et ab oi dispnecien ppetua li

Pro declaratione istius nota q cu dicis pr nr at tende amore que habet pr ad filiu. Tale et ampliore habet deus ad nos. Qu dicis q es in celis. cogita deu i habitatore boaz mentiu q celoru noie itelligunt. Qu dicis Sanctificetur no tuu. optamus ut diuinu nome nobis sapiat et dulcescat plus q terra q stiu d i sit terra. Cu dicis Adveniat regnu tuum optamus no solu eternu regnu. sed etia ut h nos regat z ut sit rex nr. Cu dicis Fiat vo t. s. i te z i t. optamus vt doceat nos. iuxta id. Doce me faceo volute tua q

deus meus es tu. Cum dicit Panem nostrum cotidianum da nobis hodie
optamus ut sit nutritor noster corporalis et spiritualis iuxta
illud Oculi omnium in te sperant domine etc. Cum dicimus Dimitte
nobis etc. optamus quod ut pius creditor nobis relaxet
quod tenemur. Cum dicimus et ne nos etc. optamus ut custo
diat nos. Cum dicimus Sed libera nos etc. optamus non
solum a presenti impugnatore sed etiam ab omni futura. et ab
omni quod noceret sibi displiceret. De via unitiva Capitulum xiiij

De via unitiva. Et est qua quis bene purgatus
et illuminatus amorose unitur creatori suo exultando
de perfectionibus suis. illi soli placere desiderans
perpetue et lete. nunc ipsum magnificat. nunc laudat.
nunc admiratur. totus languet amore dei ut dicere possit
illud canticorum Anima mea liquefacta est ut dilectus locutus est. Et iterum
Et sponsa subdit. quia amore langueo. Et psalmista
Quid enim mihi est in celo. et a te quid volui super terram. id est ego
puro amo te. non propter dona celorum. aut dona super terram
Et hec via sepe supra tacta est. in via affectiva et sup
lativa. In re enim unum sunt. via affectiva et unitiva
sed habent nomina diversa. Unde per viam unitivam elevat
quis mentem suam in deum. excludens omnes vanitates. propo
nens sibi illud. Vidi cuncta que erant sub sole et ecce uni
versa vanitas. Fiat igitur sicut avis que volat sursum.
et si occurrunt musce id est vanitates non timet sed pertransiat
dicendo. Ad solem tendo. nolo cor meum cum vanitatibus
que in terra sunt occupare. Et acquiritur hec via per recollectionem
intima ab exterioribus ad interiora. ab infimis ad summa
a temporalibus ad eterna. Unde sol ille de quo facta est mentio
ille est de quo dicitur. Tu solus sanctus. Tu solus dominus. Tu solus

bonus est. ¶ Ad illam viam requiritur primo quod homo per vitam
virtuosam assuefactionem et gratiam sit indicatus in virtutibus
quod nullam delectationem habeat in appetitu vane glorie .
in cupiditate diviciarum . in concupiscencia oculorum et gule ¶ . 2o
requiritur internum silencium . ut non occupet se circa exteriora
quid audierit vel viderit foris nichil curando tum in sompno
occurrissent ¶ . 3o requiritur amorosa adhesio cum deo . ut omnia
eius iudicia . omnia facta . omnes doctrinas cum reverencia am-
plectatur ¶ . 4o quod nichil aliud querat . sed reputet sibi
illum dilectum sufficientissimum superexcellens . Illum in corde
suo diligat . super omne quod potest videri . audiri . vel cogitari
ymo super omne quod ymaginari potest . quia totus amabilis . totus
desiderabilis etc. ut supra patuit in via beati bernardi .
¶ . Quinto quod sepe reducat ad memoriam perfectiones dei
et illis divine congratuletur ¶ Et quoniam infinite sint per-
fectiones dei tamen quinque tres occurrunt in quibus sit af-
fectum excitet ¶ . primo congratulor tibi dilecte mi . quod tu es
potentissimus . non quia mi in hoc bene sit quasi commodum
meum querens . sed quia illa est perfectio tua . quia nullum
times . nullius indiges . nemo te expugnare potest . ne-
mo tibi potest resistere . nullus demon . nullus adversarius
et de hoc primo gaudemus ¶ . 2o . congratulor tibi quod
tu es sapientissimus . Illud est perfectionis tue . quod sit te
nullus decipere potest . quia nichil te latet ¶ 3o congratulor tibi
quod tu es summe bonus . hoc est summe perfectionis . quia inmira-
biliter es bonus . Et ita bonus quod te melius . excogitari
non possit . ymo nec dignius nec nobilius ¶ Sexto prin-
cipaliter valet est habere in presenti aliqua verba per que ex-
primat desiderium suum . affabiliter alloquendo dominum . De

hoc hugo de palma carthusien. dat modum se ele-
uandi per viam vnitiuam. Quantam ergo sepius in oratione diuina
potest eam homo prouocare affectum suum per illas docet. O quam
si et consules. Qui dicit quod incipiens vtatur talibus. postquam
autem gratia dei adiuuante exercitatus fuerit. tunc sine omni
cogitatione previa. centies in die. multum amorose mentem
suam in deum eleuare potest. Unde ex inspectione ipsius potest
colligi talis eleuatio. O summa bonitas. O altissima eterni-
tas. O incomprehensibilis sapientie profunditas. O pater piissime
quando te diligam? quando brachiis amoris te constringam? quando
tuis beneficiis. tue misericordie quantum meum faciens vices rependam?
Quando tremende maiestati tue timorem rependam? Quando speculum
tue virtuose vite. scilicet humilitatis. paupertatis. pacientie. obediencie
castitatis ceterisque debitis vestigiis prosequar? Quando festa
tua et sanctorum tuorum. scilicet natiuitatis. resurrectionis. ascensionis.
et debita veneratione congratulabor? Si tu es tremenda
maiestas? vbi timor meus? Si tu es amatissimus
pater meus? vbi amor meus? Si tu es dominus et creator
meus? vbi est seruitium meum? Si tu es inhabitator
et hospes meus? vbi est mundicia digna tanto hospite?
Si tu es vita sanctorum. decor angelorum? vbi est congratulatio
mea? Et sic dum exercitatus sicut pro edificio potius
apponuntur quandoque sustentacula. postea pons stat sine illis
Sic postea spiritus sanctus eleuabit cor hominis sine illis. vt
semper tendat sursum ad frequenter vt Cant. Trahe me
post te in odorem vnguentorum tuorum. et sic habetur aliquid de via
vnitiua. Tamen hec via et sapientia non discitur ex libris.
sed desursum est. et cui vult participat eam pater luminum

hu(iu)s quidem clarius. huius vero obscurius ¶ Pro ista
via sicut deum est valet intima congratulatio perfectionum
dei ut homo in spiritu et canticis iubilet in corde canendo
et pertractet laudes dei. De huius perfectionibus sive laudibus
ponitur tabula infra scripta. Et semper premittitur clausula
Congratulor tibi pater celestis. quia tu es Auctor eendi.
hoc est alpha et o. principium et origo omnium. Cui de te
sic scribit quidam metrista. Huius in arbitrio pendet mor
talia queque. Cum solus cunctis contulit esse suum. Cum
facit et reficit. creat atque creata gubernat. Cuius
idem posse quod velle nec minus habet ¶ Congratulor igitur
tibi in perfectione tua eendi. quia tuum esse est perfectissimum
¶ Primo quia non potes cogitari non esse. quia si tu non esses
nichil esset ¶ 2º quia a nullo alio habes esse ¶ 3º quia omne
quod est a te habet esse Bonitas summa ¶ Primo quia nulla
res est bonitatis sive tam diffusiva sicut tu. sed bonum
quanto communius de tanto melius ¶ 2º nulla res est tam cito
placabilis sicut tu ¶ 3º nulla res est tam desiderabilis. de
lectabilis et amabilis sicut tu. Causa universalissima.
Illa causa qua philosophus sic ex naturali ratione concedebat esse. Sicut
non est processus in infinitum in causis sibi essentialiter
subordinatis. prima causa est. sed non est processus talis in causis
essentialiter subordinatis. igitur prima causa est. Tu es ille princeps
de quo Aristoteles in fine duodecimi methaphisice concludens
librum suum sic dicit Mala est pluralitas principum unus igitur princeps
Decus universi qui cuncta decorasti. Tu es cuius pul
chritudinem sol et luna mirantur Tu es in quem desiderant
angeli prospicere. A te habent decus pulchritudinis. sidera
rose lilia etc. Et a te omnia habent decus suavis melodie

phylomene alaude et omnis avium garrula . et omnia or
gana / A te habet dealis saporis . mel vinum et omnium
pigmentorum genera . A te decoratum est celum syderibus . aer
volucribus . terra animalibus . aqua piscibus etc. Cibus
sustentator omnium . A quacumque enim tu tua subtraxeris sus
tentacionem . vel conservationem . illico ruet in nichilum
Fons sapientie a quo manat omnis thezaurus sapientie et
scientie . Tu es eterna sapientia . attingens a fine usque ad finem
fortiter . disponens omnia suaviter . Cum celorum tenens thro
num . et abyssos intuens . montes ponderans in statera .
terram palmo concludens . et posuisti legem aquis ne trans
cedant fines suos Gloria mundi . Te enim adorant
angeli . laudant archangeli et summo . te iure laudat omnis
creatura . spes nostra . salus nostra . honor noster . gloria nostra .
finis et expectatio nostra Habundantissimus . Tua est
terra et plenitudo eius orbis terrarum et universi qui habitant in ea . Gloria et divitie in
domo tua . Sic honoratur . et dives dicitur qui habet aurum .
quantum honorari debes qui fecisti aurum et gemmas et omnia
que sunt in universo Incomprehensibilis tu es . De te enim dicitur
Magnus dominus et laudabilis nimis et magnitudinis eius non est finis
Tante enim es excellentie . quod tuam altissimam excellentiam neque
potest capere ad plenum . nec homo nec angelus immo nulla creatura
quia est finita . tu vero infinitus es . sed infiniti ad finitum
nulla est proportio Karitas tu es . et qui in te manet . ma
net in caritate . et tu in eo . Sicut nam ignis est ardere . accendere
et calefacere . sic proprietas tue caritatis est trahere . te largiri
diffundere . Inflammare ad amorem . attendere . salvare . redimere
custodire . liberare . illuminare . Vivere et sicut dicitur Deus cui proprium
est misereri etc. Loco incircumscriptibilis et tu ubique es

Si ascendero i celu tu illic es etc. De te dicit Bernhardus
Deus ubiq regnat . ubiq imperat . ubiq maiestas
eius oia iplet . Sta in iferno exercens actu iustitie
tue . sed dicere hoc fieri in absentia tua . pfidia e
Sic etia es in tpe . imensurabilis . Res eni q ab
eterno fuit . atq an oe tepus fuit . Quonio g gme
suat tpe . qd fuit . qn no fuit tepus ? Merces scor
iubilus agelorum speculu oim electorum Norma .i.
regula et exemplar oim . Res eni de quanto tibi
ppinquior . tanto nobilior . Aliqua habet ee tetu . Aliq
ee et uiue . et sut nobiliora prioribus Aliqua uiue ee
et discerne . et sut scdm natura nobiliora prioribus
Aliqua ultra hec habet primu ee et virtuosu ee . et
sut tibi plus ceteris ppinqua . per sincerissima eni
tua boitate e in te oib exemplaritas virtuositas et
gnecabilitas O rdo sive ordinator vniuersorum qui
qui singula locas scdm suu statu et sua merita
sursu et deorsu . sicut prudens pictor ponit colores .
hic rubeu . hic nigru ut decoret opus suu Per
fectissimus sine oi defectu . qui nullius idiges . tibi
ipi es sufficiens . quo melius et dignius . et nobilius
et pfectius . nec e nec excogitari pt . Quicqd est
laudabile et pfectiois in creatura i positio . hoc e
boe9 in te in siplatiuo Quietissimus . ut dicit boecius
O qui ppetua mundu roe gubernas . Terrar celiq
sator . Qui tepus ab evo ire iubes . stabilisq pma
nes das cuncta moveri . Principiu rector . dux semita
finisq ide . Tu requies tranquilla piis . te cernere
finis E Es etia imobilis et immutabilis . qr ubiq

es ut patuit ex premissis . Res autem que movetur quod
tendit ad locum quo prius non fuit . Immobilis autem quod
ubique est non habet quo tendat Recreator omnium qui
dixisti Venite ad me omnes qui laboratis . Anima enim quando
in te radicata in centro suo et recreata et quietata est
que vero in te non est . multis variis fatigationibus
fatigatur Sufficientissimus . Qui te habet . totum habet
Qui te non habet mendicus est et pauper . quia quidquid
preter te est . non reficit . et si reficit non sufficit . et
si ad tempus sufficit . non tamen perpetue satiat . qui adhuc
amplius querit . Qui autem te habet . satiatus est . finem
suum habet . non habet ultra quod querat . quia tu es super
omne visibile . audibile . odorabile . gustabile . tangibile .
sensibile Item adhuc altior es . super omne figurabile
imaginabile . circumscriptibile Item altissimus es super omne
determinabile . diffinibile . opinabile . investigabile . estimabile . ymaginabile . et totus es amabilis . maxime
laudabilis et summe desiderabilis Thesaurus fidelium.
Ubi enim thesaurus vester . ibi et cor vestrum . Quidquid enim
nobis auferatur . si tu in nobis permanseris sufficit nobis
Tu es illud unum quod dixisti marthe esse necessarium . In te
summa complacentia nostra . Et ideo si horreat nos totus mundus .
si tu nos approbas sufficit nobis . Desiderium nostrum
tu es . Utinam tu placeres toti mundo et totus mundus
faceret beneplacitum tuum . Pro illo deberemus moveri zelo caritatis Vita a quo habent vivere omnia . In quo nos movemur et sumus . De te enim dicitur . ex ipso . et per ipsum .
et in ipso sunt omnia tibi honor et gloria in secula seculorum
Xpistus intelligitur unctus . Tu siquidem es talis unctio

et falsa q̄ apposita unicuiqȝ rei mundi. facit ipaȝ
sapidā. In electis enī est sapor gratie In dapnatis
est sapor iusticie. et vindex iniquitatū. Tu es creator
gubernator. redemptor iustificator. retributor et
glorificator ꝛc. Huius pfectionibꝫ congratulando. aīa
mea liquefacta ē. Et quid agā in pace in idipsum
dormiā et requiescā. et dicā. Nolite suscitare dilectam
donec ipa velit. In laudes tuas prumpā. Et si dignē
laudare te negam. de te tn̄ nō sileam. tū solū de
te gaudeā. Tu enī es dulcis sapor. iste q̄ te gustat
ihū xpē tuo victus a sapore mori posset p amore
Te solū amās vince dilecte mi pulcherime. vbi q̄so vis
gmorarē. vbi vis ut gitaris. qui sapis et dulcescis
O dulcis hospes aīe. esto hospes mi. sicut tibi tecū
tecū sine fine Amē. De via exultatiua. b. gregorii ca xv.

De via exultatiua ~~exultatiua~~. q̄ ascribit' beato
~~gregorio~~. q̄ pertractat et meditat' gaudia ce
lorū. Vñ in quadā omelia sic scribit. Que li
gua pt dicē. aut quis intellectꝰ pt capē. illa
superne ciuitatis quāta sint gaudia. angelorꝫ choris
interesse ꝛc Vocat' autē hec via exultatiua. uel co
gratulatiua. qr p eā hō congratulat' glorie dei ꝛ sctorꝫ
Et p eā hō meditat' gaudia q̄ sūt in celo. quibus
meditatis leniꝰ portat oē qd' grauat in hoc mundo
Vñ gregoriꝰ minuit pondꝰ laborꝫ spes premiorū.
¶ Sciendū. q volens mētē suā p hāc viā eleuare
ad congratulandū supernis ciuibus. Primo videat quō
inter se distincti sint. scdm̄ diūsa eorꝫ merita. quod
haberi poterit ex aliquali eorꝫ similitudie regni celestis

et regnum terrestris. Unde sicut in regno terrestri. sunt
diversi status hominum. sic poterit meditari de regno celesti
Et sicut venies ad palatium regis terreni salutares
omnes secundum ordinem. et congratulares honori eorum. Sic tu
attende mentaliter regnum summi regis et saluta. lauda.
et congratulare honori et glorie omnium. De hoc ponitur talis
tabula similitudinis. In palatio regis terreni sunt primo
Rex. In celesti curia est rex regum. deus. In hoc ordine
saluta quemlibet secundum suum statum et dic. Salue rex
regum. saluator et gubernator omnium. contemplor maiestatem
tue. pleni sunt celi et terra gloria tua. Tu prefulges in
regno tuo sicut sol inter sidera. Regina ibi est regina. maria.
Salue et gaude regina celorum. mater regis angelorum
tu carissima. pulcherrima. purissima. potentissima domina.
Post hanc. secretarii et nuncii et sunt angeli assistentes
et nuncii. Saluete et gaudete spiritus innocentissimi. qui
numquam a beneplacito veri creatoris deuiastis. Post hos
principes et comites et senes. sunt ibi patriarche.
Gaudete et saluete. quia ex genere vestro natus est saluator
mundi. Post hos consiliarii. et sunt prophete. Saluete
et gaudete. quia vobis inspirata sunt. consilia secreta
dei. et completa sunt que fideliter prophetastis. Item fideliter
assistentes in exilio sunt ibi. et sunt apostoli. Saluete
et ~~exultate~~ gaudete qui fideliter permansistis cum rege
celorum in exilio mundi. qui vobiscum esurivit. comedit
dormivit et pedes lavit. Cancellarii. et sunt euan-
geliste. Saluete et gaudete notarii regis altissimi
qui vitam et gesta regis fideliter euangelizastis et scrip-
sistis. Milites. et sunt martires. Saluete et gaudete

Tabula. Saluta de
Rex
Regina
Secretarii nuncii
Principes comites p
Consiliarii
Assistentes
Cancellarii e
milites. m

vos constantissimi milites. qui pro honore regis sanguinem
vestrum fudistis. Thezaurarii. et sunt confessores et doctores
Salvete et gaudete ~~vos~~ qui talenta vobis tradita et
thesaurum cum multiplici lucro reportastis. quorum doctrina
fulget ecclesia ut sol et luna. Vigiles. Et sunt monachi
et heremite. Salvete et gaudete. qui aliis dormientibus
contra inimicos regis vestri orando et psallendo vigilastis
Virgines. Salvete et gaudete. que sponsos mortales
et regnum mundi contempsistis. propter amorem sponsi celestis
ad cuius thalamum iam cum lampadibus intrastis. Vidue.
et dispensatrices. Salvete et gaudete. que opes vestras
Christo in pauperibus fideliter dispensastis. Communis populus et
vulgus. et est turba omnium electorum. Salvete et gaudete
omnes filii electi. qui diversis meritis et virtutibus regnum in-
troistis. Congratulamur vobis omnibus Orate pro nobis
Item pro ampliori elevatione mentis ad illa futura
gaudia videatur de gaudiis celorum hec tabula. co
Amotio omnis adversitatis. Ibi non est fames. sitis fri-
gus nec estus. Beatissima presentia omnis bonitatis. Con-
sortium angelorum dulcissime amenitatis. Dotes corporis
summa agilitas. subtilitas. impassibilitas. claritas.
Excellentissima dona anime. cognitio. comprehensio di-
lectio summe maiestatis. Fruitio speculi ineffabilis
iocunditatis. Gaudebit quilibet de bonis meritis
singulorum. Honorabitur quilibet. sicut filius regis celorum
Iuventus sine senio. Karitas sine odio. Lux iocundissima
sine obscuritate. Maxima vocum iubilatio cum perpetua
securitate. Noticia omnium fratrum sine dubietate. Ordo
meliorum delectabilis cum multiplici varietate. Pax

inexaffabilis sine timore finiti. Quanta ibi sint
gaudia. nec potest dici nec scribi nec ymaginari.
Requies sine tedio tot milium amorum. Satietas
omnium spiritualium desideriorum. Tristicia ibi non est neque
luctus. neque clamor. sed nec ullus dolor. Validissima
potestas. perpetua securitas et sanitas et summus amor.
Xpus ibi sponsus. pater et frater. rex dominus et finalissimus
amor. **De doctrinis quibusdam servandis circa premissa**

Postquam debes vive taliter qualiter xpo adunare se
expedite. pro conclusione videantur alique doctrine
servande circa premissa. que ut clausulatim
pateat. et ut facilius cordi retineri possint ponantur
secundum ordinem alphabeti. Et cuius summa cuiuslibet clau-
sule premittitur. De Abstractione. volens fervenciter
meditari debet se abstrahere. ab appetitu honorum. con-
cupiscenciarum et diviciarum. quia hec fantasmata distrahunt
meditantem. Bona vita. Debet enim fructuose vivere
quia in malivolam animam non introibit spiritus sapientie. nec spiritus
meditacionis. Constanti fiducia ad dilectum. et non fa-
aliter desistat ab amore dilecti. propter innumeras temptaciones
quibus cum dyabolus impedire meditantem pro diversa. Tu
autem dic. Ego confido in eum qui ait. Fili prepara cor
tuum in. Qui non vult mortem peccatorum. qui peccatores vult
salvos facere. Nichil quod durum vel turbulentum. de dilecto
medita sed dic illud Job. Etiamsi occiderit me sperabo in
eum. Disposicione corporali. Cum solus es poteris uti
diversis cerimoniis in disposicione membrorum. nunc ele-
vando manus ut aaron. nunc genua flectendo ut sa-
lomon. nunc te prosternere. ut xpus in monte oliveti.

nunc sede ut maria magdalena ad pedes domini .
nunc brachia in modum crucis extende ut xpus in
cruce . nunc oculos in terram deflecte ut publicanus
nunc in altum leva ut apostoli in ascensione domini . et sic
poterit illa diversitas exteriorum . diversificare affectus
interiores . in quantum tibi nobis sit singularis . si inclina
cum inclinantibus . exhibendo reverentiam filialem domino ut
patri . flecte cum flectentibus . exhibendo reverentiam quam ex
hibet servus domino . prosterne cum prosternentibus . recog
noscendo in te tuum iudicem et te terram . et in pulverem
redigendum Item valet de congruo tempus nocturnum et
locus solitudinis . In hiis tamen quilibet habundat in
sensu suo Exercitatione diversorum . et diversificet
actus tuos iuxta illud . Nunc lege nunc ora . nunc cum
fervore labora Sic erit hora brevis et labor ille
levis . Si enim velles continue unum actum insiste
nimius proficeres . et cito te destrueres Fine meditacionis .
Finis meditacionis non propter timorem tuum non propter evadere
penas . neque spe merendi neque premii celestis . neque propter dulcedinem
meditacionis . quia ille esset amor mercenarius . sed medi
tare puro filiali amore . ut cor tuum preparares habi
taculum deo . ut det locum gratie . ut facias beneplacitum
eius . quia delicie sue sunt esse cum filiis hominum qui delectatur in
salute nostra Item quia ad hunc finem creata est anima rationalis
ut creatori suo dulcissimo . cordialiter et amorose uniatur
hic in via per meditaciones . et in futuro per perpetuam frui
cionem Et breviter debes in hoc querere gloriam dei .
postea honorem sanctorum . utilitatem ecclesie . salutem tuam . ex
amando tibi omnia in gloriam dei iuxta illud apostoli . Sine quo

sine libanes etc. Gratitudine gratie. Si aliquod bonum
in te sentis gratias age. Noli superbire. Non est volentis
neque currentis sed miserentis dei. Noli presumere. Circa enim
meditacionis datum bonum et malis. Habundantia puc-
torum. Debes enim secundum stercorem cancellarii pirsley di-
uersa habere puncta per que te amore inflamare possis
cum incipis. De hoc vide supra. Intimitate. Debes
in te corpore semper quocumque vadis. quasi per oculis tuis
habes dilectum tuum. nunc crucifixum. nunc fugientem in
egiptum etc. et intimis iubilacionibus ad eum ab intra lau-
dans dulciter et affabiliter loqui. necessitates expone. auxi-
lia pete. Karitatis accensione. Quale tibi vis
esse deum. scilicet benignum. tale te exhibe proximo tuo.
Nullum contempne. sit eris amicus dei. Ille enim nullum hor-
ruit nullum contempsit. sed amicorum idem est velle et nolle
Vel sit anima faciliter infrigidatur. indigemus accensione.
caritatis sermone per gemitum oracionis. igne pacis xpi
per compassionem xpi. et per desideria adherendi ut supra
cum te diligam etc. Labore. Oportet te apponere la-
borem. Et merito. Omnibus in factis. gravius est incepcio primo.
postea tibi alleviatur omnis. Vides quantos labores sus-
tinent agricole pro fructu terre. mercatores pertransseunt
mare. multis se ingerunt periculis. milites vulnera
belli sustinent pro transitoriis. et tu sine labore esse non
debes. Moderatione operum per distinctionem. Ne quod
nimis. ne nimis volens eundem vas ipsum frangat.
Tene medium. Non sis nimis remissus. nec nimis in-
quietus. vel. Omnibus adde modum. modus est pulchritudo
virtutis. Naturali conuictione. Attende quid nature

tue aggrauat Quibusda eni pdest multu psiste
orõi . quibusda meditati . Alij facilius trahuntur iudicio
ronis . alij cpassione . alij bnficior psideratoe . Alij
sunt utiliores ad vita actiua . alij ad cteplatiua &c.
Sic de cibo et potu . debes natura tue cplexionis
attende . et de utroque moderate sumere . Uni eni est
mediu . qd alteri no sufficit . Sed attende neque cor
grauetur crapula . O rdine . Ut sapias a via purga
tiua . ut prius abluaris et mundetis . atque p via illumi
natiua te dilecto cõiugas . Non eni decet lutosu et sordidu
antequa lotus sit ad osculu regis prorumpere . Non eas po
in tecto anteque distas ire in terra P romptitudie
Ut in vita tua ita te habeas refectione . in sopno et
ut semp promptus sis ad eleuadu cor tuu . Et uni
ficet in te illud . Sursu corda habentes ad dnm . Ut
prompte dicere possis . Deus deus meus ad te de luce vigilo
Sis igitur districtus vigilado et promptus et semp bone
voluntatis Q uiete . Ut quãque distractione et ingerit
fugias . in pace in idipsu requiescas . nisi ex officio
a obediencia a obligatoe tenearis insistere occupatoi
Fuge ty indicia et suspiciones . que multu inquietat cor
Et si ceperis cogitaciones suspicandi . relinque eas no
determinado sniam . sed dic . Cum nos iudicat dns e
Dubia interpretare in meliore pte Et si alter ceciderit
cpatere ei et dic Si hec temptacio me inuenisset . forte
psiderans me decepisset R ecollectione . Sepe te recol
lige ab inferius ad suma . a temporalibus ad eterna . ab ex
terioribus ad intima . a vanis ad diuinatura . Noli videre
vanitates . noli audire fabulas . Dic Vidi cuncta que

erant sub sole . et ecce vniu'sa vanitas . Solus dilectus
meus bonus . solus amabilis . candidus et rubicundus michi
sufficientissimus . Sic enim facit puer . qui non vult aliquo
reputari q' melior esse preter suo . Servicio sanctorum . Ha
beat aliquos speciales sanctos . quibus cotidiana impendat
servicia ut semper assistent in conspectu dei pro te . item
dedo . ut beatam virginem . angelum tuum . apostolum martirem vir
ginem q' confessorem q' plures qui orent pro te . Totali sub
iectione . Ut totum te subiciat voluntati dei ut dicas
cum Pe ihesu . sicut tu scis et vis . ita mecum age . Et
si graciam meditacionis tibi dederit . cum timore suscipe .
si non dederit cum paciencia sustine . Quicquid tecum egerit sis
contentus sine murmuracione . Ita esto quasi unus preter eum
eo . ut nichil te putes scire nisi ihesum xpm et hunc cru
cifixum . Ultiori tendeas pro perfecte contemplacionis . Si in
religiosus es ut dicit Cancellarius parisiensis teneris tendere ad
perfecte contemplacionis . etiam si non in fine vite tue comprehendes
quod hoc exigit status tuus . Ad militem spectat miseros
defendere . Ad rusticum laborare . Ad religiosum contemplacioni insistere . Et
Ut dicit Bonaventura . Ubi dimittis una die . ibi altera in
cipe ut facias sicut volens ascendere montem altum . Cum
quiescere vult . non semper revertitur ad pristinum locum . sed
in eodem loco sedet et quiescit . et ibidem incipit post
quietem . Nos autem ideo non proficimus in contemplacione . quia
quod hodie cum difficultate et gratia dei acquirimus . cras
ingerendo nos levitatibus . q' fabulis . q' voluptatibus per
dimus et sic de ascensu montis ad vallem prolabimur . et non
continuamus . Xpo ut nichil preponas ei semper deprecans
ut sit adiutor tuus . protector . director et finis Amen.

Explicit alphabetum divini amoris . scriptum per magistrum
fratrem I de lydum carthusiensem . quem ihesus xpus regat
in secula . dirigatque feliciter ad sanctorum gaudia Amen.

Perfecta celebratio [illegible] [illegible] vitā opa [illegible]

38. Johannes Gerson: Tracts. De spirituali medicinatis (ff. 1-48) — De viciis ministrorum ecclesie (ff. 49-67) — Sermo de tribulationibus ecclesie (ff. 67v-71) — De pollutione diurnis (ff. 73-79v) — Expositio clausule dominice (ff. 79v-80v) — Oratio anxii peccatoris (ff. 80-81v) — Considerationes XII (ff. 81v-82v) — De monte contemplationis, trans. from French (ff. 85-117) — Alphabetum divini amoris (ff. 117-142).

Vel. and pap., 144 ff., 21 x 14 cm. Written by three hands; one, Theodoric of Haarlem, wrote at the Carthusian monastery of Cologne, 1456. Calligraphic initials. Bound in orig. leather over wood boards.

Carthusian monastery at Cologne; Leander van Ess (no. 171); Sir Thomas Phillipps (Ms. 555); bookplate of Gerald P. Mander. Presented in 1958 by David P. Wheatland.

